Digitized by the Library and Information Centre of the Hungarian Academy of Sciences

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
t. 83.

VII

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA
K. 83.

33 טור או"ח, מהל' פסח ואילך, וסדר התשובה לבעל הרוקח, נייר וטעט קלף
4

SZÉKESFEHÉRVÁR KÖNYVTÁRA

והרב ד' פרץ

שמותר לאכלו מד הלילה דבאבילתו משביתו הרש במזל
כתב שלוקה עליו מו שעות ומעלה ולזה הסכים אא הרא״ש זל וכדי
להרחיק אדם מן העבירה הוסיפו חכמי לאוסרו עד שתי שעות
דהיינו מתחלת שעה חמישית ומיהו כל שעה חמישית מותר
בהנאה ויכול למוכרו לנוי אפי הרבה ביחד שודאי לא כלה קודם הפסח
ואפי כותח הבבלי ויכול להאכילו לבהמה חיה ועוף ובלבד
שיעמוד עליהם לראות שלא יצטעו ממנו ויבער מה ששיו
ממנו מתחלת שעה ששית ומעלה אסרוהו גם בהנאה ואם קדם
בו האשה אינה מקודשת כיון שאסרוהו בהנאה הילכך מי שהיה
בידו חמץ של חבירו בפרדו והגיע הפסח יעבבו עד שעה
חמישית ואם לא צאו בעליו ימכרנו לנוי ואם לא מכרו צריך
לבערו בזמן איסורו אפי אם אינו חייב באחריותו
מעשה שקנתה שפחה גויה ירחות בחמץ אחר ו׳ שעות והתיר
ר״ת לפי שאינו תוחש דמיו כדאמרי חמיץ של עובדי עבירה
לאחר הפסח מותר מפני שהן מחליפין י״ד שחל להיות
בשבת בודקין בלילי ומבערין הכל מלפני השבת ומשיירין מזון
שתי סעודות לצורך השבת וסעודה שלישית זמנה לאחר השבת
המנחה ואז אינו יכול לעשותה לא בחמץ ולא במצה ועוב לעשות
בצורות ורת היה נוהן לעשותה במצה עשירה שנלושה במי
פירות וכן הורה ר״ש לבער הכל מלפני השבת ולשייר מזון שתי
סעודות ולא לאכול מצא שלא יאכל בלילה מצא לא לתיאבון ועוב
לבער בעש קודם חצות אע״פ שמותר לבער אחר חצות ובילם
השבת יבטל תשובה לא״א הרא״ש זל ששאלת י״ד שחל
להיות בשבת אם יכול לוא לנוי להוליך המפה חוץ לבית לא ידענ
למה צריך להוציא המפה והקערות חוץ לבית לא ינער המפה
ויקנה הקערות יפה באמבטא ויטמנם מן השן עם שאר
כלי חמץ ההולך ביום י״ד לדבר מצוה כגון למול את

אלא כדי שלא יבואו לעשות בשאר השנים לבער אחר חצות

בנו או לאכול סעודה ראשונה של א׳ ר׳ סין או של סבלתות
בבית חמיו ואסור שיש לו חמץ בבית ואם יכול לחזור לביתו
ולבער ולחזור למצותו יחזור ויבער ועל כמה הוא חוזר על
כביצה ואם הוא פחות מכביצה מבטלו בלבו ודיו
היה הולך להציל מן הנהר ומן הדליקה ומן הגוים יבטל בלבו
ולא יחזור היה הולך לעשות עירוב כדי לילך לצורך
דבר הרשות יחזור מיד ויבערנו ואפי הוא הולך לערב כדי
ללמוד להקביל פני רבן חשוב דבר מרשות היה לו עיסה
בביתו והוא טרוד במקום אחר ויראו שלא תחמיץ מבטלה
בלבו במקום שהוא קודם שתחמיץ ר׳ יהודה אומ אין
ביעור חמץ לא שריפה ורש״י פי כוותיה וכן בסחר המצוות
והגאונים פסקו כחכמי דאמרי מפרר ודורה לרוח או מטיל לים
פי גם יפרר כשזרקנו לים ולא ישלכנו שם שלם וכ״כ הרש
במזל ובשל העיטור והר׳ יונה ואם ר׳ יהודה לא קאר דווק בשריפ
לא שלא בשעת ביעורו ואבל בשעת ביעורו השבתרן בכל דבר
ופרש״י זל שלא בשעת ביעורו והוא שעת שישית אז הוא דווק
בשריפ בשעת ביעורו מכאן ואילך ורת פי איפל שעת ביעורו
היא שעת שישית ואז השבתתו בכל דבר ושם ואילך דווק
בשריפ ולפי זה אפי לר׳ יהודה אין צריך לשורפו שרוב העולם
מבערין קודם שש כת אא הרא״ש זל דאפי בשעת
חמישית לרש״י השבתרן בכל דבר כיון שמותר בהנאה ואינו
נראה כן מפירושן שהוא פי דלר יהודה אפי יוצא בשיירה הוי
דווק בשריפ וכשורפו בשעת איסורו לבע אסור בהנאה
לכך טוב לעשות לו מדורה ולשורפו בפני עצמו אבל להנות
באפרן ארור שריפתו זה תלוי בפלוגת דר׳ יהודה ורבנ לר׳ יהודה
שהוא בשריפ מותר דקל כל הנשרפין אפרן מותר ולרבנ אסור
דכל הנקברין אפרן אסור ואם בישל בו תבשיל או אפה בו פת

ACADEMIA TORA

כמו כיצד ואופן ושעטנז בו וכו׳ תעשה קשרין שקורין ציצית המקו-
מבחוץ ואמור לעטרה בו בצפרא ביפו שאני טוטפת שאינה
מיוחדת לעטרה בהולכי בה ואם אינו מתעטר
חייבי שוטה חייב עליהן. וכן קדירה של מתבשת אם רוצה להמירה
ולבשל בה אחרת שרי. מבישל אינו בכלי ראשון ושני. וכלי ראשון
שהשהיחן בו מים על האש אפי׳ אינו עתיד על האש לא שעדיין
לבלוע וקדם ההבלעה עדיין להשהיחם יפה כשהשהיחן או בירחים להעצי-
כל החלודה שהם וכן כל הכלים עדיין להשציר כל החלודה שהם קונים
הסירים הילפא אם יש לחמות בפקין ואינו יכול לבקעתן יפה אינו מועיל
ההבלעה ועדיין ליבון. כלים שמשתמשין בהן על ידי האור כגון
שתודי ומקלות וכיוצא בהן עד שיהיו להבין והלבין עד שיהיו שעוד
שיעורות מהן. שמשתמש בהן בצונן כגון קיתונות וכיסות שי לרבן
בשעתה ושנשתמש בהן בחמי. כמי השמישין כך הקשרין אם
משמישין בכלי ראשון כגון הבן שמבשלין בו הקדרה עדיין להחזיקה
בכלי ראשון ואם השמישין בכלי שני מבשלין בכלי שני.
ושבין שמשמשה בכלי ראשון של אחר חשוב כלי ראשון וכן עדיין
להשמישו ומי כלי שנשתמש בו על פי האור לא כך בגוונו שמשמיה
ראשון שלו לא עדיין להשמישו בכלי ראשון. כלי אבי השמי
שעדיין להשמישו כל הקשרין בכלי ראשון לפי שמשתמשים כיוצין אותו
מחבת שהוא על האש. כלי בעל המגהץ כעין השמישו
מקרן אין להן תקנה בהגעלה לפי שמעלקלקות בתים חמין וקיש
שילה קיים שלהן. אין חילוק בין כלי עץ לאבנית כיון שיש
שוה להיותן בהגעלה. והלי מקומץ כלי חלוי וכלי אבנים
שי להן בשטיפה. ובתשובה אחד הלוי כלי חלוי וכלי אבנים
שנשתמש בהן ברותחין אין להן תקנה לעולם כלי חרש ועדיין
להסיקן באתון עד שיתלבנו כאש. ואם לקחם השוה כלום. וכן
שקד. ואם מקח שאין דעך להשתמש בהן בחמין לא שחושש

עת מטלטלי

היה מלא ציבולין כך ועלו. כיסוי של ברזל שמכסין בו
הקדירה עדיין היא עלה כיון שהגיע בשל שעה מקום הקדירה ואפ
נתנהו בפתח על הקדירה בשר הן עלה כלי היבשיל מעלו. שגיעה
הכיסוי מלמעלה מרובה ואם אינו עלין בצק עדיין ליבון. כיסוי
של ברזל שמשימין אותו על הקדירה שמקפ על פני הקדירה וגם שמין
הקדירה עדיין היא עלה כיון שהגיע בשל שעה מקום הקדירה ואפ
נתנהו בפתח על הקדירה בשר הן עלה כלי היבשיל מעלו. שגיעה
גלגל הכלי מלמעלה מרובה ואם אינו עלין בצק עדיין ליבון. כיסוי
בית בשר לא אבי העשי שעדיין הן עלה. ומיחבה שהוא ביד
כל זמן שאינו רבי ונל. העשוי ליבון והוא היה בהן עלה
הכסים גם הוא ונל. ואין כל בחשובה. מחבת בתוך שתי
הקדירה ואם היה אחד משיש וחבר ומקבל האחרת. ואם היה מלא צמנע ונ על פי שאינו
יכול להבעבע בתוך אחת מהקדירה מלבנה חמין וחוזר ומחבה
ולא חיישי שעדין הקדירה על מעמי השני. כלי הכסוי
עדיין להעשיל שתקדירה בתוכו. היה שיש בהן שלמי
טהרה בתוך שהצלוב תחת שהוא גוף עליו
ואבי העזרי כל שהיה בבית אפי׳ הלי יוצא שהיה לה
היה מלא ציבולין כך ועלו. כיסוי של ברזל שמכסין בו
הקדירה עדיין היא עלה כיון שהגיע בשל שעה מקום הקדירה ואפ
נתנהו בפתח על הקדירה בשר הן עלה כלי היבשיל מעלו. שגיעה
הכיסוי מלמעלה מרובה ואם אינו עלין בצק עדיין ליבון. כיסוי
של ברזל שמשימין אותו על הקדירה שמקפ על פני הקדירה וגם שמין
הקדירה עדיין היא עלה כיון שהגיע בשל שעה מקום הקדירה ואפ
נתנהו בפתח על הקדירה בשר הן עלה כלי היבשיל מעלו. שגיעה
שיגוג מגיע ומקבל החלודה אשר תחתין. מגולות של עץ ואבן

ומה ויש דהוה ליה מי פירות ואין מחמיצין הילכך ורקא שהוא
[illegible] ומלח עם קמח שרי. אבל העשוי ממים
[illegible] אסור. אין מוללין את הקדירות פי שנתנין
קמח בתוך המאכל להקפותו בין אם יתן לה קמח תחלה או
אם יתן המחמיץ תחלה בואפי בקמחה דאבישונא שהוא קמח
העשוי [illegible] שנתיבשו בתנור ואין מחמיצין אפי הכי אסור
דחיישי שמא לא נתיבשו כל צורכן ומחמיצין אבל במצה
אחונה ועחונה מותר ולא חיישי דילמא אתי לאיחלופי בקימחא
יכן בקמח עדשים ושאר קטניות שרי שאינן מחמיץ.
ורב אלפס וכן אא הראש ז"ל כתבו סתמא להיתדה במצה
אפי ייה ובגמר קאמר דאפי במצה אפי ייה אסור היכא דאיכא
עבד שמזלזלין במצוות או כיוצא בזה דאיכא למיחש דאתו
לשרויי אף בקימחא. חרדל או שאר מיני טיבול שיש
בהם מים אין נותנין בהן קמח ואם נתן לתוך
חרדל קמח יאכל מיד ולא ישהנו שמא יחמיץ ובשאר מיני
טיבול כיון שאינן חדין כמו חרדל ודאי החמיץ ויצריך לשורפו
אין שורין המורסן לתרנגולים. אבל חולטין פי ברותחין
שאז אינן מחמיץ והגאונים אסרו כל חליטה כדפרשי
לעיל. כת בשל העיטור. כת הרב הצבלי מותר ללוש לתרנגולים
מורסה או קמח ומאכילן מיד או יעמוד עליהם שלא ישהא
שיעור מיל וכל זמן שמהרכין בהן או מנקדין בהן אינן בא
לידי חימוץ ואין לסמוך על זה שאם כן נשהא העיסה שיעור
מיל עכ. כת אבי העזרי ז"ל מעשה היה ושרו מעט מורסן
ושפשפו בו אווז בפסח ואסר אבא מרי. כל האווז משום דאית
ביה ביעורה פירצי פירצי. ואי בפר העזר והרוטב ואי אית
פילי כולה אסיר. האשה לא תשרה המורסן שהוליך בידה למרחץ
אבל שפה היא על בשרה יבש אעפ שיש זיעה על בשרה הזיעה

M. KÖNYV-TÁRA

אינה מחמצת. ובלבד שיזהר [illegible] שיעביר כל המורסן
קודם שתישטף במים עכ. כתב הר יונה דהאידנא אין
הנשים בקיאות ויש למונעם מלתת המורסן על בשרם אפי
יבש. לא ילעוס אדם חיטים ויתן על מכתן מפני
שהם מחמיצות שהרוק מחמיץ על כן הנותן שעורים לפני
בהמתן ומוצא בהן דיר צריך לבעדם. כתב הר אליעזר
מן הרמשא שק מלא קמח שנתן אצל החומה ונתלחלחה
מזיעת החומה מחמיץ. הלכך אם נפל מים על קמח או
נתלחלחה השק. ירקד הקמח והשאר מותר. ואם מעט
שלג או מים נפל על הרבואה יגרוף בידו החיטים העליונים
ויקח מן התחתונים. שק שיש בו קמח וישבן עלין
תרנגולים ונתלחלחה מצואת התרנגולים אין מחמיץ מיהו
ירקדו את הבצק לחוץ והשאר מותר. בשר יבש שמזיע
בשעת גשמים מחמיץ מכח המים שהודח בו.
חלב שנשפך על גבי החיטים אינן מחמיץ בו דחשיב
מי פרות עכ לשון. מה שדימה זיעת החומה
לרוק לומר שמחמיץ היה מתגבר לא"א הרמש ז"ל
לדמותו לזעת אדם שאינן מחמיץ. וכתב עוד על מה
שהתיר לרקד הקמח שנפל עלין מים קולה גדולה היא
זו לעשות בתוך הפסח שחמץ במשהוא כי שמא
יעבור עם הקמח חמץ כל שהוא בנפה. וראיתי
מורים הלכה למעשה שיאחז בידו כל המלחלח
בשק עד שיריק כל הקמח שבשק והכי עדיף
טיפי עכ. קמח שנפל עלין דלף אפי כל היום
אינן בא לידי חימוץ. והוא שיהיה הדלף טורד
בלי הפסק ויאפנו מיד לכשיפסק ואם הוא
מסופק אם הדלף טורד ואם לאו אסור.

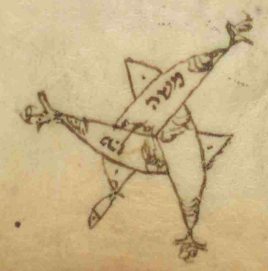

בתרי אין הלכה כתי הכי עביד · מברך בורא בריות רבות ואכיל
כל מה שצריך ומברך ברכת המזון והדר מברך לכל חד וחד בביתיה
נשתו אינהו כמה דקדמנא ואכל ירקי ומצה ואיפשר לה
אכיל נשתי בהדייהו ונשביק להו למיתב קערתייהו ומברכי אנהו
ברכת המזון והדר אזיל לביתיה דאחריתא ועביד הכי · אמר רבינא
הנהגין ק״ו לך שאינן יכול לברך לאחרין אלא אם כן יהיה עמהם
שאני ברכת הלחם של מצה דקדוש הוא שהן חובה · הילכך יכול
לברך להוציא אחרים מדעת שאינן נהנה · והדר אזיל לביתיה ועביד
הלילא ושתי כמה דהלילא · ואי בעי לאקדומי להו ביתיה בי חמשא
מברך להן ולא אכיל ולא טעם והדר אזיל לביתיה ומקדש שניר
דמי · או אם ירצה לזמנו הכל בבתו ואחר כך יקדש בביתו
האחרים עקדש להם ולא יאכל ולא ישתה שהרי נפתב בעל העטרה
מקובצת דלא מיבי מברך בורא פרי האדמה אשאר ירקי כיון שאינן
עומד עמהם שלא אמרו אלא בברכת חלהם של מצה · ועיין למעבד
כרב חקרא ומברך בתחלת בוצא דכי האדמה לאוכל מרור ואכיל וכי
מטי למברך אכיל בלא ברכה ולא נהירא לאוא הוראה דעיין שהקנת
חכמים היא משום הכירא לתינוקות הני כברכת מצה ניכול להוציאם מעתה
שאינן יודעים ברכת המזון · ואם אינם יודעים ברכת המזון כתב רב עמרם
שאין הקטן להוציאם שאם מברך להם ברכת מזון הן לא מצי למשתי
בביתיה וכן כתב רב כהן צדק שאם אינם יודעים ברכת המזון אסור לקדש
כי אם בבית אחד ואם קדש בשני בתים הרי מוציא שם שאים לבעלה ·
וכיצא ליומר מעתה שבירך ברכת המזון יאכל עד״ן נוית מצה בבית
אחר ואחר כך מברך ברכת המזון · ואיתן אינשי דבשעת אכילת הרפי
זימנו בליליא מצי אכיל ובלבד שיאכל כזית מצה באחרונה ··
ואם הדשמש זל היה אומר דאפי׳ אם אינם יודעים ברכת המזון יש
הקטן להקדושים אלה באלה · כקטן שאקדש את הגדל שעונין אחרין

מה שהוא אומר ואין כאן שם שאים לבטלה · וכן כתב הרמ״ן ז״ל
ואיתשר ליומר דאף המזון יכול לברך כדי להוציאם כיהילי רבנכה
הלחם של מצה מוציאם כיון שהוא חובה הבא מי ברכת המזון כיון
שהקטן מברך בוקמו אחר מהם על ברכת המזון הן חובה מי
כמו שהתפלי על הניבול של שאר ירקות · שבועה שלא אוכל מצה
מהם אסור לאכול מצה בליל פסח · אבל שבועה שלא אוכל מצה בליל
פסח לוקה ואוכל מצה בליל פסח ··

הסדר בדרך קצרה

לפי שהרבו הסדר בדיעות שונות אני מקדמין על דעת הרוב ז״ל
לאשן יוצא הקורא בן בן לענין כל אחד ואחד · כוס של קדוש עושים
ושתים ושלש · ויקדש בם מיד קודם שילה יין · ואם הוא שבת ויקדש
ואם הוא במוצאי שבת יקדש · ושתה רביעית או רובו ההקבה שתא
ולא יברך אחרין ויכול לשתות בין כוס ראשון לשני אלי בתה עמהם
ואם לא הסב צריך לשתות פעם אחרת בהסיבה · והסיבה ימין יין
עזרקין לא הוי הסיבה ואשה חשובה צריכה הסיבה ולא שאינה
חשובה · ובן אצל אבין צריך הסיבה אלי הוא רבן מובהק אלא אם כן יהיה
לפי רבן אין צריך הסיבה אלי אין רבן מובהק אלא אם כן יהיה
רבן בישוב ושמש צריך הסיבה · וביאור לאבין קערה שישבה
[illegible] מצות מרורה וחרוסת ושאר ירקות ושתי רבשולין וזרוע
של שלה וביצה בין אם עשה במוצאי שבת אין בשאר ימות תחול
ונעטל ידין ומברך על נטילת ידים ולוקח פחות מכזית משאר
ירקות ומברך עליו בורא פרי האדמה וטובלן בחומץ אבל לא
בחרוסת ואיתן מברך אחרין בורא נפשות רבות · וכוצע מצה
האמצעית מן הן ובוצעה לשנים ונותן חציה לאחר מן המסובין
לשומרה ומשים אותה תחת המצה לאליקמון וחציה השני אוכל

בין שתי השלחנות ויברך וישתה הוא לחוד עושין כן אפילו על פת גסה
ואין צריך להפיג מתיקת שני השלחנות והפיגה בין השלחן האלו
כבר אפלו [illegible] ומזמן בזמן ב' ואחזיר הקערות לאחינו ואומר מה בשתה
וכשיגיע לאצלה ע יברך כן למטה ולא יברך המבשיל בשעת לחמה
שהיו אבותינו אוכלים ומשיעין בלחייהן ובפיהן ויאחזנו בידו עד
סוף גאל ישראל והוא הלל עד לאעיסו מים ואינו מברך לפניו
ואומר בתי אתה אשר גאלנו וחורם בתי גאל ישראל ושורה כוס שני
בהקיבה ואינו מברך לא לפניו ולא לאחריו ונוטל ידיו ומברך על
נטילה ידים ויקח הקערה שיש בה המצה ב' השלמות והחרוסת
בעמה וישים ידו עליהם ויברך המוציא ולא יבצע ויברך על השלמה
על אכילה אלא ויבצע מן השלמה העליונה ומן התרומה באחד כזית
מכל אחד ויאכלם ביחד בהסיבה ואם אכל בלא הסיבה צריך לאכול בעמ
אחרת בהסיבה ואם אינו יכול לאוכלם ביחד יאכל תחלה של המוציא
ואחר כך של אכילה מצה ויקח כזית מרור ויטבילנו בזרוע חסרוסת
ולא ישהנו בהזכו ויברך עליו בתי אתה מקבל על אכילת מרור ולא
יברך בורא פרי האדמה ויאכלנו בלא הסיבה ואם לא היה לו שאלי
יקרוס אלא מרור בשבול ראשון מברך עליו בורא פרי האדמה ועל
אכילת מרור ואוכל ובשיבול שני שנוטלו בחרוסת ואוכלו בלא ברכה
זכר למקדש כהלל הזקן וישׁ מצדיקין הסיבה בם לזה ויאהר מעורבין
ואוכל ושורה כל מה שירצה ואוכל באחרונה כזית מאפיקומן בהסיבה
וקורס חצות ואחרין לא יאכל ולא ישתה יין גולת הנפש שהם חוכה
ואם שכח מלאכול אפיקומן עד שגמל ידיו יברך המוציא ויאכלנו אבל
אם לא נזכר עד שבירך ברכת המזון יברך בלה לא יאכל כיצד אחרת
וישול ידיו אם הוא כליל במים אחרונים ולא יברך עליהם וירים כוס של
ברכת המזון מבפנים וישטחנו מבחוץ וימזגנו בימין ויברך ישתה
בלא הסיבה ואומר יעלה ויבוא בבונה ירושלם ואם שכחו לומר יעלה
למעלה בהלבנות מעולה ויברך בלה וישתה בהסיבה ולא יברך אחרין

ואם שתה בלא הסיבה צריך לשתות פעם אחרת בהסיבה ולא ישתה בין כוס זה
לחבירו יין ואפילו לא לגמו בלא ברכה עיין הלל ואומר יהללוך
ואינו חותם אלא עד מבשיל ועד יענוני ברכה אחת ואומר נשמת כל חי
בתי מלך מהולל בשבחות ושורה בהסיבה בלא ברכה ומברך לאחריו על הגפן
ואם שתאו בלא הסיבה ישתה פעם אחרת בהסיבה ואחר כך לא ישתה
אלא מים ואם ירצה לשתות כוס ה לא יחרוס בתפלתו אחר הלל וישתה
בלא ברכה לפניו ולאחריו ואומר הלל הגדול ונשמה וחורם ואומר כוס ה
בלא ברכה לאחריו יברך

סדר תפלת הליל

תפלה של ליל בשע ימים ראשונים ערבית ושחרית ומנחה ואומר ב
ראשונה ון אחרונה ון קדושה היום באתה בחרתנו וכו עד אלהינו
ואלהי אבותינו אתה ון תרצה והניחנו ביום טוב הזה וכו עד כי אתה
זכר למעשה בראשית ואומר ויכולו וברכו אתה ה מקדש ישראל והזמנים
כרגל ביום ראשון התחלת בשם ומלכיות שבשחל בשבת אין אומרין ברכה
מעין שבע שאדקה בשביל המתים בבית הכנסת שאלו יזכם הקב"ה
ואי אפשר אין צריך לומר שיזכו בא שכינה שאין שלוה בעולם
בית הכנסת לשון אחר בית הכנסת לפי שאין עם שבישראל שאין לו אגודה בכפר ישל"ן
נאם כי כל אדם מקדש בפלגו

סדר תפלת היום

שחרית בבית הכנסת וקורין הזמירות של שבת ומתפללין תפלת
שחרית ומוציאין את הספר ומברכין בא' אשר בידו ואשר בידינו שניהן
לפניו את ה הלל ואפילו מי שיודע מפרשת בקיאות לא יהיה מברך לפניו אלא
אחד אלא מדור בשבול ראשון מברך עליו בורא פרי האדמה ועל

ואילך שאומרים שאין מפסיק מלאכה ... מצאתי כתוב שלא לעשות מלאכה
מפסק נעד עשרה משקיעת החמה עד שתלאיד
עקיבא הין אתים קמוך לשקיעת החמה והן העם בעלים מתפללין על
כן נוהגין שלא לעשות שחתה בעליים ... ונהגין הנשים שלא לעשות
מלאכה משתחשיך החמה ועוד שאנו מוקדים העומר אחר שקיעת
החמה וכתיב שבע שבתות תמימות תהיינה מלשון שבוע ולשון
שנה נמצא שבעת שבועות הקצוב לך
איכא שהקדירה בבית דין מה שנת שנשה אקוב במלאכה אלא
אין קדירת העומר דהיינו לאחר שקיעת החמה אקוב במלאכה:
בינם חמישים לקדירת העומר הוא חמשה שבועות ושתי הקדילה
כאן ביום טוב של עצרת אלא שאומרי אתה יום חמשה שבועות
הוא יום מתן תורתינו: ובתוקף מצוה קרבנות המוקדין ובינם
הביכורים עד שלש המינין שהביאו בהן העומרין הללו ואלו שלש
מקדים וקרבן באחד בסיון ושלשה ימים שלפניו שלשה ימים
קדש העצרת ... ובינם הלש קדילה
בקדירה ... ומקדיש בקדש והשאירות ... ובינם הלש קדילה
בקדירה כל הבכור ביד קדש העצרת ומקדיש קודם מלאת הקדיל ומקדיש
בחבקוק יש ... בכל יום ויום קדש עד לאחר בקדילה ... ונהגין בכל
המקומות ליתר במוקף בעת קדירת הקדילה ואזהרה העשויה על פנין
המצוות כל מקום ומקום כפי מה ...

הלכות יום טוב

בחדש הראשון באחד עשר יום בין הערבים פסח לי"ד
ובחמשה עשר יום לחדש הזה חג המצות לי"ד כל מלאכת
עבודה לא תעשו וכן נאמר בשבועי שלו ובראשון ושמיני שלו חג
בעצרת ובראש השנה הלכך כל מלאכה האסורה בשבת אסורה

ביום חוץ מלאכת אוכל נפש דכתיב אך אשר יאכל לכל נפש הוא
לבדו יעשה לכם והיכן מצינו בשבת אלא אוכל נפש בלבד שהותר
ביום טוב וחוץ מהוצאה והבערה שהותרה לצורך אוכל נפש
הותרה נמי שלא לצורך אוכל ובלבד שיהא בהם כזית כאשר יבואר
בשם ... וכן מכשירי אוכל נפש בלבד כיון שיצריך להם לצורך מאכל
מותר לעשותן ביו"ט וכיון שמי פשר לן לעשותן מערהתון אבל אם היה
אי אפשר לן לעשותן מאתמול אסור לעשותן ביום טוב אבל כל שאר
המלאכות אסורות ביו"ט ובכלן שלוקין וקדירה ושחיטה ובצירה וקחיטה
אע"פ שהן אוכל נפש אסורים חכמים ... וכיון דיו העם לבי שעברו
לקצור שדהן ולבצור כרמו כאחת ולדרוך בן ענבין ולטחון הרבה ביחד
ואשון חכמים שאם הין מתירים ביו"ט היה קוצר בן שדהו ובוצר כל כרמו
ודורך כל ענבין וימכר משחתר יום טוב וכן צידה אסרוה חכמים
שמאמים שיעשה בתוכהן הרבה דגים ובראשונה מקילין להן כולהן
עקרי ... דיש דבר שהתירו בו"ט וכו' משבת כגון בשיור מוקצה
לרב אלפס ... דקיימא לן בשבת כל שהותר בי"ט
יהודה לבי שהוא בן בתירה בן בבי שלא הותר בן וכן בשב
בשאלתות וכן לקח הדא בשלם ... ורשי ז"ל נראה מוקדים
כל שהותר אלא במוקצה מחמת חסרון כיס ... וכן לקח כל
שהותר בין בשבת בין ביום טוב אלא שלא היה מקלק לומר שגם הלכה
כל שהותר אלא במוקצה מחמת חסרון כיס ... וכן לקח כל
שהותר בין בשבת בין ביום טוב אלא שלא היה מקלק לומר שגם הלכה
ואנו עושין כ' ימים כל מה שהותר בשבת ומערין בן על
מי שהלך בן ואם הוא צורכו מרבין אין מתחילין עליו לברוחו אלא
אלין אוכלין ולעבין מה לבד הוא שחלוק שם מן הראשון כאשר
יבואר בשה ... וכן לכתחלה אין עושין שמקוד בראשון על ידי ע"י אלא אם
כן יש בן קבנה בשת מוכר אחר של ע"י ישראל אעפ"י שאין
בן קבנה ובי"ט של ר"ה השה קבוע ... והנני מקדר הלכותין
על הסדר קדר המלכל צדה נתן שתיעה העשיר ומליחת העוף

וחחלבים · ולקיחת הבשר · ועצים הראויים להסקה · ותיקון האש · והתבשל
וסבר הפת · ומדידת הקמח · והרקידה · והלישה · והפרשת חלה · ותקון
הפת · ואפיתו · והסק התנור · ומכשירי אוכל נפש · ואיסור בישול כלבים
ולגוים · ובישה שנולדה ביום טוב · וכיבוי הפתילה · והדלקתה · ועוי המבא
דורון לישראל · ומה משלחין ב״ט והתר קניה מן חנוני · ועניין הוצאה
ונטלטול המת ב״ט · ופרובי הבשילין · ופרובי חצרות · אין צדין
דגים מן הביברין ב״ט ואין נותנין לפניהם מזונות · ואם סתם אמת המים
בכניסה וביציאה מע״ט מותר לקחת ממנה ב״ט דהוו להו ניצוצרים
ועומדים ואמ״י סמך צידה אסור כגון מצודת חיה דגים ועופות שהיו
פרוסות מ״ע ולמחר מצא בהן איסורין אלא אם כן ידוע שניצודו
מבעוד יום · אוזין והרגנולין שבבית מותר לצודן ואינן צריכין
זימון · ושאר כל חיה ועוף כל שמחוסרין צידה שצריך לומר הבא מצודה
ונצודנו אסור לצודן ולינן לפניהם מזונות · ... אייל ואצבי שקננו
במרדס וילדו בו עוברים ועדיין הם קטנים ואין צריכין צידה מותרין
בלי זמון · ודוקא במרדס הסמוך לעיר בתוך ע׳ אמה דדעתו עילויה ·
ואם אינו סמוך לעיר לשבעים לא · והאם אמ״י זמון אין מועיל לה כיון
שמחוסר צידה · יוני שובך ויוני עליה וצפרין שקיננו בטפיחין
אסור לצודן הילכך אין מועיל להם זימון והני מילי בגדולים אבל בקטנים
מותר לצודן אבל צריכין זימון · וכיצד הוא הזימון אומ״ה זה וזה אני נוטל
למחר ואין צריך לנענעם · זימן שחורים ומצא לבנים או איפכא ·
או שנים ומצא שלשה משיטא שאסורין אלא אמ״י זימן שחורים ולבנים
ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים אסורין ·
זימן שלשה ומצא ב׳ מותרין בתוך הקן ומצאן לפני הקן ולא בתוכו
אסורין ואם אין שם קן אחר מותרין וכגון שאינו פורח דילכא למימר
דאתו מעלמא אלא מדדא מעט מעט · וכיון שאינו פורח אמ״י יש קן בתוך
נ׳ אמה שאימשר לו לידדות משם ולכאן אם אינו עומד בהדייא בעניין
שיוכל לראות קנו בבל מעם · השוחט הבהמה ביום טוב צריך

שלא יבדוק עד שיפשטנה שאם תמצא טריפה לא יוכל להפישטה · ובעניין טילטול
הבשר לרב אלפס שמסק במוקצה כ״ר יהודה ב״ט אמור · ולר״ת שמוסק כ״ר
שמעון מותר ובעניין מבירתה לגוים נראין שמותר כדרך שהתירו המבורך
לישראל שלא ישקול ולא יזכור סכום דמים ואם אינו מאמינו יקח ממנו מטבע שאם
לא כן לא ישחטו ואתי לאימנועי משמחת י״ט כדאמ׳ גבי נבינת עורות לפני הסדרן
אין מראין סכין לחכם ב״ט לראותו אם הוא ראוי לשחוט בו אלא יראנו לעצמו
וישאילנו לאחרים ויכול להוליך סכין והבהמה אצל הטבח לשחוט אמ״י גבי קטן
שצריך להוליכו על כתימיו או טבח ילך אצל סכין ובהמה ·
אין שוחטין המדבריות ולא מטקין אותן השקאה של צורך שחיטה שדרך
להשקות הבהמה קודם שחטיה להמריד בין העור ובין הבשר ·
אבל שאר השקאה שכי להשקותה ומדבריות היינו שרועות חוץ לתחום
ואינו באות ולון בתוך התחום · ודוקא לר׳ יהודה אבל מאן דפסיק במוקצה
אף ב״ט כ״ר שמעון שרי ואם הובאו לתוך התחום שלא לצורכו · ומיהו בעל
העיטור כ״ר שאף לר׳ שמעון אסור כיון דבחר לישנא קאמ׳ בגמר ר״ר שמעון
מודה בהו דגדוגרות וצימוקים דמו ואזלינן לחומרא אבל בהן כ״ר מוקצה
דרבנן הוא וכיון דאיכא תרי לישנא אזלינן ביה לקולא ושרי לר׳ שמעון ולזה
הסכים א״א הר״אש ז״ל · עוד שנולד ב״ט מותר לשוחטו אם האם
עומדת לאכילה · אבל אם עומדת לגדל ולדות אסור לר׳ יהודה והא דשרי דוקא
בקים ליה בגויה שכלו לו חדשיו דאי לאו הכי אסור עד ליל יום אחד · וכגון שהמרים
על גבי קרקע שיצא מכלל ריסוק איברים ואם עלד בשבת כ״ר הר׳ אמרים שאסור
ב״ט של אחרין משום הכנה · ובעל העיטור כ״ר שמותר וכ״כ א״א הר״אש ז״ל
דלא שייך הכנה בלידת העגל · בהמה מסוכנת שורא שמא תמות
והוא אכל כבר ואין צריך לה אסור לשוחטה אלא א״כ יש שהות ביום לאכול
ממנה כזית · ואמ״י אם אין שהות ביום לבודקה ולנתחה יכול לאכול בלא בדיקה
ואם שהיה בשדה לא יביאנה לעיר במטה או במוט כדרך שעושה בחול אלא
יביאנה בידו איבאלם איברים · עוף שדרכו בהמה שצריך
שהייה מעת לעת · ובדיקה אחר שחיטה משו חשש טרפות יכול לשוחטו

ליזהר בקידוש העצים ובהיכר הקדירה שלא יהא דומה לבנין זאת
רב יהודה מלמעלה למטה שרי מטה למעלה אסיר ורבי יוחנן מתיר אפי'
כי פשעשין מרובה בולטה עשרה על עצים כעין דופני הקדירה
ונוהגין עליהם עצים מלמעלה ובהא קאמר שלא יעשה הדוחקנות תחלה
אלא א' יאחז העצים העליונה בידו שלא יעשה הדוחקנות תחלה שלא
יהא בכך בעין מדורה העשויה מעצים דקים מותר להסירם
מפני כל זמן שלא אחז בהם אינו נקרה כשנתבטלו אותה לא ינוח
אבנים תחלה ויכון אותה עליהם אלא יאחזנה באויר ויכון האבנים תחתיה
וכן בעצים כשיטולין אותן ומטחן אחת שלמי שעם והאש בעצים יאחז
העליונה ויכון האחרת תחתיה וכן כשרוצה להעמיד המטה אוחז
הקשרים ומפנק הרגלים תת היה אבל לא יכון הרגלים והקשרים עליהם
ודווקא שהדופנות מחוברים כעין ד' זוויות היכבה הא לאו הכי שרי שאין
עשיה אהל עראי כזה אפור בלא עשייה מחצלות ועל כן אין צריך ליזהר
כשמשמין על השולחן שישימו השלחן ואחר הרגלים דכיון שאין לו מחיצות
אין לחוש וכן חביות כשרוצין להטות על האבנים מעין אחריה
תחלה ואח"כ כורתין אבנים תחתיה אז כשאוחזין אז על אז על אחד ז
שיהיו יאחז העליונה בידו ויסדר התחתונות תחלה אבל אבנים של בית
הבפא מותר לנדון ד"ש ד' דלזה שלא בהלכתא דקל כה שאין דבר
שאינו מתכוין מותר אבל ה' ד' דחשיב שהיו מתכוין שהרי מכוון למה
שהוא עושה כה הלשבא בשם התוספות שלא אסרו אלא כי
הני ענינא שצריך לאויר של מטה אבל אם אינו צריך לאויר מותר עכ
מותר להטות מקצה מיכאן ומקצה מכאן ומקצה של צדיהן כיון שאינו צריך
לאויר שביניהם אין מוחזקין קדירה בקצה עץ לחה דכיון שהיא לחה
ואינה ראויה להקלה אסור לטלטלה לצורך שום דבר אבל יבשה שראויה
להקלה מותרת לכל דבר אין מבשלין בקדירות של חרס חדשות
אלא אם כן הרתיחו תחלה מעשה שרבי בישלו הרשון מחזק
והוא עם כן הקונן אסור לבשל בימים טובים לא כדי שיהיו

הימים ואפי' מיום טוב לחבירו אין מיום טוב לשבת אסור אבל מותר אשה
קדירה מבשר שעבר שהיה צריכה אותו לתוכה אחת מפני שהכבשיל
מקנין זה לזה כשיש בקדירה ניא דאפי' אמרה בפי שהיא רוצה
אוכלה לצורך מחר שהוא יותר כיון שטעם
מהיכר מפני שהתוספות נקטי טעם הכבשיל אבל אפי' בריאה בפי' נמי
מותר כל בעל העשיר רוצה קדירה אכילה יכולה להרבות
בבישול אבל לאחר אכילה אינה יכולה לבשל יותר אוכל ממה
כניה דאין לה הערמה גדולה מזו וכן נחתוכים יפול לתוכם מים
אפי' שאינו צריך אותו לקיבוץ הבלין או פלפלין נדחקין כדרכן
לרב אלפס אפי' במדוך של אבן חזק מן כאלה שצריך שכל
קנה ואי אפשר לשחוק הפלפל בריחיים קטנה שלהם
וכן כל הנאכלים אבל [illegible]
[illegible] אם יודע מערב יום טוב מהיכר [illegible] אבל אם אינו
יודע שרי ושנים נחלקו ושחלים אפי' אם אינו מו
לפי שנתקדרין ביהכר אם הין שוחקין אוכ
להוליך הבלין והרוח אצל הקדירה
וכיוצא בזה במכתשת גדולה אב
לימחוש שיפתחו בגדולה ויאחזו בקט
וכיון שאינן שוערי אה נקלא גדולה אנ
בכל אפור להרוח הבלין כלי ניכנה בקדירה
כדי שלא יקדים הבשילן קדירה שישבה אוכלין מותר
לחלוב הבהמה לתוך הקדירה נוב אלפס אעפ שאפור ליתן
מן הבהמה ביו אלא אם כן היה מצטער אם לא ייתן אפי' הכי מותר
לחלוב בתוך הקדירה אבל אם אין בה אוכל אפור ורמ אוסר
אף כשישבה אוכל אין מודדין קמח ביו כדי לעשו
אלא יתחות אין יופיף מעשה של המדה ויש
שמהירין בפסח אפי' שצריך לקדר במדידה שלא יתחזה

משער ולא יפיק משום חשש חתון ורב אלפס אומר נכרי
ל' נאין מדקדקין בהלכה ביום טוב אפי' של ר"ה שני אבל
אם רקדו מאליהם ונפל בן לדור או קצת ורוצה לרקדו פעם
שניה אפי' בלא שוש לא נפל בן רבה אלא שרוצה לרקדן שניה
כדי שיהיה הפה נאה לדיק שני ודוק לדיק אחורי הטפח
הלכו לדיק ביום טוב יכול להפריש מחנה חלה ולהפרישה
ביום טוב לפחן וכן מהנות כהונה יכולין להוליכן לכהן אפי'
הוראו לאחש ועיקר שלשה בערב יום טוב לענ אמור
להפריש מחנה חלה ביום טוב אבל בחוצה לארץ לילל שאוכל
ונולך ואוחה מפריש רק ששייר ממנה מעט יותר מן החלה פסק
לה שיכול להפריש ורב אלפס ורי [illegible]
[illegible] להפריש אלא אוכל ומשייר ומשייר
מיד ואלא יניחנה עד הלילה
[illegible] משום חמוץ בכבה
[illegible] פה שבה ביום טוב ף פחין
לאפות יותר ממה שצריך
[illegible] עם הלוי אפור לאפותן ביום טוב
[illegible] תישי לשורחא ובלבד שלא תהא
תלשה דחישינן שיוא לקפח וימצ
ב ומתחילין אמין באנטי [illegible] שעתים שוכן
ין הלילל ביום טוב אין באשבת של לפעון אפור להפיקן ואם נשתיין
בתוך הכנור מרבה על פיהם שנפתח ומבטלן כיון דקלו
לא אפורה מותר לבטל אפור דרבנן ובלבד שלא יעש ביום
עד שיהבטלו בקוב ואחי רבי יחזל נל בכב שאם נפלו בכנור
בשבת אפור להפיקן בי"ט של אחרין אפי' על ידי גוי אבל בקוב
אלא דמי לנעדו ביום טוב דהיינו ליבא אלא אפורה דרבנ

[illegible] שמא יעלה ויחלוש אבל בהנך שנשרן בשבת אפורין
מדאורייתא ביום טוב משום הכנה ובאיסור דאורייתא אין מבטלין אפור
אפי' [illegible] בין בלא [illegible] אפור לפרוקן אבל מותר להשפיע השמן והאפר
שפן כדי שיהא חלק ולא יצא בהם אבל אם יצא לפרוקן אפי' אם
אפשר לאפות בלא [illegible] מותר כגון שנתנו בתוכו
הפלים הנטלים בחער אבל אין מכין אותן בשמן ולפעמים אותם במלילה
ולא מקנחין אותן בעונן כדי לחזקן אבל חזקן ראשון מותר
שאינו נראה להרחיק עד שיקנחנו ואם צריך להפיקן כדי לאפות בו בעונן
שהוסף יותר מדאי יכול להפיקו בעונן ולכך היה אונה הלוח מרגנו
שמותר לשרות במים המבדלת שמכבדין בו התנור אוף שמכבדין
מותר לאפות הנור מלוג פת אחף שצריך אלא את אחד ואפי' [illegible]
לאפות להם שהנורהם הין דעתם והין מכבדין בפת בדיעבד ומקנח
שהוא מלוג אין מקנחים לאחר להתפשט ואפי' שהוא אבל בהנהו
שלנו אין לאפות יותר ממה שצריך אפור לבבל עיר לעוה
כן ע"י הנוי אבל יכול לילק מהעיר שעל שפת הנהר לטופחו ובלבד
שייחדנו לכך מערב יום טוב שיעמאותו ואפר מותר לרש
אפור לבבל ולעוה בן נלי אפור אלא אם כן נתן עליו מים מאותו
ולא פי' דאפר נמי אפור לבבל וכ"פ הנא אפר מותר פי' להשתין של בני
הנהר כדי שישמור חומן אבל שפר אפור לחשתין עלין אין
מלבנין הר עפים כדי לעלות עליהן שלבנוזה הם

מהחזקים והוה ליה מהקטן משא ולא שוברים החרס ולא חוקכין העיר
לגלות בן ולא פוערין הקבה לגלות בן מליח אבל פוערין האגוזים במעלה
ולא חיישינן שמא יקרע

משירי אוכל נפש שני

אפשר לעשותן מאתמול

רואין יום טוב כחול בעיר הכנר ושוחד שבשביל חודו ביום טוב בעשן שאין
ראוי לגלות בו מורה להקטן אבל אם נתעקם קיעה ועדיין ראוי לגלות
בו אסור להקטן ואפי אם יכול להקטן בידו בלא כלי **מכין** שנתעקם
ביום טוב מותר להדרה במשחזה של עץ או של חביורה ומותר לעשות
כן אבל במשחזה של אבן אע"פ שמותר לחדדה בה אין מורין לעשות
כן נאם נתעקם מערב יום טוב אסור והרמב"ם כתב דאפילו על גבי עיסה
הלכה שאין מורין כן ועל גבי משחזת של אבן אין משחיזין כלל ואפילו
שכל כמה דאתא הראשונה ואם לא נתעקם מערב יום טוב אלא עמדם
ביה התחילו קיעה להתקלקל ואיכא חובבת יפה אם יכול להחזיק בה שי
הדחק יכול להשחיזה ביום טוב וקי"ל כר' אלעזר אין דילוקא אבל
לא במשחזת ובעל העיטור כתב אפי' במשחזת והכי משמעיה אבל אם
אינו יכול להחזיק בה אפי' בשחיזה זאת אי אפשר להשחיזה ביום טוב
מוללין מלילות ומפרכין קטניות ביום טוב ומנפח מעט מעט
ואוכל אפי' בקנון ובמחני אבל לא בנפה ובגיגית
הבורר קטנית אן שאר זבל אם יש בן טרח בבריר אוכל יותר מהפסולת
כגון שהאוכל מרובה בורר כדרכו לזרוק הפסולת ואם יש בן טרח
יותר בבריית הפסולת כגון שהוא דק טעל האוכל ומעט הפסולת
גדול כשהאוכל מרובה על הפסולת כדרכו ומשכחת באוכל מרובה
ואפי' ישטורת יותר בבריית הפסולת כגון שהוא דק כדפירש
אבל אם כמות הפסולת מרובה אסור לשלשלן שהאוכל בטל ברוב
ומותר לוזים וכטעם שנשתברו ועריין משורכין בקליפתן אע"פ שהפסולת
מרובה על האוכל מותרין דלא מקרו פסולת מרובה כיון דאורחיה
הוא בהכי והני מתן שומר לפרי ולא דמי לעיסות וקליפין שנתרדדו

לגמרי מן האוכל אין מפנין החרצל במקבה שלו ולא ממקום אוכל
בחצר של שן אבל מכבה מותר אין הולין המשמרת ביום טוב
לתוכן בה שומרים היתה הלניה ושמרדה מותר ליתן בה שומלה לתוכן
ומערים והלא אוהה ליתן בה דימוסים ונותן בה שמרים ובלבד שיתן
בה רמוסים תחלה אין עושין בביה ביום טוב אין נותן הירק במקררים
שורלין לתוכן בפן מן המחובר ומהדשים את הקונדס ואת העכבישין
במקררים שלהם אע"פ שמותר לטורה ולהקן ערבי משרה ביום טוב
מ"מ מה שאי אפשר לשנות מדרך חול עשה הילכך המביא כלי אין
מהדקים לא ביאים בקל מוקף לתוכה ר' אומר כדי ביהך אלא יביאם
לפנים או בידיו אחת אחת ואם שתים שתים רמוזה של ערוך יום
טוב ויביאן וכן כל כיוצא בזה משנה מדרך חול אפי' אין בשנה קלורה
המשא ואם אי אפשר לשנות כגון שזמן הרבה אורחין וצריך למהר
להביא לפניהם יעשה כדרכו **מותר** לעשות מדורה להתחמם
כנגדה ולחמם מים לרחוץ לא כל גופו ולרחוץ כל גופו
במים שהוחמו מערב יום טוב כתב רב אלפס בשם גאון מותר ואי אפשר
ולזה הסכים מ"א הראש ז"ל אבל מותר לטבול ביום טוב משאהן אבל
אסור לה טפיל כלים חדשים אן טמאים לעהרם אין עושין מוקצה אבל
מיני בשמים על הבלים בין אם מכוין להריח בין אם מכוין לגמרי הביא
אן הכלים אבל אם עשוה כדי ליתן ריח טוב בפירות כדי להקטן לאכול
מותר לא שנא אם מוקצין ע"ג גחלת שלעצים **אין מבשלין**
לצורך גני ביום טוב הילכך אפי' להזמינן אסור
שמא יבוה בשבילן ודווק להזמינן דכיון שהוצעה לכבדן חיישי שמא
יבוה בשבילן אבל שבדו ושפחתן שבביתו הן שלית השולח לן
מותר להאכילם עמן דלא חיישי שמא יבוה בשבילם כתב הרמב"ם
ז"ל אבל אם בא נני מאליו אוכל עמן מה שכבר הכינוהו ואינו טעון
דאף על פי שכבר הכינוהו איכא למיחש שמא יבוה בשבילו אם
הוא חשוב ודאון לכך לא ערוך שיאמר לו אם יפסיק כמה שהכינוהו

לעיעמיכן בוא ואכול. אעשי המלך שמועל על בני העיר לאמרי
להם אמור לאחרים ביום אפי אם אינם מקפידין אם יקבל ישראל ממה
שהוא אוכל ובלבן הגיד אם אינם מקפידין. וכך הדממם בשעל
בע חיל שנהגו חכמי שלהם לישראל לאמרי להם אם אינם מקפידים
שפישראל אוכל ממון מוכר לאחרים להם ואינו כן לפי דרכיהן
דמרא שלנו וכשם שאסור לבשל לעובד כוכבים כך אסור לבשל
לעובד כלבים ודוקא בישול ואפיה אבל לשלוח מנות ולהיות
להפיהם מוכר ואפי בשבת. ואבי העזרי ואבר ניאה כתבו שלא
לבשל לעובד כלבים ולא נפיהא לנא הדמש זל

ביצה

שנולדה ביום טוב או בשבת אסור ואפי לינוק
בה וכל שכן שלא לאפלה אפי אם נתערבה באלף כולן אסורין
ואפי קטן נולדה בין בחול אסורה. וכך אבי העזרי אסור אפי
התבשיל שנתבשל בקטן ביצה שנולדה ביום טוב. וכל הדם מכושן
נלפי מפשוטי הלי זהא דאפי דבר שיש להתירין אפי באלף לא בטיל
דונק כשהוא כעין אבל עעמו בטל בס היה הרבינו ל מוכר כיון שלא
נתכוון לבטלה ומותר לכתחלה עליה כלי כדי שלא תשבר וכלבד שלא
יגע בה הכלי וביום טוב שני מותרת בשני ימים טובים של גליות אבל
בשני ימים טובים של ראש השנה אין משבת ליום טוב של אחריו אין
חיש שלו קם השבת לשבת אסורה בשני. **ביצה** שיצא רובה מערב
יום טוב ונחזרה ניצא ביום טוב מותרת רח שיבה לירדן
ביצתה רובה היכר אפי בדק בקונה של הרבינלים מערב יום טוב
ממוך לחשיכה ולא מצא בה בציים ולמחר השכים ומצא בה מוקרה
שהרבינלים אינן יכולים בלילה ובנדאי תמוך מאתמול אעפ
שבדק מאתמול ולא מצא בה אינן שמאתמול יצא רובה ומזדרה
ונקון דאיכה זכר בהדה ואפי ס בהי ובלבד שיפקיע עבר שאין בן
בשר שאין אינה יכולה לילד בלילה אבל אי ליכא זכר בהדה לא שאין
ילדה בלילה. ונעם לא בדק מקן בערב יום טוב אפי אי ליכא

זכר בהדה שויא דהלין דמאתמול היכה שם דאז בלא זכר רובן ילדה
בינם. הילכך מוכר ליקח ביצים מן הגוי בליל ראשון של יום טוב דהלין
מערב יום טוב ילדה וכן בליל שני יומים טובים של גליות אבל לא בליל
שני של ראש השנה ולא בליל ראשון של יום טוב של אחר השבת
דאמור מאתמול היה **השוחט** הרבינלל ומצא בה ביצים ומורה
מותרות אפי ביום טוב של אחר השבת. **אפרוח**
שנולד ביום טוב מהירין להאפותם אופרים וגם רבי
אלעזר אומר ואם נולד בשבת כגון אפי הלי זל שאסור ביום טוב של אחרין
משום הכנה דוקא שיש בה הכנה דאעזן בקליפתו לא היה ראוי לה כלום"

אסור לכבות

הלכה ביצ אפי אם רואה את ביתו מלא
ואסור לכבות הנר ביצ אפי אם מכבה מפני
שהם עליה שלא השרף בין אם מכבה מפני שלא ישאר הקדרה נדנוך
כשאפשר לה לה עילה מעשון בלא כבוי קנין שיקרה. מאש זה ניצוצ
על אש אחר אבל אם אין לו אש אחר ואם לא יתכבה יש עשון מותר לכבות
מפני שלא תשעשון הקדירה. **נפלר** לכבות הנר אפי אם עכיר
לכבותו מפני לשמש מערבי ואפי לה שוכן כדי שיזדרתן
לשמש מן המחילה אסור דאף זה חשוב כבוי ואסור ליקח המחילה
מנה הדלוק אפי ליתנה כנר אחר שהפי מיד בשמעיאה מכבה אותה
ומאי נפקא מנה מפני שיזדלקה אפי **נר של** שעה שמעה להדליק
ביום טוב נחס שלמן שלא ישרף כולן יכול ליהנות מנר
דבר המונעו מלישרף כעין שיכבה בשינוי שם דבר כיבוי מותר"
נר שבבה מותר להחזיר ראש המחילה **אבי** כפי שיהא נוח לידלק
נגא חשיב הקון מטא ודעתך שנועה להחזיר ולהדליקן בו בליל
בליל שני של ראש השנה וכן בליליום טוב של אחר השבת אסור
להדליק שיורי המחילה שבבו בראשון שבחה שבבה במאשון הוכן
להדליק בנרעה שבת והוה ליה מכין ליום טוב לשבת ואסור אם לא
שהנדלק וכבה מערב שבת" **נר של** בעלה אפי שאינו ערין לאסור

להדליק ביה"ש אבל של בית הכנסת לא חשיב של בעלה ומותר להדליק.
נכ"מ אא"ז זלה"ה בתשובה שמותר להדליק ביום טוב ראשון בשבת
לעורך לו שם או אפי' בי"ש שע בעלב ואין בזה משום אין יום טוב מפיו
למהר שמיד בהדלקתו. יש מיקום לאותו שעה שבגל פעם אפי' ביום י"ט.
מעשה בהדלקת נרות בבית הכנסת. אין נותנין נר של ערבי אילן מעבב
ט"ו רמ"ש שמא יבוא וישתמש באילן. **אין פוחתין** הגר"ה נר
של חנוכה בערבי רק כמו בעים שיעור מאשבין אותו
בית כדי לעשותו לו בית קבול אפור לעשות ביום טוב משום דמתקן מנא.
אין מותרין המלאכה לשנים אבל כפי שהי נהוג שעושין כפי
שהי נהוג ועדיף להדליק שניהם ומדליקה באמצע אפיי רב אלפס
אבל אם אין עדיף להדליק שניהם לא שעושה כדי לחזנכף לשניהם
לא. נא"א זלה"ה היה נוהג להחמיר אבל כפי שהי נהוג עדיף
לשניהם ולא ידעתים אותה ולא מהבין אותה. כי להחזיקה כדי שתהא
נוחה להדלק לדלק אבל אם היתה נדולה אלא שאינה קשה כל עיקר
יכול לשנות בידו כדי להשקורה ניכול לשהותה בשתו ומותר להחזיר
הקנה שבראש הנר משהוא לתוך ואפי' בכלי אפף שנתפל לאדם ונכבה.
והנם בכלל אסור בכלי ולא נהירא לאא"ז זל. **נר שבת**
דורון לישראל ביום טוב אם יש במינו במתנבר אין
שמתחזר עידה אסור לאפות בו ביום אפי' לשלשל ולערב. אסורין בכדי
שיעשו לכ"ש בשני ימים. של גליל מעבר מיד בלילי יום טוב בכדי שיעשו
אבל בשני ימים ומיהו אם הנבא ביום שני להחזיק במעצאי יום טוב
בכדי שיעשו אבל בשני ימים של ראש השנה אין בי"ט של אחרים אין של
לפעמים עדיף להחזיק במעצאי שבת ני"ט בכדי שיעשו אפי' כדי
כדי הכלי שה ועידה לבך שאין עדיף להחזיק כדי תהנאה לבאן וקדם
בכדי שיעשו אסורין לגמרי אף לאחי שלא הנבא בשבילן ואפי' אם קפץ אם
ליקטן היום אם לאו אסורין. אבל טיבר בהם שלא נתלשו
ונלקטו היום מותרין מיד אם אין בתוך התנם. ולפי"ז אפי' בשני ימים

של ראש אסורין עד מעצאי י"ט בכדי שיעשו ואפי' כדי שיעשו כדי שיוכל
להביא מזון זה ממקום הקרוב הנמצא ממנו קמוך לעיר ודעוך לזה
שהובאו בשבילו אבל לאחרים מותרים מיד בלילה ואפי' אותן שהובאו
בשבילו אם הנו בתוך לעורכן ושוב הביאן לו מותרין מיד בלילה וכן
דברי הגיעור מאלין אין פרוה שנשארו האלחין אסורין בו ביום ובלילה
מותרין בלבד. ואפי' אל יום טוב להביא ביום ו' ובובאו ביום א'
כה בעל הערטור שאולדין עד מעצאי שבת בכדי שיעשו ואפי' אפפים
אא"ז זלה"ה לו נדבר שאין במינו יכה"ג אפי' יחאל מפיש
הכירם בלילי שבת בכדי שיעשו ולזה הפכים אא"ז זלה"ה לו נדבר
שאין במינו במתנבר ואיכן מחנקר עידה אם בא מבוך להחזם אותה
לכל ואם בא מחזק להחזם אסור לאכלמי שהובאו בשבילו אבל
לשלשל ואחרים מותר אפי' לאכלו ולשבב עדיף להחזיר מי שהובא
בשבילו כדי שיעשו לכב אלפס וכ"כ בעל התבומות ולפי"ז אין עדיף
ולזה הפכים אא"ז זלה"ה ואם הנא קמוך אם הובא מחזק להחזם אם
לאו לדשי מותר ולדברי הראוש אסור וכ"כ הרשב"א שאף לדברי
הראוים אסור ואפ' הרשב"א שאף לדברי הראוים אין לאסור אלא
בני שאין שנן שעון בעיר ראיה למיחש שמא מחזק להחזם הבאים
אבל בני השנון שעון בעיר ואפי' המצויין שנן בעיר אין לחזק אסור
ודבר שאין במינו במחובר לקרקע שהובא לישראל ביום טוב
ראשון של ראש השנה הותר בשב אפ"ף שקדושה אחת יש שנין
עליהן שום איסור. ולא דמי שהובאו בקדושה שטאסר דקדושה אחת
יש אלא משום קנסא שמא יאמר לא להביא דומין לשבת ויו"ט
אם קבעו אותו בראשון וכן משמע ליה. **מותר לשלוח**
בי"ט דורון ביד. אעפ"י שלא תבשילי הואיל
לאכילה אין בהמה חיה ועוף בין לחולין בין לשאים
ולפרות וקטשב ורמ"א מפיר אף בהבואה. והרשב"א אוסר שזה
הפכים אא"ז זלה"ה ול. וכשילות לא יעשה לילות כל בני אדם

בל הועאה שיש בה קנין עורך אפי׳ לענין לענוכן אלא
לענוך מציה כגון קנין למולן נקפי הורה
לקרוע בן. ולגלב לענאה בן מוכר להוציאו וכשם שמוכר להוציא
מלוי להחזירו. וכן אם צוה לילף לביתו הפנמה או לשיל לשמור
ט ואינו יכול להחזיר בקנין בבית יהיר. להוציאו עמו וכן
מקפה שקנה בן האוכל שיהא להעמן בבית יכול להוליכן שמן.
וכיה רב שמואל דיקא להוליכו בדרך אלא בדרך הוא לן.
ואין כדאה לחתן דלא מחזי כב שיהא דחוק מה שהוא מלוי בחוץ
וכן כל צורכי הכשיש יכול להעניאן בדי להתקשט בהן אבל
בן צורך אכילה ולא צורך הכשיש כגון מקפה שקנה בן הכוכים
וכיוצא בן שאין בן צורך כלל אסור להוציאן ביום טוב וכל דבר
שאסור לטלטלן בשבת אסור לטלטלן ביו״ט
מיחך לשפוך ולצה בשבת אסור לטלטלן אחר לך אלא
שומטין ומניחן בקרן זוית כדי שלא יזקן אבל שאין
מורך לטלטל המלס ומשובח לשובך אפי׳ בשבת הרבים ולא
מלס כגון של שובך אבל יכול לטלטלן אפי׳ בשבת.
מותר להוציאן בלך ביום. ואפי׳ רש בלא לך מותר להוציאן
להחזירן אלא אסור יהן להחזיר ביום ואפי׳ רש בלא לך מותר להוציאן
מעמי שאסור להביא לחבירו דבר שאינו שהיה כדי להאכיל
לבשיאכל מותר לקבוע שיבכו אצלן כדי להוציאן לכשיאכלו בהמה
שהיתה שהיתה מלכלכת מערב יו״ט ומותר ביו״ט מותר לטלטל אפי׳
לו יהודה היתה בביתו ומותר ביו״ט אפי׳ לו שמעון אסורה
היתה חולה קצת פלוני דלו יהודה ולו שמעון מטלטלין בעלי
הבתים שהוא מוכן שהוא שומר להקלה אבל לא בעלים שבחוץ עד
שהם מעלים והוא אינו לאוקמי כל שמעון ואפי׳ באלי אפי׳
דרומה בהן לו שמעון כיון שעומדים לפנים הון מקצה מחמת

שבין קדשה ואין מקדישין אותה בתוקל מקדישין בבהמה ביום טוב
אפילו ששה המקדיש קדשות ושנשות חבורה שהי כונן שנים מבנין
לפי וקל קדשים ששיעה קדולות ואיתן שנשה חבורה וקפ"י שקדשות
שלה הין בשבין שאין השוב נתלש אבל שלנו שבוראי השוב
נתלש הן פקיק ר"ש ולא ימות והכל אפור אין מלדין
בבהמה ביום טוב אבל מקשרא שאוחז בזנב כדי שלא יפול ואדם
ועפה לן בחוטמו ונותן לתוך פיו בהמה טהורה שהיקלה
ולדה ממנה מותר לגלוף משל"ה עליה ולפיכך אלא אבנים מלח
ברחמה כדי שתרחם עליו ואפור לעשות כן לשחאה אבל עלנין
של בני אין ביום טוב ולא נופלין של בני בהמה ולא
שעיר של בני המים ולא מקפלין לתוך כף של ידך ולא מקפלין
לכבות כף על כף לא בהמתן ולא דרך שחיתה ולא מריקדין ולא
רקין לולה דאיכה דעדיף מינה שרי ורשי אפור בכל ענין
ולזה הקבים אוא הרואש זל ולא מקדישין לולה דעקא כשיש לו אשת
ובנים ורשי אפור בכל ענין ולזה הקבים אוא הרואש זל
ולא מיבמין ולא מקדישין ולא מפרישין תרומות ומעשרות אפי
לתנם לכהן בן ביום ודוקא דעבד לאחריעל אבל עבד בן ביום
כיון שלש עיקרה מלה להפריש ויאמר הלה וכעלן אם ששאן כין
שולקין כין מעדיף בין מעשין מה שעשה עשוי הלכות
יום טוב ופליגי לבה ורב יוסף רבה אמר עתה
ליתבע בדין ורב יוסף אוא לא עתה ליתבע בדין ויא כרב
יוסף ורב אלפס פוסק כרבה וכן דעת התוספות והיום בזמן
הבאי עזקה וכבין על החציצות ביום טוב אבל לא יכריזו כדרך
שמכריזין בחול אלא גובין בשתחה ונותנין בין לתוך היסס
ואחלקים לכל שכונה ושכונה בפני עצמה מת המעטל
לקוברו אם הוא ביום טוב לראשון יתעסקו בו
עממין אפי' מת בן ביום ואפי' אם יפולים להשהותו עד למחר שלא

יקבר ולשי כי דוא שרי אלא היכא דאשתהי כגון שמת בשבת שלפני יום
טוב וכן כה בכן דלא שרי ליה אלא אי הוה היכרא אין משהיכן ליה עד
למחר ואוא הרואש זל כתב בפרוא הראשונה כת הר יואל הלוי ז"ל
יכולין להוליכו למקום שהותרה הוצאה לעורך הוותרה כמי שלא נעורן
וכך אוא הרואש זל והכי כתן אפי' דלא שרי מיתוך אלא בדבר שיש
לו צורך היום להנאת הגוף ממש והוצאת המת דומה לעלעול אבטם
ביום טוב שני יתעסקו בו ישראל אפי' ביום טוב שני של ראש השנה ואפי'
לא אשתהי ואפי' למ"ן ביה אלא לעשות תכריכין ל
של מעות
ולבעות ארון ולחפור בו קבר מותר והמ שרוצין להקבר
בו ביום אין עושין לו שום דבר איסור מלאכה ואפי' ע"י נכרי אבל שלטול
שרי ועל שהכיפה שבועם על הקבר שאין לבזותה ביום טוב דכיון
שנקבר למה יתללו יום טוב שלא לצורך אלא יכפתן הקבר בעפר כ"ם
ונעפר עד לאחר המועד ונוב למיעבד באיסור דאוריתה בכל מה שיכלו
וכן נוהגין באשכנז שהקהל עושה ארון והתכריכין וחופר הקבר וכל מה שהיה
אפור דאוריתה אבל שלטול המת והוצאות שעשין ישראל ולא היה מתחיל
שלא לעשות הוי דוא כלל על ידי ישראל וכך נרב אלפס לוא כתב
ולזה הקבים אוא הרואש זל כת כי שלא יעשה הדבר אלא בצניעות ואפי'
בחול המועד הכן ואורן עם המת בתוך פ' כשעשין לו האורן עשוין אותו
אעל המת כדי שידעו הכל שהוא לצורכן ומי איכא בינתיים לוא שני לוא
באדם שאינו מקורקס אבל באדם מקורקס אפי' בשוק ומטעם זה הוא דנוא
שביאורים מוציאים דרים במקום אחד וכשיש מת כשר יוציאים בפל
הני בלהן במו מקורקס כת בשל גן מותר לטמות המת ביום טוב
ראשון בתוך התחום וינוא ביום טוב שני אפי' חוץ לתחום והרמכן ז"ל
מפקפק אם מותר לחזור למקומו או אם יאמר שאין לוא אלא ללפים ממקומן
ואם אותם אלפים מובלעים בתוך התחום יחזור למקומן
מעשה שמת תינוק ביום טוב שני ואמר הרופאים כיון שלוא היה ונראי שכיון
לן תדשיו איכו דין כשאר מת לחלל עליו יום טוב שני והר יעקב בן הר

ACADEMIA TARA

יעקב הלבן אחר כיון דכוב שית ילדות וולד של ד"א ר"ו כשאר תרנ"

יום טוב

שהל להיות בערב שבת לא יבשל בתחלה לצורך שבת בקדירה בפני עצמה דאילו בקדרה אחת יכול לבשל כמה שירצה אבל מבשל הוא ליום טוב ואם הזיר הותיר לשבת ועל ידי ערוב מבשל בתחלה לצורך שבת. ערוב זה קי"ל שצריך לעשותו מתת וממיני תבשיל מת לאתנת עלין ותבשיל לבשל עלין וכה בהן ונ"ל כה דקי"ל בתבשיל לבד" ואר שמענן הזקן בתב כלל וכן בהן וכן נהגו נעלין [illegible] שיהא התבשיל ראוי לאכלו ד"א ומי כל מיני התבשיל על שלוק ומבושל ראוי לכך ואפ' עד שישאירו בשולי הקדרה ושמנונית שעבוך בקצין גרדו ונומוך עלין ובלבד שיהא בן כזית שה שיעורו כין בתחלתו בין בסופו בין לא בין לאלתר ג"א דעקא שבשלו העושים מערב יום טוב מותכן בקצין השמנונית מערב יום טוב דשתא איכא הנחה אבל אם נשאכן העושים והשמנונית בקצין אין קשיא מוכיח ונראה דשרי בכל ענין כגון שבשלו לצורך שבת בשלמא בשול לאתרים משום בישולי גוים אם בישלם מבעי אפי' הכי חשוב בישול לענין ערוב תבשילים להיותם תבשיל אבל בשלמא בשול לא" אינם שאפלים מחמת מילמן מצוה על כל אדם לערב עם מצוה על גדול העיר לערב על כל בני עיר" ונעקר מינה למי שהוא ערוך אן ששכח ולא ערב שיוצא בשרובן" אבל מי שאפשר לן לערב ואינו ערב אלא שרוצה לסמוך על שרובן של גדול העיר עקרא מושע ואינו יוצא בן ובשמערב על אחרים ערוך שיכין בדשכן על אותן שרוצה לערב בשבילן ואינו ערוך לערב אלא שמעינן בכלל על בני עירו" וכל מי שהוא בתוכם השיר יוצא אבל אותן שאפשר בשבילן אין ערוך שיערב בשעה הנזה רק שיודיעהן למחר ג"כ עוב לדעת שיתחיל לבשל לצורך שבת ונעקרו לסמוך אחר ולא ערב ולא הודיעם ולא עלה בדעתו כלל אין תבשילו בשל ואסור לכל אדם לאכול ממנו אפי' לחולה שאין בו סכנה ואפי' לצורך חולה שיש בו סכנה אלא ע"י נכרי ואפי' לצורך שבת ואפי' לצורך חולה שיש בו סכנה אלא ע"י נכרי ואפי' לצורך שבת ואפי' לצורך חולה שיש בו סכנה אלא ע"י נכרי

הקעים ועבדן ושפחתן הכנעניים אלא על ידי בנו ובתו הקטנים ושבנו ושפחתו העבריים וקטן שאינו מגיע על שולחן אביו חשוב כגדול ומזה על ידו וגדול שמגיע על שולחן אביו חשוב כקטן ואשתו ככל רב אלפס" וכי שמזה על ידה" ואפ' הכאש של שאינו מוכה של ידה וכן כתב בעל העיטור כיצד הוא עושה לוקח הערוב בידו ואומר לגוי שיש לנו לזכות בשבילו מי שמערב על ידו ואומר לו זכה בשבילו זה בשבילו תלוב ולאחיהנו ולאחדוקי שרוצה ונמצאו בני העיר הזנות או לאי שירצה נחזיר ואפ' הכאש של שאינו יכול לבשל מיום הראשון השיטור יכול לזהות העירוב של ר"ש אפי' ליום טוב אחר.

כשבת אינו יכול לבשל בשבילו אלא אם כן עשאו כגון שהיה עומד בחוץ ונכנס תוך יום ולאחר שבאו עליו ולא הודיעם ולא עלה בדעתו כלל אין תבשילו בשל ואסור לכל אדם לאכול ממנו אפי' לחולה שאין בו סכנה אלא ע"י נכרי ואפי' לצורך חולה שיש בו סכנה אלא ע"י נכרי ואפי' לצורך שבת ואפי' לצורך חולה שיש בו סכנה אלא ע"י נכרי

לבד גן שומא כיון שהתחיל להתעסק בא

ימים ומחר כל ערבי שבת ויו"ט שחל להיות אחר השבת ואחר יו"ט ואחר יו"ט שחל להיות אחר השבת ואחר יו"ט שחל להיות אחר יו"ט

כל ערבי שבת ורואי אחילא לבך קאי הוה ליה למיתר ומחר ויהי שחל יו"ט להיות אחר השבת מי שלא הטמין עירוב אסור לבשל להדליק נר לשבת ובשם שאסור לבשל לעצמן כך אסור לבשל לאחרים אפי' בביתם שמין העולם יוצאין שהוא לצורך אחרים וגם אחרים אסור לבשל לן ואין לן תקנה אלא שיקנה ממתן לאחרים והן אותן ואבשלין ונותנן דשלהם הם מבשלים ונותנין לו אחד ואפי' בביתו יכולין לבשל אחד שיתן להם ומשכונהו ן קונין אותו

ובעל השיטור כת מיפתברא אחריס שלא הניחו שיכנס אנפין ומבשלין
לפי שהיטון דשליחן של אדם כמותן ולא טהירא דבהדיא גריס
איכן אנפיה לאחריס · ואם עבר בתוך שלו מותר לאוכלו אבל
אם הערים לבשל ב קדירות לצורך היום והותיר א לצורך מחר אסור
לאפלה · ואם אחריס ששיירבן שיכנל להקנות להם התירו לו תכמים
משום כלי חיין ומשום כבוד שבת לעשות דבר מעט אפי הוא בעצמן
כגון שאחות נכרי א לבשל קדרה א ולהדליק נר אחת ·
נכרי הרוצה מבוכשר שיבשל לאחד בתוך שלו חבין בכך א אפי מבעוד
יום להכחו דלוי עכר הלילה · ואם נכנר ביום הראשון של יום טוב
יכול להניחו בתוכו שיהנה ויאמר ביום הראשון אם היום קורם
אין צריך לערב ואם היום חנך ונמחר קודש בשלוב זה יהי שלי
לי נכן ונאמלה אם אינו צריך לומר כיום שאם קדש הוא הרי נכנר שיר ב
מאליהן ואם אינו צריך לערב · ומכל מקום אחריס נוקטים
דאיתיה ליה מידי דהשיל · ונראה שאין צריך נמל בעל השיטור
נדיקא בשני ימים טובים של גליות יכול להשתמש של ראשי אבל

יום טוב

בשני ימים טובים של ראש השנה לא
אין צריך שיטור תחומין ושיטורי
מבוואות אבל שיטורי תחומין צריך כמו שבת וכל הלכות
תחומין האמורין בהלכות שבת · יום טוב שחל להיות
בערב אין מערבין לא עירובי חצירות ולא עירובי תחומין אבל
אם נזכר ביום הראשון בשני ימים של גליות יכול לערב
עירובי חצירות בתנאי שיאמר ביום הראשון אם היום
חול בערוב זה יהא מונח לנו לטלטל ולחצר לבתים וכבתים
לחצר · ואם היום קדש אין בדברינו כלום ולאחר יאמר
אם היום קדש כבר ערבתי מאתמול · ואם היום חול בערוב
זה עדיה מיפכין · אבל עירובי תחומין אין מועיל אין מניחין

אותו ביום שנב בתנאי · כת הרמבם דעיקר בזמן שבל
מקדשי על פי הראיה ובב בלינת עושים מעתיק אבל האי שבב אלא
מנמט על פי החשבון ואין אנו עושין יום שני משום ספק · אלא משום
מנהג ובדשלה ומתם הזהירו בשב ואל תעבוד שלך גלות משום מנהג אבותיכם אעפ דבבבל ליכא לפיכך אין מערבין ואפי בזמן
הזה לא ערובי חצירות ולא שרובי תבשילין לא שיתוני מבוואות ואפי

מצה יום טוב

הראשון לא כתב כן ·
חצין לבית המדרש
ושמיה ואעפ שעשין כל אדם לצמים ביוהכ מיהו בהנאת יום
טוב וצריך כל אדם לבבדן ולבבנן כדי שלא יבא לידי ·
כתבתין · היא שצריך לעשות בו שום מלאכה ·
הראשון לא כתב כן · כתב הרמבם חייב אדם להיות שמח ושוב
לב במועדין הזה ואשתו ובנו ובל הלוים אשר בשעריו הקשנים נותן להם קליות ואגוזים ומיוחדות קונה להם בגדים
ותכשיטים כפי מהנתו · והאלמנות
אובל ושותה תיב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר עניים
אבל מי שנעשל גלמות תערן ואובל ושותה עם בני אהובו ואוהב
מאכל ומשקה לעניים ומרי נפש אין זו שמחת
שרפו ועשאלן נאם ובחכם בלחם אונים להם בל אוכלי ישמאלן כי
לחמם לנפשם הזאו · אויב שהאכילה שתייה במועד
מצוה שטוה הוא לא יהא אובל ושותה בל היום אלא בך היא הטוה
בל היום משכימין לבתי בנסיות ובבתי מדרשות ומתפללין וקורין
בתורה בעבר היום ונחזרין לבתיהם ואוכלים ושותין לבתי מדרשן
ושוב אין בתי היום ומתפללין מנחה וחוזרין לבתיהן לשורדה
שאר היום עד הלילה · כשהדם אובל ושותה ברנב
לא ישתכר בבישר ובין ובשתוק ובקלות ראש ויאמר בל המרבה
היה מרבה בשמחת מצוה לפי שאין בשתכרנות וקלות

ראש הדבה שמחה אלא הוללות ושכלות ולא נעשינו על הוללות
ושכלות אלא על שומעה שיש בה עבודה היוצר תי"בן בית דין
להעמיד שוטרים ברגלים שיהו מובבים ומחפשין בגנות ועל העגלות
ובפרדסים שלא יתקבעו שם לאכל ולשתות ונשים ונשים ויבואו לידי
עבירה וכן יהיו בדבר זה לכל העם שלא יתערבו אנשים
ונשים בבתי"ם בשמחה ולא ישמעו קין ויבואו לידי עבירה
מדת החסידים אשר השלים כנגדם תמיד וכל דרכיהם ידעתה בעת שמחת
גן יתך ויתר מברכים ומשבחים להקדוה אשר שמחם ויאמר האדם בלבו
בעת שמחתו ובראותו אדם כך היא שמחת העולם הזה אשר הוא הבל כי יש
אחריה הרוך ועשר וכן מיד יבא שמח העולם הבא העמידו שאין
אחריה תוגה ויתפללו להקדוה שישרה לבו לעבדו ולעשות רצונו
בלב שלם ושישמח שמחת העולם ויזכהו לחי העולם הבא לאור
באור פני מלך חיים

הלכות חול המועד

חול המועד הן הימים שבין ראשון לפסח לשביעי ושבין לשתי
של עצרת מותרין בכל מלאכה חין התורה אלא שהחכמים
אסרום כמין צורה מפני הגזרה ר"ל מקרוב נעשה אסמכתות
בשלמא כיתנו דאסמכוה אקרא אבל עיקרן אינן אלא מדרבנן ה"ל
היתירן דבר האבד ד"ה שהיה אבד אם לא יעשוה והתירו כל צרכי המועד
רבים ואפילו צורכי יחיד אם אינו מעשה אומן והתירו כל צרכי המועד
ואף דברים האסורים התירו בשביל המועד אם אין לו מה יאכל ואהנב
מקדר אותם תחלה מאבד דברים שבקרקע ואחר כן העבדין
לן כשבבי האכילה ואחר כן העבדין לן לשאר תשמישן ודבר האסור

בקרקע ודבר האבד בתשמ ומשא ומתן ובנין ומלאכת הדיוט וצורכי רבים
וכתיבה וכעסקת כשים ותבשיטיהן הקתך וקבורה וקבורת המת הבראה
ומיב אכלות בקבל ואחר המועד" אין מגלחין במול המועד
והטעם שלא יכנס במועד כשהוא מגולח
כי שאם היה יכול לגלח במועד לא היה חושש לגלח ערב המועד ומצא
נכנס למועד מגולח ומעות על כל אדם לגלח קודם המועד יפה
והיר ומעות על כל אדם לגלח קודם המועד ואפילו כיון מותו הטעם
אבן אם גילח קודם המועד מותר לגלח במועד ושאר הדבה הדבר
להתיר נקם איבו נראה כן מתוך לי"ם דאיכא דשא איר הוה ליה לפרושה
בהדיא הכי דיקו ואלו מגלחין כי"ה ר"ה אין שאין לן אלא
חלוק אחד מותר לכבסן במועד משום דאמי אם הכבס קודם המועד הוא
חוזר ומתלכלך הכי נמי הוה ליה לפרושי היתר האם לקח קודם המועד
ועוד מיודע שגילח קודם המועד כי האי גוו בגמרא על האומבי
ר"י שאמרה לן אבדה בערב המועד אם מותר לגלח במועד מתוך שהיה
אנוס שלא היה לן פנאי לגלח קודם המועד ואיכא למאן דאמר שאין לגלח
הלכך נראה שאין להתיר אלא לאותם שמפורשין בהדיא כתן
מי שיצא מבית האסורים ואף היה תשוב היו שהרי מותרין לגלח
ומי שיצא מבית האסורים ואף היה תשוב היו שהרי מותרין לגלח
אלי הכי כיון שהיה תבוש הוא עשוי ואיבו יכול לגלח ובן המוגדה שלא
היה יכול לגלח קודם שהרי הוא אסור בתגלחת וכיון שהיתירו לן קודם
הרגל היה ברגל שלא היה יכול לגלח קודם שאין כדבי פתות אלא יום
אבל אם נשאר ביבניין מפני שלא בקש שיתירו לן וברגל בקש והיתירו
לן לאחר אנוס הוא ואיבו יכול לגלח ובן מי שנדר שלא לגלח ונשאל
על כדרן ברגל וכיון שלא מצא מי שיתיר לן קודם הרגל אבל אם מצא
ולא נשאל לה ובבא ממדינת הים שלא היה יכול לא וכיון שהלך
להניח מונחתו או להתעשר אבל אם לא הלך אלא ש"ל לא ל"ל
דלא אנוס הוא דאפשר לן שלא ילך והלאבך ד"ה דאף לע"ל דאף

לא יגלח ויטהר מארץ ישראל לחוצה לארץ אבל אם הלך באר
ישראל או בחוצה לארץ אפי הלך לעשיל יגלח.

קטן מותר לגלחו בחול המועד לא שנא טעון במועד לא שנא טעון
קטנים המועד אבל יום שוב שחל המועד שביעי שלא בשבת
ערב הרגל מותר שלא היה יכול לגלח קודם וכל אדם מותר לגלח מה
שעל שתתיו אפי אינו מעכב יגלין ומה שאצל השחת מיכן ומיכן
אם מעכב יגלין יגלח ואם לאו לא יגלח. והלאבן כתב שאפי מה שאצל
השחה לא יגלח אלא אם כן מעכב יגלח ולא יהירא לאו הרמש זל"

מותר לטחוח

נראי הל יהודה דווקא בתכין

אבל לא בתחתים ולא בחוך ערוך מעמים לא יפור אפי בתכין
ולב אלפס מיהו [illegible] התכים לאו הרמש זל הל חנוכה
מגולית בחול המועד

מותר לטחוח

קיים לענין המועד
נאפי כיס מלאכתו
במועד ונקוע.

עצים מן המוכרות לצורך המועד ואם ישלו שכב ישן לעשות
לצורך המועד מותר בחדש כתב הרם בשם שמותר ואע"ג
הרמש זל לא הביא זה בשמסקי, וראיה שדשתו לאפור ופלוגתא
דרבוותא לעיכור השתן ולקוץ שרגע לבהמה
בן האובלין ולעיכור רשות שרגע להשיל בו שכר לצורך המועד
ולעיכור שומשמין ה"ג בשם שבו דאוסל מיד
פרות שהבשלו קצת ונאבלין על ידי הדחק מותר לקטם
כדי לאכלם ואם לקטן והותיר ויתושש שיאא יתליענו אם לא לכתחלם
להוציא לחה שבהם יכול לכשהם וה מותר לצורך דניכם
לאוכלם ולכבוש אם הותיר ואם אבל אסור לצורך אנ לקטנות
כדי לכבוש אלא אם כן יהיו ראוין לאכל מהם במועד
ואפי אם אינם ראוים אלא על ידי הדחק יותר, ובן בלבד

אמור לכבוש אלא אם כן יהא ראוי לאכול מיהו במועד
אלא אם הוא דבר שאינו נראה אחר המועד הותר לקוטן
ולכבוש ע"י תיה ועוד עדין בעשה לעורך המועד
וכן כותשי חיטין לעשות ל"מצה ועוחצין תולים לעשות ל"מין
עשיר בעניה לעורך המועד

אין מכבדין

במועד והעם כמו בקלוח ואלו
שמכבדי הבא מהיכל ים וכיוצא מבית המטרונים ומבית
השביה ואגודה שהתירו לן חכמים שאגדו אתרוג בתכבוסת
ואי שעדר שוא לכבד ועשאל בדרך הוחרו לכבד אלא
לחתים להם ואפי לכבד ברחבה
ידים שאפי אם כבסן קודם המועד חוזרין ומכבסין
ומטפחות המפתים שעושין עליהם כשיוצאין לבית הכסא
לכבס ונותב אא הרא ויפוך
ואי שאין לו אלא חלוק אחד שהוא מכבסו ולובשו אפי
שהוא מלוכלך מיד אם אם כבסו
אפי אלא אם כן אינו רואין מוכיחין אותו
אין מכבסין מחצר לחצר לא לרבות ורחצו ושא לשטוח

שומה אמור להשקיע השדה לעורך חדישה ואם ניכר שמכוין
כדי למוש לעורך המוער כיון שמשונה כולה מוער אמור לגאת
עצים מן השדה לאחיתן לחדישה ואם ניכר שמכוין לעוקרן שעיר
העצים כיון שנועד הנדולים מכח הקטנים מותר אמור לרעת
עגלי האילן לאחרן ואם ניכר שמכוין בשביל הענפים כדי להאכיל
לבהמתן כיון שרעיתן כולם מעך אחך מותר אין מליעין
הא׳׳ל ואף מזיחין השדה אבל מפיץ את האילנות ואת הפירות
בשאר אמור לעורך כדרכן שיתאוי מותר
המיוחד לאחר המוער ואם איתה תמובה לשדה האילן אין עליו
אחזה אלא שיעור שנועץ בארץ ולענעוע לכך ובאו
על שנעשה נויה אחזה והדומם אסור בשדה האבן
עד שיעשה נויה אחזה והמחובר אסור אין מכשירין
עצים מן השדה לעצים ואם הכשירן הנוי מצטרף
אם הכשירן לעורך המוער אין שוברין לו שבר מעונו ובלבד שלא יהיה לו
אין שוברין לו שבר מעונו ובלבד שלא יהיה לו שבר אחר מוער
אין שוברין לו שבר מעונו ובלבד שלא יעשה ואם עשה לא יחזיר לו
שבר מעונו ואם היה לו שבר שבת מעיישין אותו
בחול המוער ואם אין לו שוחה לגדר בעוד בשבת
אמור לקצוץ השדה בחול המוער אם הוא בעצים שאינן
עפקל אם יעמיד אדר לאחר המוער שאם אין לו מה יאכל
קיצה ונודה כדרכו ובלבד שלא ירוש בפירות
ולא שאינו עריך אלא לצורך אבל אם היה עריך לרעוש
לו הרואים רש אף בפירות מי שיש לו בית מעל
ברחת שלוכן והקנה בעגלי שלו בחול המוער ואם לריבעוד

אמור לעורך כדרכן
ביחוד ביום ועשיבה
אחזה ואם בשדה

חישמעל גם את שלו יפה יכול לבערן ולדרוך היין ולעשות החביות
וכלי עורכי היין ובלבד שלא יכין מלאכתו במועד׳׳

מי שלוקח

זיתין ונותן בבית הבד והכין בשלו
שנתמלין אם איני דורכן מיד אין שייך
בבור ועיד לדרכן ואומר אותן שלהיה יכול לדרכן עד שיתקן
המוער דורך והן עובדין כדרכם ומכשרן לחביות ומניחן ועושה
כל העניין להם כדרכן בשני ובלבד שלא יעשה שאסרתי במוער
כגון שהיה קבוע שהיה יכול לעשות עד המוער ואיחר מלבר
שאינו יכול ושהוי אף שאיחר שום אונס מותר
לנפות בין חביות ודולה בין כלים קטנים שהם לשתיה
ושאופרין בקערה ומחזירן בנדנס נאה הראוי ליתב הפם
להחזיר בלא חילוף אסור להכניס פירות תחת הסכך ואם הם
במקום המשתמר אפשר להכניס שוהה ומשהה בין כך ובין כך
וכל כיוצא בזה דבר האבד ולבד שלא יהיו לו שוהין עד המוער
וליהן עשה בענינא כגון שהיה להכניסו בשבת ובהנחת
כעקם בוס היין לו תאנים
יכול לפזרן בדש כעני יפה אבל לא בפני עצמן
המקון מלאכתו במוער קונסין אותו שהיה מותר
דבר האבד ואם אתה לו קונסין בעל אחרי
שאם הוא דבר האבד כל שהוא בין
לקנות בין למכור
לאו המוער אסור להכניס להם דמיה במוער אלא אם כן יהא
הלנית אדם שאינו מצוי במקום המעכב ונזדמן לו בתוך
המוער או הוא מוחר דהני דבר האבד ואם יש לו מחוסה
ואם לא יתפרנה בידה יפתיל ויקדחן אלא שאם יתפרנה
עבדה יניח ויתי משום יאבד לה אחה אמור
לעובדה ואם אין לו מה יאכל אף אלא אם יתברנה

יהיו לן מעות ביום ויעצ"א יותר לשוחחת עם עוב לאכול ואם אם
באן שיירות והביאו מחורות שאינם מינות כגון אחר המועד אן
אם ירצו לאכול ומיגו מינו שיבואו שיירות באלו לקנות אחינו מוכר
לקנות מהם ולאכול להן והלואה פלוני לאכול בפם מוכר
בכל דבר אבל לקנות מהם אם דומה דבר כגי לה שוחר אמורה
אעפ שחברים גדול שיעורה בזול מה שירצה אבל אם עדיר הדבר
לעורכן וגדיני ולאי לקנותן ונזדמנה ן עשיר אי שוכר בזול והדבר
ידוע שהוא יקר אחר המועד משיגיא זן דבר האוב הוא ומוכר
ואא הרואה ת"ל בזה אמרו לעדות ולחתם אחרים
כגון כתב שיירי דגים ש שהוא אמור שומקם על לנרשם ולבבישם
אלא אם כי יש דגים שאינם מאכל מהם מועד מי שמלוה לחבירו
על חמץ ש ויראי שלא יקרע ואכלו לפום ימים שיהא מינו

מי שעליו לקנות יין בשת הבית
כל השנה ואם יעבר המועד לא ימצא בזול כמו
אבר אוכל לקנות ולכרי חביות ק
כוי מלאכתו במועד אבל אוכל מכר

מוכרי פירות בפרוזדור בעגלה

לעני המועד מוכריו
אם שתו סחנה לשוחת הרבים פותחת חנין ישמח תעון
כעלי ואם הוא פותח לחנין פותח כדרכו ואם היה מוכר ירק
וכל דבר שאינו מתקיים פותח ומוכר כדרכו ומוכרים ימים
טוב הראשון מוכרי כדרכו ומשערי השוה בתילוי משום
כבוד יום טוב האחרון יש שצריך ליזהר בעלב יום
טוב האחרון שלא להכניו ליום ב של יום טוב אלא על ידי

העכו"ם שיאכל מתנן מעט מעט בין ביום דכוון לקבעתן בהיבושא
דירמא הוה ליה חול ואם כן הוה ליה מבין מחול למועד למיל.
ואדרבה שאין לזהר בכך כי הכי דלא אתו לזלזולי ביום טוב
שני דמהאי טעמא לא מזלזלין בליל שני כי היכי דלא לזלזול.
בי"ה ולא ראיתי לאנ"א הנ"ש זל שהרי בהן
אין לוקחין בהם ואבנם ושברש נשפחית אלא לצורך המועד
גן לצורך המוכך שאין לן מה יאכל שאן מותר לקנות מהם כל
דבר בעגן הלואה לענים בכבוש יוצ שדומה להחזרה
ולא כתב להתיר דלא מש פלקחשיאה אלא משא ומתן של שיעורה
ולא הלואה ונתכ כי כיון שרוב הקהל נוהג בהן אנם
עכשיו היתר אין בידי לאסור ואני לגלל לומר לאנשים בחול המועד
שיקחו מיד מהבך של שבוע הראשון וינעיזהו לצורך שיאכלו
יום טוב והרי מרוטג כת שמותר להלוות לאכרים ובלבד שיהא
שיכות להם השבוע הראשון בתכס ואא הנ"ש זל היה נוהגין
ואפילן אם יקח משבוע הראשון מה לשנן בתשובה.
ובאשכנז הילא את דברים שהיו אינם יכולים להלוות
דבים לענים בתוך המועד. ואפי התירו בב"ח להלוות לענים
שרגילים תמיד ללוות בבתי שאם לא ילוה להם ילכו ללוות בחוץ
מחר וירגילם לבוא אצלם ואיכה הפסידא.
בגין אפי כל שהוא אסור. ואם עברו וגבר שרשו יקבלו
בהודאת טוענא או ער בערנר ואינן שם בטיט. ושל תבואה בזמנו
כדרכן. אבל אסור לפוזרן כדי לחזור ולבוננן. ואם הוא מקולקל
ונושל ליטול מותר לפוזרן ולחזור ולבוננן.

מוכר ליטול בפשטות מותר לעשות

מעקה לגג ומרפסת. ומשה הדיוט בנין בנין הנצא
מיוחד ואינן טח בטיט. סדקין שבגג שהמים יורדין דרך שם
מותר לתותן כיד ובלבד שלא יעשה מעשה אומן בחולו של

שחוא כלי מאוכלת. עיר הגדולה והמלוכלת והעיניה והקורה שעשב
אף מערב יום עוב יכול ליתקע בתוך המועד לא שנא מן העץ או
של ברזל. ובלבד שלא יכוין מלאכתו במועד

מותר לעשות מעורות מדופים אף אבנים שיאכלו
בתוך העשה חדשה ומגיעות מתפל קען אעטבא של
אבנים לענין המועד. נראה הר פרץ שמתפלשים אי אעטבא
בשן שעושין ושבשים אז משיב ולא כהירא רבי היי בשן
ומיר אלא נראה לי אי אעטבא כשן מפפל שלנו נמי שמחברים
לן רגלים. ומן מעורות מדופים דשרי לא בשיך ומיר אלא
להושיב העבות של בהמה לתקנתן. ואגב הדחק זל ליתב
בקתם ונראה שרשאין להחיר אף של בשן שיהא ראוי
הגה טורשי להתיבש בשעין שיהא ראוי
לאתוי בו במושב מותר לעשותן ולעשוני
בבר מותר לעשות בית מושב להושיבו עליו
ומותר לעשות בית מושב לחתים להושיבו עליו
ולקשר מוכן כשהן חלקים ביותר בין אם הם חדשים
שנה ולתקן את החים שעומדין עגל ילים. וירא לי שיעול
עמוכי החמור המגלגל הרתים. אבל אסור לתקן
הקרב שבאמצעה של האבן המתגלגל שהיא מעשה אומן.
מותר לעשות מעורות דקים מערבה שהיא
מבשה הדיוט. אבל לא האדרנים. אף
בחושין שהוא מעשה אומן. מעדנין המשוח לי.
לשרוף אותה שתי וערב בחבלים שהן בה כבר גלגל
שהין מדודים והוא מתקרון אבל לא יתשולן בה חבלים
בתחלה. ומלשון רשי יראה שמותר להכשיל בה חבלים
בתחלה. רק יעשה החבלים מחדש. וכל זה בעניין
לה במועד **כסמכי** קורסי מותר. אף שמשבין

בנד.

בגד. פשתן בחים אחר הכיבוס כר. ונבגן ולרחצן ואסור לעשות
הקמטים שבבית הידים והשוקים. ואסור ליתן מלבושין ו
ומנעלין הקרועים. ולא אמרינן דהוי דבר האבד. אלא כשעיקר
הדבר נהנה כגון מי שהיה זהיר בן. אבל בשביל שעה עגמת
קלקול לא מקרי דבר האבד. הילכך אפור אף בן לעמר לפני
לתקנם לן דבל מה שאפור לעשותן אפור לומר לפני לעשותן.
הגה ש"מ עגד להנעיל אלא מחם באחר שבן דרך האומן
תוחב הרבה תחיבות בחחט אלא אורבן ואחר בן מותרין
נמי שאינן יגד לעשות בן. עם אינו יגיע לבנין אחרת כי
בשעת חלוקן שדרך לחתוך בגד על השולה שלא יקרע.
והחרוט אינו יגד לבנין בה שתבית שנה אלא פעמים מחחיב
ונעתים מקציר. נמי שאינו יגד שנס אחר מאלו יכול כרבן
לשוכך המועד. נאם אינו יגד אחר מאלו לא
יתול אלא דרך שינוי שיתקיע פתיעות וחיים וחתוב
אחת למעלה ואחת למטה
לעשותן לעצמן. אן לאחרים בחנם
אבל לעשותן בשכר אסור. ומיהו אם אין לא שפר יצוב
על ידי תועל שאין לן רב יאפל כדי שיתבר וניחא לאפול.
כל מלאכה אן דבר שאסור לעשותן אסור לומר לנכרי לעשותן
ואף דבר שמותר בים. נתן בני שקבל לבות בימי של ישרין
בקבל מערב יי שמותר לן לפנותן בימי טוב אם הוא מוכן לחתן
השוא עם אין עיל אחרת בחוך חמוכן של הבית במועד
אסור אף הוא מוכן לחתים שהכי. יפולין לילך שם הילכך אין
מילוך בין חוך לחתוס או חוך לחתוס ואף בגה הבית בוי קוכר
על ידי בני נכון להחזיר שלא יפגת והלא בית שכונו במחובר
אבל בחלוש שכתב לן מלאכה קרוס המועד בקבולת לעשותה

בב"מ אותר מותר מותר לו להן לבני מלאכה בקיבול או בשכיר יום
שיעשנה אתר המעשך ובלבד שלא ישקול ויתרוך ויאמר פורך
שעשה בחנם. **ערבי רבים** מותר לעשותן בחול המועד
כגון לתקן ארג הרוכים ולהעמיד מהן העבשלות
ולצין הקבורת שיזהר בהן הכהנים ולתקן המקומות שיתין ויעשינו
של קבים שנפל בהם עפר ואבנים ונתקלקל מותר לתקן אף את הכבים
ערבין לכם עתה כיון שאינן מעשה אומן אבל לחתוך להן בגודות
מאחר שהוא מעשה אומן אם הכבים ערבין להם עתה מותר אף
כיוצא מלאכתן בשעת אף בתחלתו ובסופו יתירתא ואם אין ערבין
להם עתה לא ישנו. אבל בגודות שתין ומערות של יתיך אסור
לתחוב אותן מתר אף אם ערבין להם עתה מותר אסור לתקנן אבל
מותר להאשך מים לבונן אף אם אין ערבין להם עתה לתקנן.

תנור לתחוב בתוך התנור ואף לתניה אות אתת
בתפר אסור ואסור לתחוב תפילין ומזוזות
לאחרים בשכר כדי שיהיה לו הנאה יותר בכדי לשחתה. ומ"ש
מותר אף יש לו מה יאכל כל מלאכה נמי שאפשר בענין אחר תפילין ומזוזה
משום מצוה שאף בחול המועד ערבין להניח תפילין לברך שליהן
נמי היה ניתן אלא הלכתא גמירי לה. אבל שאר תכשיטים אסורין בין בשכר
בין בחנם בין בשכר אם יש לו מה יאכל. **מוהר** לטעות תבלת
לעיבות בין בד בין בפלך אבל לאחרים אסור.

מותר לכתוב חשבונותין ולחשב עיאותין ונותבין ניין ודיוין
ושוברין דאיתיהי ומתעסקין בחנוניות ואגרות שום שאין בהן עסקי
גוי ואגרות מזון וחליצה ומיאונין ושטרי ברורין שכותבין בלא כיוצא
בהן בלא ובלא וגרות בה בי בחקי דיינ ואגרות לשות. פרט שאלת
שלום שאסרם שולח לחביבו ויש אומרין ומתרשין אגרות של לשות
ושלה שטרי אמשלה ובה בהן באגרות לשות מתרשי לבטן ג
בה ובשוקא אבל ריעקי בה. נאם הנגיד ז"ל כתב במברג ומשוטח.

אין נותבין ששטי חוב שיכול להחזין מלאכתן ב' לאחר המועד
ואם אינו מאמינו ותלוה ערוך המעך למועד או שאין לפורע מה
יאכל מותר. יש מתירין לכתוב על ידי שינוי כגון בינוני או
בעקוב. ורובא היה מותר כיון דאי אות אתת אסור להניח
פש זה שהוא כמו בלי אדרבה כשרגיל לאותה הפי כגון
למתניתי עשרין כן ואמרינן מי שכותב האותיות בהיפוך שהצד
השוב גרוסים ובאותן צד אינם גרוסים היה מותר להכתוב אלא אותיות חכמות והיה
אסור. יש שנוהגין אותן שנוהגין היה
כותב תשובת שאלה בתוך המועד בין ארץ אשכנז בין
רבני הגבו. **רבי** בתוך המועד לתשובות ולשאלין לפי שלא
נעשים במועד כמלאכה ולא אמרו
מיבעי ומותר לרשם בלבד אלא עשה ד
להזיר ברושמו כי בשנה אשה הבשרה בתוך המועד כגון כתובה
הכל מותר. **רואל דבריעי** אסור בתוך
ואיגרת הילכך אין
ברחובה עד שלא להרבות בהספד והעשים אבל אחר שנקבר
מנהג כאחר אבל לא מלינות שיהא אחד הרבה בין שנה
אלא אשתאות להכית כף של כף. עבר המת אחוטא אבל
ואפי כל ל' יום לענין השמר אסור להתקיך של אח שמת עו מלא
ל' יום ערוס המועד שאפי יש לו הפתך בלא זה כגון שמת אחיו
עתה שאותו הותר לתוקרו ואפי אח מת ערב הרגל אסור להתקיך
עמו ל' המת שמת לפני ל' יום קודם המועד ויוצא להתקיך
בשכר אסור של אח ל' יום קשים המועד אבל בחנם מותר.

אבל לשאר אדם בחיים עמי אמנם והרמב"ם במזל פתק כתב והראב"ד
עמד בשמואל ולזה הסכים הגאון ז"ל אין קורעין במזל
המועד ולא חולצין כתף ולא מבדין אלא קורעין של מת אבל
הקרובים קורעין אפי' ביום שמועה אם שמע תנך לים ומבקיע האבל
ומיהו אין מבדין אלא עד שעות זקופות שאין אבלות נוהג במועד
שיעשרי לכתוב המעות להבדיל עליה ובתפר המעורך
ידעו כל שצריך לדעת ולא מבדין במזל המועד ולא הגאון ז"ל
כתב כמבדיל המשנה חרם ששנאלין אותן דבר הלכה
בכל מקום ומורידה הכי
שלא בפני יחוץ עליו ועבדי עליו אפי' במזל המועד ואפי'
ביום שמיעה שאינו יום הבורה ואפי' לגאדרע ביום שמיעה
ידלג על ואין ששמחין במועד אפי' אם שמחים בו יחיד אין
כאן בשאר אבל במזל המועד אינו
זעיו ימי ועל רבו שרוב חכמי אין
את כוחי מבבים שלומדים זה עם זה
אבל אדם כשר דלא פגום שמיעה יאינו חשוב עבדים
עבידה ובגד שום בישול מעה אלא שאינו מכס בתגה קורעין
במזל המועד אם ירע בין מיתה לקבורה אבל אם לא ירע בין מיתה
לקבורה נגד ועל כל אדם אם עומד בשעה יאינה נשמה
חייב להכוע אפי' במזל המועד ואפי' גם הוא חשוך לעבידה כח
שלא יהא משומר לעון אלמשומר להכעיס לעבור אחת המלאות
יש עשרין כל ערבי המת במזל המועד ואין ושערו
ומכבסין לו בתוכי ומטפרין לו ארזים יבלבד שלא יזון אותם מן
חמלבי ומי זוקא בשעת שיעשה הארון על מת במעך
שיהא נזכר שהוא לצורכו ואם המת אדם מפורסם שיעשו עמו
מועד אפי' אם ישעה בשוק יבמקום שמעשים היטרים

במקום אחר והכל יעשין כשיש מת בעיר אי הכל משיבי מעורתם
אין חופרין קוברים ונבנות בחול המועד ואפי' הגאבד אפי' לקבורה
בהם במועד אבל מתכבין אותם אין מאחיבין מן מחצרם או מרחבי
ודשי אפי' אין חופרין קוברין לקבור בהן אחר המועד מחכים אותם אפי'
לקבור בהם במועד חופרין אותם אפי' בחול המועד ולזה הסכים
הגאון ז"ל וכרב מי שמת לו מת באמצע מימי הרגל
או בחולו של מועד חוץ מביום האחרון אינו נוהג
אבלות בגלל עד שיצא כל הרגל ומי יום האחרון אם מת לו
שאין אבלות נוהג בו וכל רב אומר ואם מת לו
מת ביום עגב האחרון אינו נוהג בו אבלות כיון
במועד כלל אלא אבלות שאם מת לו מת במועד
בכל דברים שאינו אומר בו ביום אם מת ביום אינו רואה
לקוברו ביום שני שלישי אלא מניחין להתעשר
על התכשיר לו ביום הבורה אין
משעה שהתעשר אבל אם היה ביום שני והוא ראוי להיקבר
או ביום שני ראשון ונזדמנה לו קבורה עד ידי זמן אין מניחין אלא לעני
אבילות אבל לאחר שנקבר דברים שבצנעה שהתעשר אבל אם היה ראוי להיקבר
בשעה שהתעשר אינו אבל אלא אנשים אלא אשה
ישנה עמו בחדר ולזה הסכים הגאון ז"ל אם עד שלא
שאין אבלות בגלל אם מת לו מת בגלל לאחר שנתן לו
לאניני ל ומתעסקין בהבגל לטהרן ולאחר הגלל אחיון
לאנות זו פשיטא לי למת המת אם עד שלא שהיה
האבלות מלאכתו נעשית על ידי אחרים ועבד
בצנעה בתוך ביתו מת לו מת קונס הגלל ונוטל
אביו לת לפני הגלל בשעה מתו ניזוק
ז' ימי הגלל שלו לאבד ל הרי ז' לפי הגלל ולפי הגלל ומשלים

עליהם עד ל נדעך שהרי אבילות באותה שעה אבל אם עבר
שבת אינו יוצא ולא יהיה אבילות אז שהיה קרוב לחשיכה ולא
היה יכול להניח אבילות אין הרגל יכול בטל אבילות. אלא
נוהג ברגל דברים שבצינעה ואינו אחד הרגל באונן ז
מלאכתן נעשית על ידי אחרים ועבדין עושין לו בצינעה
בתוך ביתו ואין רבים מתעסקין שמן לנחתן שהרי כבר נתעסק
בו הרגל וכל שעה למעשי ל בטלה ממנו גזירת ל יום ואחד לו
אם חל יום ז שרב הרגל ומקוה למקר ולכבס ולהתקן שבר
הרגל וכן נאי אם חל יום
הרגל מותר לגלח הרגל שהרי נתבטל ממנו גזירת לאבל
תוך הרגל לא יגלח כיון שהיה אפשר לו לגלות קודם הרגל.
ואם חל יום ז שני בשבת שרב הרגל מותר לגלח ברגל כיון
שלא היה אפשר בשבת הרגל ואם חל יום ז שלו בשבת
הרגל מותר לכבס ולקצר ואסור לכתוב עד הלילה עם אפון
ללבוש מה שיכבס עד הלילה. וי"מ כי אם שאפשר לאונן
כך אחור לכבס כל היום מיבן שהם מותרין מפני החשיכה.
ואין צריך להמתין עד הלילה. ואפי הלמ"ד זל כתבה
הראשונה ירוץ כשאר בגדין ואמן שאפשר בקפידא
עד שיעברו בו חבירין אחי פנים בו הרגל אינו מבטלו.
ומי כתב בספר המאורות. הקטן דעוד שתגיע בו רגל בתוך
ל אבל אם שבת ל נתגיע בו הרגל אז אף חל יום ל שרב
הרגל מתחיל ומותר לגלח. ה"ה ז"ל חשיבי ברגלים לבטל
האבל. והך שנה אחת לפני הפרה אנתה שנה חשובה
כן יח ימי פתח הרי שן ומשלים עליהם שן אמרים.
שנה ג לפני עשרת חשוב כן עשרת חשוב כן כיון שגם
לן המריב יורבנות עשרת בשנית. יש תשלומין כל שבעה
חשוב פן ימים הריגל ומשלים עליהם שן נינם שנ שלעשרת

שגלה למעין ל דכיון שאנן בקיבוע ריחוק נאין אנן עשים
ב ימים אלא משום מנהג חשוב בחול ושגלה למעין ל
שנה אחת קנים ל יום ה"ה הרי יד ומגלת יה שחבשו ממנו
גזירת ל. שנה אחת לפני יה ניה שגלין ליך ומגלת ערב תן
ששה אחת לפני החן לתן הכי יך ושמיע עשרת חשוב כן ימים
ומשלים עליהם ח ימים. שמע שמועה קונבה בשבת
אין ברגל ולמעצי שבת ורגל נעשת רחוקה ואינו נוהג אלא יום
א כדי שמועה רחוקה ונוהגין אבלות ביום הראשון ומחצתן כשגלו
ובשבת אין ברגל נוהגין דברים שבצינעה
שמע שמועה רחוקה בשבת אין ברגל אין נוהגין בשבת וברגל
אפילו דברים שבצינעה אלא במקומי שרגל נוהגין א ניין
וכן למעצי הרגל. שמע שמועה בשבת
המצות ה' שבשבת שגלה ליום א ומקוה ליה יום
ל יום ן לאבלות נהר יחיאל כת דשבת איכ שגלה
למעין בתחלה המעין אלא יתמיד להתגלות ראשון ושנוך
ליה שבת יום ן ניהנין דברים שנשא כתחלת היום

הלכות טב ותענית

נדפס בפרח בפרא ותעניות ה דברים אירעו את אבותינו
בין בתמוז בט באב בין בתשרין נשברו הלוחות ובטל התמיד
ונלבקע העיר ושרף אפיתנוס את התורה והעמיד
צלם בהיכל. בט באב נגזר עליהן על אבותינו שלא יכנסו
לארץ. ונחרב הבית בראשונה ובשניה. ונלכדה ביתר
ונחלשה העיר. וחרש תורנוסרופוס הרשע את השדה

ותניא ל שקיבא היה דורש זה אמר ״ עוס הרביעי נעוס לה׳
נעוס הז׳ ועוס ה׳ יהיו לבית ישראל לששון ולשמחה ״
עוס הרביעי זה ״ בתמוז שבו הובקעה העיר שג בתמרש
הוביש בע לחדש ניסן הפשב ונכס ונתבקע העיר
ולמה נקרא רביעי שהוא בחדש הרביעי שמנין לחדשים
מניסן עוס החמישי זה טב שבו נשרף בית אלהינו שג
בחדש החמישי בע לחדש ולמה נקרא שמן עוס החמישי שהוא
בחדש החמישי עוס השביעי וה ג בתשרי ש בן נהרן
גדליה בן אחיקם ולמה נקרא כן לומר ששקולה מיתת צדיקי
כשריפת בית אלהינו ולמה נקרא ז שהוא בחדש השביעי ״
עוס העשירי וה עשרה בטבת שבו סמך מלך בבל ידו על
ירושלם שג ויהי דבר יואלי בשנה התשיע בעשרה בחדש
בעשיר לחדש לאמר כיה אמר יי צבאות בן אני
לה הקדימו בתרי עשר גלא שנכתב בתרי עשר
עשר ונקט בהדיא עוס הרביעי בתשעה לחדש הובקעה
העיר ואני אומר מלמד שהיו בו ששים רבוא בעם
בן לפי שבו בן הרעה הערי בראשונה וכיון דכשעה
הובקעה בית המקדש להתעצבות בך בחמין דחרבן
בית שני חמיר לן ומה אין הרביעי הוא להבדיל הערי ע
ולצרות שהוכפלו בו ואדיר בגמרא דר לפי ששון
הן עוס ושני לבא בגאי ראיכת שלום בעזן
שון ואני דכא דליכא שלום שהכר עזו מתיבין
רעז אין מתעצבין ד דלפא שלום שהבית נחרב וליכא שוכך
במזוס הילועים בישראל רעז רוב ישראל והפכיתן עליהם
שלא להתעצבות אין מתעצבין רעז בו עיבוד מתעצבין והאי
דכא רעז ונהגן להתענות לפי אין לאדון עזר וכל שכן
הדורות הללו שבעונות יש שמרבין שלום הילכך הפל

תיכף בתעניות תרבה קבלה ומתקבל נביאים ומי כולם
מוכיס בתחיצה ובתפילה ובשלה הקהל ותשתוק המטר
ואין צריך להפטיר בהם מבעוד יום חוץ מעב בלבד ואם חל
בשבת שחרין שך אחר בשבת ״ תשעה באב
אין בה יכולין לבטלן כיון שהגלו
בו תרעות מיצרכות עב מתענין בשמחה ובני ישראל דאין
ליה דמיקה בהדי ענא באב לישתלמיה דעוניה דיה ענליה ״
תענא בפ המולן קודם לניאן הדה
מתענין באקקדם מלמטה ליתן מלבד
כנסתן ואין עושין סעודת אירוסין ונשואין
להשמיח אב בעיר אין מרבין
ורבי נתן היה לארץ אשקלון
ומתקדש שעתא שלא
וקיימת בו לאחי הדה
כוהלן ונחה עכשיו ליחל מיהך
מלך במדך דמלכה המוטה ביה
שומרה בנין אבודרהם מלמד שהיו
להם הנוקם בעזה ולאי זה הוא דאי
מעתר אתיין בכוחל של תחבורת דאת שומר אמהון ויתה
ניא כיון דנוי דידן אמרי בכין דיתכל בעין דאת כדרך
שאקדו כל משא מתון כמו שאבל ואמרו בזכל מרי שיהוא
נראים שומרבלים של תלבן ביה מוס
שבת שאל שב להיות בתולה לי השבוע שחל ט באב
אמורין לעתיד ולבבות אתי גס אינו רוצה להיות שרוי בלא
להנחם עד אחר ט באב ואתי אין לו לג חלק אחר ואתני
לכבוד ולליוה שי ואין מבטלין מקדים לבן אחוי ללוכשן
כלבד לג אחרים בין לעתיד בין להציע אבהן תשעה בין אנשי

שהוא כשלמים שלא עבד עליו יותר משלשת ימים ולילה אחד אבל
מיבעי ליה לגמרא לאפוקי טעמא דרבי השתא דאמר מישום רבישל
כתב שמחה וכיון שעבד עליו ומן שלמים ליתי ביה משום שמחת
ואמרי נמי בן קורי ומורה אינו חייב אלא בשור שהוא כשלמי
שיש בו שמחה ומשתיית בתריה ואלא רבנו אבל בשור שאין אינו
כעשה בי קורי ומורה וריש בפרק דמקנת ישראל
יעצאים בנדרים אבל לא בעופות דכתי ושמחת בחגך את שיש
בו שמחה יצאו עופות שאין בהם שמחה מכל מקום משמע ד
ליה נמי בשורה דמשמחת שרו וכן פירש רבי שבא
וכך נמצין לומר ביה שמחה אפילו שלא משום שמחה
אמרו בשור אלא כדי להרבות בגובלות אבל רבינו שהרי אבל
יתידי מותר לה שחוטיו יי ומצוה להשחיטו כדאמר לא
נברא יי אלא כדי שיהא בו מבלים שמצוה לבחמו לשכת עצרי
עצ הגן שור יי ויין לשרי עתש
ובכח אשרו יי כי אם ישראה יי ישכח כישו ומצוה לזכור תרבו
הבית וליעטוד עליו ליכר מטעם זה יש לאסור יעוהאצבעו
שור בשור ובפרק המצות החטו פיב. אתה שלום
מאכל שלמים בשר לשרה שיבדו עליו ב ימים כראה שאמרו
ומותר לשחוט יי מיתי דהייבו תוך ן לדריכתו ימים
ושני תבשילין כת רב האי כגון אורז ודוחן ועדשים שהן שני
מינין והכי ניחת כי כל שני תבשילין הן דרך בבר ואמרים
חבתי אחי אמי ג של קטנית וממין אחד של ירק יאין צריך
לומר שני מינין וכל הרמבן יי וטהויי בשרותיו לשון
כמה מינין בתורה ג וכיון שהתבשילין יתר נחרג הכל תבשיל
אחד ובאשכנז מחמירין וכראה דאתי לדברי המחמירין דבר
שדרכו בכך כל השנה כגון אפונין שעושין בהן בצלים ובציר
דשתי כת אגן הלחם ל ד דיוק שני תבשילין ו

מדבר שאינו נאכל כמו שהוא אי אבל דבר שנאכל כמו שהוא
אי כמן חלב וביצה ורב חלית יבש לא מיקרי תבשיל
והמגיה כתב דאפי תבשיל מעכיה נחרא תבשיל והכי משמעיה
עכ ובירושלמי ופירות תיין מותר לשלוח כשהם רין אתי
כמה מינין
ויש מחומות שהוהנין להתקין בעדשים
שהוא מימן לאבל מה עדשה זו גלגל אף אבלות גלגל הוא שחוזר
בעולם ומה עדשה זו אין לה פתח אף אבל אין לו פתח שאין לו
להרבות בריבוי
צב בית לאבל לפי אין שולחין תבשיל אחר במערכה התחתונה
ובל זה לשון אחרון שבלשון תבשיל אחר במערכה התחתונה
נמצינו כל היום כל אלינו ישראל ש תוב יהין מביאין לו חמין
חריבה כמים ובמלח ויש שם בו תענוג לבריות שהוא חיזוק שלמים
ורומה פרי שהוא מיושל לאכלו
פירוש ענבי ויש לו לאכול עד שיגמר כל הפרי שהרי אסור
עצ לאכול ענבים שבשדה עד שיגמר כל הפרי שבשדה ויש לו
עבי חמקום ולא יאכל בשר ולא ישתה יין ולא יאכל ב תבשילין
ויש מרושים שמוסיפים אכל לחמו אלא אף במלח ופירות
כמו בי בר אחתי ויש שמלין בירה שהוא מאכל אבל
שאינו לה חק כמו ר יהודה עב
וכן כל הלם בקול מיותר לא אכלנו תבשיל שלשה בו
באב אלא על מה שנהגו בתי בתשעת שנהגו אשלם אבל בערב
ש בשנ עם ן ולא בירך בורין ולא התקשי אל יהא רגיל לאכול
לבני בישרה המפקיע בדי להתכוון אכל זה שמורגל בעיר
המפקיעין בה ובשחר אחר חצות אפילו יום הוא חודש חצות אין
אחר חצות ודומה לערבית עדיין אור שרי
ונהגו בהמבן גמתבונג פעודה המפקיע בה שנין דשתן לאכול
עוד אחריה פעודת חבא אפילו שדעתו לאכול אחריה שרי

ובתשת חובבו נאי זה הוא מקומן כעך תמידין תלתא ואומר כדרכן
ואיתא מנשש ואיתיר אפילה ושתים שבן פרוך איתרו ביום הכפורי
אלא שזה אוכל פרט עה מדבר קבלה ומכין אותן מכת מרדות
עבד בתרין מקום שהיתן עובדות מניקות מהעבות בו ומשלימות כדרך
שמתעבות ומשלימות ביום הכפורים ובין השמשות שלו אתיר
נפת פרמבן ומי תיה כל ליום וכן חולה שהוא צריך לאכול אין צריך
אומר אלא מאכילין אותו מיד דבמקום חולה לא גזרו לבטן
וכן כמיצה ומיכה אתרין בו לעומרי כמו ביום הכפורים בין בחמין בין בצונן
דאמר ל אלעזר אתיר לו לגרם שיושיט אצבעו במים בט באב בדרך
שאתיר ביום הכפורים ומיהו טבילה של מצוה מותר
ומותר לרחוץ ידיו לתפלה דהני טבילה של מצוה דכל תיבי טבילות
שובלין בדרכן בין בתשעה באב בין ביום הכפורים וכן בשאר כל הימים
אחר ששעה צריכין וצריך לבדוק אשר יצר עיבול לישול ידיו
ומי צריך להיזהר שלא ישול כל ידיו אלא כמי צונך להטביל הלכלוך
ואמי שלא לצונך בנזה ותפלה אם הין ידיו מלובלבות בעיט ועצורה
ורוחץ אותם להטביל הטיט והעזאה ואיטו מכיון לתשבון מותר שלא
אדרבן אלא רחיצה ומיכה של תענוג כזאת בבל
כל מי שיש לו טיט בעזרן בשאר כדרכן ואיטו חנשש ירושלמי בט
באב מהכין ידיו מטביליס של נבי שטן לי לאחר שנובבם ועדיין לחות
חצת ואסהיה לבלוך שם שיטן עדרכן רחצה במים רותח ומשבים ואיטו
מנשש דהני ליה למלוכלך בעיט ובעזאה שרוחץ כדרכן ואיטו מנשש
ובמ הפרצאת עדלא כהרס במקום שכת בט באב וביום הכפורי
שאין בהן רחיצה איטן מברך של ט ולא המיל חבלי שיבה
ההולך להטביל תט רבו מותר לעבור עך עואבן במים ואיטו חנשש
לא בתרא דיומא ערב ט באב מביאין לו מטחת ושורה במים ומקנח
ידיו ורבלין לי שורה במים ערב ט באב ומוציאה מן המים והיא מתגבב
ומקנח בה בלילה פשו ומגלין נדי להצטנן ולמחר מעבירה שם שטן

להעביר הלכלוך אלי אין דרכן לרחוץ שטן בכל יום ועושה אתה לתענוג
שרי כיון שהיא נצבה ירושלמי הבא מן הדרך נוגלין כתוך
מותר לרחוץ במים ואיטור נעילת הסנדל פאיפנדא כיום הכפורים דינן של
שוק אבל של כנך אן של עץ אן של גמי אן של שעם מותר
תנא אבל ומעשה שהלכין בדרך מנעלין בנעלי הסנדל ונכשנעל לשיר
תולצין וכן בשעה באב וכן בתענות עבדנן כת אבי העזרי נראה
דבזמן הזה שאנו בן הנים שאין צריך לחלוץ אלא כשעבוע בתוך היהנדים
או בבית ישראל נאה תל ט באב בשבת מותר בכולן ואלי יעמוד
מיבעי ליה אמתי שאנו דומין אותו שך לומר אמתי בתשמיש המטה מיבעי ליה
דהוא מתני בכולן שהאבלות נדחה שך אחר הרגל ואמי הכי דבכים
שבעשעה טהכן הבא נמי שבת זו בי ט באב הוא פמן רובי ואקורי
בתשמיש והרס מרוחצת חלק עליו ונותן דברין ומי נוגעין
להחמיר בדברי מורי שאמי הוא מיקל יאנו מתמיה היה לי לעשות כדבר
בדברין נעש שהוא מחמיר ואנו מיקל נאנו העיש זל נת ומי
לשון התוספתי ורחצתי ומעלה של שולחנו ואיטו מונעת מכלום משמע שמין
מונע שעמו משום דבר אחר אלא מדברים שבעשעה וכן שאר דבר נכה
הגהבן אין שאלת שלום לחבירו בט באב והדיוט שאיטן
יודעין ונותנין שלום מעיבין שמתי כשמא ופא
נבי בתרא מקום שהנהגו לעשות מלאכה ומקום שהנהגו לעשות
מלאכה אין עושין ובכל מקום תלי אין עושין כשבת אוכל כל השוטר
מלאכה בתשעה באב איטן רואה פימן בברכה לעולם וכל האוכל על ירושלם
בט באב איטן זוכה בשמחתה של ירושלם וכל המתאבל על ירושלם
זוכה ורואה בשמחתה שם שישו אתם משוש כל המתאבלים עליה
וכל האוכל בשר אן שותה יין בשעה שאתם יושבין שלין הכתוב אומר
והיו עיניהם על עצמותיכם בשבת איטן תיב בלי"ת המטה
ונלא בשעתה הדאש אלא שהם נוהגות בשבת בט באב ההוא
באבל ותיטא כל המצות הנוהגות באבל נוהגות בט באב ההוא

לעניין מצות לג תעשה הטוהנות באבל תניא אבל לעניין מצות
עשה הטוהנת באבל בגון בעיית המטה ועטיפת הראש לג
ואין צריך לומ יקיעא דליתא כלל בכלל המצות הנוהגות באבל
כרבאה אפלות לחוך ניקיעא לחוך. וכתב הגר הלבוש ז"ל
ומתבדא רחיב בתפילין כיון דבאבל נעקה לא אתמר אלא בימים
ראשון דלא חמיר ט באב מי ימי אבלות. ובכ"מ מצוותה עהנות
באבל כל ז ימים ואתרוש זה אתרש להן כגון רחיצה נסיכה
ונעילת המנעל ותשמיש. ה ונקרות בתורה. והלם מרוטבן
בת ונראה דבטו אי לי תפילין כמן בימים אחר של אבל שאין ימים
מר ותר ממנו ימים קבועות בבבל לדורות. ואלא הלבוש ז"ל אתשר
שדחק למצוא טעם למנהג אשכנז אבל לפאורה נראה כמן שכתבתי
ונעד נת הלם מרוטבן ונ"ת נהגו זקמוטינן בכל אשכנז שלא
להתעטף בן בט באב. ואתאכוך אזקנ בנע אמרתו ונית בתרוש
איכה בנע פורקינא דילה. ויש שגינם רוצים לשטות המנהג
ונם גינם רוצים להיות בלא עציות ומתעטפין בטלית קטן תחת
בגדיהם. כת רבי האי גאבל שחל שביעי שלו בט באב מה שהוא
אסור באיסורי בל ימים. אבל דברים המותרים בן ואסורים באבל
כגון שטוף ונפ"ת המטה והפרת תפילין הרשות בידו אם רצה
להמתין עד הערב ימתין ואם רצה להקיל מהבן אבלות מיד
ישעשה. והביא הלבוש דהיה מדברין שט באב מותר בתפילין
ואנ מביא מה שכתב דברים המותרין בן ואסורים באבל כגון מיל
תפילין תפילין שהרי גם באבל מותרין בהן מיום ראשון ואילך.

כתב בעל הן אשתף דיקל שמתקלף אלס שול מעצי
שבת בשבת נאות הבדלה על הכוס אם חל
ט באב בשבת לנו יבדיל מבשמי יום דאי אבדיל קבליה לתשעה
באב ואסור לן לשתות אלא יביך במעצי שבת על הנר ויהיו

מבדיל על אחד התענית נאן מבדיל על הכוס ואינו מברך על האש
והלכתן כת שאין לן להבדיל על הכוס. ואלא הרוש ז"ל הקשה לדברי
הן שכתב רב שרושתי ואת הישלה. בטב צריך להזכיר מעין
המאורע מגילת אסתר וכאן ואלא אותה בבוטה ירושלם
לדי שהוגן מעלייה ויבכ שש ז"ל כי יתי תמהתי למה אין אלא
אותה במועדה כיון צריך להזכיר מעין המאורע
שחרית נמנחה דלת
ואחובא שנרים. והל
המאורע, נרבית שחרית.
כשאתה תענית צבור ואיכה
לחם ואכלתם לחם. והא דמילתא
ובשיא אחתי שכל הוא מלתא. רנ"א
לך שכך שמעתי בה לשת ערב הציתו בן הא
שאין אתם החתם בוים עשירי דאמר לוחתן גלולא היתי
לעום חבערתו בי שמעון שכל היכל בן עשרה ואית בירושלם
יכל אבין ציים ט דלא עשירי דלי ציים ט דלא עשירי מעבר
שלא היה לו כח לעום בבית יום. עם לך. ואלא בזמן
הזה תשי כח ואלו בתי הכחורים שהיה רואי מתקן לעשות
ויהיו אם אנו מתקיחא ואלא מנהג פשוט הוא שלא לאכול
בתוכו דך בר אחל לוק לבוי ישראל

ונוהגין שלא לשחוט ושלא להכין צרכי סעודה עד לאחר תצות
במנחה קטנה ויחל כמן בישאר תעשות ומתעטרין דישרו ׃
ורב האיי כתב שמנהגן להתעטף שובה ומתפללין יי ברכות
ואוסף לחם בבונה ירושלם ושוטע בשומע תפלה ושליח צבור
אומר בן נוגל לגאלנו ׃ משנחרב הבית תקנו שבכל דברי
קדושה שיהיה בה
היכר לחרבן הבית ועכ
שמכין תך אדם את ביתו בתיך ומעת בו אמה של אמה בלא
תיך וכך לחרבן הבית ׃ יהרס כולל פת אין בונין אפי תיך
כבנין מלכים אלא טח ביתו בסיד וחשייר בו אמה של אמה
ומניח משהו כי בנין דבתר דמייתי לה הך ברייתא ׃
יכל לא יסוך אדם ביתו בסוך ואם עירב בו חול וגו הבי מוכח
ולי יהודה אומר חול הרי זה תך בתיך ואפור תבן מותר ומיץ
כך אומרים תך אדם ביתו בתיך וחשייר בו אמה של אחרון
אלא על ידי עיור אמה של אמה מותר בכל מיני תיך ׃
ועושה אדם כל צורכי סעודה וחשייל בה דבר שעבר ואפי
יוצא בת צידעה לי ליתול תיך שמטלטלת במקום הצלעים
ועושה אדם כל צורכי סעודה וחשייל בה דבר שעבר ואפי
פסח דתרתי ׃ ותכנו להכניס אחד בלשון תחנים
במקום תפלת תמידין יאמרו שערים לפתחם ורוכלא
לתחנים לא אמרו אלא בשעת ריבוי שמתפלל אבל לשאר
כל אדם מותר ותקנו רב לנו שנו אלא מלה ינחמיה אבל
של ערך והדס מותר ׃ ושמעתי אף של ערך והדס ימי
אדור אבל עשוה של קנים וחילת ׃ ותנן הדס בולל
כשומגל ואיני יודע למה דהתם קלל כדב בתימני
ומי התומתי דלא בשערות של הדגש אייבי שאין דרך
לעשותו מקנים וחילת אלא כשין כימה שעושין לחתן
שיושב בה וכלות מותרות בכל חוץ מבעיר של והב

הלכות חנוכה

בשנת חרא לבלשינר

התועלת

התועלת

התועלת

הראוה

לשרוע פחות מכאן אין צריך לחזרוע. ועריך לחזרוע
משומד וכל הבנדים שעליו עד שיגלה לבו ואומר לאחוזו
פי הפיל מביעים ואחרית עליה מבחוץ אלא מותרים
לשולבן ולמולבן לנוחטו ולעשותו בחוץ מלאכות פי התורת
שנתנו מושרות. אמר רב חסדא כל העשרת
שלא יבלבן עליו מגותל ושלא
שיעשה לחמה פי שלש השלים עד צאת הכוכבים
ואינו תענית להתחלל בו עניו ואת יכול עניו במלאכה
להתחלל ביום חחרית והתענה נכליה של אחר התענית
ומלי להתענות גם ביום השני מעלים שלו בתעניתו ויכול
עליו הראשון השני ויהיו תשעת כיון שלא יבלבן אחד
הילכך הני דלא מיתעני לשיעורי מתחלל עניו עריך
להיות שיבלבן מאחמת יום אחר עליו אחד והכי
משכחת לה כגון שיבלבן עניו מאחמול לה התענה למחר
מחצי היום ואילך למחר כולה אלא מעלה גם חצי היום
הראשון שבאה אם יבלבן עניו חצי היום
והתענה עד חצי היום ואכל מחרי כן או שאכל עד
חצי היום ויבלבן עליו התענית כשעה ואילך מיעני ויתענה
והתענה להתחלל עניו ושני נקרא תענית לעניין
שעריך להשלים עדיו והרם בחלב כתב שגם
אכל ושתה ונחה דעתו להתענות שאר היום נקרא
תענית שעריך להשלים עדיו אלא עד דאי
לאו דהיה יש גם ואם יבלב במטרה הרבה
להתענות כ ישנם מן ז מחר זה אחר שיאכל בלילות
שביניהם הוי יבלה לכולם מעלים שלא יבלבל כל מעלה
במטרה של מעלה. ואבל אם יבלבל במטרה הרבה התענות
ולא רצונים זה אחר זה שמתקצה ליה לאלא הלשעתו על

[illegible] יבלה לבולם אז לא
להתענות בעשרה ימי תשובה אין צריך להתענות עד צאת
הכוכבים רק עד שיצאו מבית הכנסת הצבור בשלמא יבול שליח
מדפריך לוה עליה דהא חקדש משמי ושמעתין ולא משלי
ומשנתן התם לעצמו ורב חסדא לא אמר אלא מי שיבלבל
עליו תענית בפי ואתם תענית אם שלם יבלבל לא כיון תשובה
ואין רצונות לחבל בעשרה ימי תשובה תענית שנגזרין
הצבור אין בל יחתך צריך לחבלו תחלה אלא שליח צבור
מכריז התענית והרי מקובל ד תעניות הבאים בתוך
אימת מיבלבלו רב אחא בריה דרבא כשיעור ואין מחתך יאמר
בתענית לאחד ושמואל אמר בתחלת המחה פרק שאחרי
בשומע תחלה הריני בתעניתי ואחר למחר יהי רצון מלפניך
שתקבלנו מקבה והרם במיל כתב שיאמר שיעור
תחלה ד מנחה ועוד בלבד להתענות למחר ולא ב ולא
ה היינו דהא אמר הלכות שעבר וישחרית ומנחה
ולא אמר במנחה של פי התענית
רב אלפס עם בשמיעתו והרמב"ן כתב ואין לשנות
פלוגתא דחכמים שוב שלא להתפיל בתחלה ואם הוריך
בדעתו להתענות והרהר בלבו תחלה התענית היה שעת
דלא דמשתקין הני יחבלה ויש שלא הוציאו בשתיקה להיות
כמי שהה דהו שהם גמלי בלבו להניח שלה חיב אשתי
שלא סיימו בשתיקה ועוד שהרהר בשעת המנחה
לרב ושמואל בתחלת שעריה הילכך אוכל ושותה
עד שלא שלה שעמוד השחרי נכנס הלילה דוקא
משלא עמד משכבו אבל אם היה יושב ושופל יכול
להתענות עד שיעלה עמוד השחר אבל עמד ועשה

ורב אלפס פסק דמר מלאפול בל ומן שלא ישן מותר
לאכול ומן מס ישן בתוך העשרה מותר עד שיעמוד וישן אחר
ועוד שיטת קבע מהגמנס שרי ולזה הסכים מהר הרגש
זלי ואם התנה לנפול עוד מותר לאכול עד שיעלה
עמוד השחר אלי במר וישן יש שנין צריך תשובה
דמתחלת דיבורן של אדם לשתות מחר השיבה כיון שודרך
כל אדם להיות צמא הוי כאלו התנה יוסף אומץ שביעי
בשומע תפלה לנ שכנ יוסף המתפלל עם הצבור בתעית
צבור יאמר אותו ערבית ובחלית ומנחה ואם לא אלא אין
מחזירין אותו ואם נזכר קודם שיגמור הגלין אומץ אותו
בלא תתימה יש ביור מס" כבר כל יום ברמות שיכול
לאומרן בתפלה הוי כאן מאחרם אין יוסף חובע ברכה
לעצמו ולא מבירה יע הנזכרים שכתבו
שאין לאומרו אלא במקום דישמע יוחנין בולמוד
שיצטרך לאכול ומצא שוחרי בתפלתו אבל שלוחי
צבור אומר בכל פעם שוני מאחר שלא ישמע יצרך
מפסקה לו ואין שומעין בגשטנן ובמקום שאין לאומרה
ערבית שחרית ומנחה ואין היה נוהג גאג הרגש זל
ונוהג לומר במנחה בחרטים של אחר התפלה לאחר
גלוי נאור לשוני רבוי העולמים גלוי וידוע
לפניך בזמן שאדם חושב ומחרים זרבו אין מבטלין
ממנו אלא חלבו ודמו ואתה ברחמיך הרבים מכפר
ושרה בשומרנו חרב אחרש ואין לנו לא כהן ולא
זרבן שיכפר בעדינו לכן יהי רצון ברחמים מלפניך
יי אלהי חלבי ודמי שהמקנע היום מחבר חלבי מעט
לפניך עד העשבים ויתרצע בחב וב נתן שאין משכן
ליחיך המלכה לוט ך נילות וגנו יורע מה ת שש

יש בדבר שאינו אלא נקורא בתורה שהכי לא אחוגל אלא
כל דבר שבקדושה אין אומץ אותן בפחות מי ועשרה בקרא
דבר שבקדושה אלא קדיש וקדושה וברכו
בתעית צבור אומץ שלית אלא צבור שעיע בין גואל לרופא
וחותם בגי השנה לעמן ישראל בעת צרה
ובתב אבי העזרי ששמע מאבין רבי יונה גמל אלשר בבבי
שמשך שהין תמהין על מה אמרו הרגשטים שמתפלל
שליח צבור שעיע בין גואל לרופא שאתפללין אן שלא
תבוא עליהם שום צרה וכן למה חורין ויחל דכיתיך רתן כך
חזי אף כאנשי ענוה דחשיבי ניחידים לעשין שאלת מעור
אבל העמית ב וה שאחר התפת ואחר התן נהגו בהן בכל
תעניות ישראל ולא הוי תעמית יחיד והרגשב כתב
גם של אלי שהן תעמית יחיד ולא יאמר בה שליח צבור
שעיע בין גואל לרופא ולא יחזור בהן ויחל"
ואא הרגש זל כתב ובאשכנז שעושין קבע ובכל מקומות
בהן ומכן על מעשי דגיוב דכי הימין ימי המשבה הביא
שלי מפתך כולם וכן במשתה ושמחה של תן אולי חעמן
ובכל מי דכיתידים למן לעשין שאלה הייגו שעמ
כדמפרש בירושלמי שוגין לשכות ממטבע ברכות דיחיך
ברכות תקון עביזים הן ואי לשות בהם אבל יהל שמקבלין
עליהם תעניות ודאי רבים אינהו ויפול ליבוע ביום שב"
ומי לא בעריך שיהו עשרה שיתענו ואף לדת כתב שאם
יש ששה או טפשה שלא שמעו קדיש וברכו יכולין לומר
קדיש וברכו אם על מי שהשאר שמעו הכא מירי דבשו
דהתם היינו שעמ כמו שכתב גאג הרגש זל מידי הוא
שעמ אלא על כל דבר שבקדושה אין מוחכין מי והרי הוא
מקדיש העם בעשרה אבל הכא לשנין קביעות בהכי עדיף

שיהיו עשרה ואפי׳ אם יש עשרה בעיר שמתענין אם יש שם
עשרה בבה אינו יכולין לחנות בירכה
ונוהגין להרבות שליחות בברכה קלח לנו ועלי שמעון
של הג דאפי׳ אם בא לומר בפנים גם ברכה מעין אותה ברכה
אומר רח שיתחיל מעין הברכה ואפי׳ יכול להאריך בדברי
רצוי ותחנונים כתי רצונו בין יחיד בין רבים והאי דאמר יהושע
כן לוי שיכול לומר אחר תפלתן אפי׳ במדי יה לגן בא לאשמ
בפנים גם ברכה ובברכה אם התחיל מעין הברכה אלא של
אחר התפלה יפול להתחיל ולומר היאך שיודעה בזה שאין כן
בתוך התפלה וישנו מחזורים שנוהגין לומר סליחות אחר
פיום יה ברכות וכתי רב שמואל שיכולין לומר סליחות
בסלח לנו והכי איתא רב עמרם מנהג ג׳ ישיבות בתענית
צבור בשחרית אומר סליחות ובמנחה אומר שלשה ואם יש
תענית יחיד ה׳ וכתי רב שר שלום בתענית צבור אין מתנות
לומר סליחות אפי׳ ה׳ בברכת אלא בסלח לנו
כתי רב שך שנוי מתענה אינו יכול לומר עננו ואנו יורדי
למה שהרי אינו אומר יום תעניתי אלא ביום התענית הזה ותענית
הוא לארבים ודוקי אם אירעו על שליח צבור התענית טוב
הוא מאחר אבל אם אירעו לו שיכול להתחלל
איתי במדרש ואהרן וחור תמכו בידיו מיכן שנין תחתין
משלושה העוברים לומר התיבה בתענית צבור לכך צריך
שיהיו שנים אצל שליח צבור שיאמרו סליחות עמו
וכן שכל תענית שיארע בשני ובחמישי שחרית
בתרשת היום ובמנחה ניחל דתדר זורם או שיחרגו בתרין
היום והשלישי ניחל חוץ מבתשעה באב ורב שלום פליג
שבכל תענית צבור וכל תענית שנערין של הנשמים
ועל כל דבר הצריך להם אנו ניחל בשחרית ומנחה בין שנ

ובקמיעי בין בשחרית בימים כל תענית שבו נעיאות בעיים
במנחה חוץ מביום הכפורים שתחת המנחה נוטלין כפיהם
מעשלה וכן נוהגין בשחרי ישיבות השחרי בתענית
יפול לנעילה עד כדי רבי עשית ובלבד ביום הכפורי
ובט באב אפי׳ וכתי אבי העזרי שיכול לנעילה עבי קשתן
ועבי המחנה לילה בזרנו ולמלוט כראם בם תלמל ביום הכפורי
פעור והא במי לכתחלה והא דתניא דישבה מעופף האוכלה
נמורה אוכה חיב תשחה נוהג להתענות ומנעשר
יכול שלוחו נלמדענו ביום אחר ואין צריך התרת חכם ואפי׳
תענית עתים בנו שנהג להתענות יום אחד וחבלו בתענה
אבל אם יש לו יום להתענות כגון יום שומא אביו או בנו אינו
יכול ללוותו ולפדיון נכ תשבה הלום אין לוה אותו שצריך
להתענות מיד למחרתו ואפילו בשבת וצריך להתענות
יום אחר על ביטול עלמך שבת ואין צריך שיהיה יום תענית
האחר מיד ביום ראשון שלו אחר השבת
כתי רב חלבו שמון שבזמן אין להתענות תענית חלום שבת
שאין אנו בקיאים בחלומות לידע אי זה ראשי זה עוב
ואנו מתענין מפחד ולכ אבי העזרי והמתענה בשבת יג
שאולי מתענין בברכה ובישית בקט שמן ונראה יותר שוב
לכלכי ובאלרי נעזר בלא חתימת כתחלה לשלם בפום ברכות
אין תענית עבור בכלל לישאר במלאכה ולהתפלל מבעוד
יום אלא ט באב בלבר הילכך יחיד שחבל עליו תענית פחם
לא חיישי שמא תשנה עבור חבל עליו ומותר באכלם
יחיד שמתענה של עזרה ושברה אן על חולה ונתרפא אן
מה צריך להשלים כל תעניתו שחבל עליו אבל צבור
שמתענין על שנם דבר ושנו חודם רעות לא ישלימו
מי שנדר להתענות כה וכה ימים ואירעו

כהם שבתורה וים טוב או לח חנוכה ומורים כדרן בטל ועריך
הגדת חכם שנותן לו לון שמח אלא לבך ידעת שאירעו בהם
שבתות וים עוב לנו חיבי כורך ומהיר לן והוסר לן כל הטרי
וכל הרבה דומן דאמרינן בלשון הכי על שהוצרך לעשות נדר
אבל גבי אמרינן בלשון קבלת תעניות אינו חמור כשאר נדרי
ואמרינן התרה איכא עריך ואם נשבע בהן להתענות אינו
עריך התרה שאין אדם חלה על דבר מצוה אלא לאחר
על שנשבע שכונו שונא הירשב בהשגות אותי צער
נפשיה וחלא חדוש ואם לגו מעבר נעשית
נחרת הוצע ותו איכא דשני לשויב בהשגות אחרת שמעתי
באלפסת שמים ובו מלמדי הגדולים עריך הנודר להתענות
עבור כתחלה ביום ה שלא יהא מתענה השותה
לאי שהרויה שתוים ביום ה בשרת לעשרה תעניות
הערב ולעשור משנה שבת והתיך ומבואין שרשב בא
לעולם אבל משהתחילו לו בכר להתענות יודעין שהוא בטובל
התענית. אויב בזמן תענית על הצבור בתוך חדש
חמשה
ותורים ואם התחילו בכבר
להתענות ואירעו אלו הימים אפי לגו התענה אלא יום אחד
מהשלשה ומשלשים בהן ואפי יחיד שקבל עליו תעניות
פחות בעשר שהשנה ומתלים אלא אם כן מי בעת הקבלה
שהיכו הועה להתענות אלא בעד שישלימו השבוע תלתה.
הלכה בטלה מגילה תענית שאלא להתענות פחות
מיום להתענות בהם חוץ מבחנוכה ופורים
ונהג הגאון רבינו יהודה להתענות בהם אבל
עבור אחרים לעבור תעניות בהן ואפי לתענית חלום
עבור אחרים ושבתות וימים טובים מותרין לתענים ולאחרין

ההולך ממקום שמתענין למקום שאין מתענין אין
לחזור עריך להתענות כל תעניות שקבלו
עליהם שנותנין לן חומרי מקום שיצא משם כיון שפרשתה לחזור
ממקום שאין מתענין למקום שמתענין יתענה עמהם
פירש ריבא נאפי דשתו לחזור ומי כיון שלא קבל עליו תעניות
אם יצא מן השיר חוץ לתחום מותר לאכול ונוא אפי בעיר מותר
לאכול שלא בפניהם שם ניראה מדברין שמתפרש שהולך שם
בינם התענית ומתחבר בדבקין אם הולך שם בינם התענית אבל
סוגיא דשמעתא משמע דמיירי בהולך שם קודם לכן וקבל עליו דאן
ודאי הני תעניות בעור ואסור לאכול אפי חוץ לעיר שכח ואכל
לא יראה בפניהם כאלו אכל ואל יראה שדוקי עצמן משום
להרעיב עצמן בשעת רעבון ואסור לשמש בן מטתן ולחשובי
בנים מותר כל המפרש שעמו מן הצבור אינו רואה
בתחתונ וכל המעלין שמהם זוכה בתחתונ

סדר תעניות

שמתענין בגלי של
כך הוא

הגיע יז במרחשון ולא ירדו גשמים עד תח מתענין שש נחמישי נשש
אוכלין ושותין משחשיכה ומותרין במשיית מלאכה וברחיצה ובסיכה
ובעילת המנהג לתשמיש המטה ומתפללין בהן תפלת שבבר התחילו
להתענות אם מנעו בהן לח מתפללין ואל תלמוך יכול להחזיק שמע
בחזן הח כדי להתענות ואין בן משום יחרת אבל לא שלח השם
הגיע לח בסלין ולא ירדו גשמים בז נוזרין שלש תעניות שלא העבור
בהם ואוכלין ושותין והתחשך ומותרין במלאכה וברחיצה ובסיכה ובעילת
מנהג ותשמיש המטה ונכנסין לבית הכנסת ומתפללין ומתחננין כשאר
התעניות. כיצד אחר תפלת שחרית עד חצי היום מתענין בשלשתן הצום
לבטל עשרה ראשונה ודורשין ומחזירין על כל עובדי שברה ומבטלין

אותם מיכאן נאילך לב"ש ימים זכרון מתפללין במביאים במנחה
ל' מעין הערוה ובביעית התחדון מתפללין ומתחננין. עברו ולא
נלמד נעשה בה גזירה עוד שלשה תעניות על העבור בהם ומתפללין
בהם תשעה ימים כמו בימים הכתובים באלגזה בימים אבל
מותרין בלילה ואסורין ברחיצה בל הגוף בחמין אבל פניו ידיו
ורגליו בחמין או רחיצה בל הגוף בצונן מותר ואסורין בקיבה של
תענוג אבל להעביר את הזוהמה מותר. ואסורין בתשמיש המטה
ובעשלת הקטרל בשיר אבל בדרך מותר. ומתפללין בבית הכנסת
ובבתי מדרשות ומתפללין כשאר העניות. עברו אלו ולא עברו
בה גזרין בהם הב"ד ובל מה שאמור בל שלמעלה אלו אפור
גם באלו ניתרין אלא שמתריעין בהם בשופר על הברכות שונקיין
בהם ומתפללין ברחוב העיר ומוסיפין ל' ברכות בתפלה שחרית.
ומנחה ונועלין החנות ובשוק לעת ערב פותחין מעט בדי שיעמדו
לקנות משודת הלילה. ובה פותחין מעט בדי שיצאנום בל היום
מפני כבוד השבת. ואם יש לחנות שני פתחים פותח א' ונועל ב' ואם
יש אלטבא לפני פותח בדרבו. ועוברות ומניקות אין מתענין
באלו ז' מפני שהם רבים ולא יכלו לעמוד בהן ולא בל הראשונה
מפני שובדין אין צורך בל בך אלא בל אמיתיות. ומי לא יתבלו
אלא בדי חיים הוולר. והדס במקום בתב שמתענין בלו
והן ולא בל הראשונות ואם לא עשו אין גוזרין עוד תעניות והוא
בשמתענין על הנשמים לפי שבשביל ל' תעניות אלו בבר עבר
זמן הגשמים ואין בהם תועלת אבל על שוער פורענות מתענין
יהולבין עד שיעברו. ואשר שאין גוזרין עוד תעניות אבל מתענין
בחשוג ומתן ובבנין של שמחה בגון בית תבנות אבל אם היה
בותל של בית חתנות טוי לפול יבול לפוחתן ולחזור ולבנותן.
ומתענין בבטישה של שמחה בגון גילון שנוטעין להם תומרים
בצנני. והדס במקום בתב בשין של שמחה בגון ציור וכיוצ

ובטישה של שמחה בגון הדס ואגלים ומתענין בחירוקין ובשונין לא
אם בן לא ח"ם פרי"ה ורביה ובשואלת שלום בן אדם לחבירו אלא
בבבי אדם הנזונים ומנודים למקום ועם הארץ שנותן שלום מחזירין
לו בשפה רפה. ותה לבדה מתענין בהב עד שיצא טעם שכל
תקופה ובשמתענין מותרין לאכול בלילה ובמלאכה ובשאר הדברי
ומפקיקין בה' יצא נטן של תקופה אין מתענין על שהגשמים
גאחב מימן קללה הוא"ל ולא ירדו בתחלה השנה. וכל זה הפרל
בשלא ירדו בדב"ש רשנוה ועמהן העשבים ונמשכו מתריעין
מיד שמתענין בהב ובוהגין בהם בלי חומר ז' האחרונות. אבל
יבשו לגמרי אין מתענין שאין בהם עוד תקנה וכן אם פסקו הגשמים
בין נשם לנשם מ' יום מתענין מיד ומתריעין עד שירדו גשמים
גם עד שיעבור זמנם. ירדו לעמחים בגון שירדו מעט מעט בנחת
ואין ממטיקין לגאלנות ולא יצמחים בגון שירדו בבבורה מתריעין
מיד. ירדו לעמחים ולגאלנות ולא ירדו בד' למלאת בהן הבורות
לשתייה מתריעין עליהם לפי שהחג עד שירדו בד' למלאת הבורות
ואם אין להם לשתייה מתריעין עליהם מיד ובולם אין מתריעין
עליהם אלא במקום הצריך להם. בת הדס במול הת בגי
אבל במקומות אחרים ששנת ושמים שלהם קונם י' במרחשון או
אחרין בשיגיע זמנן ולא ירדו גשמים יחידים מתענין בהב ומפקיקין
בדת וחנוכה ופורים ושוהים עד אחר בן במן ז' ימים. לא ירדו
בד' גוזרין על הציבור ג' תעניות על הפרל שאמרנו ובל תענית
שגוזרין על הציבור בחל מוכלים בהם בלילה וריבם בשחר תעניות
שגוזרין על העבור תשבת במן י"ה אלא בגי בלבד עב"
בשם שמתענין ומתריעין על הגשמים בך מתענין
ומתרי' על שוער הצרות בגון שגזרו על
עיירות ישראל. בת הדס במול הת בגן לא לישראל
מהם מק אין לגזור עליהם אין לגזור עליהם אפי' של מצוה קלה

מתעטן ומהרהרין עד שירחמו וכל העדים אשר בביבותיהם מתעטן ולמה
מתרשלין אלא תקשין להתקבץ לשדה נאמר לא באו אלא לעבור דרך
ארצם שאין להם מלחמה עמהם אלא על עיר אחרים ועוברים על מקום
ישראל מתעטן ומהרהרין וכן על הדבר ואי זהו דבר שיש
בה לקן קנלי ויצאו ממנה שלשה מתים בשלשה ימי בזה אחר זה הוי דבר
יצאו בימים ג אין כל אין דבר יש בה אלף ויצאו ממנה ק כן
ימים זה אחר זה הוי דבר בימים ג אין כל ימים אין זה דבר וכן לפי
חשבון זה וכת הכם במשל ואין נשים וקטנים וזקנים ששבתו
ממלאכה בכלל אנשי המדינה לעניין זה וכן היה דבר בארץ ישראל
מתעטן שאר גליות שהיו בתוכה לארץ ושיירות הולכות ובאות
ממדינה זו למדינה אחרת שהיו מתעטן אף על פי שהן רחוקות זו מזו
וכן מתעטן על המלחת שבשיר ואי זהו מלחמה שנתלים בתים חזקים
שאינם רואים למחר נעתרים במקום שאינו רואי ליפול אבל אם שמעו
על שמת סהר אף על פי כן חזקים רואים ליפול וכת הכם במשל וכן
על הרעש והרוחות שמתלים הבשיעי מהרישין עליהם וכן על החולה
כגון שיש מפכחה בשר להרבה אנשים אם מתים אחרה מתעטן ומהרישין
ואם אינם מתים אינם מהרישין וכת הכם במשל תינוק לת
הרי הוא כשהן תורת ואם פשט ברוב הצבור מתעטן ומהרישין עליו
אבל תינוק בן עשרים עליו בלבד וכן על חיה רעה שנשתלחה אף על פי
הזיקה אלא נראת בלבד מתעטן ומהרישין בכל מקום אף על פי הרחוקים ואם
אינם משולחת אינו אל מקרה ואין מתעטן היכי דמי משולחת נראת
בינם וכשר הכי זה משולחת אבל בלילה בעיר ובינם בשדה אינה משולחת
ראתה ב בני אדם ונדעה מהרישים משולחת ברח מהם אינה משולחת
טרפה ב בני אדם ואכלה ג מהם משולחת שאינה עושה מחמת רשעון
כיון שאינה אוכלת נם שהם אלא נשתלח להזיק אכלה שהם
אינה משולחת מחמת רשעון עושה נכנסה לבית ולקחה תינוק
מהשריפה הרי זו משולחת כת הכם במשל שאר חיה כאש חיה השוך

ואש הארץ ששלחו והזיקו בנין שלוח נחשים ועקיבים ואין צריך לומר
צרעין ויתושין ורבדונים להם אין מתעטן עליהם ולא מהרישין לא צועקים
בלבד כל תרועה עד יראה דנחשים ועקרבים מהרישין עליהם ועל היקפן
והשרפן בתובאה אף לא התחיל אלא במקום כמלא פי התנור
מתעטן ומהרישין בכל המקומות אף הרחוקים שהם דברי המתישעים
וכן על המחורות שכזכלן בשעתן שהשכר אבד מתעטן ומהרישין בעב
גם ירדן המחורות שריב חי אנשי ויהי השער תלוין בה ונהמעט
המשוג ואין עד שצריך לאכול שוה ששרה בשעה מתעטן ומהרישין
אף בשבת אבל כל האחרים אין מתעטן ולא מהרישין לנ בשבתות
ימים טובים חוץ מעיר שהקיפה בים או כהר או מחיצה נתערבה בים
ואף על ימיך הנלדף תלוי בים או ליסטים או כות רעה זועקי ומתעטן
בתפלה בשבת אבל אין תוקעין אלא אם כן תוקעים להבין היה לשנור
לנחיהם להציל כך כתב הכם במשל ואי אתה להתעטן ומשנתך אין
לעשות אלא צועקים בב אדם לקבץ שיבואו לשערין ומהרישין כדברי
מעל רוב מתפללים הכם במשל כל צרה שלא תבוא עליהם חוץ
והלא בארץ הר שצריכה לרוב גשמים אבל ארץ מצולה שוב גשמים
קשה לה ולא שנך אלא שמתלים פותחים שליהם עין לה צרה ברולה
שנו ומתפללין עליה כת הכם במשל בשם שצריך מתענין
ומתפללין של צרתן כן כל יחיד מתענה ומתפלל של צרתו היה
לו חולה או תושה בחבור או חבוש בבית הסורים שלו להתענות
ולבקש רחמים בתעניתו ולא יתענה ומתפלל של צרתו ועצר ותעכה ותורים
ורוח עב כל ימים מ ויום שאר
תעניות
מעצירין התיבה לרחוב השער וכל הכסין בשרים
ונותנין אפר מקלה של נב התיבה ושם ג אגודל
התיבה כדי שילכלכו וכן השם לוקח אפר וכותן בראש הנשיא

וברגש אב בית דין במקום הנחת תפילין ואחר כל א ואז נותן על
ראשו. ואחר מעמידין ביניהם זקן שהוא חכם ואם אין שם זקן חכם
מעמידין זקן או חכם. אין שם לא זה ולא זה מעמידין החכם שבהם
ואומר לפניהם דברים המשברים הלב כגון אחינו בני ישראל ובנות
גוררים לא תשובה ומעשים טובים גוררים שכן מצינו באנשי נינוה
שלא נאמר וירא ה׳ את שקם ואת תעניתם אלא וירא ה׳ כי שבו איש
מדרכו הרעה. ובקבלה היתה אומר וקרעו לבבכם ולא בגדיכם ושובו אל
ביום אלו כתי כותו עד שיהיו לבם וישובו בתשובה. ואחר כך
יתחילו להתפלל ואם היה אותן שאומר לפניהם דברים כבושים בלב.
ואומר להתפלל עמהן להתפלל ואם לאו מעמידין שליח צבור הראוי
מי זהו ראוי הגדול בתפלה ובכל הברכות וגדול לקרות בתורה
נביאים וכתובים ויש לו שפל ואין לו בושה להרצפם ויש לו נגינה
בעורה ושפל ברך ורך ורוצה לעם ולא הגס כעל ולא צעק
לו שם רע ויש לו נעימה וקולו ערב. והרם בשלחן הוסיף בו ולא
יהא בבטן ובני בניו ובקרובי ובכל הגוים אל בעל עבירה ונעצרין ד
לבית הכנסת לאחתחן כלו הרי אלו כיוצא שם לא תרחם עליהם.
ובסדור הגיאונים מסדר זה אחר קריאת הספר לפי שאין נוהגין
נתרבצו כל העם וזה מדוייס. יתחיל אשר יצר
ונמירות של שבת עד ואתה בישועתי ואחר של המעמדים
תפלה לדוד שמעה ה׳ צדק וגו׳ לדוד אליך ה׳ נפשי אשא
לדוד משכיל אשרי נשוי תפלה לדוד השה ה׳ וגו׳ לדוך ברכי
נפשי את ה׳ וגו׳ נפשי את ה׳ הללויה הללו עבדי ה׳ שיר
למעלות אל ה׳ בצרתה לי שיר למעלות אשא עיני אל ההרים.
אליך נשאתי את עיני יהי ה׳ שהיה לנו מאשמים קראתיך
הלל הגדול וברוך שאמר ובדי שלום יעבור ואין קש טוב לנו
אלו המעמדים בין תפלת יוצר למנחה ולא יאמרו בשחר אלא
תפלת של חול וברוך שאמר וישתבח ויוצר עד גאל ישראל.

ויתפללו היחידים יה׳ בכוונת ועכשו בשומע תפלה. ויחזור שליח
ציבור התפלה אבות וגבורות וקדושת השם אתה חונן הישבט
סלח לנו ויאמר כל חפלירות והידו לי ונדו נדול בכלפי ויאמר
כשמענו ישראל ומתחילין הודו לי׳ ויאמר שרת המופר וכו כמה
בעונינו עד גואל וחזק אתה עונינו ענינו וכו עד כי אתה עונה
ומציל פודה ומרחם בכל שת צרה וצוקה וקיים לנו ה׳ אלהינו את
הברית ואת החסך ואת השבועה שנשבעת לאבותינו מעבינו בהר
המוריה. והראה לפניך העקידה שעקד את יצחק בנו על נבי המזבח
וכבש רחמיו לעשות רצונך בלב שלם כן יכבשו רחמיך את
כעסך ויגלו רחמיך על מידותיך וישוב חרון אפך מעמך ומעירך ת
שענה את אבותם מעבינו בהר המוריה הוא יענה אתכם וישמע
קול צעקתכם ביום הזה בא׳ גואל ישראל. ושוטן אמן ומתקשין
תקיעה ותרועה ותקיעה. וישבור. ויאחר ה׳ם. במוסיפין תקדיך
עם רחמיך. היום הרק עליהם מי ישמיך. בהביאך את מי המבול
א אם כבנים אם כשברים וכו׳. אתה זוכר מעשה עולם ומיחד כל
יצורי קדם וכו כתוב בתורתך ויזכור לחים את נח וכל חמוק. ב
דזכרונות. גלהינו ואלה. אבותינו וכריעו בזכרון טוב מלפניך
ומעקדינו בתקדת. ישועה ורחמים וכו׳ עד כאמור וזכרתי להם ברית
ראשונים ע׳ כי שענה את משה ואבותינו על ים סוף הוא יענה
אתכם וישמע קול צעקתכם ביום הזה בא׳ וזכר חעקדות.
ומקעין תרועה תקיעה ותרועה. ויעבור. היום נשם נדבורך
תעתך גלהים היום מלאה פלג לחים. היום תכין בעוביך לעני לחים
עם כבנים וכו׳. אתה נגלית בענן כבודך וכו כמו שהוא
בתחלת ראש השנה עד והלך במערות תימן וירד העם וישקו
בשוחרות ויה׳ כשומעה העם את קול השופר וריעו העם תרועה
גדולה ותמול החמה תחתיה וישבו העם העירה איש נגדו וילכדו
השר. ובתורתיך. להינו כתוב לאמר וכי תבואו מלחמה בארצכם

על הצר הצורר אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני יי׳
אלהיכם וכו׳ זכור יי׳ אלהינו זכותו של יהושע היום ורחם עלינו למען
שמך. מי שענה את יהושע בגלגל הוא יענה אתכם וישמע קול
צעקתם ביום הזה באי שומע תרועה. תקיעה תרועה תקיעה ויעבו׳
היום אל תזכור לנו עונות ראשונים ענינו היום ואל תשום שמיך
כנחושה. היום זכור לנו ברית אבות שלשה אם כבנים וכו׳.
שיר למעלות אל יי׳ בצרתה לי עד סוף המזמור. אנא יי׳ אלהינו זכור
לנו זכותו של חוזך ורחם עלינו למען שמך. מי שענה את שמואל
במצפה הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם ביום הזה באי שומע
תפלה. תרועה תקיעה תרועה ויעבור. היום ענינו ופתח לנו
אוצרך הטובה. היום ענינו אל נערץ בסוד קדושים רבה. היום ענינו
בגשמי ברכה ונדבה. אם כבנים וגו׳. שיר למעלות אשא עני
אל ההרים עד סוף המזמור. אנה יי׳ אלהינו זכור לנו היום זכותו של
אליהו נביאך ורחם עלינו למען שמך. מי שענה את אליהו בהר הכרמל
הוא יענה אתכם וישמע קול צעקתכם ביום הזה באי שומע תפלה.
תקיעה תרועה תקיעה ויעבור. היום מטר גשם משמיך על פני
האמדה. היום תעלה איך מן האדמה ותשקה את פני האדמה. היום
תבשר ברחמים אל תירא אדמה אם כבנים. שיר למעלות ממעמקי
קראתיך יי׳. אנה יי׳ אלהינו זכור לנו זכותו של יונה נביאך ורחם עלינו
למען שמך. מי שענה את יונה במעי הדגה הוא יענה אתכם וישמע
קול צעקתכם ביום הזה באי העונה בעת צרה. תרועה תקיעה
תרועה ויעבור. היום תעתר לעם שופכי לב כמים היום הזה רוה
אדמה לא שבעה מים. היום הבה ברכה עם גלת מים אם כבנים.
תפלה לעני כי יעטף וגו׳ אנה יי׳ אלהינו זכור לנו זכותם של דוד
עבדך משיחך ושל שלמה בנו מלכך ורחם עלינו למען שמיך.
מי שענה לדוד ושלמה בנו בירושלם הוא יענה אתכם וישמע
קול צעקתכם ביום הזה באי מרחם על הארץ. תקיעה תרועה

ותקיעה ויעבור. היום רצה תפילתינו לשום שארית בארץ היום
גשם אל יכלא לרוות הארץ. היום הפר כעסך מעלינו ומטובך
תשבע הארץ אם כבנים רפאינו וכו׳. שמע קולינו יי׳ אלהינו
וקבל ברחמים וברצון את תפלתינו ומלפנין מלכנו ריקם אל תשיבנו
וענינו בורא עולם במדת רחמים בחר בעמו להודיע גדלו והדרת
כבודו שומע תפלה תן על ומטר לברכה על פני האדמה ושבע את
העולם כולו מטובך ומלא ידינו מברכותיך ומעשר מתנות ידיך
שמרה והצילה שנה זו מכל דבר רע מכל מיני משחית ועשה לה
תקוה חום ורחם עלינו ועל כל תבואתה ופרותיה וברכה בגשמי
רצון ברכה ונדבה חיים ושובע ושלום כשנים טובים והסר ממנו
חרב ורעב וחיה רעה ושבי בזה ויצר הרע ואויב וחולאים רעים
וקשים וקבל ברחמים וברצון את תפילתינו אתה שומע תפלת כל
פה באי שומע תפילה. רצה ומודים וברכת כהנים וקדיש עד
למעלה. ופזמוני ותוכחות והסליחות עד בדיל שמיה רבה ויאמר
תחנה ומיושב אם ענינו ענו וקדיש עד למעלה ויקרא המפטיר
על דברי הבצרות ויברך ברכה ראשונה והאחרונה עד מגן דוד
ויקרנאה כנען ההפטרת במשעה באב ויאמר מצל אין וידרוש
מי שראנו לדרוש וקדיש דרבנן ויחזור ומוציאין ספר תורה
וקורין בפרשת אם בחקתי כהן עד וישבתם לבטח עליה. לוי עד
והקימותי את בריתי אתכם. שלישי והוא מפטיר עד סוף הקללות
עד בהר סיני ביד משה. וקדיש עד למעלה ויחזור ספר תורה
במקומו. ויאמר קדיש תתקבל. למנצח מזמור לדוד שיר לך דומיה
תהלה וקדיש ויאמר שמוע תפלה פזמונים סליחות. ואם ירצה
יתחיל תילים ויקרא קצת כמו שקורין בליל יום הכפורים או יותר
עד זמן המנחה. למנחה אומ׳ אשרי וקדיש עד למעלה
אל ארך אפיים. ויוציא ספר תורה וקורין ויחל
משה כהן ולוי ומפטיר קדיש עד למעלה ומפטיר שובה ויתפללו

היתידים כמן ביצר ויחזיר שליח עבור התפלה כמן ביוצר ונדויים
נשבע ברכות ובלבך שיאמר ונאישי ישראל שנתן ברכת כהנים
במנח׳ תחנה ויושב. אם שוכחין עונין בנו׳ תדישו עד למעלה.
פזמונים ומליחות עד שעת עמידה. ותדישו עד למעלה. ושליח צבור
יזכור לדחל מה אנו ומתפללין היחידים ה׳ יענינו בשומע תפלה.
ואחר המברך את עמו בשלום יאמר וידוי. ואחר הוידוי מה נאמר
נתעב יושב מתם מה נתחר לתניך שוכן השחקים הלא הנפחדות
והנגלות אתה יודע. מה אנו מה חייכו מה חסדינו מה צדקינו אנו
עך כי הכל הבל. אתה הבדלת אנוש מרגש עך כי אתה מולחן לישרך
ומבלעדיך אין לנו מלך מושיע ומושיח. ויחזיר שליח צבור התפלה
וגבורות וגבורות כתר עתה חונן. מלא לנו אביכו ולנו היחידים. שמוע
לעיונו. מה אנו. אתה הבדלת עך ואם יצדך מה יתי לך. ויאמר
ואתה בלחמיך הרבים אנו נעבוד ועזרא הסופר אמר. ויאמר
רעה בעיניו ושבע בחכות כמן ביוצר רעה ומוזים וברפת ת
להעם שים שלום חדיש תתבל תענו ותעמדנו מן השחים.

ערבית. יתפלל בשומר היחים כתב בהגן בעלו היחים
שמתענין בהם מן התורה. והמתענה בהם
לא יאכל וישתה עך השבר. בא בעמן מתן בט אדרון. בעשרים
בו מתה מרים ונתחלף הבאר ולא בו מת יהושע בו נון. באייר
בו מת עלי הכהן ושט בכו ועשבה ארון הברית. בכר בו מת שמואל
הנביא ומתדו לוה כל ישראל. בכן בתין בשלן הביכורים מלעלות
לירושלם. בימי ירבעם בו נבט. בכו בו מהרן הכן שמעון בן גמליאל
ור ישמעאל ור חענא בנו הכהנים. בכן בו עשרים ר חענא בן תרדיון
ומתך תגרה עמו. בין בתמוז נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקע
העיר ושרף אפוסטומוס את התורה והעמיד צלם בהיכל. בא באב
מת אהרן הכהן בתשעה בו נגזרה גזרה על אבותינו שלא יכנסו
לארץ. ונחרב הבית ראשונה ושניה. ביא בו בכה בו מעורבי

בימי אחז. בז לאלול מתו מיניאי דבית הארץ במקדה. בד בעשרי.
להדר נדליה בן אחיקם והיהודים עשר שנו במעדה. כה בו מתו שנו
נעשים מישראל ונחבשו ר שריבא בו יקים בבית האסורים ומת. כז בו
נגזרה גזרה על אפיתינו שימותו בחרב כשיבא יבדבר מתו מעשרה
בן באחשון שוכו שט ארדיהו ושחטו בעי למטו. בפח בכסלין
שרף יהויקים את המגלה אשר כתב ברוך מפי ירמיה. בח בטבת
נכתבה התורה יוצת בימי תלמי המלך. ובא חשך לעולם ג ימים
ולא כתבו רבותינו על מה הוא. בי בו מת מלך בבל על ירושלם
להחריבה. בה בשבטו מתו הזקנים שהיו בימי יהושע בו נון. בכו
בו נתקבצו כל ישראל על שבט בנימין על פילגש בגבעה ועל מלחמ
מיכה. בן בגדד את משה רבינו עה. בז בו גזרו תענית על
שנחלקו בית שמאי ובית הלל על זה על זה. בלו יתי התענית שהכלו
שרוב מן התורה. ושאר גזרו רבו שיהו מתענין מפני דברים
בב ובה. על מבני הבית ועל התורה שנשרפה. ועל חרפת השם
שלעגיך לבוז שעיך הקבה להתכם לששון ולשמחה. דכתי והתכתו
וגבל לששון ושמחתם ושימחתם מיעכם.

הניא בפרקי דר אליעזר ברח לשאל אמר הקבה למשה רבי
עליון השלום. עלה אלי ההרה ושתן עלה לקבל הלוחות
אחרונות והעבירו שופר בכל המחנה משה עלה להר שלשו יעבו
עגל אחר עגל. והבה עלה באיתן שופר של עלה להים בתרועה.
בירגל שופר. ומן התורה חכמים שיהיו תוקעין בכל יום. תוץ בכל שנה

ושנה כל החדש כדי להזהיר את ישראל שישמשו תשובה שלא יאמר יתקע
שופר בעיר ועם לא יחרדו וכדי לערבב את השטן ויהנן נוהגין במשכנ
להקיע בכל ברך וערב כל החדש אחר התפלה ויש מי שאומרין
לומר סליחות ותחנונים בעשרה ימים שבין ראש השנה ויום הכפורי
משכימין בכל בתי כנסיות ומתחיל שליח צבור תחלה לתוך ושוכני
אחרין ואומר קדיש ומתחיל התפלות ואומרים ואתחנן שם כלע ויקדיש
ואומר רב המצי מנהג לומר התחנונים בהגך ימים לתוך ושמשגבך
דמקצת אחריותא דיום מרחץ אלול ואומר כל דמלין משה להר
בעמם שלישית ונחית בלוחות שניות ביום הכפורים וכל המוקד
לברך רחמים וכות היא לו ואחו מנהגינו כהגך דקאמי מרחץ אלול
ומנהג משכים בשחל ראש השנה ביום ה' או בשבת אז מתחלין
ביום ראשון של לחש לשמוך בשמורת הבקר לומר תפליחכה
ותחנונים ורוב העבור מתעטפין ומתפללין מתלת תעניות.
ובשחל ראש השנה בב' או בשלישי אז מתחילין ביום ג' בשבוע
שלפני השבוע שחל ראש השנה להיות בתוכה. כוהנין
באמצע להושענות. כגלם בערב ראש השנה ומחר
להם ממדרש תנחומא שב ואחים לכם ביום הראשון וני ראשון
יום ויהכו שי אלפא ראשון לחשבון שנות משל לפדיוה שחיבת
תם ומחר ולמ נתנו להלי עליה בחיל לקבות כשנתקרב אליה
בעשרה תרפאות יצאו ובדוי השיר לקראתו ואמרו אין לנו מה
ליתן היטר להם שלשה כיון שנתקרב עוד יותר יצאו בדיוני השיר
לקראתו ואמרו אין לנו מה ניתן להם שתי שלשיות נשוחתי
עוד יותר יצאו כל בני העיר לקראתו והעיח להם הכל כך המלך
זה הרבה בני המדינה אלו ישראל שמקבלין שנות כל השנה
כולה בי ימי תשובה הרבו בתפלות ותחנונים ומוותר להם
השלש שרב לה גדולים מהשגים ומוותר להם שוב שלישית
ביום הכפורים הכל מתעבין ומוותר להם הכל בזכות יוכ

הכפורים שופרין במצות תוקה ולולב ואיגם עשים שוקות לפן
קורא שומו יום שוב הראשון של סוכה ראשון לחשבון שנות
ורוחצים ומסתרים של מי המדרש אל תימון כתי כי אני ברזל
אשר לו לחים קרובים אליו. ל חטאת לך יהושע אמר אי זו
מגמה כאומה זו שיורשת אומנו של להיה. לי מנהגין ודיינו
שמנהגו של עולם אדם שיש ו דין לובנו שוחרים ומתגעגע
שחורים ומגדל וקנו ואיגו חומר צחורים לפי שמגיע יגדל אין
דיני יוצא אבל ישראל גיגם כן לובשים לבנים ומתגעגעין לבגים
מלבחים וקנם ומחבין צחורים שלהם ואומרי ושוחי ושמחים בראש
השנה למי שיודעין שהקבה עשה להם נס ליכך מנהגן לאכול
ולשתר בערב ראש השנה ולהרבות מעות ברוש הפוה ומנהגן
תשובה למיעבי בראש השנה. ונהגין בעשכנ שנגן
אומר בתילת אדיים בערב ראש השנה כמן בשחר ערבי יום
טובים אעת שנוחלין של מעשם בבקר בשחרית
ערבית נכנסין לבית הכנסת ומתחלין ערבית
וחותמין ותרוש ומתחלין ז' ברכות ל ראשון
ל אחרונות ודרושת היום בשחרית כמו בשחר המועדים אלא
שחותמין בשלישית המלך הקדוש כדאיתה בתיקון דאמר
רבי יוחנן. אין חטיגה מבט משמיה רוב כל השנה כולה מתחיל
האל הקדוש. מלך אוהב צדקה ומשפט תוך כי יום שבין
ראש השנה ליום הכפורים שמתפללין המלך המשפט
ל אלשר אין אלף עשרה ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים
אם אלף האל הקדוש. צא ואמריהה מי. הוה שלח רב יוסף
אלי האל הקדוש מלך אוהב צדקה ומשפט. רבה אלף המלך
הקדוש המלך המשפט ובדשבך פלינן. מרחמ ל אלשר יצא
מבלל דרבה אלי בי שבר לא יצא והלכיתא כרבה הילכך לא יצא
יצחק לחזור הילכך בהאל הקדוש אם שהה בו חוזר לראש

כדכתי׳ לעיל ששלש ראשונות חשובות כאחת וגם עתה בהמלך
המשתע עם עכור דורס שערך את רגליו חוזר לברכת השיבה ׳
שותביכו ואז משם ואילך על הסדר במו דתי׳ שית לעיל מעצמיו
עין להם סדר ואם לא עכור עד לאחר שערך את רגליו חוזר לראש
ואבי השערי כתב דלגר תלינן אלא לכתחלה אבל בדיעבד לעיב
עיב חוזר וכך הלשון בד׳ ר״ח יהרס במזל כוכבו שחוזר ללוה
המכיס אצל הלשון ל׳ ויהיו בשעתו להתפלל בראש השנה
ויום הכפורים בכרישה לפי שאנו תלוים בדין בקיבר נכון להתפלל
באימה וביראה והמיראים מכוונין לבותם בתוך הברכות ׳
משום הא דאמרן בפ״ק שומרין אלו בברכות שבשתיין בהן
תחלה ומוסף אם בא לשהות בכל ברכה וברכה מלמדי אומר
שלא לשהות ותנן להוסיף בברכת מגן זוכרינו לחיים כי
בחיים נוחל לשוב וכיוצא דכתי׳ ובשוב רשע מרשעתו ואשר
עשה וישע משפט וצדקה הוא את עתשר יחיה ׳ וכתי ויראה
וישוב מכל חטאתיו אשר עשה חיו יחיה לא ימות ׳ וכתי וכיוצא
באברהם דכתי כי זכר את דבר חדשו את אברהם שברי לעיבי
תקנו זכירה במגן אברהם ויש במעבע זה יש תיבות עד מלך
עיוך וחשוב ׳ שמשם ואילך הוא ממעבע הבא בעגב יש
תיבות שבתוך החבוץ אחתיץ במות הרשע ובשוב הרשע
מרשעתו וכו׳ יש בתפוח ושלך בה עשיריה ושבה וגם נפקנו
בעגב יש תפוחים שיש בהם השובה לפי שהם ימי תשובה
ויש בה סה עותיות בייניי חיים עולה בגמטריא סה ונרמז

[illegible]

ברכות של שם שע חיים היא למחזיקים [illegible]
מבקשים חיים בזכות התורה והלל [illegible]
היה גואל לחיים בשבע ולא לחיים בחיתת [illegible]

לא חיים כדאמתמר בעדרים לחולין כמו לא חולין ולא היה אומ
לחיים טובים כי המבקש עליך שיברש תחלה לבקשת דבר מועט
ואחר כך מנפיק והולך כמו שמציעו בדוך תחלה אות שבאמצע מי
יבין ועכב בקש על הנדבות וכתי גם מזדים חשוך שבדך ועכב
גמיר אצל ישמעאל בייתן אייתי פי׳ העבירות החזקות והביא משל על
זה אלו אבנא כותים הללו יודעים לבקש על המתחים תחלה הוא
אומ תן לי מעט מים ואותנים לו תנו לי בצל מעט ואותלין לי
אלא בצל בשר אייתי עתיב ליבנו כן הצדיקים יודעים לרצות בורא
שלא שפתי צדיק ידעון רצון ונם לפי החשבון התיבות שכתבתי
שיש בה אין לאומרו מי כמוך יש בה שמונה תיבות עד ואתמן
אתה בונך וזכור כי בשר המה שיש בה שמונה תיבות ובכן תן
פחדך ׳ להיות יש בו מלך תיבות וכן יש במלוך עך בכל משלה
כבוד מלך תיבות שיש מכה אמר ׳ צבאות עך תשר יבוא עמי
לחלות את פני ותקנו לומ ובן לשון המקרא ובכו אביו אל המלך
לפי שהוא עתה יום הדין ואנו באים לפני המלך מלכי המלכים ׳
הקבה ובכן שולח עב כמו לשם שלו ׳ ושם של ׳ מתגלגל
בצדיקי עב ומוסיפין בהודאה וכתי לחיים טובים כשמעיינו
לו כל החיים יודוך פלה אמרי וכתוב לחיים טובים כל בני בריתך
ובשים שלום תמוך לחתימה מוסיפין ובמתך חיים ברכה ושלום
ויש מהגאונים שנוין לומרו משום דלקל לא ישאל אדם צרכיו
בשלש ראשונות ולא בן אחרונות ׳ ומהכא לא שבקו רבנן לימי
אפילו זוכרינו לחיים במגן וזכור רחמין בימים לא אמרו
אבל ובמתך חיים אמרו בשים שלום דתקון להו ׳ ת בריכת
והוי להו בימתונים ׳ ורב הונ׳ בשם שיש לומ אומרין
והיינו דלא ישאל אדם צרכיו בשלש ראשונות היינו דוקא
בצלוי יחיד אבל לצבור רבים שרי וכן יש בשאלת מומרים

כשם שחתימתם של ראש השנה ויום הכפורים משונה משאר
יו"ט כך תפילתם משונה ואין אומר וזכרינו בשלש ראשונות וכתוב
לחיים בשלש אחרונות אלא בשש ימים טובים של ראש השנה
ובקושי התירו עד כאן ובכר נהגו לאומרו כל ימי תשובה דמשני
שנא זו שמוסיפין בהרע"ש כשם שמה שמוסיפין באבות ובגבורות
ושמשני שיש מרומות שנוהגים לאומרו וכה"ג שגם לא אמרו
וכריבו ומי כמוכה וכתוב לחיים ובספר חיים שמחזירין אותו
כמן במוצאי הקדוש יאש"ק מפותך אם שמרו אם לאו חוזר"
וכה"ג אא"ה הרגשו"ל שכו תמיה למה מחזירין אותו כיון שאינו
מזכיר בחזרת"ש דבה"מ הקדוש והמלך המשפט איכא מ"ד
ומסיק תלמוד ל"ג יצא אבל בזוכרינו ומי כמוכר אם תקנת שמוסיפ
לאומרו מצא לו לחזרין אותו אין זה משונה ממשובע ברכות
כיון שאינו מזכיר בתפלתו עכ"ל וכה"ה במו"ל בשם
הגאונים שאין מחזירין אותו בין יחיד בין שליח צבור.
ואומ' אתה בחרתנו וכה"ג ותתן לנו ה' אלהינו באהבה את יום
הזכרון הזה ועיר צדיק וכו' את יום הזה ואת יום הזה וכרון
תרועה זה בכל דכי וביום שמחתכם ובחגיכם וברגשי חגיכם
וכי וזכרם לפ[illegible] קדי ואם הוא שבת אומ' את יום
המטר הזה ו[illegible] הזה ואתה נתן לנו ה' אלהינו
באהבה מועד[illegible] לששון לא בראש השנה
ולא ביום הכפ[illegible] שו שלום כתב אומ' בשתי ישעות
ברה ויום הכפ[illegible]ה בין בהדוש מזעקים לשמחה
חגים וזמנים [illegible] זכרון הזה שהרי כתוב אלה
מועדי ה' מקרא [illegible] וידבר משה את מועדי
ה' ואלו מכול' [illegible] שבירת ראש השנה יום הכפורי
מוכה ושמיני עצרת כולהו איתקוש להדדי לקרותן מושבי ה' מקרא

קדש. וכן כת' בב תלשני גמון יצריך לומ' ותתן לנו ה' אלהינו באהבה
מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון ימים טובים. וכ"כ רב שמואל
בן חופני מנהג בשתי ישבות לאומרו וכתב עוד שמש כאש השכמה
בחול אומ' יום תרועה מקרא קדש ואם חל בשבת אומ' זכרון תרועה
מקרא קדש. וכן נוהגין בעשכנ"ז וכבי האיי גאון כת' שוגין
אינהג לומ' מועדים לשמחה חגים וזמנים לששון אלא את יום הזכרון
הזה זכרון תרועה מקרא קודש וכן פשט המנהג ונוהגין בפתיחה לומ'
את יום תן פלג הזה את יום ש מקרא קדש הזה. ובחול המועד אומ'
את יום תן פלג הזה את יום מקרא קדש הזה. והכי איתמר במתכת
סופרים בין בתפלה בין בברכה צריך להזכיר ביום שוב מקרא קדש
הזה יום תן פלג הזה. ובראש השנה בי"ט מקרא קדש הזה
וביום תקע בשופר גדול הזכרון הזה ובשבת אין נוהגין לאומרו
והכי מפיקינן דכיון שאומ' את יום תן פלג הזה הכל בכלל דמאי שנא
להזכיר מקרא קדש שהי מצינו עשיית מלאכה ושוה כל הלכותיו
וכן אומ' רב האי אין אומ' בבבל אלא ותתן לנו ה' אלהינו את יום
תן פלג הזה ואומ' ישלה ויבוא מלוך על כל הארץ ביקרך וקדשתא
בישועתך וכן חלקנו בתורתך ושמחנו בישועתך והטהר את לבנו
לעבדך באמת כי אתה אלהינו ואתה ובחרנו מכל העמים ורוממתנו
מכל הלשונות וקדשת את שמך עלינו כי אתה ה' אלהינו ואתה
יכולין לעשות חובותינו לפניך. מעבל לי יצחק בלי יהודה

הגיד בגמרא לאמרן בראש השנה ויום הכפורים בשם ר' אליעזר
הגדול ועם רבי משולם שגלב אמה מי ראש הישיבה שבירושלם וה"ר יצחק
שנומלי אומרו. ובכ"מ רבי יהודאי גאון מתיבתא יתיד ערוך נוסח
התפלה בראש השנה מלוך והשיאנו. ובאשכנז ובצרפת
נוהגין שלא לאומרו ובשאר ארצות אומרו ומקדש שלית עבור
בבית הכפא כמו בשחר ימים טובים ואומרו נמי דהכי אמקינוה
הלכתא אומרו נמי בראש השנה וביום הכפורים ונתעטרין לבתיהין
לשלום. ונוהגין באשכנז שכל אחד מבקר לחבירו ואומרו לן מבחר
בשנה טובה. ובריש פרק קמא דברכות אמרו אבי מאן
דאמר לימדנו רבינו שתיה גילגל מיתי בהלין עשרה יומי
שבין ראש השנה ויום הכפורים. שרגא בביתא דלא נשיב ורהלה
ויקא אימשיך טהורי. ידע דמשיך שתיה ומאן דאמר למעבד
עיסקא ולמידע איימצלח שתקיה אי לא נרבי ברונגלה אי שמין
שתיר ידע דמצלח. אמר אבי השתא דאמרת מימנא מילתא
היא יהא איניש יגיל למיכל בראש השנה אתרומנא קמי רוביא
כרתי מלפא ותמרי. קמי דלשת רוביא קרבי ביני כרתי הס
פרשא ביני מלפא תלתן שתקלן ביני. רוביא ירבו זכיותין
כרתי יכרתו שונאין מילפא יתלקן אויבין תמרי יתמו שונאין
קמי מתי שמהר להיות גדול ומקה רבן המדברים כבל מקום
ומקום לפי מנהג. כמו באשכנז שוגלין לאכול בתחלת הסעודה
תפוח מתוק בדבש לוקי תתחדש עלינו שנה מתוקה ובתרנגלא
נוהגין להביא על השולחן כל מיני תירוש ואוכלין ראש כבש
והריאה לוקי נהיה לראש ולא לזנב והריאה לפי שהיא קלה.
והלי מרוטנבורק היה רגיל לאכול ראש איל וכל אילן של יצחק.

שחרית משכימין לבית הכנסת ומתרגין הברכות
וקורין את הזמירות כדלך שנוקי בשבת ויש
מקום שמתפללין מוספין משנכנס של יום כדלמתך משמע.

יצא והדינו לתיס עכשיו. וקורין קדושת שמע בברכותיה ומן
והמתפללין כמו שהתפללו מבעוד ומחזיר שליח צבור התפלה בקולה
ובנחת מילה במילה וכל הצבור יכוונו למה שיאמר שליח צבור ולא
ישלחו שיחה בשלה ויש מקומות שנוהגין לומר פיוטים משבחים של
יום ואין אומרים הלל בראש השנה ויום הכפורים דאמר ר' אבהו
מלאכי השרת לפני הקב"ה רבון של עולם מפני מה אין אומרי לפניך
שירה בראש השנה ויום הכפורים אמר להם אפשר מלך יושב על
כסא דין וספרי חיים וספרי מתים נפתחים וישראל יאמרו
שירה לפני. ומוציאין שני ספרים בלא קורין בו ז' והמפטיר קורא
בשני בקורבנות בפרשת פינחס ובחדש השביעי שני פרק פסקא
ומתעטיר בתחלת שמואל ויהי איש אחד מן הרמתיים עד וירם קרן
משיחו. ושומר התוקע לתקוע וצריך שיתקע משומר ולא
מיושב דכתי יום תרועה יהיה לכם וילפינן מלפפ דכתי זכי שומר
ותפירת השמר משומר דכתי מחהל חרמש בקמה גדל תקרי בקמה
גדלה בקומה. וקודם שיתקע מברכו בגי גדלהינו מלך השלם לשמוע
קול שופר ולא לתקוע משום דלמא בתקיעה תליא מילתא אלמא
בשופר כדתנן התוקע בתוך הבור לא יצא. כתב אבי העזרי
ניברך שהחיינו ויתקע תשלית ג' פעמים ותשעת ג' פעמים ותשלת
ג' פעמים ואם התחיל ואינו יכול להשלים. כיצד רבי דבר תשוב
הוא שמשלים אחר אלפי שלישי ורבינו ז"ל בכרכה שביריך
הראשון כי הראשון בירך בשביל כל העבור ותוקע ולמר
יברך השני ואלפי אם בירך ולא יכול לתקוע כלל השני
תוקע בלא ברכה וברכה לבעלה הני מיין שיצא
בתקיעת השני. אלא יצחק למה תוקע
ומריעין כשהן יושבין ומעמדים ומתקן
ומריעין בשהם שומדים כלי לשבב
את השופר. פי למה תוקע מיושב

מיושב קודם מנחה ותוקעין עד הנדר בכונות דכיון שעקרן
נתקנו על סדר הכונה למה מקדימין לתקוע מיושב כדי לערבב את
השטן כי ישתערבב מיד בתקישה ראשונה שלפני התפלה
ולא יקערב בשעת התפלה ע"כ שמנו ראשונה מתערבב בשניה
והכי איתא בירושלמי בלע המות לנצח ונכתיב והיה ביום ההוא
יתקע בשופר גדול כי בשטומע קול שופר מדא זימנה בהילו ולא
בהילו אמ' נדוי חדוא זימנא דשופר גדול מטא זימנה פך שמע
תניא אמ' נדוי מטא ולמנא נמרתא ומתערבב ולית ליה תשוי למשבר
קשיבתיה אבל לעולם עיקר תקישה תעמוד שהיא על סדר הכונות
כדתנן השובר לפני התיבה ביום טוב של ראש השנה השוב מתקיעה
כי מי שמתפלל ומדקאמ' מתקיש ולא אמ' תוקע אלא אחר תוקע
ולא שליח צבור וכתב אמ"ו ז"ל והטעם כי הוא דתנן בפרק אין עומדין
תשובר לפני התיבה לא שנה אמן אחר הכהנים מפני הטירוף כי
מפני שמא ישכח דעתו בעשיית אמן ולא ידע מהיכן יתחיל לתקוע
ואם אין שם כהן אלא הוא לא ישנה את פתיחו עם זה השטם יצטרפו
הפטחתו שהוא נושא את כפיו ותוקע לתפלתו שניה מתערבב
ע"כ לשוני ואפ השטם בשמן בתקישה ראשי לא פני התיבה והילכך
עם התא מעבעת שתוקע לתפלתו לשוני לתקנם ואפ בתב בשל העיטור
שאפ שליח צבור יודע שהראשונה כידוע אלא מפני הרגשועים
שהיו מזיזים בתצוותם ומתבבין אותן וכל אחד נועל חלקו כדי
לקבל שכרו וכן כתב אחי הר' יחאל ז"ל וכן שרך מנהג אשכנז
שגדולי הישיבה מקדימין לתקוע כל מי שוכין בו יותר
מה שאיכבן בתפלה שבודחתין מן התצוות עד
שיצטיידין לשכור אחד מן השוק לתקוע
ולא ידעתי מאין מצא בתלי זה כי ראוי
לי שאפוך כתשיעי השובר המועל
לשמוע התקה והתשוק אין נוהגין

לו שכר בשבת אלמא בהדייא אסור ליטול גלא על פי ידי הבל שה
כדמתרש בתוספא דבריית ששכרו לשמור תרש משש ידאה שיצא
שכרו בהפקרו ועל זה נאמר עבירה גוררת עבירה ע"כ בתוספה מצי
טעמ משום דלא מתערבב שופר בהן לא דאתילד אונפא ולא תקשי רמי לדבר שומר ראשי תיבות
אין שופר ואין תוקעין רש"י טעמא שאין שומר מתרש בתקיעת דא"כ
השתא נמי לומדים אותו מיובל דכתי ביה שופר תרועה בתקי
השביעי שופרך של ה' צריך שיהא ראוי להתקיע בו
התוקע במקום הראוי לתקוע ושתהיה התקישה
כפידרא ובהכשראתה שופר הראוי לתקוע בעד צריך שיהיה
של איל ונקוב דאמ' ר' אבהו למה תוקעין בשופר של איל אמ'
הבה תקעו לפני בשופרך של איל ואזכור לכם עקדתו של יצחק
ומעלה אני עליכם כאלו עקדתם עצמכם לפני ויהיו דמיו לפני
מצוה של ל"ה ויה בכתוב ואיל נכרנשלמי כדי שיכפתני בם בתקלת
ודוקא בדישבר לכתחלה אבל אם שנפי לו איל ונקוב יצא בשאר
מיני ובחשוט חוץ מבשל פרה דתנן כל השופרות כשרין חוץ
משל פרה נמצא שיש בה ב' חלוקים של פרה עמוד אחי ב
בדישבר וכתב הרמבן ז"ל והה בקרט דוב החיות שיש עצם
גחית ואין שופם בלשון הקדש שופך שלא נקרא שופר אלא
בקרנים החלולים שיש להם זכרות לחתם ונקלם וגבדו מי הזכרים
כגון של כבשים ואלים ועזים וגבל רוב החיות הם של שדם
ופחולים כמו של פרה ושל שור מיהם כגון יעל ועזים כשרים
בדישבר אפי הם חשוטים ולכתחלה בשופר שיהא כחוה ואפי
בשל עזים ומ"מ מצוה מן המובחר לעשות יחזור אחר של
איל לזכור עקידת יצחק והרמ במיל פת כל השופרות פסולין
חוץ מקרן הכבשים והכל תלוי בזה הגדול שופר
ותקע בי יצא ואפי לא שמעו הבעלים ממנו

שופר הנמצא של עכו"ם לא יתקע ואם תקע יצא ושל עכו"ם
של ישראל אם תקע בו לא יצא שאינה בעלה שולמית וכתוב
מלכתא שיערה הלכך אפי' בשל גוים כמי שמור אלא אם כן לא
נתכוון לצאת בה שאם נתכוון לצאת בה הרי לזה עכו"ם של ישל
אפי' שהיא גדולה הא שמעינן יצא בגדול המוכר השער
השופר מותר לתחוב בו תקיעה של מצוה דמצוות לאו ליהנות
ניתנו ולא חשיב השער מה שיוצא בו ידי חובתו"
כל הכולות כשרין בשופר הילכך שב מאך או דק מאד או כאן וזה
עגיל שיהיה כשר" וקתי ופיתחו שלא בידו אפי' איש מעכב
התקיעה לאחר הסתימה שחזר קולו כמו שהיה בתחלה תפול
אפילו נשתייר בו רוב ובשל הנעשוי כתב ומיהו אם נשתייר
ש"שור שופר ממקום העקב עד הנחת פי כשר ולא נהירא
פיתמו במיני אם איני מעכב התקיעה ונשתייר רובו שלם
כשר אפי' שהיה מעכב קודם פתימה ואם מעכב התקיעה
תפול אפי' שנשתייר בו רוב כך היא דעתם של גאונים
ובן כתב הרמ במזל ודעת ר"י אם פיתמו במיני ונשתייר בו
רוב אפי' אם מעכב התקיעה שלא חזר קולו לכמו שהיה
קודם כשר פיתמו שלא במינו אם מעכב התקיעה שלא חזר
קולו לכמו שהיה שלם תפול אפילו נשתייר בו הרוב ובן אם נשאר
קולו כמו שהיה תפול כיון שנשתנה קולו מכמו שהיה בשהה
שלם נאבל אם לא היה מעכב את התקיעה כשל אפי' שפיתמו
שלא במינו כיון שנשתייר בו ריבו וכל זמי שלא פיתמו כשר
אפי' שנשתנה קולו שכל הקולות כשרין בשופר ולזה הסכים
הגאון ז"ל נמדר לעוברו אמי כל שהוא תפול והני מילי
שלא ריבוי אבל רבוי כשר והוא שדברי במינו ובלא הריחבו
שקתיות דבר אינו חשיב שלא במינו אלא אם כן חיממו באור
עד שנתשנר וחיבר קצוותיו גוחך של אחד אבל אי"ז כתב

שדבק חשיב במינו ולא חשיב שלא במינו לא כשופרות הנקב
בחתיכה אחרת אבל נשחברו הדבק חוזר למקום שהיה ואין
הדבק נכר בין הפרקין ואם נתקן כולו בין מעך אחד בין משני
צדדין ודבקו אפילו חיממו באור ודיבק פרקין זה עם זה תפול
נפרק לרחבו אם נשאר מהפרק לאך פי' שעור תקיעה כשר
אפי' אם מעכב התקיעה דחשיב לגידן כמאן דשחיל דמי והני
ליה אויר יקצרו ואם לאו תפול ודווקא שנפרק רוב רחבו אבל
מישהו הוי ליה נקב בשלמא ונשר וכמה שישער שופר כדי שיאחזו
בידו וירצה לכאן ולכאן והי"ט דאמרי שיעור שופר טפח דהי"ט
ד' אצבעות בגדול שהם ו' בקטנה ויאחזו בד' אצבעות ביטוים
ומה שירצה ממנו לכאן ולאחו משלים והני דקאמר כדי שיאחזו
לאו דוקא אפי' דאם כן הוה ליה למתני' בהדי' הכל לפי שהיא
האדם ואגודתו של בן אבטיח הוא גדול שיפי אלא כדי שיאחזו
גדם סתמה והי"ט שפח כדמתרשינן והרי ן גיאת כתב שצדין
טפח שוחק כדי שירצה לכאן ולכאן ומאי דתרשית אין צדין

דיבק שכבר שובדך פין שישער שופר הוסף
אפי' יש בשבר שובדך פין שישער שופר הוסף
עליו כל שהוא בין במינו בין שלא במינו תפול אפי' היה בו שיעור
שופר. היפכו ותקע בו לא יצא. לא שנא שהפכו כדרך שהפכין
החלוק שחוזר החציון תעשה. והתעמי חיצין לא שנא אם הניחו
כמו שהיה אלא שהרחיב את החצר וקיצר את הרחב היה אויר
יקצרו אם נשאר בו שיעור תקיעה כשר נדדו והעמידו על
גלדו. פי שעשאו דק מאד שלא נשאר בו אלא כמו נקב כשר
בין נדדו מבפנים בין נדדו מבחוץ. לא הוציא כל הזכרות אלא
כיבב בו ותקע בו כשר. אבל אם היציא את כל הזכרות ונשתיר
ממנו שופר כגון שנקב בו תפול. צמהו והב בשבי במקום
החצר שהוא מקום הנחת הפ תפול שלא במקום הנחת הפ בכל

ערך השופר מצד הקצר עד דק הלחם אם פשוטה חולין מחמת הציפוי
פסול ואם לאו כשר וכתב הלבוש לפיכך נהגו שמצרפין צרורות לשופרות
איכם עושין יפה שמא משופה חולין מחמת הציורין אשר שמין כחולין מצוה
במיני הציורין למעשים החול משתנה בהם אבל אם נתנו זהב של עובדי
השופר בצד הלחב הייט הנפיח שלפי פל שהוגן ומפולל אפי אם לא
נשתנה חולין יש ציורין זהב במרגם הנחת הפה אפי באורך השופר
אם הוא מחוד לרחבו בצד הקצר פסול לפי שהתוחב מבטל קצתו בפיו
בעין ישתנה מכחה עליו ונמצא הזהב חוצץ בין שופרי לשופר ולמרן
מבואר שאם הוריחן השופר מעין ונתח בו ותקע פסול כיון שאין השופר
נוגע בפיו ובן כתב הלבוש נתן שופרו בתוך שופר אם
שמע קול תקיעתו לבדק בעין שהוגן בולע יותר מן החיצון ונתן התקיעתו
בעין כשר והוגן שלא נשתנה במה שהוגן נתן בתוך החיצון ואם אינו
בולע וגן אי אינשר שלא ישמע שלא חולן שו עכם ולא יצא דשופרו אחד
אפי רחמנא ולא שנים ישלשה שופרות נפל עליו בל ואי אינשר
לישלח בלא טילטול אבטם אפור ותיובה התקישה וכי אין מוציאין
אותו חוץ לתחום ולא עליו בשבילו לאילן ולא דוכבין של נבי בהמה
ולא שופן בחים להביאן אעפ שאין בהם אלא איסור דרבנן ולא
חוחבין אותן לתקנן בעין מבל שאין דרך לתקנן בן והני בלאחר יד
שהעמידו חכמים לבריתם לבשל דברי תורה בשב ואל תעשה וכתב
ר' דונש ישראל אפור לעשותן אבל מותר לומר לנכרי לעשותן כיון
שאין בן אלא משום שבות דשבות במקום מצוה שרי והיומלות
לא פליגו כך בהסכת שבת ניכול טילטל מים ליתן לתוכו לאחצתן
עיין אבל מי רגלים אתי בחול אפור מפני הכבוד מקום הראוי
להקיזו בו כיצד בעין מקום שתשמע בו התקישה בלא שיפוב אבל
אם שמעה בשרבוב"ג לא יצא ולפיכך השומר בבור או בחבית גדולה
ותוקב ושמעו אחרים מבחוץ לא יצאו שאין שומעין אלא חול חבריה
אבל הוא עצמו יצא ששומע קול שופר ואם התחיל להתוקע בבור ועלה

חוץ לבור ונמרא יצא שכל מה ששמע בין מבפנים בין מבחוץ הוי קול
שופר אבל מי ששומעו לא יצא שמי ששמע תחלת התקיעה בלא פוחה
או פוחה בלא תחלה ואין באותו מקצת שיעור תקישה לא יצא
ובשל הינעורל כתב שאפי עם יש במקצת תקישה לא יצא
בזמן הראוי להתקוע כיצד משעה הניח החמה עד הלילה רתבן
כל היום כשר להתקשת שופר ואם תקע משעלה עמוד
השחר יצא אבל בלילה לא לפיכך שמע מקצת תקישה בלילה ומקצתה
ביום לא יצא שמע ט תקישות מע בי עדם כגון תקישה מזה
ותרועה מזה ואחר כך בתשע שעות ששהו בה הכבה יצא
שמע תשע תקישות מע בי עדם שתקשו כולם ביחד לא יצא שאין
כאן פשוטה לתשה ופשוטה לאחריה ושבת לאו זמן תקישה הוא
רתבן יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו
תוקשין ולא במדינה שאין הכל בקיאין בתקישת שופר ונתישיבו
שמע יבנה בידו לילך אצל בי לבמוד וישבידו ערבוב אחוב
בישות הרבים ונ"ק היה תוקע בבית דין ומפר לך של הא דתבן
משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל
מקום שיש בן בית דין של כ"ג ומיהו לא נהגו וכן כל המתרשים
פירושו בית דין של כ"ג שהן מעבכין קשבה ואפ"ה שבת לאו
זמן תקישה הוא ומותר לומר לנתן שלא הגיע לחיובך שמור לומר
שיתקע כדי להגלמד לתקוע אבל אם הגיע לחיובך אסור לומר
לו לתקוע ואם תקע משעמד אין צריך למחות בידו

אדם הראוי להתקוע לאחרים חרש שוטה וקטן
דבל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא את אחרים
ידי חובתן ואשה אינה חייבת דהוה ליה מצות עשה שהזמן
גרמה אנדרוגינוס מוציא את מינו שאם זה זכר זה זכר ואם
זה נקבה אף זה נקבה שומעום אחי מינו אינו מוציא שאם
יקרב אינשר שימצא נקבה וזה אחר שיקרב ימצא זכר

מי שיחצין שבר וחצין בן חורין אפי׳ לעצמו אינו מוציא דלא אתי
עד חירות שבו מוציא עד עבדות שבו וצריך שיתקע לו אחר
ואשת שהנשים והקטנים עבורין יכולין לתקוע ולברך ואין מוחין
בידן ואין כאן משום עיכוב תקיעה בי״ט ולא משום ברכה לבטלה
וכלה שאחר שיצא כבר אינו יכול לתקוע להוציא אלא אם כן לא
עד שנתעצל הקהל להוציא את עצמן וכי נוהגין באשכנז לתקוע
לנשים ליולדות קודם שיכנסו לבית הכנסת כדי להוציא הקהל גם
את עצמן ואבי העזרי כתב שאפי׳ שאחר שיצא יכול לתקוע להם
ולהוציא השומר בשבילם אפי׳ דרך רשות הרב ולזה הסכים אלא הרמ״ש
ז״ל המוזר הנאה מחבירו מותר להתרוע לו תקיעה של מצוה דמצות
לאו ליהנות ניתנו וצריך הקהל שיכוין להוציא השומע
כמו שאם הקהל ולא כוון להוציא לא יצא דאמ׳ ל זירא לשמעיה אינשן
יתקע לי כי ההכוין להוציאני אלמא בשעת דעת שומע שיהכוין לצאת
ודעת משמיע שיכוין על זה להוציאו ולית הלכתא כרב דאמ׳ בקהל
לשיר מירוש לשורה ולא כהכוין להקהל מצווה יצא דתניא לן
מצות צריכות כוונה. כתב בעל הלכך המתעסק שאינו
מהכוין להקישה מצוה אלא מלמד לעוברים להתרוע לא יצא והשומע
ממנו לא יצא והט מילי דבשופר שיכוין בתרע להוציאן והט מילי
דבשופר שיכוין בתרע להוציא זה השומע בחוץ הקהל אבל שלית
עבור הקהל מפתחא דשבי להוציא כל השומעין דהכן היה
עובר בבית הכנסת ושמע קול שופר או מגילה אם כיון לבן יצא
ואם נתו לא יצא והר״ר יהונתן צריך גיואת פסק כרבא דמצות
אין צריכות כוונה והתוקע לשיר יצא ומתעסק הייט טעמא דלא
יצא שלא כהכוון לשמוע אלא להקישה בעלמא וכן פסק רח״י
ורב שרירא שדר מתיבתא דהילפתא כרבה ומאן דאמ׳ דהלכתא
כר׳ זירא דאמ׳ לשמעיה אינשן והקשו לי מורי לא לי לעכב להתחלה
אלא יכוין במצוה ואם לא כהכוון יצא. ואנא אל כתב דמצוה צריכה

כוונה

סדר הקישה והכשירה לתקן סדר תקישות שלש שלש שלש
כוונה. דשלשה פעמים כתבי תרושה ביובל חדא ובראש
השנה תרי ולתיקון ראש השנה מיובל ותרושה לתיקון מקרא שיש תקישה
לפניה ולאחריה הרי שלש פעמים תקיעה תרועה ותקיעה. ותקיעה
לתיקון מקרא שהוא העבירה קול תשלח. אבל תרועה לא דשנינו מני היא
לא המרגנים לי׳ בבבא שהוא כאדם שתוקע קול כשהוא בוכה ומיליל
דילמיון מאימה דמיסרא דכתיב ביה בעד החלון נשקפה ותיבב.
ועד״ן אין אנו יודעין אם הוא כאדם הנאנח בלבו כדרך החולים
שמשמיעין קולות קצרים קול אחר קול ומעריך בהן הצעק והוא קרוי
גנוח אן כאדם המיליל ומקיץ שמשמיע קולות קצרים הטובים והוא
הנקרא יליל או אם הוא שנותם באחת הלבך מפתק אנו שנים הפל
הקישה ושלשה שברים שהוא גנוח קול אחר שיש בו רעדה קצרים
חשובים שהוא יליל. ואח״כ הקישה ונעשין כך שנעשה פעמים וזה
הוא סימן השורה. ואח״כ השורה שלשה פעמים שגם תרועה היא
שכרים לא עשינו כלום שיליל הפסיק בין תרועה לתקישה אחרונה
ואינו בשינו שלא יהא ביניהם דבר הפסק ואח״כ הללה ג׳ פעמים
שגם תרועה ליליא עם כן הפסק השברים בין תקישה לתרועה
והרועה עלכן צריך השורה ג׳ פעמים. והשור ג׳ פעמים ותרוע פעמים
שיעור תקישה כתרועה ושיעור תרועה כך יבבות פי׳ רשי׳ שהם
ג׳ כוחות בשלמא כל שהוא שלכן צריך ליזהר בשברים שלא להאריך
בכל שבר כך יבבות שהם ג׳ כוחות כל שהוא שגם כן יצא מכלל
שבר ונעשה תקישה שהרי שעור תקישה כך קולות בכל שהוא
וצריך להאריך בתקישה של השורה יותר משל השוד. ובשל תשוד
יותר משל הללה דהא שיעור תקישה כתרועה והשרוד אינו שעשין
מעוס שמא תרועה הוא גנוח או יליל שב צריך להאריך בתקישה
כשיעור שניהם והשור משום שמא תרועה היא. גו שברים שהם
ג׳ קולות ותשעין. הליכך צריך להאריך בתקישה כשיעור שניהם

כוונה

והלכה שמא תרועה היא או לילה משום שנאינו אלא ספק לא לתקוע
אין צריך להאריך בתקיעה אלא כשיעורו אפי׳ אם לא האריך הרבה בכל
תקיעה אין לחוש שאין בה שיעור למעלה ויכול להאריך כמו שיצא
כמו בתרועה אע״ג דאשר שברים אין לחוש אם מיפיק עליהם ושבושה
ד אי ה׳ כי שברים תרועה היא ויכול להאריך בה כמו שיצא אבל בעל
העטור כתב מיהברג שברים ג׳ קולות קטנות מ תסקין נ׳ בבבה
כשיעור ג׳ שברים אלא שיעיד המפה בימהו ולא פליג בשיעור אלא
שזה עושה שברים קטנים וזה עושה בלי הפסק והוא לילי והלכה
שוה וכתב הרמבן ולפי זה אין צריך להפסיק בתקיעת תשה יתר
מבתרע ומברע דאשוטה היא דעת הספרים וכן כתב אא הראש ז״ל
פ׳ ה׳ דנ׳ שברים צריך לעשותן בנשימה אחת שהם במקום ה
תרועה אבל שלשה שברים והרועה דתשרת לא שבר בנשימה אחת
דנעוחי לילי בנשימה אחת נא שבר ׳ וכן כתבו כל המפרשים שחשבו
לקולות בתקיעה אבל הריז ניאת כתב שצריך לעשותן בנשימה
אחת ונע כי לחשוב בהן אלא כנ׳ קולות אחת וכן כתב אא הראש ז״ל
יזה למדנו שברים והרועה יש לעשותן בנשימה אחת משום דילמא
נכוחי נבח או ילולי לילי הכל תרועה אחת ונעלם שאין דרך האדם לנשוך
ולילל בנשימה אחת מה תרועה היא נבח וילולי ובעינן שתהא התרועה
בלי הפסק ואם תקע תקיעה תרועה תקיעה בנשימה אחת לכאורה
לא יצא שאין כאן לא ראש ולא סוף ומיהו בירושלמי לא משמע כן ד
דגמיטין הכי עשאן בנשימה אחת יצא שב׳ האריך בתקיעה אחרונה
של תשרת כשיעור ב׳ תקיעות כדי שתעלה לך בשביל תקיעה אחרונה
של תשרת ובשביל התשיעית תשת דאמי בירושלמי שאינה עולה לנ
כלל אלא במקום אחרונה של תשרת אבל בגמרא דידן מוכח שעולה לנ
בשביל אחד ולא בשביל שתים . מפשה אינה במגילה שתקיע
התוקע כפדר שתקע שם פעמים תשרת ועשה בשלישית ואחר שתקע
ג׳ שברים התחיל להריע ונקצת הקהל החזירוהו לראש ומקצתם אמרו לו

תקע שבר א יפים ׳ וחזר התחיל להקוע בהתחלה ותקע שלשה פעמי
תשרת ואמר הר אליעזר בר נתן דשלא כדין החזירוהו גם התוקע עבר
על שבות דרבנן שלא המפיד כדרכו במה שהתחיל להריע אחר שני השברי
כיון דשברים ותרועה שהם משום תרועה דתקע שבר׳ להו שמע קצוחי
וילול והכל תרועה אחת הוה ליה כאלו נתקל בשברים שחוזר לראש
לשברים אלא היה לו לחזור ולתקוע שבר אחד ולהריע ודאי אם נתר
התרועה שהתחיל בה בשעות הוי המפר כיון דבשלשה שברים יש להם
להיות זה אחר זה והוסיפן בתרועה הוי כתרועה שנחלקה לשנים ואינה
כלום ונצריך לחזור ולתקוע תשרת אבל שב תשרת הראשונים לא
המפיד ואפ הראש ז״ל כתב אפי׳ אם אחר התרועה בי השברים לא
המפיד התרועה שתקע אלא חוזר לראש ותוקע כיון שהכל היא
תרועה שהרי אנו עושים נעוח וילול משום דילמא תרועה
היא אם כן חדא תרועה היא אלא שנתקלקלה הוי המפר מיד דהוה
אמפשמים שהתוקע התחיל להקוע ואין הכל עולה לו יפה ויפסיק וחוזר
ומתחיל להקוע או להריע ולא מיתפל מה שתקע כבר בשביל שהמפיק
בקול קצר שהשמיע בשופר דלא מיקרי המפרא כיון שאינו קול אחד
שאינו משום התקיעה ולא דמי להא דתקן ל אבהו דאמר דשברים אי
תרועה הוי המפר דהכא אם תרועה נבח הוה ילול קול אחד לו
אבל הכא שיעם קול אחד של תרועה ואם עשה ד או ה שברים
זה אחר זה בלי המפר אין בכך כלום שהרי להתחלה יכול לעשותם
מהם כמה שיצא אבל אם עשה שב תרועות זו אחר זו או שתקע
אחר תקיעה תרועה תקיעה תרועה תקיעה כמהמפר שלא לשם
תקיעה והמפיק בה בין תרועה לתקיעה או שאחר שתקע שלשה
שברים שתק והמפיק נאחר כך תקע שברים אחרים יש אומרי
דלא הוי המפר אלא כשמפיק בתרועה בין שברים לתקיעה אבל
שמפיק בשברים בין תקיעה לתרועה אבל הכא היאי שתקע שב
תקיעות או אחר זו או שתקע באמצע תקיעה בהמפר כמהמפר

גא הוי העפר לחזור לראש אלא צומר ויוצא ולא יתקלקל המזג. והרמבן
כתב דבבולהו הוי העפר והביא הוספתא כלע והליב וחזר ותקע אין
בידו אלא אחת. עי' הכישות ה' האחרונות אבל הגאשונות העתיד
בשביל התרועה שהתפיר בעמצע. ומון ההוספתא אין מקשין לאגא זל
שכתב שאני אם צמר התרועה בשעות לא הוי העפר שהרוג לא אמא
כי. אלא בתשלי שהתרועה של השעות משון התרועה שיש לה לתקע
אבל בתרות שצאר התרועה מה שמביא אחר כך הוי העפר ואם תקע
ג תשלי אג ב תרי. אג ב תשי. והנון ועשה בשלישית יש אומלי
שיצריך לחזור כל העימן ממש ג פעמים. והרמ במזל כתב שאין צריך
לחזור לאחרון שועה בג" ואחר ש"צמר התקישות מיושב ג
יתיל שליח צבור אשרי העם יודעי הרועה ונגמ בשמך
יגילון כל היום ובצדקתך ירוממון ונגמ. כי אתה תפארת עוזמו אתה
בשמר הרוס הרטנו ויאמר אשרי ומתיר פתר הגרה למקומו.
ואומ קדיש ומתפללין דצבור בלחש תפלה מוסף אעב דר"מא
לן כרבן בתלאל דאומ שליח צבור פוטרן. דהכן כשם ששליח צבור
חייב כך כל יחיד ויחיד חייב. רבן שמעון בן גמליאל אומ שליח
צבור פוטר את הרבים. ומפרינא הלכה כרבן גמליאל בגאש השנה
יום הכפורים ששליח צבור מוציא לכל מי שהוא בבית הכנסת
ישומע התקלה מראש ועד סוף אפי הוא בקי ויודע להתפלל. ומי
שהוא אונס ואינו יכול לבוא לבית הכנסת כגון שם מאסר שבשדי
וזקן וחולה הוא חוטרו אפי לא בא לבית הכנסת ואומ מוטב שיתפללו
ביחידים כי מי שיודע ביחידים לצאת בתפלת שליח צבור ו
ואם חיסר לו אפי פעם אחת שלא כיון לא יצא. ואין כל אחד
יכול לשמוד בזה. וכל שכן לבעל העיטור שכתב שאין שליח
צבור פוטר אלא למי שאינו בקי אבל הבקי אפי אם הוא בבית
הכנסת אינו מספיק. הילכך טוב הוא שיתפלל כל יחיד וכבן
כיהגן. ובשביל התפלת מוסף של צבור כתב הני ן ג"א

שהגן כל שבות ואבל בבל שאין הצבור מתפללין אלא שבעה ושלים
צבור יום טוב ומתפללין ט והביא השובות הרבה לגאונים לרב
כרונעוך ולרב עמרם שמעולם לא התפללו צבור בראש השנה לא
שבעה. ורב האי גאון ורב שרירא כן אמרו. והאי כתב הבלטו
מחכמים גדולים בעלי הרואה ומנשי מעשה שקבלו גם הם
מחכמים גדולים שלפניהם כגון רב שמואל שקבלו מרב חנוך
וזקנים שבדור הלכה למעשה שמתפללין צבור. והרמבן ז"ל
רוצה להעמיד דברי הגאונים שומ שכך היה המנהג ברובן של
ישראל עד שבא הרי ן בגאת זל והזיל מקצה מערב למנהג
שלנו. כ"ע דוחק ל"ישב מנהג הראשון ולזה נראה לאא הוקש
זל. וכתב אדרבא מי שהתפלל זה הני ברכה לבטלה
כיון שמחסר מהברכות. ומנהג אבותינו תורה היא. ואומ
אבות וגבורות וקדושת השם ומלכיות ובולל עמהם קדושת
היום זיכרונות ושופרות עבודה והודאה וברכת כהנים
מלכיות מהחיל אהה בחרתנו ממל חשעיטו וכו כתב לה
שצריך להזכיר קרבנות המוספין בכל התפלה של מוספי
שהם במקום הקרבה המוספין ואין יוצאין במה שאמ
ככתוב בתורתך על ידי משה עבדך. אבל של ראש חדש
אין להזכיר בראש השנה שדי לו לומ מלבד עולת
החדש ומנחתה שבה נכלל כל מוספי ראש השנה העולה
וכדי להזכיר גם השעיר שהוא חטאת אומ ושני שעירים
לחמא ושני תמידין כהלכתן. ושאר המתרשים לא מי כן
גלא שינצא בן ידי המוספין כמ"ש שאמר ככתוב בתורתך
הכי שינצא בן ידי מלכות זיכרונות ושופרות. וכן נהגין
בקהיר שאין אומ פסוקי הקרבנות אלא בשבת וראש חדש
דיבלי בהן ולא אתו למיעבי אבל בשאר מועדים דלא רגילי
בהו ואתו למיעבי אין מזכירין אותן. ובשל השעור כתב כיץ

שאף יום הזכרון הזה אין צריך לומר יום ראש חדש הוה שבכל יום הזכרון
הוא ואם בא לומר מוסף ראש השנה והזכרון הלה עוזה בכל
הזכרונות ואומ' יעלה יום הזכרון הזה נעשה ונקריב למיך כאמור
ובחדש השביעי ובראשי חדשיכם וגו' ואין צריך לומר יום ראש
חדש הזה דבר שורם כתב שאין אומרין דין שולה ואחתו
ואם תאמרו מהרכתן יעלו מעלת הכתוב שלא להזכיר ראש
חדש בלל ואפי' כאשר יחול החדש ואחתו אין לומ' וכן פי'
בורור מי זה חן שהחדש מרכבה בו ושאין אומרין ובראשי
חדשיכם תקעו בחדשה בכסה ליום חגנו בעשרה לחדש בעשור
פי' משקודיך פרשת פקורבנות שיש מקומות שקורין בראש השנה
בדבר לאחר שקרבו פרשת התמיד ובראשי חדשיכם כמו שנאמ'
בשבת וביום השבתו וכן בהבו קדר מן הקבוצים שאין לומ' ובראשי
חדשיכם שחריב ברגיש השנה פי היכי דלא לזלול במעשרות שאם
תאמר אומן בשעה שיגמרו שוב עקר כמן בשאר חדשי השנה ואין
תאמר מעלים משום אבל הר יצחק בל אלישור כתב שיש
אומרו בשם כמו ברגשון כמן שאומר בשני ובחדש השביעי
בחד לחדש נאי אומדין ובראשי חדשיכם דה"ט ראש חדש
דהיינו אחד לחדש ואפ"ה הרגיש בל היב נוהגין לומר בתפוק
הרוכבות כמו דת ואפ"ה עליון לשבח ורב שמרם כתב דב
פישה נאון יחיד דמצלי בראש השנה בלחישה אי נמי עליון
לשבח ליה ואי לא לא ליתריה ואוחילה בל מרובו שאין ליחיד
לאומרו דהוא רשות לשליח צבור אין מתחילין מי תפוק
מילות בכל אחד מהם ומי זיכרונות ומי שופרות ולי יוקע
בן נורי אמ' אתי לא אמרינן אלא ג' מלכיות וג' זיכרונות
ושלשה שופרות כעין שאמ' אחד של תורה ואחד של נביאים
ואחד של כתובים וצא' והילכתא ואתי לא אמ' אלא אחד
מהם כלום אלא ובתורתך כתוב לאמר יצא ובני

אם אמ' אחד של תורה צריך לומר עוד פסוק ג' של נביאים ושל
כתובים אבל אם אינו רוצה לומר כלום יכול לעשות בהם שאומר
ובתורתך כתוב לאמר שמע ואחה אחד שאם נביאים וכתובים
מיקרי תורה ומכל מקום נהגין בהגיא דמא לומר עשרה מתחילין בשל
תורה ואומר ובתורתך כתוב לאמר ואומ' שלשה של תורה ואחר כך
ובא בני קדשך כתוב לאמר ואומ' שלשה של נביאים ואחר כך ושל
ידי שבדך הנביאים כתוב לאמר ומסיים בשלוחנה ואם מיים בשל נביאים
יצא ואם בא להוסיף ויסיף עליו כתב אבי העזרי שיכול להוסיף
וכן כתב הרמב"ן בשם הגאונים שלא אמרו אלא אין מוחתין אבל אם בא
להוסיף מוסיף כתב רבי הא' ז"ל ונהגו לומר מלכיות בסדר שהם
כתובים בתורה ימלוך לעולם ועד לא הביט און ביעקב ואומ'
ויהי בישורון מלך ואומ' ואשב דבמרא אין מזכירין כאן המלך
ואומ' מלוך וחורם מלך על כל הארץ וכו' ואין היחידים נוהגין באשכנז
לומר היום היה עולם אלא בחורת שליח צבור התקלה של התקיעות
שמע ישרא' יהויה אחד הוי מלכותו ויעקא בן אי' מלכות וכן נדעה
היום והשיבות אל לבביך ואומ' וכן אתה הראית לדעת ואומ'
שאין שערים ראשיכם קדמאה עלה במקום שנים שיש בו שש פשמי
מלך ושאין שערים ראשיכם בהראה עלה במקום שלשה שיש בו
שלשה פשמים מלך וזכרונות אתה זוכר עולם ונהגו להתפיל בן
שש פסוקים שביומיה ולומר באמצע פסוק ג' מיחזקאל לפי שזכרונות
זה טוב הוא ובאשכנז אין נוהגין ותותמין ברוך אתה י' וזוכר הבריות
פקדונות כגון י' פקד את שרה עלה במקום זיכרונות וכן פקדה
פקדתי אתכם דל יפסי ונ' יהודה אומר אינם בזיכרונות ונהלכה
כל יפ' ומכל מקום נהגו כל יהודה שופרות אתה נגלת
ואומ' ותותמ' ברוך אתה י' שומע קול התרועת עמו ישראל ברחמים ונוהגין להרבות בתפוקים שנתקנו נאין לחוש להתרועה

הוי כשופרות כנגן יום תרועה יהיה לכם הלך זיכרון שיש בו
תרועה כנגן שבהן וכוין תרועה יהיה לכם יכול לאומרן עם
הזכרונות והשופרות ומלכיות שיש בהם תרועה כנגן ותרועה
מלך בן יכול לאומרן עם מלכיות ועם שופרות כתב אב השער
יש שאין משלימין למנין עשרה פסוקי של זכרונות וכשרוצין להם
בית דאשונים וכן בניוס שמחתכם ובמועדיכם לפי שאין
מחזיקין לשאר התקיעות מן מלכיות שנאמר מיד ובתורתך כתו
לאמר שמע ישראל יי אלהינו יי אחד ושוב שאין בת שופר אלא
חצוצרות ולא יתכן דיבורים שהרי שנינו ומשלים בתורה ונביאי
לא השלימו בכתובים ומה שהרחיקום לפי שהפסוק נופל על לשון
של תפילה ומי תמיה למה הדבר דומה לפסוק שיש בו חצוצרות
ולא שופר הלכך על כרחיך צריכין למימר שאנו משלימין
ומה שאומר ואינו נמצים בתורה היכא שלמד אתה אלא ארבעה
אבל אם הניחם לא חישינן ואי בעי מצים כדבעי ואינן מנחפין
פסוקים בזכרונות ושופרות ומה תודיעי תפלה תזרן לומר אחר
פסוק של תורה והרמבן היה מצים בשופרות לא הביט אזן
בישרב אעפ שכבר אמרו עם המלכיות דהא אמרינן אם רצה
אומרן עם המלכיות ועם השופרות והר יהודה היה אומר יום
תרועה יהיה לכם ואל כתב ואני אומר שאין לשנות מטבע
הברכות שתהגו בו אבותינו וכי היכי דתרועה בלא שופר
מקרי שופר הוא הדין כמי תקיעה בלא שופר מקרי שופר
ומשום אהא דתניא בית חצוצרות לא נבע והכי מוכח בירושלמי
שהיו משלימין בו בשופרות אין אומרין מלכיות זכרונות
ושופרות של מוספות מלכיות תי אבי נמצים אי אפס לא בחמה
שתוכה אמלוך עליכם וזכרונות כנגן ויזכור כי בשר המה ואל
שופרות כנגן הקשו שופר בנבשה ואל אפס בא לומר
מלכיות זכרונות ושופרות מפני עצות של אומות העולם מנכ"ר

מלכיות כנגן יי מלך שלם ושר זכרונות זכור יי לבני אדום ואל
שופרות כנגן יי להם בשופר יתקע ואין אומרין זכרונות של יחיד
ואפי הם לעובה כנגן וזכרה לי אלהי לעובה וזכרתי יי בריתי שלי
אלא רב יוסף לא לעלי גיכש עלוכא דמוספי דלש שהא בהלה שע
קמיכא ביחיד וימין דמפקך עליה דיבא ומידתי ואחר כך
מחזיר שליח צבור התפלה כדי להקוש על הברכות
דתנן מי שבירך נאחר כך נהמנה לו שופר הוקע וחריע והוקע
פי שהתפלל ט ברכות ולא היה לו שופר נאחר כך עדיין לו שופר
ור"יקן טעמא שלא היה לו שופר אבל אם יש לו שופר של פרי
הברכות ומוקמינן לה דוקא בצבור אבל ביחיד אפי אם יש לו
שופר אינו מפסיק בברכות להקוש הלכך מחזיר התפלה והוקע
למלכיות השרת פעם אחת ולזכרונות השרת ולשופרות השרת וכן
הדגול יתקע משופך כל התקיעות שתקעש מיושב כנגן שיתרשו
למלכיות השרת השרת השרת פעם אחת וכן לזכרונות וכן לשופרות
והכי גיכא בשרוך שבתוב והיו המחזירין והוקעין לי בהבין
והוקעתם בלחש ולי על הסדר פנגי ן פעמים דתעשית גיסיה דפיקא
ואינון עשרה גיכון כשנומרין התפלה קול התקיעה דיחידאי
מיבעיא למהוי השרת השרת השרת ואינון מאה ורה מטי
להקוש השרת למלכיות וכן לזכרונות וכן לשופרות ושוב
התגבים אחרים והשקר כמו שהתבאי וכן כתב רב אלפס בר"ן
הוא לשון הוקעים על סדר ברכות כדרך שהוקעין כשהן
ישבי אלא כיון שאין הברכות התקיעות הרי צא
יי חותן בעזכן שתקעו כשהן ישבין וי להם להקוע
השרת השרת הרת על סדר הברכות פעם אחת שלא להטרית
הצבור וכן מנהג בכל העולם ובשת שבות ואם
שח בן התקיעות של מיושב קודם לאזכן של מעומד שהם
על סדר הברכות אין צריך לחזור ולברך ומי צריך לגשר בפ

שמשיח לא שנא היקיע או הץ בור שאינו מבכך להקוע אלא לשמוע
קול השופר וכשבא לו הץ בור מצרך ברכה של יעשו השנה ויום
הכפורים מעכבות זו את זו שאם איבו יודע כולם לא יאמר
מה שיודע מהם אלא אז יאמר כולם אז לא יאמר כלל ובן בתקיעות אם
הוא בקי בתקיעה תרועה ותקיעה יקיע ואם אינו בקי בשלשתן לא
יקיע כלל אבל ברכות ותקיעות אין מעכבות זו את זו שאי זה מהם שיודע
יעשה יחיד שלא הקיע חבירו יכול להקוע לו להוציאו ידי חובתו
בכל המצוות שאדם מוציא את חבירו יחיד שלא התפלל ע ברכות
אין חבירו יכול להוציאו ידי תפלה אלא אם כן בשעתה כתב הרי"ף
ביאור הא דאמרינן מוקי מכרן עבור יוצא דוקא בברכת המזון וברכת
המזון שנהגו להשמיט אפי יחיד מה שאין כן בתפלה שלא נתקנה
אלא בלחש והכי פירוש רב שרירא אין רשות להתפלל להשומ קולו
ולהוציא את שומעו בקי ער שירד לפני התיבה מצוה בתקיעין
יהא מדמברכין ניצד שש עשירות בשחת מהן התקיעין אין
מברכין שומעים ידשים מברכות ומברכין בשחת ואין להם שתפ הולך
למקום שתוקעין בו ולא למקום שמברכין אפי אם התקיעה סוף והברכה
ורבי כתב רב עמרם לאחר התפלה מכישין תרועה גדולה בלא
הקישה כדי לערבב את השטן ורב האי כתב לא מהורהמהג אנשי
ששין אלא מי שהוא ל יצחק ואמר מכי מפיים שליחא דציבורא חל
הקישה בינה לא שמע ניישב עומדים מקל הקישה דיחדאי
לאדת שיחידים הין רגלין לתקוק אחר התפלה ואם אין שתין כן אין
עיכוב בדבר שכבר יצאו ידי חובה ואחר שגמר שליח הצבור התפלה
אומר קדיש ונתערין לברכיהן לשלום ועוכלין ושותין ושמחיאאין
להתעכות בן כלל ובב נעלונאי כתב ביום טוב הראשון של עש השנה
אי אפשר ליישב בן בתענית משום דמתאוריתא הוא אבל ביום טוב
שני ושבת ליכ בקי לישיב משום דשעורה ימים אינהן משום משאר
ימות כל השנה למיכן נהגו רבותיע לישב בהן בתעניות בין בחול בין

בשבת

בשבת וכן כתב אאע הראש ז"ל ודברי המתין שאפור להתענות בזה שום
הראשון של ראש השנה והיה להתענות בשבת וטעין דברי רב האי
גאון ז"ל שכתב ולהתענות בשני ימים עובים של ראש השנה אנו רואין
שיפה הזהיר שלא להתענות שכך אמרו פיבתי ישראל הראשונים ל שרי
אכלי משמנים ושתו ממתקים וכן בשבת שובה אומרים רואין שיהיעטה
הגדם שהרי ט באב שהיה העשרת חמור לא רצו לקביע בשבת
וכן כתב הרי"ף בראש שאין להתענות דשעה ימי השובה אירעו
ימי צום לא גזרו וכן טעם ממדרש שהבשעה למעלה כ"מ וב אנו
נלי עב ואוכלין ושותין ושמחין בראש השנה ודכי אין בילו שלא
בהדי"א בראש השנה מהרישין ולא מהשנין מנחה אומר שלי
עבור התלה לרוך ומדר קדושת ומתפללין כמו ב ער
ואם חל בשבת כתב רב עמרם שאומר בדקך כמו בשבת דעלמא
כיון שהוא יום הדין ואומרין בדקך בקיום עידוך הדין ורחני
לאומרו בום הדין עבי"ה מתפללין בלל שב כמו בלל ראשון
ואם חל בשבת כתב אבי העזרי שאלהי לכותי גם יש לומר
והנדיעבו משמע בדקך מפי שהבו אומרין וחתבת הרגל והאש
השנה אינו חתבת הגל והשיבבו דאמרינן אומרין והודיעבו כי
היכי דאמרינן במועדי יום שוב בהברלה בין בינם השביעי לשמח
ימי המעשה דאמרינן מדר הברלה הוא מוסה הכא נמי מדר
הדיקן הוא אומר ביצה שהולדה בינם טוב ואשתן של ראש
השנה אף שום דבר שהלפש מן המחובר אסור גם כן בשב
אאע דבשאר ימים טובים מותר בשב אסור דהתרוייהו חשיב
בחדא דדושתא ולשבתין ומן בינם שב שב עבד דרוש ובינם שב שב
השופר כתב רשי בהשובה דביות שאדם שוחק אומרין ומן אלא
בראשון דקדושת אחת הן וכתב יומא אריבא דמר אבל שב אומר
שצריך לומר זכרון וכן נהגין בקומינו ובכל המקומות שעברתי ואין
חילוק בין יום טוב של ראש השנה לשאר ימים טובים של גליות אלא

לעכין כצה ומחובר לאסור של זה בזה. ועשאוה דאף בומן בית דין היו
עושין שני ימים טובים מעלת שלא היה שם סמך שיום שני היה עקר
יום טוב והיו עושין ראשון בקדושה שלא יזלזלו בו לשנה הבאה
אבל לעבדין זמן ממה נעשך אי סתירה הני אומרין זמן ואי אמטעא
דבית דין מקבעי שהיו נוהגין היום קדש ולמחר קדש. אומרין זמן
דהא מיום שני היו מונין הידין המיערות והוא עיקר דאשי השנה
וצריך לומר בו זמן וכן הלכתא וכן כתב רשב"ם בשם וקנו רש"י.
וכתב בו טעמים דמיפת בר. וכן דעת בעל העיטור. והנעתקים
כתבו בו שנוי. לומר זמן בשני לא בקדש ולא בשוער. וכתב
אוא ושוב שיקח פרי חדש ויטחנו לפניו ויברך שחפ"ע וי"א דעתו
גם של הפרי ינעא ידי הפרק. וכן היה נוהג הגאון מרדטבורק זל
עב. וכל שאוא של יום ראשון בשבת דלכולי עלמא יש לומר זמן
בשופר ביום שני כיון שלא אמרו בשבת. בשני מתפללין
ותוקעין כמו ברחשונה וקורין בתורה. וירא אליו
מי והאלהים עשה את אברהם עד סוף פירוש. ומפטיר כראשון
ומפטיר בימיך הא אמר ר' מאיר חן במדבר עד הבן ידיד לי
אפרים. ובמוצאי ראש השנה מבדילין כמו במוצאי שבת
אלא שנוין מברכין על בשמים ועל האש. למחורתו מתענין
ומתפללין תפלת השגיח. והוא צום השביעי העמור ובה לכות
העגיח פרשתין ובכל הימים שבין ראש השנה ליום הכפורים
מרבים בתפלות ובתחנונים כמו שפרוב למעלה. ומוסיפין בסבות
וזכריט. ובגבורות מי כמוכה ובתורה וכתוב לחיים עובים.
ובשים שלום ובספר חיים. ובמשכנ ניהנין לומר בקר וערב
אחר פיוס יח' אביטו מלכיטו על אלפא ביתא. וכן כתב רב
עמרם וחסידים מתענין בכל חדש מבשבת שוגין להתענות בו
כלל. וניהנין כן בפתרך שנם בשבת מרבין לומר סליחות ותחנונים.
ואנו נהיה על מנהגם שהמי נוין מרבין בשבת אינה אין הרשם

בפה. אי לומר הובה בקשות ותחנונים. ובמשכנ אין נוהגין כן
ירושלמי ל' חי"ג מעקר לרב גיה. כ"ל למ"ד כולה שוחה בטהרה
גיכול. ואי לא אכל ג' ימי בשוחה בשחרה. וכתב שבי העגרי ת
קבלתי אלו ג' ימים הם ג' ימים שבין ראש השנה ליום הכפורים
על כן קורא אותם ג' ימים לתי שבראש השנה לא היה ערין
להזהירו לאכול בעירה שחיישנ שישכל בעירה שחי"ב שנים
לעתר שעתון ברכל. ואא נשאר לי שנ אלא ג' ימים החול שצורך
להזהיר שלהם ולכן נוהגין בשעכנ שוחף מי שנוינו נהיר מתר
של ג"ם בעשרת ימי תשובה הוא נקהר. מלילו הלכות ראש השנה

הלכות יום הכפורים

הני ל' ח"ג בב יב מרחני. ועניתם את נפשותיכם בתשעה
לחדש. וכי בתשעה לחדש הם מתענים והלא בעשרה
הם מתענים אלא ללמדך שכל מי שאוכל ושותה בתשיעי מעלה
עליו הכתוב כאלו התענה תשיעי לי. והכי קאמר קרא הכיט
נעניכם בתשיעי לעיבי שלאחר. והדרשניה רחמנא לאכילה.
בלשון שבני גם כן חשיבנ כמו עבי. ומי כאלו התענה תשיע
ועשירי ונעשוה להתענות בשכתם והוא שהתחיל תכף אחר
שראה לא עוים להתענות אלא יום אחד בשנה ולעולם
לעחר שעתון ברכל. ואא נשאר לי שנ אלא ג' ימים החול שצורך
להזהיר שלהם ולכן נוהגין כשעכנ שוחף מי שנוינו נהיר מתר
של ג"ם בעשרת ימי תשובה הוא נקהר. מלילו הלכות ראש השנה

הלך ולא מצא אלא דג אחד ונתן והוב היה שם יהודי חייט ונתן
כו שנים וחזר העבד ונתן בו שלשה וחזר עור החייט והוסיף עליו
עד שהעלוהו לחמשה ונשתגר לחייט כגון העבד אל ארונו ומיתר
לרבו המגורש שלח השוטר אחר היהודי ובא למקום אמר לו מה
מלאכתך אמר לו חייט אמר לו ולמה קנית דג שוה זהוב בחמשה וחמשים
ולא עוד אלא שלקחתו מיד עבדי ששלחתיו לקנותו לי השיב
לו היאך והיכן לקח ארקנו בעשרה זהובים כדי למוכרו ביום הזה
שצוינו הכה יכתך בגו שוטרינו אמר לו אם כן יפה עשית ופטרו
והלך לו לשלום. וישׁ מקומות שנוהגין לשחוט הרנגל לכפרה
וכן יש בתשובות הגאונים ושאלתם שאנו

נוהגין לשחוט ערב יום הכפורים ואין אנו נדעין מכהן זה למה גי
חשוש תורה מגי שנתן הרנגל תמורתה וחיה כי נדוי קושיא היא
אלא שיש בו שש עשרה שתחרנגול מצוי בבית מכל בהמה
חיה ועוף ושוד שיש במקומות שנושכין המורת אדם ועקר בעל
דרכים דמות למילון של יצחק אביכן לכך לפון דבר קבוע הוא.
ושוב שמצינו מחכמים הגאונים שנתן על פי שבהמה דרה מהרנגל
אחת על פי כן הרנגל מובהר הוא לפי ששמון גבי כדאמר בברכות מגי
קריאת הגבר אמר קדא גברא כדאמר ליה שלא קרא הרנגלהא וכיון
ששמע גבר תמורת גבר בגבר שיף מהט ומעלי וכן רגלין כאן אחת
שפיר עיבור הרנגל ומטיח ידו על ראש המתבעי ואומר זה תחת זה
גי. מיכוף עבל זה זה מחולל על זה ומחזירו עליו פעם אחרת ואומרי
שט בט אדם ושבי חשך וצלמות ומוסריהם גמירי שעט ובעזל
יצאנם מחשך וצלמות ומוסריהם יהתך גוילים מדרך פשעם
ומעונותיהם יתעט ויצעקו אל. בצר להם ממצוקותיהם יצילם
ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם ידוי לי. חסדו ונפלאותיו
לבני אדם. נתש תחת נתש ושוה כסדר הזה שבעה פעמים
ואחר כך סומך עליו ושונאו לאלהיו הכף לסמיכה שחיטה וגלילים

להיהו לעשים כדי שיהנה כפרה לנפש ומה שרגלין לזריזה את
בכי אדם מיעוט לגן כדי ליהנות לעוסות יש להביא דגי"ה לזה
קצת מהה"ג דמסכת חולין ומי בר המרי אילקט למערבית
בחשלי יומא טבח דכיפורי חזי דקא שדו כבדא וכולי"פא אזול
דשדלינהו חשוש דהגדנא דהתרא שכיח טפי. ורדרק בלאדם
אל לבו ערב יום הכיפורים לפיים לכל מי שחש מעדו
שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר ושבין אדם לחבירו אין יום הכפורי
מכפר עד שיפייסנו ואפי לא הקניטו אלא בדברים צריך לפייסו ויחזר
לילך אלין ואם אינו מתפייס בראשונה יחזור לילך פעם אחרת ושלשה
ושלישית ובכל פעם יקח עמו שלשה שיפייסהו שימחול לו ואם אינו
מוחל בשלישית אזי צריך לפייסו עוד ואפי מילי לחבירו אבל לרב
צריך להרבות עליו כשיש עד שמתפייס ואם מת מביא עשרה
בני אדם ומעמידם על קברו ואומר חטאתי לאלה ישראל ופלוני
שפשעתי לו ושוטין כך כדי שיהא לב כל ישראל שלם כלאחד עם
חבירו ולא יהא מקום לשטן לקטרג עליהם ואפי איתה בתרי מי
מפרקי לי אל יעשר ראה אתאל שלא מצא חט לישראל ביום הכפורים
ראמר ריבון כל העולמים יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת
מה מלאכי השרת אין להם קפיצים אף ישראל אין להם קפיצים
מה מלאכי השרת עומדים על רגליהם אף ישראל עומדים על רגליהם
ביום הכפורים מה מלאכי השרת נקיים מכל חט אף ישראל נקיים
מכל חט מה מלאכי השרת סלוס מתוך ביתם כך ישראל ביום
הכפורים והבה שומע עדנתן תן המקטרגים ומכפר להם ונהב
לטבול ערב יום הכפורים ואמ רב שחרס טובל אדם בשפה
שביעית ומתפלל מנחה ואמ רב כשר"ה בעל"ת מהשבילה מברין
על השבילה וכתב אגו הרא"ש ז"ל יאין דבריו נראין בזה שלא מצינו
בתלמוד דאין לטבילה יו ואיכה לו יפוך טבילים ולא מכהן עבדים

ולא עד"פה מערבה ונגלי חביט חביט ולא מברך משום דאיכא לאו
מינהג נביאים וג' משום דלי יצחק דאמי תיב נדם לטהר נגעמו
הכל טמאות ונאף מטומאת מה ולהזות עליו ג"ו האידנא אין לטן טהרה"
וכיון שאנו בעלי הדין טובלין כל השנה אין חובה לטבילה זו ואין לברך
אלא שהמנהג העולם לטהר נגעמם מקדי ביום הכפורים ומחכו על מרדש
פסיק' ל' גלישל שהתר"ם כמלאכי השרת" וצריך להזהיר במטמה
ז"ו"ב מעורה ומפקק' כדהכ"א מצוה נדני יום הכפורים עם
חשיבה בגבל אמרו חכמים מהודה קודם אכילה שמא הישתה דעתו
עליו מחמת הפעודה שלא יכול להתודות אחר כך ונ"כן אומרה יחיד
אומרה אחר שיגמור התפלה דודם שיעקור רגליו ושליח ציבור
בעם הכפורים אומרה בתוך התפלה ובתר הידוי הוא אבל חטאנו
אלא שהמנהג לומר גם שתר דברים מה נאמר ומה נדבר ידע רק שולם
יעל חט ואשמה עד שלא נוצרתי" ובגשכנו מהמנן של חט על
פדר אלפא ביגא ומפרשין כן החטאים וכן פתב רב עמרם והרמבם ז"ל"
והר יונא כתב שצריך לפרש החט ובספרד אין נוהגין לאומרו וכן
נראה שאין צריך לפרש החט שו שלבוש גמ שאין צריך לפרש החט
הלכה בדבריו וצריך להתודות משומך ואפ' שמעם משלים עבור
והוא התודה כבר צריך לעמוד" ועונות שהתודה עליהם ביום
הכפורים שעבר ולא שיב עליהם כתב הלי ן ג"ז שאין צריך
להתודות עליהם אלא אם כן נזכר או נזל והתודה עליהם בשעה שעבד
עמר במקום נזכר ונזלה בדרכי שהוא דרך כלל" וכן בכל
התרשים יש לשנות בשבין זה בשיצטרך והב מילי כשיתפלל ביום
לבן עצמו אבל עם הציבור אין לחוש שאי אפשר שלא נזכר או
נזל ונאא הרא"ש ז"ל כתב שיכול להתודות עליהם אעפ שלא שהה
בהם ובחכימת הידוי כתב רב עמרם החופס בגדי הפולחן עושה
הזה ולפי רשי יכול לחתום שהוא נדרם בכל מקום שוזקק לו לשבע
אם בא לחתום חופס ובין שחכמים אמרו שיכול לחתום אם אין הלבה

היוצ כך ובכל פדר גשכנו יש בהם חתימה ובספרד אין חותמין
ומוטב שלא לחתום כיון דאיכא פלוגתא דרבוותא ולעניי חזרת שליח
צבור את הידין במנחה ביום הכפורים שאין לו להתעדו כיון שאינו
יכול לשומרו בשעת התפלה כמו בשחר התפלה ונם לא נהגו
במנחה אלא משום גזירה שמא יאכל ושתה וכתב הרי ן ז"ל ז
נכן נוהגין בשכנו ורב הגי" נאון ז"ל פתב אין מנהג שו הידה שלי
ציבור אבל אם יצא להיובות בברכה המובה לפלוח בעד ידו אין
מוכשן אותו: ובכל בתשובה אחרת פה הציבו הרשותם של
שנילהם בודו ערב יום הכפורים שלא לאומרו שלי ציבור בתפל
פלת לבן שלא שתעבן בכל שאומרים שלי ציבור בהפסק המטה
של ערב יום הכפורים ולדיבריכם שאתם צריכים לבר מפע שאין
הציבור בקיאים שצריכים אתם להודיעם כי כל אחד ואחד צריך
להתודות אחר תפלתו דודם שיאכל בפשרק המפסרת אבל רב
עמרם כתב שלי ציבור אומר ודוי במנחה להודיע את שציבו
בדי וכן נוהגין בספרד ובהבין בגשכנו שכל היכל לעקין מקרות
גדולים בבית הכנסת אחר תפלת המטה שמתוך כך יבין אל
לבו לשוב מעבירות שבידו ואומרין ומפסיקין ביניהם בין השמשות
דמקרא לן שצריך להזמין מחול על קדש בין בחול לחול
בחיסור אפילה והנסיפת זה אין שעור אלא דודם הלילה צריך
להיות מיד מחול על הקדש ואם הפסיק מעכילתו בשוב היום
ודיל יכול לחזור ולאכול כל זמן שלא קבל עליו תענית
ולענין הטמנה חתין מערב יום הכפורים כתב רב
עמרם שאין לחתמו מפני שאין עומדין רחוי
אלא לכבוד שבת וזה שאוכלו בחול במנחה יום הכפורים אין
לו להטמין לכבוד החול ובבר הפליט אנשי ספרמיא ועשו תמיה
שאין עומדו אבל רב נטרונאי כתב שמותר להטמין מערב
יום הכפורים למה הוצרך לבר בשלמא להטמין מערב יום הכפורים

לשבת דאע"ג דאיכא למיגזר משום יום הכפורים חול
היא לה הוצרך להטמין למיגזר יום הכפורים ויעשה כל צרכיו
מבע"י אין איסור בדבר והעשיר אין מוחין בידו ועוד שכיון דאיכא
שריר דמי דהא מכין מחול למחול מיגזר דשמא ביום הכפורים עב
בי כירה והטמינו לשמור חומו אין בכך כלום ולמיגזר יום הכפורי
שהוא שיעור מה שיתחמם הכירה בשעתו חוס נאמר כן אוכל החמה
עב" ואע"ג דמיה על מי שהיה מצניע להטמין מאן שכיחים הכירה
בשעתו חוס שמא מצאנן בן אמא במלאכה הנעשה באיסור מבעו
זה ששמרו בה יותר מה צריך להכין ואיכ ידע מה חשש איסור
יש בדבר שהוצרך לאוכל עולם לדבר בן נאדיבה נראה יותר עוב
שיטמין מד' שיצא מעורבו מובנת למיגזר יום הכפורים"
נדילה מיו הכירה דאיכא מרא מן המחה ולמעלה כדי להכיר מעורבו
כל שכן הטמנה חמיו שמותרת" מקום שנהגו להדליק נר ביום
הכפורים מדליקין ובמדינות שנהגו שלא להדליק אין מדליקין
כתב אבי העזרי הלכות יום הכפורים" ובכל מקום מדליקי
בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ועב"י חולים ומבושות הנפלים
ניהגו בכל מקום להדליק נרות בבתי כנסיות משום דכתיב
עב כי באורים כבדו" ומתרגמינן בפנקיא דדהב" ואומר
ליחזקאל" מכובד זה יום הכפורים שאין בו לא אכילה
ולא שתיה" כבדוהו בפקות נרות עליו מכבדים אותו בכל
מיני כיבודים, ומטעם זה נוהגין להדליק בית הכנסת בכנסיות
נשים" כל הדברים האסורים בעקר היום אסורין גם בלילה
ומה הם הדברים האסורים מלאכה אכילה שתיה
רחיצה סיכה נעילת הסנדל תשמיש המטה וכוונתו נפרש
לקמן ומיהו גיו חייב כרת מלא במלאכה ואכילה ושתיה אבל
בהנך אחריני גיו בהם כרת אלא דנפקא לן מדרשי אפסקתא
בעלמא כתיבי" מלאכה כיצד כל מלאכה שחייבין עליה

בשבת חייבין עליה ביום הכפורים וכל שבשבת פטור אבל אסור
כן היא ביום הכפורים ואין בניהן אלא שבשבת חדוש מילה
ביום הכפורים חדוש כרת" וכל איסורי הנאת שבת נוהגין גם
כן ביום הכפורים וכל דבר שאסור בשבת אסור בשלשלו
ביום הכפורים אלא שבזה הקילו בן שהתירו רבים מן המנחה
ולמעלה לי להקל העלים המעופשים להכיר אותם באכילה וכן
מותר לפצוע אגוזים מן המנחה ולמעלה לי לשבר אותם כהכנה
לאכילת הלילה והכי מיכי כשחל בחול אבל אם היה בשבת
אסור והאי דכתב הכא בימים הכפורים חייב והוא אכילה דתני האוכל
ככותבת הנפה ביום הכפורים חייב והוא פחות ככביצה
ואין חילוק בין גדול לקטן כל שיעור שכותבת הנפה הא שכתב
אוכל דברים המותרים אין דברים האסורים כגון פי גדל כותבי עבלה
וטרפה וכל האוכלים מצטרפים לכשיעור ואפילו מלח שעל
הבשר ועיר שעל הירק מצטרף עמו להשלים עמו לכשיעור
אבל אוכלים ומשקים אין מצטרפין לצרף כדי אכילת
פרס שהוא ד' בצים שאים יש בהחלת אכילה הראשונה עד סוף
אכילה האחרונה כדי אכילת פרס מצטרפין ואם לאו אין מצטרפי
אבל אוכלין שאינן כאוין לאכילה אין שאוכל אכילה זה כנגד
שאוכל מיד על האכילה שאוכל ערב יום הכפורים פטור"
אוכל על קיסם ועלי קיסם פטור אפל לוקי קיסם שלבלבו חזרם
ראש השנה פטור דעין בעלמא הוא אבל אם לבלבו אחר
ראש השנה הכים הם עריין וחשיבי אוכל כמ פלפלת אין ונבילה
יבישתא פטור דלא מזן לאכילה ואם הם רטיבי חייב דחזו לאכילה
והא דבעינן שיעורא דוקא לחייב אבל איסורא איכא בכל שהוא
אבל בדבר שאינן ראוין לאכילה כיצא אפי העורי דאפי איסורא
ליכא" שתיה דהכין השותה מלא לוגמין ביום הכפורים
חייב כדי אכילת פרס כמו צירוף אכילה שהם משחין

שבטו ואין לעשותה כגון ציר או מוריים או חומץ תי פשוך וכבל
אפור וכבל חומץ מוץ תייב · רחיצה דתניא אפנו לרחוץ
כיוס הפקרים מחצת גופו ואפי להושיט אצבעו
כיוס אפור בין בחמי בין בצונו ואפ היו ידין מלוכלכות בטיט
או בזיעה מותר לרחצם שלא אפרנו אלא רחיצה של תענוג שה
גיגי כוחץ בפשם תשגיע הלכך בבהר דפתם ידין כמו מלוכלכות
מותר לרחצם יכי בכל היפ פחר ששעה ברכת נחינת או הטיל
מים ושמשם בידין ובנבר שנא ירחון אלא מקום הצריך בנוי
ראש אצבעותיו וגא כל היד · ובמקום המצנייה רות רעה פושרה
על החת כשהיתני מותו כוחץ בלא טבילת ידים מותר לרחוץ
בכל פעם שיהני כל פתי והא דשא גין מותה רות רעה מצנייה
ביטו · כתב הבעור מי שהוא מלטוח בצריך לקחת פעו במים
גיו דעתו מיושבת עליו בכל יום עד שיחסר כולו יקנח ביום
הפקודים · וכן כתב הרין ב"אית ז"ל אם יש ליכלוך של פעו או עב
בי עינו כול להשבירו במים ואפי כל אדם יכול לשרות פתה
שרב יום הפקרים במים ולפוחטה שיצאו המים ולמחר יכול
להעבירה על בי עינו אפי שעשהר בה מלחלוחית המים כתב
בעל העיטור אינא שנין מבדקין בה עב טבילת ידים ושעשה
כי כל צרכי כיון דנעשית הפנדל אפוך ומפתברא כיון שבידן
יבדשותי הוא לגעבול משום סכנת עקרב יכול לברך כמו בשהר
הימים · ההולך לבית המדרש או להקביל פני רבו או
פני אבין או מי שהוא גדול ממנו בחכמה או בעדוכי
צבור יכול לעבור עד צוארו במים · וכן בחורף נמי מותר ובלבד
שיעשה שיכי כגון שלא יצטנן ידי משהת חלוקו כדי שיזכור
ולא יבוא לידי מחיטה ומישום כיבוש נמי ליכא כיון שהוא דרך
ליכלוך · וכתב בה"ג דוקא עד צוארו · אבל לשוט אסור · ונתלד
גם הלילן עד רחיצה ושמנה דהוא אפסקוה אקרא כל שכן שיעור

דק"לא · והרב אפור לעבור במים כדי לילך מעל הלחיין ·
ההולך לשמור פירותיו מותר לעבור במים אבל בחורף אפור ·
מותר להצטנן בטיט אעפ שיש בו קצת לחות אבל אם יש בו
לחות כל כך שאם יטח ידו עליו תעלה כה לחות שאם ידחקנה
לידו אחרת תיבדק בה הלחות שקיבלה מן הטיט אפור ומותר
להצטנן בכל מיני פירות ובתיבון ובכל מיני כלים הקיים וגבל
גם יש בהן מים אפי אם אינם מלאים אפור לא שכנג של תרא לא
שנא של כפף שומא יתנענע וישתך מן הקיים עליו · וי"ט אומרים
בכלי תרא אפי קיים לפי שבוערים הרבה ובשמעטו בהם עוכרים
מה שבלעו והכי במן רחיצה · המלר והבכה ירחצו את פניהם
ידיהן ופיהן · והמים אומרים ונחלאות בכה כל לילה · והדין
ב"אית פסק בחכמים · ולריך פסק כל אליעזר ואל תאמש ול בקברים
לוה · ולעניין טבילת בשר חדי · כתב הל"ה אל ברוכות שעובר
כדרכו כדאתינא הרואה חדי בוים הכפורים יורד וטובל וכו כתב
בהג · והרמבם כתב כיון דקיימא לן דבשר חדי אין צריך טבילה
לא לתפילה ולא לדיבור תורה ואפי טבל בשאר ימות השנה
אין לו לטבול ביום הכפורים אלא אם כן הוא לח · דחוק כן אוריכו
מקום לבר ד"קחתן · ואם הוא יבש ישפשפנו בידו ויכן פסק לית
ושאר חיבי טבילות עובדין · כתב בשל הלכות גדולות שטובלין
כדרכן ביום הכפורים ורלת כתב דהא דאתינא כל חיבי טבילות
עובדין כדרכן ביום הכפורים ה"כ דוקא לאתויי דאפ טבילה
בזמנה מצוה ואין חיוב לן דלא מצוה הלכך יתתין עד למחר ·

סיכה דאתינא אפור לסוך מחצת גופו כגון בעל גופו ואם
הוא חולה אפי אין בו סכנה או שיש לו חטטין
בראשו סך כדרכו ואין חושש אבל בלא חטטין אפי אם איכו סך
להתעטף אלא להשביר את הזוהמה אפור · נעילת הסנדל
לפיכן מקרא דחשיב עינוי ודוקא בשל עור · ומיהו

כל דבר של ענג אפי׳ חב החיטה וכיוצא בו אסור. אבל של נמי
ושל חגא וכל המיפס חוץ בשל עור מותר. וכן מותר לילך באכסלאות
לא שנא בבית ולא שנא ברשות הרבים. והחיה מותרת לגעול
המנדל כל שלשים יום אפי׳ היצנה כתב בעל הלכות גדולות
גי בעי למיזל למיחל בציבורא אז למחי דיניך ביומא והוא
דחיל למיעב בכא מסטא משום עקרב שלי למיכרך מידיה אכריעיה
ואפיק כל ערכיה. ולא נהירא דמשום נשיכת עקרב אפי׳ במעגל
ממש. ואפי׳ לצורך מציאת מותר אפי׳ לנעול מנעל ממש.

דשבמיש המשה נמי יליף מהכא דחשיב עיעי הלבר אסור
אפי׳ האידנא שאין צריך טבילה לבעל קרי.

הרואה קרי בים הכתורים יראה כל השנה כולה שאראין לו שלא
חבלו תעניתו והשביעוהו במה שבידם להשביעו כעבד שומעין
לו כרבו ושתר לו היתירו עד עשר. ואם עברה לו שוכחו מובעת
לו שהוא בן העולם הבא ויראה זרע ויאריך ימים שנאמר שלם
הרבה זכיות שהביעו אלו. התינוקות מותרין בכל אלו חוץ
מעגילת הקבל שאיו חוששין בל בר אם לא יגעלו. אבל בשאר
הדברים שהם מצטערים אין למנוע מהם ומותר להאכילם בידים.
ולתב הרי שמותר לנער לנער לרחוץ התינוק אפי׳ בחמין שחמחמן
בי בוים דקתם תינוק חולה הוא אצל חמין ובדבר שאין בו סכנה
אומר לנרי ועושה. ומכל מקום מחבבין אותן להרגילם במצוות
ומושבין מהן מאכל שנה אחת. או שנה אחת יותר ממה
שרגילין שאם הוא רגיל לאכול בשר שנות בוים מאכילין אותן
בן ואם הוא רגיל לאכול בן מאכילין אותן בערבה כיצד תינוק
הבריא מחנכי אותו לשבות בשנה. ובשנת יא יב יג משלים
מדרבנן. ובשנת יד משלים מן התורה. והחולה שוגעין חוץ
לסבוב התענית מחבבין אותן לשנות בשנת יג יב. והתינוקות
שמתרגלת ליחשב בדולה בוים התינוק שנה א הבריאה מחבבין אותה

לשעות בשנת ט י יא ומשלמת מדרבנן בשנת יב ומדאורי׳ת
בשנת יג. ובדרך שמחבבין אותן באכילה בן מחבבין אותן בתענית
וביבה. עוברות ומניקות מתענות ומשלימות בוים הבתורים.
עוברה שהריחה מגעיל ואם לא יראו לה ממנו מסתבן היא או הולד
לותשין לה באוזנה שהוא יום הכתורים אם תרגיש טוב דעתה מוטב.
ואם לאו נותנין לה מן האיפור שצמן וכתב הדמבון זל דוקא עוברה
שאין לה אומר ביושל דשתה פעמים מתיישבת ברוטב ופעמים
צריכין לשומן שצמן אבל תולה שמאכילין של בי באתין מאכילין
אותו אפי׳ כתחלה דבר הצריך לן ובדי הצריך לן של בי הביואין
וכן בל אדם שחלית מאכל ונשתגע פנו מקומן הוא. ואם לא יתגו לן
ממנו מותר לי׳תן לן ממנו. ילדת תוך ב ימים לא תתענה בלל
עד שבעה אם אמיה צריכה אותה להזבילה במן לחולה מכאן
ואילך היא בשאר בל אדם. **חולה** שצריך לאבול אם יש רופא
בין שאומר אם לא יתבו לא אלפשר שיבבד עבין
בחולי ויתבו מאכילין אותו על פין שאין צריך שיאמר שמא ימות
אם לא יאבל. ואם אין שם רופא מאכילין אותו על פין שמתחרר
שהוא יושון שהוא יום הבתורים והוא שוטל לאבול אין לדקדק
עבין יותר. ואם הוא אומר שצריך אפי׳ ן רופא אחד שומר
צריך יתנו לו. ואם הוא רופא אחד אומר צריך ורופא אחד שומר
אינו צריך. אן שהוא אינו אומר בלום ורופא אחד אומר שאינו
צריך ורופא אחד אומר צריך אן שהוא אינו אומר בלום ורופא
אחד אומר צריך ושנים אומרין אינו צריך לא יתנו לן בלום.
עד שיהו שנים בנגד שנים ואם הוא אחד אומר צריך אן שנים
אומרי׳ צריך ושנים אומרי׳ אינו צריך מאכילין אותו. אפי׳ לו אומר
אינו צריך נותנין לן שאין היולבין בקטנת בפשוט אחד דוב
דיעות. אבל בין שנים אומרין צריך נותנין לן. ואם החולה
אומר אינו צריך והרופא התופף יתנו לו. אבל אם הרופא אומר

אומר אינא צריך והחולה מפורש לו יתנו לו אינא מצי מסרינא
מאכילין אותו על פי בקיאין שאם אינא יחיד מומחה ומחתוך בסכין את
ורועדאים שאינם חכמים ומלמדים כל כך הולכים אחר הבקיאות ואינא
רואה להרמבן ז"ל אלא שכיון שכולם כופאים ידעים במלאכה אין
דבריו של אחד במקום שנים והט מילי במיפלג בהן בחנמה חנשתין
לדבריו גם אומר שצריך אפילו במקום שנים ומדבכי הרמ בתוך
ירגה שהולך אחר דיעות ואחד הבקיאות הרופאים שכתב מקצתם
אומ צריך ומקצתם אומ אין צריך והנה שותק אין הולכין אחר הכוב
גו אחר הבקיאים ולא נהירא אלא כדפרשינן לא שנא עובדה שה
שהריחה או תולה שמאכילין גו אם יפוק להם שיתנו לו מעט מעט
דילו מכשיעור בהפסק כדי שלא יעלה בנפשתבת בכך מכילרת
פרק נותנין לו מעט מעט כך להקל האיסור אעלין אבל אם נואים
שיעריכין לכשיעור ביחד יתנו לו מיד בר שאחזו בולמוס והוא חולי
שבא מחמת רעבון ומימנו שיעבון פהוק ואינו יכול לסאות
מאכילין אותו עד שיאורו שעו ואפי דכך מיסור מאכילין אותו אם
אין כאן של התך ואם יש כאן שב מיון מסורים אוד חמור מחבירו
מאכילין החל תחלה חולה שאכל בינם הכיפולי ותיישב דערלן
כעניין שיכול לכרך היה אומ אוא הרואה ז"ל שיעריך להזכיר של יום
הכפורים בברכת המזון שאומר יעלה ויבוא בבוקר ירושלם

ערביך נכנסין לבית הכנסת ונוהגין באשבנז שקוסם שיתפללו
מקדימים העבר"ט כדי להתפלל עמהם ואפי לא יבקשו ש
שיתירו להם דאוא ז שאשון בן חמיבוא כל תעניות שאין גו מתענין
ישראל אינו תענית שהרי לכבוד הוא רע ומצוה הניתוב עם קמצוב
הקערת ואומר בלשון זה בישיבה של מעלה וביעיבה של מעה
על דעת המקום ועל דעת הקהל אוא מתירים להתפלל עם העבר"ים
ואוניא שליח ציבור ספר תורה ואוחזן בתיקן ואומר כל נדרי ואיסרי
וכלי ד' נדרנא וד' אישתבענא ע' רחמנא מיום הכפורים שעבר עד יום

M. I. AKADEMIA TARA

הכפורים הזה שמתכוונים להתיר החלמות והשבועות אנלי עברו עליהם
וכדי להכלל מהשנטו וקשה לדאי מה מועיל להתיר על מה שעבר כבר
ותבין למה מיום הכפורים זה עד יום הכפורים הבא עליונו עם הנהיב
לומר דינדרנא וד' אישתבענא כי אמרינן שוקשוט זה המתנב היום ממה
ניתן בדרים הניעה שלא יתקיים נדרין של כל השנה כולה ישמוד
בראשה שנה ויאמר כל נדרים שאני עתיד לידור בזו השנה ירהן
בטל יהוא שלא יזכור להתנדר בששת הטרי שאם הוא וכר להתנדר
ששת ואפי הכי נוהג מבטל התנאי והכדר ח"ם אבל בשאינו וכר
להתנדר מועיל התנאי ולבן צריך לומר בלבם אי חמינא בהן
כלומר אם אשכח ואדור משתה אני מתחרט עליהן ומתנה שיהן
בטלין ומיון ביטול זה אינו מועיל אלא לנדרי עקימן ושבועה
שיעבוב מקצתן אבל נדר שחבירו תדיר ושבועה שחבירו אין
בית דין מקבל מבישין אותו אין להם ביטול ונמי אוא הראש
ז"ל ונלי נראה במנב חדמונים שכל לשון כל נדרי מוכיח שנתקן על
הנדרים שנדרו עיהם בשנה שעברה ומתירים אותם כדי לינעל
מן השונש ולכך הוא אומרו שלשה פעמים ואומר ונסלח לכל
עדת בני ישראל כי עליכים כתיב לאותם שעברו ונפקינן
זה כתב הלי סניה וזה לשונו יש שטעין בן שומך שליח ציבור
ואומר כל נדרי ואיסרי ושבועי וקיומי ואיסרי שנדרנו ושנתפרנו
ונשנשבענו קיימנו על נפשותינו מיום הכפורים שעבר עד
יום הכפורים זה שבא עלינו בגלל חזרנו ובאנו לפני אביהן שבשמי
גם שבועה שבועה אין כאן שבועה ואם אימר אימרנו אין כאן קיום
ואם חרם חרמנו אין כאן חרם ואם קיום קיימנו אין כאן קיום
בטל בשבועה משיקדה בטל הקיום מעיקרו אין כאן לא נדר ולא
אימר ולא חרם ולא שבועה ולא קיום אבל יש מחילה וסליחה
וכפרה ויתוב בתוריתך ונסלח לכל עדת ישראל ולגר הגר בתוכם
כי לכל העם בשגגה ויתב עוד כי תחטאו איש לרעהו ואיש לא תתפללו

שרת שגגה ומעשה אימר על מעשה בפיה"ת הקנסה כגון נדרי שגגות
ומזונקין ושגגות עיבור כדלקמ' ונפלה לכל עדת בני ישראל אפל
מי שמשבע על השכחה להתיר שבועה ולבעלה לא" ונוהגין
לנשואין אנשים בדקן משום דאמרינן אין נשאלין בשבת
אלא לצורך שבת אבל רב נטרונאי כתב אין נוהגין לא גשרת
שיבות ולא בשום מקום להתיר נדרים לא ברגש השני ולא
ביום הכפורים אלא שישתעבד בשאר ארצות אומרין בלעדי
אבל אנו לא רגילינו ולא שמענו מאבותינו דמה תועלת יתירה
למי שמתנה אחר נדרו שיהא בטל הילכך אין אנו מורין ולא
אנו נוהגין לנשואות כן וכן כתב רב האי" אין אנו מתירים נדרים
לא ברגש השני ולא ביום הכפורים ולא שמעבד מבותינו שיהו
עושים זה כל עיקר ואף אתם החמירו בהתרה ולא תשנו ממנהג
הישיבות ובכל פשט המנהג בכל התקופות לאומרו ואחר
שאומר כל נדרי מבדך שהחיינו דקיימ"ל לן שאוא זמן בגי השנה
ויום הכפורים וזמן אומרו אפי בשוק אלא קודם שיתפלל
לחי שתי ולא יהב ליה ליבוקא דילמא אתי לפקפוי פי' בעוה
לשתות אחר שיתעדל וכתב רב שמרם מהגין בלעז אחר שאוכלי
ושותין חוזרין לבית הכנסת להתפלל תפלת ערבית וכיון שאומר
שלית עיבור על שמע מבדך שהחיינו ואחר כך יחיל והוא רחום
וכל כך למה שמא יש אחר מישראל שלמד בדרך אל גם תלמיד
רוצה לברך על עצמן הרשות בידן שזמן אומרן פי' בשוק
וכן כתב רב פלטוי ורב קשיש שצריך לברך שהחיינו אחר תפלת
ערבית בין יחיד בין בציבור ואם רב הגי" נוהגין אנו כדרב
סעדיה והמנהג עתה נדרב עמרם ויקדיש שומע בכוונתיה
ונוהגין באשכנז לומר ברוך שם כבוד מלכותו לשם ועד
בחול רס ונסתר לרבי מנדרש ואלה הדברים רבה
פרשת ואתחנן כשלה מטה לריקיע שמע למלאכי השרת

שהיו מקלסין להקב"ה ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ישר והוידוי
לישראל משל למלך שנגף הרעין פי' חפץ יפק מתוך תלטורין של
מלך ניתנו לגשותן ואם לא אל תתחשוט בו אלא בעשה ביום
ביום לכך כל השנה אומרים אותו בלחש וביום הכפורים אומרים
אותו בפרהס"ג לפי שאנו כמלאכים ותותיין ופרוש ומתולגי
שבט ברזלית ואומר זוכרינו בזכיות ומי כמוכה בקבורות ובכו
ובכן ובכן וחותמין המלך היקדוש אתה בחרתנו ישלה ויבוא
מחול לעוניו ולשוניות עמן ישראל ומשביר משמותיו בכל שנה
ושנה מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום עזם הכפורים ואת
חל בשבת אומר ותתן לנו" אלהינו את יום המנוחה ואת יום הכפורים
הזה ומותם מקדש ישראל ויום עזם הכפורים והרין ב"את כתב
שאומרים ישלה מלוך ומחול ורב שרים לא כתב לא מלוך ילא ישמח
אלא מחול לשוניותיכן ובשוכנו נוהגין לומר ישלה ויבוא ומחול
ולא מלוך ובסחרין נוהגין לומר בם ואומר רצה והודאה וברכת
כהנים וידלי כמו שכתבתי במחזה ואין חוזרת התפלה לשליח
ציבור אלא מתחיל בתחלית ותחנונים בכל מחום ומקום לפי
הענין ואלא מתחיל בתחלית ותחנונים בכל מחום ומקום לפי
השבת ואיע מוכיר של יום הכפורים ואחר כך אומר תחלות
ותחנונים ואיתא בפרקין" לא אלישער שצריך להשמיך אחד
בימין שליח ציבור ואחד בשמאלו כנגדו ואהרן וחור ימצן
בידיו ומעה אחד נכון להעמיד פנן אצל שליח ציבור בימי
הכפורים" ועוד נוהגין אנשי מעשה באשכנז שעומדין
על גליהן כל הלילה וכל היום על פי המדרש שכלפעמים
למעלה עיין להם קפיצים כמלאכי השלית ושוד נוהגין לומר בבית
הכנסת שומרים שירות ותשבחות כל הלילה שלקחל המכהן גיהא
דיתבן מיקרי ירושלם לאהין ישעם כל הלילה ומנהג אבותינו תורה הים

שמונה עשרה משכימין לבית הכנסת ומעדרין הברכות ואומרין פסוקי
דזמרא כמו בשבת ובסדר נוהגין להרבות בתשבחות
מעגן ע"ש של יום וטוב שלא להאריך בהם כל כך לחכות קדיש
שמע בשוכיה וכתב רב שמרם ינדך שליח ציבור לפני התיבה
ואומר קדושת היום אם יש מנהג למוד בינך או בהבית שלם ובשחרית
ר"ב ינעשה הישות בידו ובן נוהגין באשכנז אבל יחיד נכון
מנהג שלא עלנו שאין מוסיפין בהי יכבר האירכתי בזה בתפלת החול
ומתפללי הציבור ז ברכות כמו של ערבית ואחר כך מתיר שליח
ציבור התיבה וכתב רב שמרם וירד שליח ציבור ואומר במקן ומתיר
ואומר הקדוש דברי ריצוי ומליצה ולא דבר קציב הוא ולא חובה
אלא שבח והודאה והוספת זכות אבות ומה שיזכין לרבות גן
נעלה ולפעם גן נומרך אלא דבר מוסגר בשלשה ראשונים
אבל קדושת נחמים היום ואומרים אתה בחרתנו ומחול
עד לפני תטהרנו וידוי עד כי אתה מולחן ואחר כך
עלה ויבוא וחדשתנו במקומך וכן רצה ועבודה וברכת
כהנים ונהב בעל העטור שחרית מהודה שלשה פעמים
וכן במוסף ומנחה אבל ביעלה פעם אחת והם עשרה
וידוים כנגד עשרה פעמים שמזכיר ביום הכפורים ובלילה
אינו מהודה ויש מקומות שאומרים מהודים אלא לפל תפלה
פעם אחת והציבור פעם אחת הרי שמנה ושני פעמים בערב
אחר במנחה ואחר בעבודה ומה טוב ומה נעים מנהג טולא
שמסיים שליח ציבור חזרת כל התפלה שאחר כך מתחיל
בפיוטים ובכל חותם בסוף התפלה ומאריכין בהן כל רצונם
ומחמת שטכנו שאומרים כל הפיוטים והסליחות בתוך התפלה
וטוב לקצר בפיוטים ובסליחות שחרית כדי למהר בענין שיתפללו
מוסף חוקם ז שעות כי אם יאמרו עד ז שעות כבר הגיע זמן
המנחה ויצטרכו להחזירה כיון שהגיע זמנה לבך צריכין למהר

כדי שיתפללו מוסף קודם שש שעות ואז הרשות בידו שהיה נאה
שהיו מאחרין היה מתפללין מיד מוסף כדי להתפלל מנחה בזמנה
לעולם מנהג של שיבה בשחרית ה' פעמים וישבור ובמוסף ז ובמנחה
ג' ובעילה ב' ואבי העזרי כתב קבלתי שבתפלת יעלה לומר ג' פעמי
ויעבור כנגד ג' מידות וכב נטרונאי כתב מנהג בשחרית אומרין
ז תליחות ובמוסף ה' ובמנחה ג' ואם יש פנאי אומרין ומוציאין
שכ מיפני תורות בא קורין ז בפרשת אחרי מות מביש פידרא עד
ויעש משה כאשר צוה את משה ואם חל בשבת קורין בו ז ומחזי
חוזא בשניה בפרשת קורבנות שבפרתם ובעשור לחדש השביעי
ופתשיר בשניה דה אמר ים רם ונשוא ועוז עד כי דבר ומחזירין
פפר תורה למקומו ואומר שלית ציבור קדיש ומתפללין הציבור מוסף
אבות ובבורות וקדושת השם אתה בחרתנו ומתפ חשניו מחיל
עבודה והודאה וברכת כהנים ומחזיר שליח ציבור התפלה אתה
בחרתנו ואומר עלינו לשבח אוחילה לאל אחלה פני אלהיכו ואלי
גבורותיו היה עם פקידת שרך בית ישראל וכו ונתן עבודה והודים
שהיה כהן גדול אומר ומזכירין השם עשרה פעמים ג בכל יודו וא
בגדולת שואל לשם חטאתי ותליין לך תודה אוא עויתי פשעתי
חטאתי ר"ב כ מאיר ומכמים אומרין חטאתי עויתי פשעתי וכפר
רב מעשיה כל מאיר וכן כתב הרין גיאות זל ובעל העיטור אבל
ריף פסק כרבנן וכן כתב בהג ורב פלטוי וכביכן חטבוא זל והכי
נהיג כרבנן ילפנן מקרא שנידני של יום הכפורים צריך לומר אנא
נא נפשתן אנא השם חטאתי עויתי פשעתי אנ ואבי אנא השם כפי
כא לחטאים ולעונות ולפשעים שחטאתי ושעויתי ושפשעתי אנ ובית
כתוב בתורת משה עבדך כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר לכפר
אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו ובירושלמי כדי למהר ביעקין שיתפללו
אנ ובית ובן אהרן שם קדשך ובלדי השלישי שעל השער
היה מתנדב על כל ישראל והיה אומר אנא השם חטאתי עוו ופשעתי לפני

עמך בית ישראל. אתה השם כמו כן לחטאינו ולעוונותינו ולפשעינו
שחשאנו ושגינו ושפשענו לפניך עמך בית ישראל ככתוב בתורתך
ובמי. ותכניס אידך בתוספתא אתה השם עוויתינו אתה השם כפל
כח. וכי יש בחיצת ב׳ רשויות בפתחים בשני אתה בשם ואיתמר
בירושלמי אמר ר׳ תני בראשונה היו אומרים אתה השם ובשניה
אתה בשם וכתב רבינו חננאל לא חשבתן כל חני. ובפרי של לשי
זל כתוב בשניה אתה השם אבל בסדר אתך כוננת כתוב בשניה אתה
בשם וכן כתב אבי העזרי זל כיון שפיסק ר׳ חנ׳ ובראשונה היו
אומרים אתה השם ובשניה אתה בשם הכי עבדינן דאימורנא
בזיגוים כ״ר מנא טיפי מינן ומבור אנו דבראשונה היו אומרים
אתה השם ובשניה אתה בשם. ורבי האי גאון כתב לא בלשון הזה
היו אומרין כיון אתה השם אלהא שם של הב אותיות ועד״ן מצנ׳
הוא בישיבה בבבלה וידוע הוא לפני חכמים ונם כשהיה אומר לפני
תפחרן היה אומר שם המפורש וכתב אתה הדאש זל ואין נראין
לי דברי. דכיון דלפי כוללה שוה הזכרת השם של ד׳ אותיות אין
חשוש אלא כיון שכתוב בתפוץ הוא מזכירו אלא שמזכירו בכתיבתו
והוא הנקרא שם המפורש והוא מקור לכל השמות וכולם נאצלים
ממנו ועליו נאמר ההעה אם השם באותיותיו כשאר מן השלם שנין
להזכירו בצבולין עב. כהב רב פעריה שרגאי לומר לפני השם׳
תפחרן כמו שאומרין אתה השם. והדין נ״את זל כתב אם
אמר לפני י׳ אין בכך כלום דקרינן הוא דקרינן ואין אנו היום השם
באותיותיו. וכן כתב אבי השרי על כל אזכרה היו מברכין וכורעין
לכבוד השם. וכן מציע בפרים המיצעם כשמסר ר׳ נחוני גן
היכה את השם לתלמידיו צוה להם לכרוע וליפול על פניהם וכן
אנו עושים לדורותם. וזהו שיפיך הפיע ואף הוא היה מפיק לומר
את השם כנגד המבירין שהיה מאריך בשם בעשרות קול עד שהיו
כורעין ואומרין ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ואנו מקיים לפני׳

תפחרן. ואמר רב נטרונאי אין אומרין סדר עבודה לא בשחרית
ולא במנחה אלא במוסף שמזכירין סדר עבודה והזמות בשעת
העבודה. וכיון שהזכיר במוסף לא יזור ויזכור. וכן מנהג בשת׳
ישיבות. ואחר כך אומרין מחול וידוי עבודה והודאה וברכת
כהנים וקדיש. למנחה אומרי אשרי. ובא לציון ואם התפילה
אף אם חל בשבת. כי מה שאומרין אותו בשבת במנחה
הוא על פי המדרש דכתי ישיתו כי ישב שער ונביות שוממה
שכר אמ דוד לפני הבה ריבוני של עולם אותות העולם
כשהוחרבו ומשתכרין וישבין ומבנין ואנו לא כן אלא ואנו תפילתי
לך השם עת רצון. אף על פי שאנו אומרי אנו בא לפניך ומתפלל
ועל כן נוהגין לומר בשבת לאחר שיאמרו וישתו. וזה לא שייך
ביום הכפורים לשחוק. מנהג טולטולא שהן אומרין בכל יום
ואפילו בשחל בחול. ומנ״אין ספר תורה וקורין בו בפרשת עריות
עד אחר המנחה. והשלישי הוא מפטיר ומפטיר ביונה ומפיים מ״ל
כאן ומברין לפניה ולאחריה כדרך שבירך שחרית. ואם חל בשבת
מזכיר בה של שבת. וחוזרם גם בשל שבת כמו בתפלות. ומחזיר ספר
תורה למקומו ומתפללין ציבור כמו בשחרית. וכתב רב עמרם בתפלת המנחה
והנידוין כמו בשחרית. וכתב רב עמרם בתפלתו אומרים אביונו
שלחין לפנינו אבל רב נטרונאי כתב לומר סליחות במנחה הרשות בידו שיום
סליחות הוא ובכל התפלה ותפלה ראוי. וכן מנהג בשת׳ ישיבות וכן
עיקר מנהג לומר סליחות בכל ארבע תפלות ואם הוא שבת אומרי.
צדקתך. כתב רב עמרם שאין אומרים כפיים במנחה אבל בהן
כתב שיש בו נשיאות כפיים ובשאינן נוהגין כרב עמרם ומאריכין
בסליחות ותחנונים וברחמים עד שיגיע זמן תפלת המנחה נעילה. ומתוך
סמוך לשקיעת החמה כשתחמיך ברגש לאילנות. ויש ליזהר שלא יתאחרו
להתפלל אותה בלילה אלא סמוך לשקיעת החמה בעין שיפ״ח ליפיע

עד צאת הכוכבים. וזה פירוש גומר שליח ציבור אשרי וקדיש
ורב עומדים בתר אשרי ובא לעין ונעין נוהגין לומר ובא לעין אחר
כמנחה ומתפללין שבע ברכות כמו במנחה אלא שגומרין במקדש
כורבינו חזקיה ובהודאה במקום ובתרבא גומרים וחותם לחיים
ובשים שלום במקום זוכרנו ונכתב לפניך גומרין נזכר ונחתם ורב עמרם
כתב גם כן במקום זוכרנו גומר וחותמינן ולא נהגו כן ונם אין לומר
כמי כמוך וחותם יוצרן במקום זוכר ונומר וידני ובשיבע לאהרן
ונרע גומר אחרי כורעין יד לפושעים וימין פרושה וכו עד כי אתה קולחן
ובקדיר ורב עמרם גרסינן חותם כמו שגרסינן ערב וחכמים גומרין כל
מקום שזכרוך לשבע חותמין בברוך אלא ונרעין וחותמין בברוך מכל
מקום ברתלה נעלה חותמין בברוך דהא אחתלה נעילה קיימי וקאמר
שחותמין בברוך וכן כתב הר זרחיה הלוי ול מי כיון דאיכא פלוגתא
טוב שוכא לחתום ואם חל בשבת מוכירין של שבת ותקנו לנו יהי רצון
בשהבה את יום המנוח וחותם בשל שבת אבל בידני של אחר התפלה
אין צריך להזכיר של שבת וחזיר שליח ציבור התפלה ואומר וידני בגמר
התפלה כמו בשאר התפלות ואומר כהנים במוסף ונושאין הכהנים כתיהן
ומתפללין ערבית שאין התפלה נעילה פוטרת של ערבית ואומר בה הבדלה
בחונן הדעת ואריכין להוסיף מחול על קדש ום בי"ת אתינן שימתינן מעט
אחר צאת הכוכבים. והוקשן תשרי זיכר לתקיעת היובל שהיתרע
ביום הכפורים. ויש נוהגין מיד אחר התפלה נעילה קודש ערבית אעפ
שעדיין לא הבדלנו אין אנו חוששין כיון שתקיעת שופר אינה מלאכה
ואנן יהיב להמתין עד אחר ערבית ואפי אם יתקע קודש שיבדיל אין
חוששין כיון שהבדיל בתפלה ומפזרין על הכוס ואין מברכין על הבשמים
אבל מברכין על הנר שרבר קדוש שלא נהנו ממנו היום.
וממוצאי יום הכפורים משבת שאין מבדילין על הנר היוצא מן הנעים
ומן הנפש כי. שהרי אהנו ערבה מן הנעבים אלא אם כן הוא מערב
יום הכפורים. ומיהו אפי אם הנדלק להתיר בנין לחולה יכולין לבדך עליו

ואוכלין ושותין בשמחה דכתיב לך אכול בשמחה לחמך ושתית בשמי
העשה בשאכלת לבילך לעשות שני ימים שמתענין ולתענים יהו מהם עניה
והם מתפללין בכל הסדר של יום הכפורים ואפי היה מוחה אבל לשאר כל
דבר ואיכור מלאכה נהגו בהאשון הלכך אפי אחרים אל יבשכוח
ויש אומרים מי שעשה פעם אחת יום השני שוב אינו יכול לחזור לעשות
דכיון שלבסוף הני הוא עלין באיסור כרת ואפי הרשע זל היה מתיר לשואל

רְאִמּוֹן סְדַר יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁל תְּלָלוֹת עוֹבֵר

בתוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות למען
ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי
אותם מארץ מצרים. תלה הכתוב מצות סוכה בייציאת מצרים וכן הרבה
מצוות לפי שהוא דבר שרואין בעיניהן ובאוזניהן שמעני ואיי אדם יכול
להכיש והוא המנוה על אמיתת יציאת מצרים. יש שהוא ברוא הכל ביציאו
והכח והממשלה והיכולת בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו ואין מי
שאומר לו מה תעשה כשאול עשה שאנו בהוציאנו אותנו מארץ מצרים בסוכות
ובמענפים. והסוכות שאותו הכתוב שהושיבנו בהם הם ענני כבוד שהקיף
בהם לכל יכה אותנו שוב ושמש ודעמא זה אינו לעשות סוכה כדי שיזכור
הקלוותיו ונוראותיו אותם שיצאו ממצרים בחדש ניסן לא אינו לעשות
סוכות באותו הזמן לפי שהוא יחיר הקץ ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל
ולא היתה נבראת עשיתנו בהם שהוא במצות הבורא יתי. ולכן צוה אותנו
שנעשה בחדש השביעי שהוא זמן הגשמים ודרך כל אדם לצאת מחוביתו
ולישב בביתו ואנו יוצאין מן הבית לישב בסוכה. בזה יראה לכל שמצות
המלך עלינו לעשותם. וסוכה צריך שתהיה במקום הראוי לעשותה ויתמין
הראוי לעשותה. ושיהו דפנותיה כראוי שלא תהיה גבוה יותר משיערה
ולא נמוכה משיערה. ולא קטנה משיערה. מקום הראוי כיצד שיעשה

להם בשיערה
ובוכין אם הסוכה כראוי

ונוהגין בהדיא בשמים דכתיב בקנמון תשבן שבעת ימים ודרשינן לה
בסוכה שתחת מנוה ולא בסוכה שתחת הבית ולא בסוכה שתחת הגילן
אם הגילן עילתן מרובה מחמתן פסולה בכל עניין אף אם הסוכה עילתה מרובה
מחמתה אבל אם הגילן חמתן מרובה מעילתן אז כונגין את הסוכה אם עילתה
מרובה מחמתה בהא אמלו כשירה · אף לגג השפיל העשוי לישב עם הסכך
של סוכה · אבל אם אין הסוכה עילתה מרובה מחמתה אלא עב' הגילן או
עדיף שיהיל העשוי לישב עם הסכך בעינן שלא יהו עכבים ויהא הסכך
רבה עליהם ומבולה ונהו דעתי' · אבל אנו העני כתב אם הסוכה עילתה
מרובה מחמתה בלא הגילן והגילן מרובה חמתן מעילתן אם ענתי הגילן
מכוונים כנגד הסכך פסולה שהרי הצל הוא מהגילן ולא מן הסוכה
לא שנא אם גילן קדם ולא שנא אם הסוכה קדמה פסולה כיון שענתי הגילן
לכוונים כנגד הסכך הסוכה כשרה אבל אם הענתים כנגד הסכך
הכשר כשירה הוגיל ועל הכשר מרובה וכמה כתב הלח במזל · ומקצ זהב
יש שרחמירין שלא לעשות סוכה למעה בבית תחת הגג אעפ שהסירו
הרעתים כיון שנשנים עדיין העצים הדקים שהרעתים מנחים עליהם אעפ
שיש אור גדול בין העצים ויתר מכדי העצים ולכ יתיאל היה נוהן כשהיה
עושה סוכה בבית הגג שהסירו הרעתים היה זוקף קנים מן הסכך עד
הגג כדי לעבב שלא הסכים יתר להיות הכל סכך אחד · וכל שהוא מוכיח
שאתה לריבי התועל כי לגג עיבם היינו דעתך בסוכה שעילתה מרובה
מחמתה ומה יש אוכל בין סכך הכשר הלבן כשנתשב הכשר שכנגד הגילן
כמגן דליתיה מעורף עם העוכר שפה ויהיה חמתה מרובה מעילתה ·
וגבל בסוכה שפולה מכוסה ואין בה אוכל כלל אעפ אם נתטוב הכשר שכנגד
הגילן כמגן דליתיה עיין נשאר עילתה מרובה מחמתה ושרי · ובעל העיטור
כ' גם כן הסירו מטעם אחר שאמר כיון שהסירו הרעתים בעצים הנשארים
אין עליהם דין סכך פסול · כדתנן מקרא שוקין עגילה מעיבה מקבלין אז נעטל
אותן הכנתים ולא שנא אם הסכך קדם הגילן · ולא שנא אם הגילן קדם
הסכך דין אחד להם · ואם קיצץ הגילן להכשירו להיותו הוא עיקרו מן הסיכון

ונהיה עשויה · וכי היכי דבעינן שתהא הסוכה תחת אויר השמים
ולא יהא עליה הכי נמי בעינן ש' הא הוא באויר
הסוכה ולא יהא סכך אחד חוצץ בינו לסוכך לפיכך הישן תחת החיטה אי
תחת פילה אם היא גבוה עשרה טפחים וישן לה ולא טפח חשיבא כאהל ולא
יצא אבל אם אין לה לא רחב טפח אן שיש לה ואינה גבוה עשרה טפחים יצא
והדין ניאות תלה הכל בלא שאם ישלה לא אתילו אין גבוה עשרה אמור לישן תחתיה
ואם אין לה לא שרי אלי גבוה עשרה ולא טהירא לאהל הרמש זל · אבל אהיה
עצים היוצאים ראשי המעה אמור לפרוש עליהם סדין לישן תחתיו אלי אם
אין גבוהין עשרה משום דחביעי טפח מכילה אבל אם אחד יוצא באמצע
התלה ברוחב והשני כנגדו במרבלותיו מותר לפרוש עליה סדין ולישן
תחיהו אם אין גבוהין עשרה · ואעפ אם יש סדין תחת הסדר למי פסולה
וכאן שהוא לחוץ מן הגג ד טפחים אבל אם הוא ביתוך חמשה לגג בטל אצלו
כיון שהוא למי · אבל אם איכו למי אלמלי אם הוא בתוך ארבעה טפחים
פסולה · והדין ניאות כתב דלמי לא פסול אלא אם כן יהא מוחלן עשרה טפחים
ולא טהירא לאהל הרמש זל · סוכה שתחת סוכה העליונה כשירה והתחתונה
פסולה · והו מילי שיפולה לחבל כרים וכסתות של העליונה לדוך
שהוא כחלאת התחתונה סוכה שתחת סוכה · כיון שהוא לאוני לדור
אבל אם אינה יכולה לחבלם לא · ומיהו אעפ אם אינה יכולה לחבלם ולא על
ידי הדחק אעפ העליונה למעלה מעשרים ואינה מתוכחת כהלכתה פסולה
ונוף ציון שיהא ביניהם עשרה טפחים · אבל אין ביניהם עשרה טפחים אף
ביכין ואינה יכולה לחבל כרים וכסתות של עליונה אף העליונה כשירה
היא מתוכחת כהלכתה · ואיתבטרא על ד' סכך העליונה ועדיך שתהיה העליונה
ביתך כ אמתך לארץ · ובעל העיטור כתב דאעפ אם אין ביניהם כי אם ד
טפחים פסולה · וכן כתב אבי העזרי ז"ל זרחיה הלוי · ולא טהירא לאהל הרמש
זל · העשוי סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה אם אינה יכולה
לעמוד ברוח מצויה דיבשה פסולה אבל אם אינה יכולה לעמוד ברוח כשירה

עשוה בדגש הנמל גו בדגש הגילן כשירה וגין עלין לה ביט
היכך מצחתה על הגילן ומקצתה בדבר אחר ואם היה בעין שגם
נעלו העין השוהר עומדת שלא תיסול עלין לה ביט ואם לאחר
גיז עליו לה כיום עוב " ממין הראוי לצאת כל דבר שגיגו מקבל
טומאה ון דולן מן הארץ מקבלין בן אבל דבר שגיגו צומח
מן הארץ אפילו גיגו מקבל טומאה כגון ערות של בהמות שלא עברו
עגיגו מקבלות טומאה גו מיט מהכות אין מקבלין בהן וכל דבר
שמקבלין טומאה כגון שפודין ומומנת המלה וכל הכלים גין מקבלין
בהן אף אם נשברו שלא נעשרו בהם ש"ער קבלת טומאה "
מיבה בחיצים שאין להם בית קבול פשירה שאין מקבלים טומאה
יש להם בית קיבול פתולה מיבה בפשתן שלא עדך ולא נופץ כשירה
דעת בעלמא הוא עדך ונופץ פתולה מיבה בחבלים של תשדין פתולה
בשל צמי ושל מיב כשירה מחצלת של חנים נשל קש ושל טיט
ומי לא שנא גדיוך שהיא חלוחה ומאויה לשכיבה לא שנא עשויה
מעשה שרשרת שהיא חלוחה ומאיה ראויה כל כך לשכיבה אם היא
חענה מיתה עומדת לפיזור ומתכנין בה והא מילי שאין לה שפה
אבל אם יש לה שפה בעין שראויה לקבל טומאה אם נעשה שפתה אין
מתכנין בה " כתב הר' ישעיה אף במקום שעושין אותה לשכיבה
הזבה אותה מן האומן על דעת למכר מותר למכר בה ולא
עדיפא לאוא הוא זל אבל אנו רולין אחר מהן אנשי המקום כיון
שדרכן לעשותן לשכיבה אף אם חנאה על דעת למכר אן אף ענה
לאומן להקנה על דעת למכר אין מתכוין בה כי מי ידע שוקנה למכר
כיון שמהן אנשי המקום לעשותה לשכיבה " כל מיט אונכים מקבלים
טומאה ואין מתכוין בהם היכך עבתי תגיבה ובהם תגיים ונמרית
ש"ש בהם עבים אף פתולת מרובה על האוכל אן האוכל בעל ומתכוין
בהי ואם האוכל מרובה אין מתכוין בהן ואם חצאן לאוכל אן יש על תורת
אוכל לקבל טומאה ועדיך שיהא בפתולת כדי לבטל האוכל ודיך ואם

קצאן למיכוך אז אין לן תורת אוכל ואדרבה מצטרף הנוג עם הפתולת לבטל
האוכל ודיך ואם קצאן לאוכל ונקלף עליהם למיכוך אין המחשבה מועיל כדי
תורת אוכל עד שיעשה בהם מעשה שיכוך שרוצה אותם למיכוך כדי שידוש
גותף ואם מיכך בדרכות שמתהדין ליבש אעפ שתפולת לפבר שהרי מקבלין
טומאה אין דיכן כפבר פתול לתפול בל עתים אלא כאיר חשיב לתפול בן
ואם אין דרכן ליבש אז דיכן כפבר פתול וכל דבר שמחובר אין מקבלין בן
כגון אם הדלה על נקן אז דלעת ועשה מהן הפבר פתול אלא אם כן קצצן
כדפרישנן לעיל יש דברים שכשרים מן התורה אלא שוחכמים אמרו לפבר
בהן לבתלה ובדיעבד צא כגון מיט עשבים שגיגו ראוין לאכילה ואיכם
מקבלין טומאה ורוחן רשע אן שוערין עליהן דחיישינן מתוך שריחן רשה
אן מתוך שעליהן נושרין צא מן הקוסה וחבילה אם כן אמרו לפבר בה תשוש
שתעשים שוגדם מעט חבילתן על הקוכה ליבשה ולא לשוש קוכה ואחר כך
נחלך עליה לשוש קוכה ואותה פתולה משוש תעשה ודיעבד ולא מן העשוי
בתיקול כגון זה שלא נעשה אגלון לצל אלא להתיבש היכך אמרו לפבר
בחבילה אלא זו וזאת וכיון שחתכ ו אמרה לא הוצרכן לומר אלא בחבילה
שדרך ליבשה ואין זה בתחות מקה צעם כילכך כל זמן שוגין בה קה צעם
שרי " ואם הלבה לכם יצאים מוגע אחד אף הם קה וצשרם כראשון
לשם חבילה גיגו נקרא חבילה כיון ששקרן אחד ואם אוגד בהן קטה אחד ויש
בין שניהן קה הוא חבילה " וכן חבילה שוגין צשרין אותה למוכרה
במיון ומיד כשמוכר החנוני יתירה ואיגה חבילה ואם מיכך בה והתירה
כשירה כיון שוגין גיסורה אלא קשוש ג"כ כדפר' שוגי אבל חבילת
שהעלוה ליבש ונתלך עליהן לפבר פתולה מן התורה " כתב עוד כ"ש
יצחק הקטן שגיגה כיתרת בהיתרה ומיתהבדא
כיעלוע וכן אמרו לפבר בכלים שרחבו אבעה טפחים אפילו הפבן על צדן
שוגין בהן ד' תקני שדומין לתחרת קכיה ומ"ש שוגן שוגי יושב תחת התחרה
לשוש קוכה " ואם אין בהן אבעה כשירה ואמ' הם משופים שדומים לכלים
ומיוב בפרק המצניות הקטן ומי שהגן העלם שלא לפבר בהן קטה אחד ויש

גתן לסבך בהן בחצר שעיין הנשמים יכולין לירד בהן
ועוד עוד ה"ג מקובצת בהלכות ר"ת ש"בש בסבך גג טישרון העליון
ותהיה תחתיה מרובה מעליה וקידש עליה קדש שלא יבש גג תחתיה
שלא יפלו העלין פיון שהתדין מסך שעל ידן עליהן מרובה מחמיץ גבול
גם לא כיון בתרומת הקדש שלא להנן מפני החמה והעלין לגאותה כשירה
ובלבד שיהא ביתך גדבעה לסבך ולי להתחלה לא יעשה כן שלא גם
כן יהא כוזר לבך שמכין כדי להנן גג שחוא שרוי בימים שגם כיצד לבל שא
שוגין שוטחן שם שלא כדי ליבש: כל הדברים הפסולים גיגש פסולין
שלא לסבך גבול כולם כשרים לדוחקת שהדברים כשרים מכל וכל
ושגילו חמיץ מרובה מעליהן ובלבד שיהו עשויין כרוגי בשערים
ובמיכס · כיצד דשק שהיה כהלכתן ושלישית שפי טפח ועריך שיר צורת
פתח · הילכך גם יש בין שש דפנות זו שלא זו כזה עשוי פס
טפח מרות שחת ומעמידן בפחות מן לגחת מן הסולמים
ושעיר כגה כעין פוף הסותל וישים חנה עליו ושל העפח וכשירה · ומותר
לטלטל בה ושפי בשבת דכמו שחשוב מחיצה לעניין מוסה חשוב מחיצה
לעניין שבת ושם עשוי כמו מבוי המפולש כזה עשוי פס
גרובעה ומעמידן בפחות מן סמוך להסותל ונותן חנה שלא הפס
גל הדופן הגחור · וגם השתים כהלכתן שפי יש בשש מחיצות פרחים הרבי
שוגין בהן צורת פתח שכשמצטרף כל הפרוץ יהיה מרובה על העמוד
כשירה · ובלבד שלא יהיה פרצה יתירה על עשרה אמות וגם יש בהם צורת
הפתח שפי ביותר מי כשירה · והרמבם כתב שפי גם יש בהם צורת הפתח
גם יש פרצה יותר מעשרה פסולה שלא גם כן עמד מרובה על החוץ
ולזה נדחה לשגג הישש ול · נעתה ד קושטין בשמצא הגך נפיסך על נבן
הפולה דלא משבינן להו כמחיצות · וגם נעתה בשפת הגך נפיסך עליהן ·
כתב הריאבן דכשירה שוגין למחיצות שלא כגון שלות לאשלה · וכן כתב רב
שלירא גאון ול · והרין ורגרת שגבל רב אלפס פסל · וכן שבי העזרי · והלי שעיב
ול · ולזה הסכים שגג הישש ול · חבני מפולש שתקנו בלחי מצד אחד ומצידן

השע פרוץ בלא שום תיקון ונפיכך על גבי באותו הצד החיקון בלחי המפולש
כשירה בשבת שבחן ומותר לטלטל · אבל בחול פסולה · וכן מיכך על גבי פסי
ביגות שהן ד' זוגות נשענות בד' לוחות זו כנגד זו כזה
שכל אחד כותה גמה לבאן וגמה לבאן כשירה הסוכה בשבת
שבחן ומותר לטלטל בה אפי' אם גין ביניהן בוד אבל גם
עשה כן בחצר פסולה · היה שבפרוץ בפני הבית וחצר
לפנה ועשה סוכה בשני דפנות שליחות ובצד הן סוכה לשבפרוץ בעיין שהסכך
עגוגן בפני השבפרוץ כזה · [diagram: בית, שבפרוץ, סוכה, חוץ, חצר]
גולני הבית עולה לסוכה אם יש לה ד' עמודים שבחבית
גבוהים והם בפחות מג' מחמות גם זולתו דחשיבה מחיצה
אף לסוכה וגם אין לה עמוד גפי' יש כפי התקנה של
השבפרוץ טפח לא שמעינן מזה ינוך ונותן לה דופן כיון
שנעשה לשם סכך · היה לה בגיבה כמין עתוד בין שראה מבפנים ושוה מבחוץ
כזה · בין שראה מבחוץ ושוה מבפנים כזה
כשירה · והוא שיעשה צורה בדופן השלישי
על פני כולו · הין דפנותיה נפולין ד' טפחים וגו שגילו אין בהן גבוה שבעה ומשהן
נשתיירו בפחות משלשה ממוך לארץ אפי' זוג ובלבד שיהא הכוה ובלבד שיהא מכוון
כנגדן ושגילו אינו מכוון מחש לך שיהא בתוך ד' כנגדן כשירה וגם גיגה ובלבד
שלא עשה שפחים גפי' אין בדופן שלא ד' ושלי משוויין כשירה שמעמידה
בשמצא ושמרין למעלה וחשוב בפנים · הין הדפנות גבוהין מן הארץ ד' טפחי
פסולה העושה תוכחת בין העיליות והשגילות ורעפות כשירה והוא שיהא שיעור
עגיגי הפיגלשטג ז"ש הכוח המחייב בשבת שגיה מחיצה · נעתה הר פרץ הילבן
אין נכון לסמוך על מחיצות מיועדות של משתכן בלא קנס ושגיה שקשורין בעב
זיתין דמטרקץ ושגן שרעתיה והוא ליה מחיצה שגיגה עשרת בכות מחיצה
והרגלה לעשות בקרפיף טוב שיעורה במחיצות הקנים בפחות מג' ועשין
מחיצות שפי יבגיעלי חיים שיקשור שם בהמה לרופין וניכול לעשות מחבילין
דופן לסוכה ושפי ביום טוב ובלבד שלא ידע שהועמד בשביל מחיצה

שם אבל בחול אלו גגם הנג ידע שפיר דמי ... יש מרחיקין שבשעשיין דופן
מקנים ומשערין דרך ב"י כדאמרינן בי לעלב שעין יעציו בה גלגל רחל ב"ל
ובגין צריך כיון שהדפנות כשכין פגל דבר המוכח מנכתב במשנה
והכלים הן הן מחצות גגם יש ובנה עשרה טפחים הן המעה עב הקבר כשירה
וגגם לגגן פחולה תמך הקבר על העמודים והכרעים הן הן לה כדפנות בפני גגם
ובנה עשרה מין המעה עד לקבר כשירה " תכנה כמגני כיצד דיקן כל
קנה שצילתה מרובה מחמתה כשירה ר"י חנן הגג כהדר
פחולה ודוקא כששנין למעלה שנן ורגי חמתה מרובה לתי שחמה מתחשת
בריחוק אבל גגם הם שנים למעלה כשירה שנן ורגי למעה צ"ל מרובה
ובעל העיטור כתב בהקן שגגם למעלה שנים כשירה שנן ורגי למעה צ"ל
מצובה לתי שהחמה מן נעשת למעה וגגם למעה שנים גו למעלה חמתה מרובה
מצילתה ופחולה וגגם כרוב ממא צ"ל מרובה שני משהניין ובמיעוט מגגה
חמתה מרובה מצילתה משהוב בעגין כשכעלף יחד החמה ונצל של כל
הקנה יהיה חמתה מרובה משהוב אחד כשירה ונעגין שלנו יעשה כיקנה
עב מאד כדי שיהו נוכבים ונצוץ השמש ברגלן מתוכה אבל בדעבד אפי
מעבה כמין בית כשירה ולית פקק שגגם עשוה עבה מאד שאין המער
יכול ליכד בה פחולה שגגם דבית הלל מכשירין מעשיבת בית היינו שגגין
כוכבי חמה ברגלן מתוכה אבל נשגיע יכול להמעיר בתוכה פחולה שגגיהן
לבית הלל ונגב הרגש זל לגו הכיא זה בפקק " היה למיה דין מגר
שיש בה גוין בחקנם אחד ובא הכבה שלנו שגגין שלשית שגגיה
בחקנם אחד ובין הכל צילתה מרובה מחמתה כשירה היו קנה עגלה
ויהה יגיד גגם גגן ובנה מחבירן שלשה גו שגפילן ובנה מחבנן שלשה
ויש בכל קנה שלשה ריוחב עפח כשירה ונפי לשי שגפילו וחתך מרובה
מצילתה שחפני שהגחך ובנה מחבירן החמה בגגב לה מן העדרין שפי
הכי כשירה אבל הלל שעיא כתב ודגי גגם חמתה מרובה מצילתה
פחולה לגו מיירי שלנו שצילתה מרובה והכי מיקתבר שנו גיפשרה
להכשיר מנחתה שחמתה מרובה מצילתה שהני קנים גגן בהן שלשה

חשובים ואפי"ל הפ' לגו חשיבי להכשיר הפוכה בפקק אגם לגו שנאחק פינן שיש באן בי
היכא שהשתש עשוי באמצע השתים כך כשתעה לעדדין אגן בחמה מרובה בי"ג
ב"ה שפיר דצילתה מרובה מחמתה ינן דעת ר' קנם היינגים מאחוד
הפוכה עגן של אחוריו אחורי הדוקן האמצעי בולטין קנם כין הקבר וישבכן הפשר
פוכה עגן שלהן מרובה מחמתן ע"י דפעור פשירות אעפ שהדוקן האמצעי לגו טעשה
בשביל אלא בשביל שקבי הפוכה שהיא לקנם מחמו ופן קנם הבולטין כין הקבר
לקבי הפהחין ודוקן אחד נחשבר עמהן כשר אעפ שעשה דוקן של הקדדין יהיב
על ארבעה ודגי לגו הוה לן למימר חכיף לה דעבד שרוצה לעשות כל הכונה בדוקנות
גרוכות אחד שנמשך עם הקנם שלהקבר אי"כ כין הפוכה אלא בקבי עצמן עומדת
ונפעלא שגין לן אלא דוקן אחד שהוא הדוקן האמצעי אפי הכי כשירה "
פ"כפה בשפודין שכין פחולין לקבר שגין בהן ל' בחקנם אחד והעח בין כל שפוד
ושפוד כמלא השפוד והעח שם קבר כשר פחולה שאי אפשר לעצמים שילדה
כל האויר מקבר פשר ונמצא התחול מרובה ואבל גם העדך הקבר הכשר על התחול
גו גם היה פחול שהוא ושכן הפשר ערב אן אפגם כשר שגן מתחלא כל האויר
מקבר הפשר " בית המדרש בנפרים שגגין עלית מעזיבה ואבא להכשיר לשם
פוכך די בזה שיעיר כל המקדרים לשם עשיית פוכה גן
שיהן מבין כל שני העמדים ואחת ויהן קבר כשר במקומן להכשירה אפי הנפרין
ריבין גרבעה והדשבם זל פרב ובאבר שלא יהיה בהם גרבעה ולא ה"א
לגו הדגש זל פוכה שגין לה גג שעשויה מין צ"ל כזה
גן שקבעה לתוכל כזה פחולה גגם הגביה הן הדדין
שתי בזוקיה כשירה אפי' אם הוא גוי לחשבין ליה כאלו הוא אינו
בוקיה אגם הרחיק מן הכותל טפח אוהו טפח חשוב כגן אפי' הוא גוי
גין של אחד ששלה בגובה עשרה טפחים יש לה לרבע שבעם עפחים ע"
שבעה הכשר פוכה גו כשירה כולה מכך פחול פחול באמצע ל עפחים
אבל פחות מכל טפחים פשר ומוכך לשון החרש מן הדך אינ
פחול אלא בד' אמות אבל פחות מכל אמות כשירה דאמרין רוכן שגגין
אפי' הכי גין דוכן בגובה אלא עשרה טפחים והגך בגובה מחצה הרבה שאנו רוגין

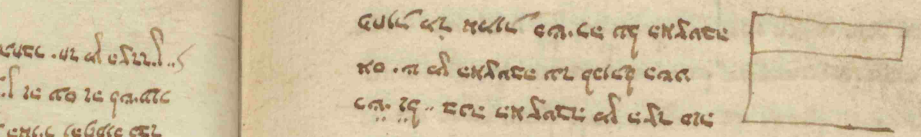

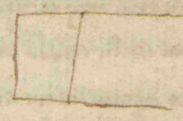

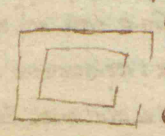

לגולגלס גימוק שארצה מהני תענון שצם בין השמשות בפלל · ולפי הנגחר
של הקפה לא סגיני תענון אף לגחר שיפלין · וכן יראה מרבני התקופות
בעל הלבוש שכתב עגיטני מנה שמלין בשבת גמנוגים באכילה ואמנוכים
לטלטלס מפקומס · נפלין ביש מוכר לטלטלס ואמור להחזירם למקומס ·
כך פתקן ההגחות אבל אם כתבה עליהס בשעה שהלכה אוהס ואמר בשארצה
גטול מהס מוכר עמי · הרי שלא כתב התר בהגען אלא לגחר שיפלין ·
ואיע מצין מה שחילק לעגין טילטול במקומן בין בשבת ליש ואגב הדגשו
לל · כתב פשוטה דמהיע בתן הגאה אף בעזרן ת"מן · אבל בלא הגאה
גמנוגין אף גחר שיפלין · ישיברכה · ויהין מנוה מנה כל שבטבה ·
וכל טובטבה הימים עושה · ביהע שבאי ומוסרין לכעי ורב
בה כדרך שאדם לר בביהן ומבטל בה כ"ל הענים ולקבע לשס ד"ה ר
ואוכל ושותה וישן ומעי"ל בה · ולומר בה דבר שאין צריך ענין שאינן
חושש שיערידוהן בן · אבל דבר שצריך שוכן · סול למעוד תוך למנוה ·
כתב הסס בסעיף המתחלל בצה מלחפלל תוך למנוה ·
אין מנחין כל האכילה בסנוה וגחר האכילה מפני שהס נמאמים · אבל
כל שאינה מנחין · ונר אף"ל בשעה שהוע דולק מניחין · ומלי הנוע
בסנוה צרלה אבל בסנוה קטנה גין להניחן · אוכלין וגכילה
שברא תוך למנוה · ואין ישנין אף"ל שיהר שברי תוך למעבה ·
ומלה הוע שישער אכילה שברי שר סבלה ובלה בכלל · והדמ מנן
מרוטבורין לל היה מחמיר אף בפני שאין לאוכלס תוך למנוה · והכ
פרין היה אומר דפני לגי לכילי מנוה אבל שאר דברים כגון בשר
עבוה וביצים בהס צלים · והלכה כהב מורי לשהוה אוס ולאחול
פירות תוך למנוה וחשמיחין שלא · שהה אף אוס תוך למנוה הבוא
שלין בהכה · ואוכ הוגש לל כהב רגף אם התקנ לוכלן דפני בשר
עבוה בעי מנוה היינו דוקא מי שקובע עליהס אבל מי שאוכלס
דרך שרא ודוש אין צריכין מנוה · ושהיה אוס שבי שרי · ומיהו
כיון שאין דרך להקנע עליהס אף הוקבע קשוהה עליהס לגי תשיב

קבע דלגי עדיף מאכילה שרא · דפף שאינה צריכה מנוה אבל הבשר
העשוי מה מיגן היקבש עליהס חשיב קבע צריך מנוה · מברכין
על המנוה בכל פעם שנכנסת בה · ואף הנכנסת במנוה
חביבין לכלכין צריך לברך בכל פעם ופעם כך הכתן הגאונים ואעפ שכבר
עליה בינם ראשון מעלין ומכרכין עליהס · ולה פ כיון שעקר קביעות
שוארם עושה בתוך הסנוה היא האכילה לכבוך על האכילה ופוטר כל
שאר הלבבים אף קטיבה שהיא המעלה מאכילה שהר · אוכלין אכילת
עראי תוך למנוה ונגן · שנין שבאי תוך למנוה אף הכ כיון שהאכילה
עדיף מעלה השאר · אין קבוה לתעדוכ של מנוה אלא אם יכול
לאכול ואם לא יכול לא יאכל שאין המצוה אלא כשיאכל שלא יאכל תוך
למנוה · תוך מליל · נס טוב הלאמון שהוא חובה לאפול בה שאף"ל אם
יכלו לשתים לא יעשה הכשם · ואף שי שיאכל בה מזיה קבע קבע ·
ואפ"ג דשיעור אכילה בסנוה הביבין שאינ לל כאשין שהוא חובה ש"פ
ואף למאכש למיכל אלא מזיה ואמור לאוכלן תוכף לה הלכך יקבע בה כאי
יכלו תוכף למנוה · היה אוכל ניכר בשתים אם יכלו כל כך עד
שטרחלל ההכשל שלפנין סול לקרוב ובפקר המקוה כהב מכלכל סול לקרוב
ט"פור בתוך המנוה שאם יכלו לתוך המקוה היה מכלכל סול לקרוב
כל כין שיכלו עד שיכלכל אף שאין לן הכשל שיכלכל
סול לקרוב עין משמע כן מדלא קאמר בגלגא כלי שיכלכל
אלא משכלכלת · משמע שהיחת מספ · פרק הנשמים
קנדס שבא משהלן צריך לחזור בן · נקן היה שן נידון בשתים
נקא אין צריך לחזור עד שיעבור מטוהרן אחר שעבר השחר
אבל אם עבר בלילה מעיהרן או שעלה עמוד השחר קנדס שעבר
אין צריך לחזור ולישן בסנוה · נשים ועבדים וקטנים פטורין
מן המנוה · טומטום ואנדרוגינוס חייבין מפקין וקלין שאינ
צריך למאכש רשיעור שבן שש שנים שבא חייב מדרבנן כל לחנכן
חולה אף אין בן מנוה בגין שחשש בוגשין אובשנכון הוא ומשמשין

בגמרא ושהה אפי׳ לדבר אחר כדי שיוכל לחזור למצוא אלא מקרוב
שפסק. ריטב״א בהלכות ובמיגדל אפי׳ עשרה ויכולין ואחרונים. ומדברי
רבינו נראה שהוא למעלה בהלכות כאשר תדע׃

הלכות לולב

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות
וערבי נחל. ודרשו רבותינו ז״ל פרי עץ הדר זה אתרוג. כפות תמרים זה לולב.
וענף עץ עבות זה הדס. וערבי נחל זה ערבה. והנה מקודמים על דרך
המעשה׃ דרך הלולב שיקח מן הדקל ענף אחד בתוך ולולבו של
תמרה. תמרה פתוח מעט. ובל יהא שיעמוק להתקרי׳ כתהרים
עביו יתר ואם יהיה באילו עד שכפתה ויתדיה עביו פשר אפי׳ אם לא יאגדנו
אבל אם יהיה באילו עד שכפתה הרבה ויתדיה ונעשה פעמ פתול ואם
נתקצו שני פתול. ואפי׳ שהגשו בעקלין מן המזרח. והתגפפות מרובין
אינו על כפיות העצין שכל אחד כפול ובבן ופטין אחד ואם נפרדין שהלך
בובין רוב אורך כל עצה ועצה ביניהם שבלולב פתול׃
דרך הלולב שיאחז שיקח אחד מיד משיגבה שני מקצתה. ויקח מיד
שלה אחר. וכן הרבה זה על זה עד שיתכפה כולן בהדדי עליו זה על זה וכל
אחד כתוך ואם אינם כפולים או שכל עליו בקרן האחד ויקח השני ערבים בלבו
שבים או שאין לו עלים הרבה זה על זה אלא כולו יד. ויקח שבה אחד למעלה ממנו
ונעלה עד ראשו. או אפי׳ הין שבין הדבה אלא שאין מגופין זה על זה כעין שפא
ויקח עבה השני עד שיכלה כל אורך הענף שלמטה הימנו פתול׃
לולב ש״בש שורתן או ריבו עליו פתול והמאגד כשהוא ביבשו רוב עליו
ולבבך שיהא הרוחק העליונה לחוץ. ולא עבידא לאוגד הדאש לו. ושיערך
היבשות פירשו התוקפות שיהא נפרך בין פרק והמאגד פי׳ משיסתם כל מראה
ירוק שבו ולבישו פשט ומן עיקר׃ עלעס בראשו פתול ופי׳ המאגד שקשרו

העלין שבראשו עד שיחתוך מעט מן השזרה ובעל השיטור כתב לגי שקשרו מן
מן העלין העליונים אלא שקשרו שלשה עלין העליונים פי עד השזרה ולא יחתוך
עד השזרה ואגוד הראש לו כתב דבריהם קשה. העלין העליונים מקפלם
בקלף בראשו פשוט ואי עביד כך מגן פי כלי שיש מן ב׳ דפעתא הוה פקעא
ופי׳ רש״י שהחלה בריחו היה כך. שיש מן שני שזרות מחזיק עלין כאן ומחזיק
למעלן. ולשון נקדן אינו מספיק מן דאם כן היה לו לומר מן שנדל מידוך כי הכי
דאמרינן לולבו דקלין בכך הוא אלא מיירי. שנקדן באמצעיתו של שנקרא
ונחלק העזורה פתול. ופי׳ רש״י שני העלים שהם העזורה כלה. נחלקה
זה מזה ונקדה עד השזרה עד העלין שלמטה מהם פתול. והמוגפים כתבו פי׳
עלין העליונים שדרכן לחיות מלחובלין. מחדיו זה תוך בדפין עד שנעלין בשהם
וכך אלקח פי׳ על כל העלין שבלולב שהן כתושין עבין אחד ואם נתפרדו פניהם זה מזה
ועדיין מחוברין בגבן בשר אבל אם נתלקן באבן כוב כל עצה ועלה נראה העלין
שבלולב פתול. ומן כתב הרמב״ם בפ״ז מהלכות לולב והמאגד כשיר׃ ש לו כמין שב
ניניס בשזירתו אגו שנתערך ונתפרק או שעקרם מאילנותיהן לפטור או לנדרין פתול ואבל
ערבים לאחרין כשר. ואם הוא מחזיק בראשו פתול. ודיקא כששזירתו מעופה אבל
אם העלין כפופין בראש כמין שודרך להיות בהדבה לולבין כשר׃ עוד
עץ עבות דרשו חכמי שעפתי מכפין את שרן והיינו הדס. ומי׳ דמי עבות
דרי״מין שלשה שלשה בחד ק״ש פ׳ שלשה עלין תמכין זה לזה בעמוד
אחד נמוך מחבירו. ואם יגאו הרבה בדן אחד ונשתו עד שהא כשורה ואלא שלשה
עלין בדן אחד כשר אפי׳ עשרה ויתן כדין שהיל שבשבע ועשרה מבפם ונשארין
כדין שלשה׃ הין בן שלשה לוגין ב״ג פשיעור אורך הדס ושרין
רוב העלין פתול׃ פיבו הזאוטים שקדין שיהיה בכל שיעור אורך הדס
עבות ואם לאו פתול. ובשל העשור פיבו אפי׳ אין שהא פעם אחד שלשה
באמה ד״א כשר. ודן פיבו כבי בבך. והלל בלולב. ואגו הדאש לו הפי׳ ב
בלבדין והמאגד דלמינה בשיק פל קשיעור שעות אפי׳ אין עבות בראשו
שלשה׃ בשו עלין פתול. אבל אם פשו פשר ושיעור היבשות
לפי עב שיהא נפרך בין פרק. והמאגד פי׳ אם נפרפין בין פרק יוכין הן כשר

בידו אפילו שאינו משבח אך ב"ה שפיר קדיש לעש"ה. ושוב לעשותו באחר מהברכות שיתקבל. ולא יברך שהחיינו בשעת עש"ה ולקיחה על ידי רבו אחר שמת לקיחה לילך אפי' אם שמה לו ביה"ד ושוטה בן הלולב ושוטה שפיר דמי אפי' כל הלולב חוץ מידו ובלבד שיהא דרך בבוד אבל אם אינו דרך כבוד כגון שוטטו בכל. ונוטלו לא יצא. ויעטפנו בשמה שמברך. וכן יעטפנו בשעת קריאה ההלל בהלל ובכל פעם שמקדימין אותו בקבל. וכן באתרוג. הדשיעה נמי אבל לא באתרוג. הקלוחה נמי. וכן יעטפנו בהכנתו שבקיום המצוה. והיעטפנו הוא שימלך יעבדן להלאה ויעטפנו שם ג' פעמים בהלל ושלשה פעמים בהובאה ומביאה עלינו ושנה כן ג' פעמים לצד מעלה ומורידה לצד מטה ושנה כן ג' פעמים. ומולידה לצד צפון ושנה כן ג' פעמים. ואחר כך מטה ידו לצד דרום ושנה כן ג' פעמים. ואחר כך לצד מערב ג' פעמים. שהוא כך הכל לו' פעמים. ונהרב בעל העטור ונעטוף דרבנן אגלימן ב"ה לקולא. וא"ן צריך לכל רוח ג' פעמים הולכה ושלשה פעמים הובאה אלא בין הכולה והובאה ה"ה ג' פעמים לכל רוח. ונהב עוד מקום אחר שיעטוף בו ולא יברך. ואחר כך מעבר הוא מרוחק הוא שלו. והמעטל בשוק הוא מושל באוכלוסין. והמוליך לצפון ולדרום נעשה דשת תיקוע הוא. ונגע לו נהב והשלם לא טען כן. אלא מולידין ומביאין לכל רוחות ומטין משר הוגג הקלה ד' מיני הלולה למי שיד רוחות הם שלו. ומיהן אחר הוגג תיקוע והתאנין שהם ג' כן היה נראה פשוט. ערבי. ומטין הגיים לעשות כן ובבל הוא ונדרבה כשמולין ומביאין לבי לנוחות. ואחר כך מעבר ומוליך הוא מרוחה פשוט ועבב. ש"ש לו ל' קיוות. גבל פשמולין ומביאין לד' הקיוות. ואחר כך מעבר ומוליך ש"ש לו שהה קיוות. נהב בעל העטור הולכה והובאה הוא הבעטוף. ואין צריך כעטוף שזהה ועלין. וכן נהב הגי"בון שאין צריך כעטוף שזהה ועלין שלא נמהרו אלא בדרך שנמהרו בהטפה מולין ומביאין ומוליך. ואלו הן מינים ולשבבים שהם חיסרי לו אחד מהם לא יברך עליו הנמיאים בידו. אבל אם יש לו הולם אפי' לא נעלם אלא נעלם ביחד אלא נעלם זה אחר זה יברך ובלבד שיהיו כולם לפניו וישהל הלולב החלה. חסר לו אחד מהמינים לא יברך עליו אחר אפי' אם לאו ומצוה עמהם שאם אחזם בידו עכשהם לשם מיצות לולב א"כא בל הקיף אבל באוכלי ד' מינים יכול להקיף עליהם. ובקדם שהשה שנים עשר עבות יחלקן בו בגבוהים אם הוגג מיון הדס ניכול להקיף אוהן אם לאו. ובהן כרוב הדס שהשה אפי' בהדי עקצ אחד יש פקול

ורב טהוגא. ואון כהב אם יכול לעשותו כולו עבות מיצוה יקח המובחר ואם אי"ש מיצוה אלא יקח עבות ממלא אוהה שהיה ומפיר רמי. ואן כהב אלא הרשות לו לילך כב עכרים עבש"ן אהן במקומ"א במובהא מפאה דיורות שלא לפחות מפח במשן לולב. ויש מקפין עד כמה"ן הפרים. ונטול ב"ש ולא בלולב. וכל ה"ש בשר לגלולה. לולב שאם לא נטלו שחרית. שלא על ב"ש ושבבית. ומכל מקום זכדין מקדימין למצוה. ונוטלין אותן בבקר שמיצוהן משבות השחר. ועקר מיצוהן בשעת קריאת ההלל ואם צריך לילך לדרך. ונ"ן. כגון להמהנין עטלו מיד קדש שילך ובלבד שיהא עמוד בשחר ונקרא ההלל בלא לולב. והמדקדק במעשה. עשה מאנשי. כושלם שהין יוצאים בידם. ולולבהם בידם. היה קונה קש ולולבו בידו אשם שאקוב לא מחק בידו מפר הגלה והפילין בטוהר הפלה שמא יבטל מכוונתו. שאם הכא כגון שהוא דבר מיצוה לא חיישינן שמא יבטל מכוונתו. קודם בתורה ונושא כפיו מניחו על לבו. ברקע. לבדק חולים ולמתם אבלים ולולבו בידו. נכנס לבית המדרש משליכו בידו בשוק ונוטלו בידו עבדן. ואקול לאמוד קדש שיטלנו. שמא ואכל קדש שיטלנו והוא על שולחנו בידו עבדן. ואקול לאמוד קדש שיטלנו. שמא ואכל קדש שטולו והוא על שולחנו בי"ש הראשון שהוא מן התורה. פפ"ק. אפי' אם שהות בי"ש לילך אחר שיאכל מים ראשון ואילך. אם יש שהות בי"ש לא. פפ"ק. מיהרין של מיצוה מוהב להכיח בו שיברך לאכילה ואכילה לבד הוקצה ולא להכיח. והמדיח בו כהב הל' שמתה שמין לו לברך בידו שהן כיח טוב בפירות דיקרין לאו לכיח עבד. ואבי העמי כהב ש"ש לו לברך הדם של מצוה מוהב להכיח בו שיברך אי"ו אלא לכיח ואשה הוקצה. ומקבלת אשה מיד בהה אן מיד עבדה אן מיד בשלה הלולב ומחזיכהו למים בי"ם והופיך ומביאין לה מיד עבדה אן מיד בשלה. ובחול המועד מיצוה להחליפם בד. שיישאר לח והדור. ואי שהביא לולב לישראל בי"ם שיב מחוין להחזיר

[illegible]

ים שם מזמרין קדיש וזמן מחכין מיד. ואחר כך קוסה דזמן לג ימים גלא מקדישי
ולא מקוסה דמקח מים ראשון חול יצא בזמן קוסה. הלכך צריך שלא להפסיק
בקוסה בין קדוש לזמן ואבי השלי כתב שים בסיל שם שלומר זמן באחרונה
מתי מקהלין מעת שהזמן מיכן שיך להבדלה. ואם הקדים לקבלת הראשונה
וב"ש שם מתפללין כמו ים ראשון ועשלין הלולב ומברכין על נטילת לולב. וכן
כל שבעה. אבל לעשין זמן ב"ט שם נחלקין בו הר שלמה בל שמשון מהר
שמין למומרין דממה נפשך. יצא בזמן שאומר בורא מאי אם הוא חול דלא ילא
מצלי המומרין בשחרית שיצא ילא דמי לזמן קדוש שאומר בסיל שם שאוסו
הוא בשביל הים ולא בשביל הקוסה. וכן מתבן דשי וכי ויב דצריך למומרין
קשוש שלא הכינו זמן אלא בשחרית אבל בשחרית נטילה. ואם היה אחמרב
חול. אם כן לא היה לן שחרית עשיה ולא שחרית נטילה. הלכך לא יצא בזמן שלא
אחאול. ואם זל המים לקבלא הראשונה. וכן מיכין בחשכנא. ומיהו לפי זרע
ברואה שאם חל ט"ב ראשון בשבת שצריך למומרו בשני כיון שלא אומרו בראשון
ומיצאין שם מקהלין באוחר כמו אחאול ומתפלל במלכים ויקהלו. עד בהיצאו
אותם מארץ מצרים. ומחזירין המקהלים למומרין ומומרין דקדיש ומתפללין מעתה
בלחש. ומברכין עליו. עומרין ההלל ומקיפין ההיכה בכל יום חוץ מהשבת פלוגתא
שבשבת. ומיצאין מתר הגרה וקורין בה בקרובות החן שבתפלת שחרית
ובכן הדרשות בתלת דיאוהן והשתא הוא כך. בים הראשון
של חול המועד כהן דמדע. וביום השני. ולני וביום השלישי. וישראל
חוזר וקורא. וביום הרולישי. ולני קורא מפטיר דימא. שהוא ביום השני
וביום השלישי. ובשני כהן קורא וביום השלישי. ולני ביום הרביעי
וביום הרביעי. וכהן קורא. והלי חוזר וקורא וביום השלישי
וביום הרביעי. וכן בכל הימים עד ביום הה והוא בכלל ומחזיר מתר

הזרה למקומן ומהתפללין הפלה מוסף ל ראשונות ולא ואוסר בכל יום בקובעות
המוספין מפיק. דיומא כיון ביום הראשון אומרין נאמור וביום השני פרי ס
כי בקל עלי. ובשם וביום השלישי פרים יון וביום הל וכן בכל יום ויום כמעשה
שלא תשבה לשלש מעין הפרי והימים ביחד הם יד. **ושבה**
שבחול המועד ערבית שחרית ומנחה מהפללין ז
כדרכן. ואומר עלה ייבוא בעבודה ובמעמד שלש ראשונות ון אחרונה ובדושה
היום באמצע וכולל עמו שבת. ויהבן לנו. אלהינו את יום המנוח הזה ואת יום חג
המצות הזה. ואותם מקדש השבת וישראל והזמנים ומעמדות שם מפרים נקודין
בג בפרשת השגג ראה אנכי אומר אלי. ומפטיר קורא בקידובגות של מפטיר
דיומא לפי מה שהוא היום. ומתפיל בחזרה. והיה ביום בוא ון. ולמעלה בהלכות
פסח כתבתי למה מפטירין בו. וביום הה של חול המועד שהוא השבת רבה מהלין
בחשכנא להדסות במזמורים כמו ב"ט. ואומר קדישה רבה במוסף ומרבים קדיש
בנחת לפי שבתן טרוטין על המים. והכל הולך אחר החתום. וכל מי המדפיס הפלין
במים. ויש נוהגין לפיים בן אעזרהו של לולב. ומתוך לדבר דהתם כתיב חתר גו. פי ל
מים. יה נפת. ומקיפין ז פעמים ומרבים בהתחנונים וכיוצא בהם על המים. ונוטלין שבבה
ערבי נחלים בן ביום בשבת. ופלין בה ר יחמן ולמדים. קוץ בעיניהם הוא פי
עיניהם המחזיקים חנ. וכתיב ומלאתי. קלוה ולכך מברכין עליה. וי יהושע אומר
מנהג ערבים הוא פי מנהג הוא בשלמא שהתון כן. ונתן מברכין עליה. ומתוך כך אלמא
מברכין עליה. דאתיכא למיה דלא אלישע בל עדוך ואיהו הוא. ומהתם
לא מברכינן. אבל עצוב ודאי מברכין. ובעב השוער פרב קא דלמא בדיך ל אלישע
בל עדוך מעמים דיחיד הוא ניחוך אינש דעבד בדיה לעצמו.
ורב שמעל בן חפץ פתח בל יחתן שמברכין. ואפ הכאש ל פרב ומנהג פרב אלפסי
פרבוצאין שיעור החבוש ב פעמים בתפלת מוסף בל יום ז לפי שבתפלת המנוי
אנו נוטלין הלולב. ובתפלת המוסף של היום אנו נוטלין בשבת בתי שמה. ורשי
פי חבית נאנ בריך חיבוש בלא עצים. והמבס ל פרב חביש בה של הדרעי ב פעמים
אין. ומן פה הל יחתן ן ועשה. ועשבה ון עבידה שיעור. וכמה שישורה ן בדי שלי

למין זרע שישרש אפי׳ שלה אחד בבד אחד ולפרוצה כלב עיניות אפי׳ שלא שיבב
הגיי״צ פתב שמכוונ הדבר שלה אחד בבד אחד ואינו נוטלה אלא בעט עקמה פי׳ שלא
יעוור דבר אחד שמא אבל אם יש לו בידו דבר אחד אין לחוש ואין אדם יוצא ידי חובתו
בערבה שבלולב אפי׳ אם הוכיחה שהי פעמים א׳ משם לולב וה כשר אחת אפי׳
אדם יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב אם הוכיחה שהיה פעמים ופקק הרמב״ן דאין אדם
יוצא ידי חובתו בערבה שבלולב אם הוכיחה שהיה פעמים ואפי׳ הרמב״ן לא
שהרי הוקבע לכל הן ואפי׳ כפקל אפור לכל ז׳ הימים ובשאיכ מותר ולדידן דאית לן הרי
ימי בשביעי פקק ח אפור אבל בע פקק שפיר מיהר ובהכי ל״ש אפי׳ אם הוחזקו
של תן בפי׳ שאמר אף בע אפי׳ דק״מ לן שמותר בע ה״ל בשאר הימים אבל
הכא אפור משום הכנה דכיון שטבת לפניו אין טבת מכין ליט ולא נהירא לאפי׳ הכא
דלא שייך בי׳ הכנה ומן טהבן בן חהר ... הפי׳ש שבעה שהרצים לן הימים
בכל אחד יוצא בה ונוטלו לאחר אבל ביומן אפור שהוקבע לכל אחד הים ...
ואחר שצמר תעודתו ביום השביעי לגג יתחוב מוסרת שמא יזרמן לן תשרה אחר כך
יוצרך לאבול בה אבל מוציא הכלים ממנה מן המחה ולמעלה ומהקין הבית לאבוד
יום טוב האחרון ואם יוצא לאבול בה בח צריך לפחות ל׳ שע ל׳ לשעות הכי׳ג שיוכ
ושב בה לשם מצוה מוכח שלא יהא נדאה כמתקיף ומהן דיוקא לבע אבין ישרל
שוין צריכין לישב בה בח ויום שביעי הוא להם חול הלכך יכולין לתקוע ולפחות
בה אבל אוכל צריכין לישב בה בח ואין לעשות בה שום הכרא של פקק שלכי
משום פקק שביעי אבל יכולין בה ואם רוצה לישב בה בע אי אפשר לפחות בה
בח פקק שהוא יו ומה יעשה להכרא אפי׳ רוצה שיאמר להעת בה הכל יחתו
בה ואזה יו הכרא ואם היא ודאי שמותר להכין בה הכל ביוי בהגבה פלי המאכל
שהן מוכנין להשתן במנחה ... ומנחה ואילי מוכנין פ בח ולדידן פ בע שהוא
פקק ח ונהב אוא ול ובד מלא שבת במוצאי יו הגחלים של תן נוהגין שלא
להתחיל מכוי קוכה עד מוצאי שבת ונדגה דשרי ... ובין שמיט ערבית
מהחלין ב דאשוטה עי אחרונות נקדושת היום במוצאי ואוסר ליהנו לבע אה
יום טוב שלאחר הזה ומקדש שלית ציבור בבית הכנסת ונתעכין לבריהן ואוכלין
במנחה מקפ שהוא מקפ ז ואין מבדילין עד שיבוה שאם כן ל״ע עוכרי עבודה

חול אלא שאוכל ושבין בה מקפ ולא שייך לומר בישראל בה ביוצר שעשהו חול שכן
דרך בני אדם לעשות לשב בקומה אפילו שלא לשם מלאכה מוכה ומקדש ואוכלין
זמן ואן למחר ושבין בה ויש מהרהין שלא לישב בח בלילה ובין שמיט ישבין בה
ואינו מהוין ... ובבקר משכימין לבית הכנסת ומתפללין יוצר כמו עבי״ב
עומד ההלל ומוציאין שם ספי הוציאו ואוכלין בא ה בפרשת ראה אנכי בפרי
כל הבכור ואם הוא שבת אוכלין ז ומתחילין מעשר העשר ויש שמתחילין למעשר
מעשר העשר לפי שהוא זמן אפיקה ומהתחילו עכ״פ במלכים ויהי כשלוה
שלמה ומחזירין קה למקומן ואומר שליח צבור קדש ומבדיל משיב הרוח ומוריד
הגשם ואם מתחילין לומר משיב הרוח ומוריד הגשם אין פוסקין כמו שמוכיח
למעלה בתפלת חול ... בלילי הושיע מתפללין כמו בלילי שלפניו ומקדשין
ואומרין ומן למחר ומתפללין כמו בימי שלפניו ומוציאין ב ספרים ואוכלין באחד
ואוחז הברכה ומפטיר לוקח בשניים כמו אתמול ומפטיר במלכים ויעבור שלמה
לפני מובח ... ובירושלמי יש מפטירין ויהי אחרי מות משה והיו הצנן ובבלי
מוכח כבר קיימו אותה שמתחילה תורה לפי שמוציאין בה התורה ואוחזי לשמות
בתימה ואוכלין תיר להתחיל בראשית כדי שלא יהיו פתחון פה לשטן ולקטרג
ואומר כבר קיימו אותה ואיכ כוצים לקריאה עוד ומכבה בפיוטים כמו שכר
בבלי אבות יש מוסיפין שמוציאין כל הספרים ואומרין על כל אחד ואחד פיוט
וכבר מקום ומקום שנהגו בשמיני עצרת והמתחיל עכדין ומבדיל
ואבדנה וקדנו לכל מרשיהם ועושין משתה ושמחה ויש למוציאי שבת אלא שוין
יש מבדילין בתפלה ונכון על הכוס כדרך שמבדילין במוצאי שבת אלא שוין
מבדילין על הכר ולא על הבשמים כמו במוצאי שבת ס

הלכות חנוכה

מצוה חנוכה כדתניא בסה בכסלו ימי חנוכה תמניא אינן לא למיספד
בהן ולא למיגר בהון העיתא שמשעבתן יונים בהיכל ולא טמאו כל שמנים

שמחיל ובשבת יד מלטרוח ביה חשמונע ועמוס כדרך ואפ מקנח בשבת פך אחד
עומן שהיה חתוס בחוקאו של סהן צדוק ולפי היה בו להדליק אפס יום אחד ונעשה
בו נס והדליקו ח ימים למדה אחרת קבעום ימים טובים בהלל ובהודאה פי לומר
בהם הלל ולהודות לומר בו על העסים בהודאה אבל מקרים הם בעשיית
מלאכה ועוהבין העשיים שלא לעשות מלאכה בעת הדלקת הנרות ונהגו להדליק
ואת אם יש מלאכות שמהבין אישה בבל יום אין להדל עמהם משום קבוע
המעדים ונראים כהן בהם איקור ואי אתה דאגי להחדים בפניהם ונראים
חטאה חטאבפה והר מאיר מרוטנבורג היה אומר שיבני המעונות שמרבין
בהן הם מעשה ישוה שלא קבעום אלא להלל ולהודות ולפי למשה ושמחה
ואין מתעדין אלא להבליג חמס בפנין ולמעשה בהלכות דגש אדש פרבו אם
ש לנקר בהן צדוק הדין דיינן כי גזירה הוא בעדות הבנו להדליק בהן
נרות בכל לילה כדי להזכיר הנס וצדוק הדין אדם לזכות
בהן תאר ואפי עבי הקבל צדקה שואל או מוכר נפשות ולקחת שהן להדליק
והזהיר בהן יהין לקבוע הלמיד חכמים דבר הזוכו הוה בעל בחלוק אפקתא דאבין
עזרא וזכות דהוו בעלמא אלא בפרא רבה עפרא מילתא רבה
אידי בד אבין ורב חייא בד אבין ומחה נירות אדלוק בלילי בשבתות אחד מבואן
ואילך מעמיק אחד בפני עצמה ולילה שבת שבלילה הואחרון יהין ת ואפי אם רבים בע
הבית לא ישתו ורבי נר ש לו שהי פיזה שנה בשביל שהם נמוי מלילי לשתות
ואילך ואם אינה דשבה שהן יהדי פה פתילות אם כפה עליהן כלי או פחילה מחשבת
ככבה אחד ואם לא כפה עליהן כלי אפי לבר אחד אינה עולה לפי שהוא כמדליקה
ומהם בשב השעוה מיהבבל שלא הדליקום זה אחר זה כאחבע שנעשית תדורה
אבל אם הדליקום זה אחר זה כאחבע שהיא נשהה כמדורה יצא ובלי דאפי הדליקם
אין להדיר בהם פחילות נפה ובול יש להדליקה ג אם הפחילות בתוך הלפה
בדול אפי בתוך מבואבע מהחברות ואם הם דבוקות אפי פתוחות מבואבע אבי
להבי קאמר כפה בלי דהוה מילתא דפרסומי נסא ומהחה עב הפתוח
המעיבה לרשות הרבים מבחוץ ואם הבית פתוחה לרשות הרבים מהחה עבה
פתחו ואם הוא דר בעלייה שאין לו פתח פתוח לרשות הרבים מהחה בחלון

המעונה להה ובשעת הקטה שנין באשנין לפיים המצוה מניחן עב שנעל גג
נדין עצים ב בר אחר להשתמש לאורן ואפ יש שם מדורה אין צריך בר אחר
אלא משתמש לאור המדורה ואם הוא אדם חשוב שאין דרכן להשתמש במדורה
צריך בר אחר אפי אם יש שם מדורה מצוה להניחה מעשרה עפחים ואפי
הניחה למטה מי עפחים יצא אבל אם הניחה למעלה מעשרים אמה אפילו
בד עבד לא יצא דלא שמעינן בי עשו ולילא משום פרסומי נסא וכיון דבי
יעל הלני דוקא בשמניחן בחוץ אבל כשמניחה בבית אפי למעלה מכ אמה
כשירה פדאמר בי מנסה אם דומנות מצויות לפנך אפי למעלה מכ כשירה
דשלמא בי עשו ואל שנין הנדון דומה לריש דהכא בעינן שהשלוט עינן
בין ובין שהמוצאין לצעוק עב על ידם שלוט עינן בין אבל הכא שצריך
שי שלוט עינן בגר כדי שהוא למעלה מכ דלא שלוט בי עשו מאי נפקא מינה בין
שהוא עדיין למעלה ממנו בשבילו לא שלוט עינן בגר ט"פ והר מאיר מדינעבורך
היה מדקדק להניחה למעלה מי עפחים ולמעלה מעשרה ומצוה להניחה בעפרת
המחוך לפחת שמשתמל בני שהבא מעוה מימין ובר חנוכה משמאל ובהבי אבי
העזרי שאם אין שם מעוה בפחת מניחה מימין ובמקום מצוק הסמוך לפחת
יניחה בדלת עצמה ישה מצוק של פחת לצד שמאל ובבית הכנסת מניחה לדרום
ויכר למגדה שהיכך בדרום תצך שיש לה ב פחחים משוב דוחוק צריך
להדליק בשני הפחחים שלא יחשדוהו העובדים לנסך משם שלא הדליק בהן הפחת
כך לא הדליק בזאחת הלכך אם שני הפחחים מלוחי זאחת שיכולין לראוהן כאחת
די לן באחד מהן ובהכ בשל השוער לדידן שמדליקין בפנים אפי בשני הנוחות
די לן באחד שהן הכירא אלא לבני הבית והם יודעים שני הפחחים הם
של אינש אחד ובראוה שהן להבל ראוק לדידן אינה חשד כיון שאדליק
בפחת הבית העובדים רואין שלא הדליק ואינה חשד מצוה
מצוק שיעשה החלה של פחת שעה מן הלילה שאז
העם עובדים ונכנסים ויוצאים אותה ואינה פרסומי נסא חלוק צריך ליתן
בה שהן כלה השעור ואם הן בה יכר יכולבבותה לאחר שעבר שיעור
זה הזמן וכן יכול לה שהשש לעמוד לאחר זה הזמן שעבר שיעור

מצוה. ומכל מקום עדיין ומעה כל הלילה. ולילה כהלכתו בלילה שהתה שפיר אין הויך
ולא הדליק עם שקיעה החמה מדליק עד שתכלה רגל מן השוק. עבר והזמין איכן
מדליק. אבל גם עבר כל הלילה ולא הדליק לגמ׳ מדליק בימים המחלת דשייך בעיהרא
פוגי מהניא ליה. וכן לא שנים בלילה של אחדין שבבר עבר ומע. וכן כתב הרי
צחק בר יהודה והלכתות כתבו דלדידן אין צריך לדקדק בזמן שהבנו מכמים
שמא נתעכבו אלא כתם שהיו מדליקין בחוץ ונכנסו זה בזמן אין שבבין ואבל אבל
לענין שמדליקין בבית ואין לנו הכירא אלא שבו הבית אין מדליקין על הזמן והתם
במתני המצוות ואבל מקום נפין להדליק בעד בני הבית שעוברין ועושה שנוף לדידן
צריך לדקדק בשיעור אותן שמדליקין בתוכם היו שמדליקין בתחת הבית והן
פרנסת יש הכירא לעבדים ושבים. כל השמנים והפתילות פסולים לה
בין בתול בין בשבת אף הפתילים. לענין של שבת מפני שאין
לוקין. פה שאין השמן נמשך אחר הפתילה כשהין לה דלא מיישיין שמא תעבור
ויחזור וידליקנה שאף בתול אם כבתה לנדס שיעבר ומעה אין צריך לחזור ולהדליקה
ולא מיישיין שמא יטה מפני שאין מדרין. פה שהרי מקרין להשתמש לאורה לה
שמא הטומיט של רבדשה פנין לעמוד. ולא טואר השמיש נעקר הטמיט עביה בעליון
כדין לפני מעורה לאורה אמנם. ובעל העשוך שהם דינוקא בשמיש של תוך
לבל השמיש של רבדשך שרי. ונע מהיכא לאגא הכאגא זל. ונפקא שאתרו
להשתמש לאורה מוקפין נר ג שנם. שהקשו לאורה שיהא אינהו השמיטו לאור
מדליק. אבל גם עבר כל הלילה ולא הדליק לנע ידליק בימים המחלת דשייך בעיהרא
פוגי מהניא ליה. וכן לא שנים בלילה של אחדין שבבר עבר ומע. וכן כתב הרי
צחק בר יהודה והלכתות כתבו דלדידן אין צריך לדקדק בזמן שהבנו מכמים
שמא נתעכבו אלא כתם שהיו מדליקין בחוץ ונכנסו זה בזמן אין שבבין ואבל אבל
לענין שמדליקין בבית ואין לנו הכירא אלא שבו הבית אין מדליקין על הזמן והתם
במתני המצוות ואבל מקום נפין להדליק בעד בני הבית שעוברין ועושה שנוף לדידן
צריך לדקדק בשיעור אותן שמדליקין בתוכם היו שמדליקין בתחת הבית והן
פרנסת יש הכירא לעבדים ושבים. כל השמנים והפתילות פסולים לה
בין בתול בין בשבת אף הפתילים. לענין של שבת מפני שאין
לוקין. פה שאין השמן נמשך אחר הפתילה כשהין לה דלא מיישיין שמא תעבור
ויחזור וידליקנה שאף בתול אם כבתה לנדס שיעבר ומעה אין צריך לחזור ולהדליקה
ולא מיישיין שמא יטה מפני שאין מדרין. פה שהרי מקרין להשתמש לאורה לה
שמא הטומיט של רבדשה פנין לעמוד. ולא טואר השמיש נעקר הטמיט עביה בעליון
כדין לפני מעורה לאורה אמנם. ובעל העשוך שהם דינוקא בשמיש של תוך
לבל השמיש של רבדשך שרי. ונע מהיכא לאגא הכאגא זל. ונפקא שאתרו
להשתמש לאורה מוקפין נר ג שנם. שהקשו לאורה שיהא אינהו השמיטו לאור

שלה

מדליקין. אחד יהודי בתים לשמש ואם פירש ג׳ זה מהם.
אלא כולן לבדוק אחד בך אחד מהם ג׳ זה שידעה להיות שמש אפי הראשון ג׳ כדין
השמיענו או דינקא הנחתין והכי מלתיבר. השובה עדות קטנה אין להפלין
בהם הלבך הנחתין היה טוענ לשש הטנה אלא שנם שהתש לאורך שהתש לאור
אותן הנר. ואין שם שמש עליו כי השמש הוא שמדליק בו הערוב עב. והר משיב
מדרשהורך לא היה מדליק בשל תרק אלא בשל מדרש. ונטלא היה לו אלא שם
חב׳ת היה לנדס חדשים בכל לילה. ונטלא היה לו חדשים תיה מאמין באור דוגו
ה׳ן כמן חדשים דתכ׳ו גיהאר במקרא מקדשים אין מדליקין בשר ישן אין לו אלא

נר ישן מלבנן באור פה. פה ומוכיח. ונתנם נר שבתלמוד הוא של חרס. הלכך בשל
מהבנו אין צריך. ושל זכוכית אין חרס מאלקה דיוע כמהבקר. מדליקין מנר לנר
ודוקא בטר חנוכה עצמן שיפול להדליק אחר מחבירו אבל אפיל
להדליק נר של חול נדי להדליק נר אחר של חנוכה. כש שאין להדליק בה נר של
חול לעולמן. ובמקום קהדוטות הרך להדליק מנר לנר על ידי של חול. ותשיב נר של
שבת ושל בית הכנסת סולם של מלוה הם שיפול להדליק מזה לזה. ואוא הלאכו נל
כתב נתבאר הראשונה הדלקה עשה מצוה ולא הטוה שוגג היתה
מוכחת במצוה שלא לטש מצוה חנוכה מדליקה שם ואין צריך
להקירה ולהניחה לטש מצוה חנוכה. הילכך עשויה שהיתה דולקת כל היום לעבב
מבבה אנתה ומדליקה לטש מצוה חנוכה. ומכל צריך שידליקנה במקום הטחה
שאם הדליקה בפנים ונהנית אחון לא יצא שהרואה אומר לעולמן הדליקה. וכן
הדליקה ואחוה בידו במקומה לא יצא שהרואה אומר לעולמן הוא אוחה. וכיון שעקר
המצוק בשעת הדלקה צריך שיהא בנר שיעבר שכל הנדס שידליק אבל לא
ידליק ויהין שכל אחר כך. ולא ידליקנה חדש שנעה וחין. אבל אשה מדליקה
שוגה היא היתה בנת ח׳בית בהן. המדליקין בליל כאשון מבבך להדליק
ושעשה. וטוחיכן. ואם לא בירך זמן בליל כאשון. כתב בתשובה
שמבבך בליל שני אין אומר. שיזכור. ואליל כאשון עליך מבבך שהכל להדליק
ושעשה. והלכה הטרוך לבבך בליל כאשון שהכל שעשה טפים ושהחיינו. ומבבן
ואילך אינו מבבך אלא שעשה טפים. ודוקא שאינו עבה להדליק. אבל מדליקין
על הכוס שהולך בדרך ונוגה הטרוך בשר אבל בשאין אחר אין צריך לבבך.
בפיקין במתני׳ פוקדים המדליק אחד שמדליק אומר הטרוך הללו אנו מדליקין על
הניסעשות על הנסים ועל הנפלאות שעשית לאבותינו ואם בהגיע הזמן
וכל העוה׳ר חי חעשה השמנה הטרוך הללו קדש ואין לנו רשות להשתמש בהן
אלא לראותן בלבד כדי להודות לשמך על נפלאותיך ועל נסיך ועל ישועתיך
וכן היה עתן הלל הזקן ממעבורך ואוא ול. אבל מדליקין בפני
עשמן שאינו יצא בשל בעל הבית ואהן בפניטה שיהן לו
וישתמש עמו עב. ואם מדליקין שלין בבית אין צריך ונכ. ואם ישלח פרוש

פתוח לשמש גיגע ינצא בתוה שמדליקין לן בביתן ולא במי שישתתף עם בעל הבית
עד שידליק בפתחו כתב הגאון הרא"ש ז"ל בתשובה בן הענגל הרא"ש בבית אבין
לן הענגל גאלל חבירו ניט לן בית מ"וחד לטיטה צריך להדליק כיון שיש לן בית
מ"וחד לטיטה והעלם רואין אותו שנתנו ניצא בן א"כא תשדא אם גיגע מדליק
שאין העלם יודעין שנתכוין גאלל אחר ואפ' לדידן שנוהג מדליקין בפנים ומתרצינן
בגי העיר ודעין שנתכוין במקום אחר אפ' הכי שייך תשד כי הכשם עוברים לפני
פתח הבית ורואין שאינן מדליק שם פתח רב שך שלום אנשים ורבה
הדליק בחנך אחת שורת הדין שאם משתתפים כולם בשמן ינצאים אנגם אגר
אחד אבל להידור מצוה כל אחד ואחד מדליק לעצמו על פתח ביתו ואם פתח
אחד למשיה מייב למדליק אשדנ הנרתך מן השמן ומן הפתילות
בליל ראשון מעלין ומדליק בליל שני העליה בליל שני
מעלין ומדליק בליל ג' ומן בכל הלילות העליה ממנו ליל מ' מעשרה
מדינה ושורפין בפני עצמן שהבי הנקיה למצוה ואם יתגרם ממנו בשמן
לבטלן ולא דמי לענים שנשדין מן הדקל לתוך התנור כ"ע שאיבה עליהם
עניים מנקים ומבטלים דשמנו הרם שאינו נהנה מהם עד גחר בישרן אבל
הבא נהנה מהם בשפה שהנר דולק ואפור אם מן שהשהוין לטוה הבאה
לנר של חנוכה דחייבין טומא בגא ליהנות ממנו כיון ששוה אנהן לענין מצוה
ואפ' אם נרצין לכבי מצוה חייבין שלא יהנה מהם עד גחר בישרן אבל
מעלין לדידהו נר א' של חנוכה ושל שבת קדה של שבת ולא של חנוכה
ש"ן לשל שבת ואין דן מעלין לקדוש נר של חנוכה ויין של קידוש הינם
קדה נר חנוכה ולא יין ... פר בה"ן נר של שבת ושל חנוכה דדלין של חנוכה
בלאש דאי מדליק של שבת בכי שוא איתקי ליה למדליק שלא חנוכה דהלק
קבניה עליה לשבת בליל שבת צריך ליתן שום דבר לחוץ בין הנרות
משפיתם לפתח בשביל הניח שלא יכבה הגדות בשתורת הדלת
דנר שאחרי הדלת אתה לפתוח ולהגעל בנגדן פר הר מאיר מרינטבורג
משה"ה שי בצרפת ראיתי גאת מה הלל שמגעל שלא היה לן מקום אחרי הדלת

להדליק נרות של חנוכה והיה קובע אותם הוא לה עצמה אחרי הדלת ונתן הנס
טעם לדבר דכיון שהדלת בטילה לפני בית חשיבה כמחובר לקרקע ולא חשיב
כמטלטל הכי נשמעתן אן עשה הדלת משמש אן השערות אל הקרקע או מגיעה
מאזן ונאחזת מכבה אן מבעיר דהא כר של הטבלא מגעיר הטבלא והוא נוגע ולא
מ"ישינן שמא תבבה פשאיבה השמן לפתן או לאחזין דלא שייך בי הני ביונא מרבה
גו מבעיר ואפ' אם שייך דבר שאין מכבין מוכח ולא פליג ר"ש שם ואפ' הכי
שפ' כי נר שאחרי הדלת אסור לכשול ולפתוח פ' הכר הקושה שאחרי הדלת
ובפתיחת הדלת ובנעלתו מרחיק השמן מן הפתילה או מקרבה אליה והיינו
דבר שיש הטבלא מעכיד בשאין בו שמן דחשיב ליה פתיל ר"ש אם יש בו
שמן ... רושלמי במיגאי שבת אין מדליקין בנר חנוכה שאין נהנין לאורו
ואין מבזיקין על הנר עד שיאורו לאורו ... כל שמעתי חי חנוכה מצוה
של חנוכה פ' של העניים בהלה ובברכת המזון ונומרין בהלה
בבלסת מודים ובברכת המזון בבלסת הארץ ואם לא אמרו אין מחזירין
אותו ולא היה חוזר אם נזכר שלא אמרו קודם שיעקר את רגליו ואיתן נראה
לה' נן דשבת גזר גל' ולמ' אם נזכר באותה ברכה כל זמן שלא הזכיר השם אפ'
בין ברוך אתה לשם חוזר ובמוקף של שבת ולא וחנוכה צריך להזכיר גם
כן של חנוכה משום שאין מוקף בחנוכה יש שאין מזכירין בעל העניים כשם
שעשיר להם וכן לפי שאין אומרין הלל בהודאה ויא כיון שצריך רבים
הוצ יכול לאומרו כמו שלא ניבוא בשבועה אעפ שלא ישאל אדם צריכין
לן אחרונות אלא כיון שצריך רבים הוצ שפיר דמי ובפירוש רב עמרם
שנו וצ"ל לא היה אומר אותן אלא היה מתפיים ועשיר להם שמש עבורו
בימים ההם ובעת הזאת כל שמעתי חי חנוכה ואומרין ההלל וכן
קריאת התורה מקדש וקורין בהלכות
תנוכה וקורין בפרשת נשואים כפרשת נשיאים שלשה בכל יום והפרש בפרקיהן
משום שנשלמה הלאכת המשכן בפקלין ומתחילין מניה ביום שלושי
משה ויש מקומות שמתחילין בבראשית בהשם ומנהג יפה הוא לפי שעשרה
הנשיאים של ימי החנוכה וכן מקדר ביום הראשון מתחיל ויהי ביום כלות משה

יקורא אותן כהן ולוי. וישראל קורא בי"ט הראשון. בי"ט שני כהן קורא
בי"ט השני עד פרי אחד ולוי עד בי"ט השלישי. וישראל חוזר ויקורא בי"ט
השני וכן בכל יום. בי"ט השמיני מתקיל בי"ט השמיני כל הקודם ני"ש
מקומות שקורין עד פרשת בהעלותך כדי להשלים של חנוכה בפרשת
הנשיא ומתחיל משם והוא ובשבת שבחנוכה מוציאין שני ספרים בג' קורין
עשרה של יום. ובב' קורין של חנוכה ומפטיר בנרות של זכריה רני ושמחי.
ואם חלו בו ב' שבתות מפטירין בשני' במלכים בפרות של שלמה
ואם חל ר"ח עבת בשבת מוציאין ג' ספרים. וקורין בג' בשני' של יום.
ובשני של ר"ח. ומתחיל בי"ט השבת ויקרא ובראשי חדשיכם. ומפטיר
קורא בן של חנוכה. ובשחל ר"ח בחול מוציאין ה' ספרים. וקורין בג'
שלשה של ר"ח. ובב' קורא ג' של חנוכה.

פרק הפרשיות

ר"ח אדר שחל להיות בשבת קורין פרשת
שקלים שהיא מכי תשא עד ועשית כיור נחשת. ומפטיר ביהוידע בן שבע
שנים יהוש במלכו. ומוציאין ג' ספרים. בג' קורין בשני' של יום. ובשני
קורא ג' של ר"ח. ובן קורא מפטיר בפרשת שקלים. ובשבת שני' פרשת
זכור. וקורין שני' של יום. ומפטיר קורא בפרד מלחמה בפרשת זכור
את אשר עשה לך עמלק עד קוף הפרד. ומפטיר כה אמר ה' צבאות פרד
ובשבת ג' שהוא ע"ח בחדש מפטירין. ובשבת ד' שהוא ט"ו בחדש פרה
אדומה שקורין פרה אדומה. ומפטיר ביחזקאל ונרקתי עליכם מים טהורים
וטהרתם. ובשבת ה' שהוא כ"ו בחדש קורין פרשת החדש שקורין
החדש הזה. ומפטירין כה אמר ה' ברושלים בגי אחד לחדש
ואם חל ראש חדש אדר בתוך המתוך. מי השבוע אותו. בערב שבת
מקדימין לקרות פרשת שקלים בשבת שלפניו ומפטירין בשני' כה
שהיה פרשת זכור בשבת המתוכה לתוליס מלפניו. ואותו חל להיות
בערב שבת מקדימין לקרות פרשת זכור בשבת שלפניו כדי שיהיו
יכולין קודש לעשייתה. דפיגב והימים האלה נזכרים ונעשים. ואין משריצה
המדר והנע מפרש המדר לף הימים שנאמרו לקבוע בהם אדר והם ל' יום

שבת ני"ם שש ני"ם בביע ני"ם שישי. ומיתן זבדן. אם חל ר"ח בשבת אין המדר
כאן שנדחה לעגל ואם חל ר"ח אדר ב' ני"ם ב' מקדימין ויקורין פרשת שקלים בשבת שעברה
שהיא כ"ט בשבט. ובשבת שניה שהיא ל' באדר מפטירין. ובשבת ג' שהיא א' באדר
פרשת זכור. ובשבת ד' שהיא ב' באדר פרשת פרה. ובשבת ה' שהיא ג' באדר פרשת
החדש. ואם חל ר"ח אדר ביום ו' מקדימין ויקורין פרשת שקלים בשבת שעברה
שהיא כ"ז בשבט. ובשבת שניה שהיא ל' באדר מפטירין. ובשבת שלישית שהיא
א' בן פרשת זכור. ובשבת ד' שהיא ב' בן פרשת פרה. ובשבת ה' שהיא ג' בן פרשת
החדש. ואם חל ר"ח אדר ביום ז' מקדימין ויקורין פרשת שקלים בשבת שעברה
שהיא כ"ה בשבט. ובשבת שניה שהיא כ' באדר מפטירין. ובשבת ג' שהיא
א' בן קורין פרשת זכור. ובשבת ד' שהיא ב' בן מפטירין. ובחמישית שהיא
ג' בן פרה אדומה. ובשישית שהיא ד' בן פרשת החדש. ומוציאין ג' ספרים בשב"ק
קורין עשרה של יום. ובשני של ר"ח. ובן קורא מפטיר פרש החדש. ומפטיר בשב"ק
ומיתן ושו בן דד ובית. פי בשחל ר"ח אדר בשבת אז מפטירין בשו ומיתן ושו. ובשחל
ביום ה' אין מפטירין בן ומיסן בן. ובשחל ביום ד' מפטירין בד בן. ומיתן דך.
ואם חל ביום ג' אין מפטירין כב בן. ובית בן. ומיתן ובית. ולמעשה בהלכות עיבור
פרשיות. פרשת שקלים שחל להיות בשבת שמוזהרין הצנה במקום שמפטיר עגלה
למטן ז' מוציאין ספר ג' ויקורין מוגמה תצוה עד ועשית כיור נחשת. והן שהוא
המפטיר חשר ויקוא מכי תשא עד ועשית כיור נחשת. ואם חל בשבת שבה
תשא עזמה במקום שמפטיר עגלה למטן ז' קורא מכי תשא עד קוף הקודש.
והשביעי שהוא מפטיר חוזר ויקורא מכי תשא עד ועשית כיור. ובמקום שאין
מפטיר עגלה למטן ז' קורין ז' מכי תשא עד קוף הקודש. והמפטיר חוזר ויקוא
מי תשא עד ועשית כיור. ולפי חלוק פרדים שלנו לא יבוא כן לעולם.

הלכות מגלה

בי"ן בתי"ת תעניית ואת"ו גרבעה עשר ואת"ו חמשה עשר ומי"ן ק"ל
כיון דלוא למיקבע הכין. ואע"ג דק"מ לן דבעלה יצ"ת תעניות כחמוה ופוכים

לג בשלה ונם הן לפניהם ולאחריהם נמי שפיר נראה לן בשלה העגול כל
מקום שנהגו לאפות בהן לפניה ולאחריהם ומי שפיכר בהן הני נוקבין
להשעונה בין רלג עדיף לפניהם ולאחריהם דקדים משאר נמי בשלה העגול
וכיון שבשאר הימים בשלן שקבן ומורך להשעונה בהן אפילו בחמוה נקדים לג בשלן
עקבן לפניהם ולאחריהם מיהא מורך ושוב יש לן למיך מילתא דרבינא בן מיכל
ב זמן שהלה לפל היגג שהכל מתקבצין להעגונה אפילו בשאר בני הפלגים לעיירות
לומר קליחות והתנונים לפי שבן טהלן לעמוד על פשטן והיו ישראל מתענים ומגנ מעשים
במקום שהיו עושין הם בימי מרדכי ואסתר ונשחל פורים בימים האחרונים העגונים
ליום ה שלפניו לפי שהיו להכנות בן קליחות והתענים ולפי שהיו לשמוח בן בשבת
שבת שלא יפלפו להכין ערב שבת ויש מהגונים ב ימים באדר והכי נהיגי במקומות
מגלגלים רבותינו שבשעה מהגין באדר ב השמות של אפילו אפילו שומרין
היו בתקן לפי היו דיקים להתענות בעתן שבן יצאלן שבותיהן במלכים ונוקם המשלח
אמן ד יהושע בן לוי חיב אדם לקרות המגילה לשמותה בימים והיא מצות עשה
מדבי תורה ומבדלין עליה מעי שמבדלין על מצות דרבנן ועלין
אדם ליזהר שלא לבטל קריאתה שהרי אפי בהנים עלין לבטל עבודתם כדי
לשמוע מקרא מגילה ואפי תלמוד תורה שקולה נגד כל המצות מבטלין אותה
לשמוע מקרא מגילה ואפי מן הדין אין דבר שדוחה מקרא מגילה
אלא קבורת מת מצוה קודמין ואחר כך קורא אבל שאר כל המצות כגון
אפילה הילכך צריך אדם ליזהר בה והנה מתרגל הלבותיה התלה אבגר ומן
קריאתה ואפי מן שחיבן לקרותה ושנין לקרותה והשר הקונה וברונותיה
ופידורן של יום ומצות תעניתא ומתנות עניים ושילוח מנות ונגי קורין בפקדון
והעשרת מגילה בלילה ב"ד אלא שהכרכים המקפים חומה מימות יהושע
גלגל
בן עין קורין בעון ואפי הם בתוקה לאחר ואין הכפרים המתוקנין להם אפי
אלא נוהגין שאהם קורין בעשר אלו שבאים שאהם אפי אינם מתוקנים כמון
שהם בהר ובבקע שלא יהו רחוקים מהם יותר מאל אפי אינה מוקפת עכה אפי
היתה בימי יהושע קורין בעון ואפי כלך המוקף מימות יהושע אפי אינן

BIBLIOTECA PALATINA TARA

עשרה בטלנין שמשכימין ומאיר בבית הכנסת קורין בעון ואינן קורין מוקף
אפי אם אין הוקף תחלה ואחר כך עיירבה אבל אם עיירבה ואחר הוקף
לג וכתב הלי מאיר מרוטנבורק דלא מקרי עיירבה ואחר לקרות מוקף
כשישב רחלה אדעתא שלא לחזור אבל אם עיישב רחלה עד דעת לחזור
מקרי שפיר הוקף ולבתוקף ישב וכך שהוא מוקף אם הוקף מימות יהושע אם לאו
קורין בי"ד ובכפר ולעניין ברכה אחי הלי יראל ז"ל מפרכב שיקראן בלא ברכה בשני
הימים בימים עלן לג יבוך דשמא אינש מוקפת ובימים ד' נמי שאם היה מוקפת עד יין
לא הזיע ומעה והניח ברכה לבטלה וכיון דברכה לא מעבבא למה בעת שקורין בהוקף
ברכה לבטלה והלכך במגל כתב שמבדלין בימים ד' כעין שהוא ומן קריאה לכל העולם
ושנים קוראה בימים עלן אפי שאינה מוקפת מימות יהושע בן נון בן נון
שהלך לנרך ובן כרך שהלך אם נשהלך היה רשות לשוב לביתו בלילי ד' קודם
שיגוד הימים קודא כבני מקומן אף אם נתעכב שם אפי לא היה דעתו לשוב
עד שיגוד יום ד' קורא כבני מקומו שהלך שם כיוצא בן כרך שהלך לעשות
גם היה רשות לשוב לביתו בלילי ד' קורא כבני מקומו אף אם נתעכב אחר כך
בשוק אבל גם היה רשות לשוב שם מוקף יום ד' כיון שלא היה רשות לעשות שם מלאכה
יום ד' של זמן חובת קריאתו אל עלין זמן חובת קריאה וחוזרא שלהם כן בן עיר
שהלך לכרך אם רשות לשוב לביתו ביום ד' קודם היום קורא כאנשי מקומו
אבל אם היה רשות לשוב מוקף יום ד' כיון שלא היה רשות לחזור למקומו בזמן
חובת קריאת אנשי מקומו שהלך מעלין ומן חובת קריאת אנשי מקומו ונמשב
כבני כרך להתחיב בזמן קריאתן פורים שחל להיות בשבת בעון עין לבבא
כרכין דלגלן יד לא יבוא לעולם בשבת עין קורין המגילה בשבת
אלא מקדימין לקרותה מערב שבת וכדי שיזכרו שניהם היום דוכתין מעברין
שרוי מתעבתא קריין היכא דעתיך בשיבה אם עתיך בתוקה קורין בי"ד
וכל הקרוי שיכול לעשות כדי שיקרא בי"ד ישוב ואם אינו יכול לעשות קורין
אותה בי"א בי"ב ביון שבת בי ומי שעשה אינו יכול לקרותה וכן כתב רב עמרם
וכן שמברך לפניה ולאחריה משוקמא אותה ומיא למעשה ואבל העשוי כיוצא
דהאידנא אין קורין אותה אפי אם [illegible] אלא בי"ד אפי מי שיודע בשיילה

נטוב לקרותה בלא ברכה. קורין אותה בלילה ואחרין וקורין אותה ביום. לילה
זמנה כל הלילה. ושל היום משהגיע החמה עד קוף היום. ואם קראה משעלה עמוד
השחר יצא. קראוה בעדר ראשון. ואחר כך ראו לעבר השנה קורין אותה
בעדר השני. אבל הפרשיות שעשו בעדר הראשון אין צריך לחזור ולעשותן
בשני. הכל חייבין בקריאת המגילה כהנים לויים וישראלים. עבדים ומשוחררים
חללים. ממזרים ונתינים טומטום ואנדרוגינוס. ומחוגין הקטן נמי בקריאתה
ונשים נמי חייבות בה. ופי רש״י שמוציאין לאנשים ידי חובתן. ובהן כתב אע״פ
שחיבות במקרא מגילה אינן מוציאות לאנשים. ובעל העיטור כתב
מיסתברא כי היכי דנשים מזמנות לעצמן ואינן מצטרפות לברכת המזון הכא
נמי אין מצטרפות לעשרה לכתחלה. ואנדרוגינוס לבעל הן מוציא מינו
ולא את שאינו מינו. וטומטום ומי שחציו עבד וחציו בן חורין אפי מינו
אינו מוציא. חרש שוטה וקטן אפי הגיע לחינוך אינן מוציאין אחרים
ידי חובתן. ור׳ יהודה מכשיר בקטן כיון שהגיע לחינוך. ובעל העיטור
כתב כוותיה. ואא הרא״ש ז״ל הביא המשנה כצורתה. ואם כן דעתו לפסוק
כתם. וכן כתב בעל הלכות גדולות. ירושלמי ר׳ יהושע בן לוי היה מבטא
בנין ובני ביתו וקרי קדמיהון. מכאן נהגין במקצת מקומות להביא קטנים
וקטנות לשמוע מקרא מגילה. הקורא מגילה עומד ויושב יצא. משמע
בדיעבד אבל לכתחלה לא יקרא. ויושב. ובירושלמי קאמ׳ אפי
לכתחלה והרא״ם במז״ל כתב אבל לא יקרא לכתחלה. ונטב בציבור מפני כבוד
הציבור. ואפי שנים ואפי עשרה. כולין לקרותה ביחד. וצריך לקרותה לכתחלה
כולה. ומתוך הכתב. ואם קראה על פה לא יצא. הלכך צריך שתהא כתובה
כולה לפניו. ודוקא לכתחלה אבל בדיעבד אם השמיט בה הסופר תיבות
אפי עד חציה וקראה הקורא על פה יצא. אבל ביותר מחציה אפי אם
הם כתובות אלא שהן מעושטשות ואין רישוי ניכר פסולה.
קראה סרוגין פי שפסק ושהה בה. ואחר כך חזר למקום שפסק אפי שהה
כדי לגמור את כולה יצא. קראה סרוגין פי שקרא הראשון ודילג השני
וקורא השלישי. ואחר כך קרא השני לא יצא דהווה ליה למפרע והקורא

למפרע לא יצא. הילכך אם דילג הקורא פסוק לא יקרא את כולה. ויחזור אחר כך
לקרות הפסוק שדילג ויקרא משם ואילך. והיא נקראת בכל לשון.
ובלבד שיבין אותו הלשון ושתהיה כתובה באותו הלשון. אבל אם אינו מבין
בלשון. שקורא בו או אינה כתובה באותו הלשון לא יצא. ובלשון הקדש הכל ויצאין
בו. אע״פ שאינו מבינים אותו. ורב עמרם כתב שלשון. ווי גם כן כשר לכל. וכן
כתב הרא״ם במ״ל ובעל העיטור. ואין דעת ר״ף. ולזה המכים אא הרא״ש ז״ל.
קראה מתגוגם. פי נים ולא נים. עיד ולא תיר יצא. היה כותבה וקורא פסוק ונתבו
יצא. ובלבד שתהא כתובה כולה לפניו. וכן אם היה מציהה ודורשה שקורא
פסוק ודורשו יצא. והוא שכיון בקריאתה לקרותה כראוי. ולא נמי שקורא להגיהה
ולא יפסיק בה בעניינים אחרים כשדורשה. וצריך שיכון הקורא כצאת בקריאתו
וגם להוציא לשמוע. וגם שיכוין השומע לצאת. והא דבעינן שיכוין הקורא על
השומע בפרט להוציאו היינו דוקא. יחיד הקוראה אבל שליח צבור מסיח דעתו
על הכל. דתנן ר׳ ר׳ עובר אחרי בית הכנסת ושמע קול מגילה אם כוון לבו יצא.
ירושלמי אין מדקדקין באותיותיה. רב יצחק בר אבא ורב חנינא הוו יתבי קמיה
דרב. חד קרי יהודים וחד קרי יהודיים. ולא הדר מנהון. וי״מ דוקא בטעות כי כאן
שהלשון והענין אחד אבל בטעות אחר לא שאם כן לא קראה כולה. וצריך לומר
עשרה בני המן בנשימה אחת. ירושלמי צריך לאומרן בנפיחה אחת
ועשרה עמהן. לרב נטרונאי הקורא מגילה אסתר בקהל צריך לקודרה כאחת
מפני שהיא כאגרת. אבל בנשימה אחת אין צריך לאומרה אלא בעשרה
בני המן ועשרה. הלכך אם מפסיק בין פסוק לפסוק הרשות בידו. ושיעורו
בין פסוק לפסוק ובין באמצע הפסוק כדי נשימה נבד. ירושלמי צריך
שיאמר ארור המן. ברוך מרדכי. ארורה זרש. ברוכה אסתר. ארורים
כל גוים. ברוכים כל ישראל. אמ׳ ר׳ פנחס וצריך שיאמר חרבונה זכור לטוב.
רבינו האי מנהג דחזי לן מאן דקרי לה למגילה פושט וקורא כאגרת
אבל כורך כספר תורה לא חזי לן. ורב נטרונאי כתב הוו ידעין שבשתי ישיבות
וכרבי שבבבל ובכל מקום קורין וכורכין כספר תורה. ונהגין בספרד ובאשכנז
ובצרפת כרב האי. מגילה בזמנה שהוא ב״ד ונו״ו שהוא עקר זמנה

קונין אותה ביחיד לילך ולבי לחזור אחר שטרא אין צריך אבל בהתלה
קונין אותה ביחיד וכיון דקא בשטרה נכתב כמעט כתב צריך לחזור
אחר שטרה ואם אי אפשר בשטרה קונין אותה ביחיד כי הא דאבי
יבנה צריך נמי שפי הדמלבש לו ולזה הקפיד אבל תרגש לו
היתה פרוטה בפס או בדינרא ובקלקרתא של הדפטרא ועל השער
פקולה עד שתאבד מנכסי עד תקף עבדין וילפינן שבע כשרים אשתעי
משתכין צריכה שיהטוט ונית כתב כיון שתחלשה תקף נותנין לה כל דין תקף
הרה חוץ ממה שפיי בהדיא דהיינו שהטיל בה שלשה חוש בדין כשיהה
אבל לכל שבר הדברים היב תקף הרה לעניין שבוף לשמה והקף ביל
שנשרית חייבין והלית חייבין וקפין וכל ענין הגוזלות בצריכי וייטין עד
שביא ובחקירות ייחדות וצריכה שעוך ברגשה וחלף ברגשה בקפידה
להחיקף בן הכל בקפר הגרה והלכה כמקל כתב שאין צריכה שבוף
לה ואם סתבה מין אב כתב שפקולה ובעד העיטור פתב שאין צריכה
שטרית בני המן צריך לפרוכפס כשילה ולא לא שבה כן וצריך להעלין
ב דלפקין בנן דויזאתה דנשלמי אפלי ינת בל שבין צריך שיהו
עיש בכיש דפא ואת בעוף דפא שעין ונחית נפלין
חשורא נקראת קפר שאם תפיה בחוטי פשתן פקולה ונקראת אבל
שאם הטיל בה חוטי צמרות כשילה ובלבד שיהן מפולטין ונמצאים שיש בן
פיכוסים שונים צריך לצאת ידי כולם ואם ברגש היריעה ואם באמצעיתה
ואם בקנפה ואם בחלק רביע מבחן ואחד בחלק רביע מבחן צריך להכיר
שיער ברגש היריעה ובקנפה כשהופיה ביחד טוה יהפיך הכל ובשלה שהן
אבל צריך שהתיה פתובה לברה שלא תהיה מחוברת עם שאר הקפיים
ואם היא מחוברת עמהם נקרא בה יחיד ובלבד שתהיא נלשלה בקפר
הגרה ואבל בצבוע לא יצא ואם יש שהיה ע דקות מעט על שאר
הילי עות שבקפר הגרה או חקירות מהן אפילו בצבוע יצא בה כתב

בעל העטור הא דקאמר בצבוע דאע יצא פי בבית הכנסת שהוא מקום
צבוע ובגד פרקמטיא נקט ואבל שאר בבית הכנסת אפי בשחרית יצא ואיכא
נראה דכל מקרי צבוע לכל דבר ואין תילוק נמי הם בבית הכנסת אים שם
ואם אין מלה כשילה יש מהדין לקרותה בחומש פדאמר שיצא בעולה
יבש בשעת הדחק היה בעל העטור אם אין אילה בעולה יצא
הקורץ העלה שברך לעשה שאה ברכות על מקרא מגילה ושאשה
נמים ושחט"ן ונראה דכי היכי שאה בית שהח"ט לברך שהח"ט
שאדם מצוה בקריאתה בית ומלה כתב בעל העטור אם אין אילה בעולה
ואשה אבל לאו אדם מצוה בקריאתה בית ומלה כתב בעל העטור אם אין אילה בעולה
ואשה חייבת

מלקדר התשובה והלבושה לכל עבירה ועבירה וכם מיקנר לביע גלישר בן
יהודה פגשוי קבל מכביע יהודה מכ"שבודיק גב החכמה בן רביע שמעגר
גשר היה בן רביע קלנטימע תזקן מאקמעטג בן רביע יעמק בן רבינו אלישר
וכם קיבלו לב מכב עגין מצגין וחכם מחכם עד משה מקיט
היה הגיש גשר הקף יצרך לעבור מקנת הבלגא יעין בקנד זה ניקנע התשובה
בלבה ובחנכה נפי אשר חטא ליקרן ונכתב לך הזכרון יש לך גדם שהעלין יצרך
וחטא ליקרן ונכתב נפי אשר חטא ליקרן ונכתב לך הזכרון יש לך גדם שהעלין יצרך
הכפר לן על כל גיש גשר נשגו לבו לעשות התשובה שלמה מחשבתו אשר חטא לפני
יעזרך להתב"ש ... הגיגע ממקכת גדכים בפרק גין בין המגדל
מייב לה שבעה דבכים קשה לעלם גלו הן התשובה עין עדין עפיגם ונקבל
הפבוד נביב המקדש נשמן של מעיה נכן כתוב בבגעגיה לבב בינדגי הקבה
קדמה נאחר כך כקב הפבוד בן עדן מימינו נקב הפבוד משמגלו והתשובה ממנעגר
בין בן עדן לעהיגם זכה נכנס לעין עדן לב זכה נכנס לעהיגם ... ובמקכת ברכות
בפרק גין עומדין גמ' ר' אבהו מקום שבעלי התשובה עומדין יצדיקים בעולם גיי
שומדים שב שלום שלום לרחוק והדר לקריב ובפרק ב דיומא שגדל ר' מתקי
בן מדש אמ' ל' אלישע בן עבריה בימי שמעה ל' מחתגלי כתבה שהיה ל' ישמעאל
דגרש ל' הן והשובה עם כל עמך נאחר עבר על מעשיך עשה ועשה התשובה מגולין לפי
מיד שב שובו בגים שובבים גרפא משובותיכם עבר על מעשיך לב העשה ועשה
התשובה התלה גיום הכיפורים מפני שב כי ביום הזה יכפר ... עבר עדם
על חיבי כל העת ועל חיבי מיתה ועשק תשובה התשובה גיום הכיפורים ניפגרין
מעבירין שב ומחדיק בשבט קשים ... אבבל מי טיש בידו חילול השם אין בת בידו
להגות ולב גיום הכיפורים ... מפני ולב יתורין למדך אלא כולם תגלין ומיהו
מעבירין שטחה ונגלה באזני ... יעבוגיה אם יכעיר שון העם הזה עד תיתכן
ה"כ דמי בעלי התשובה קטן שבא דבר עבירה בידן ופידש מיעה מחני ר
באוהי מקום ובאוהו פרק ובאוהו שעה ... ועשה אפילו הלכות התשובה בפרק קלה
שלשה עב"י עבירות הן והרביעית התשובה עם כל אחת ואחת לפי ענין בעבירה

שלש פעמים התשובה בפרשת אתם נצבים והרביעית בפרשת ונתתן ובעבירות
שלטה פעמים ביחזקאל אם ישמע אם יחדלון ואחת השומע ויתרל יחדל ובטהרה
ב פעמים שמיניתי התורה יגלו הן הביעו נאלה תוריך ונשמרתם בכל לבב
ונשמרה תוריך למעלם ועד זכריה בלילה תוריך ... ונשמרה בפל לב והביעו
פלבי ידון שב על לא שמרתי תוריך וכן עונה שלטה פעמים בקול כם אחר ונוסף
רחום קנדם גיה ... לא הגלה ריחמיך ואחד קנדם אשרי ואחד במעביב ואחד
בלחש אחר קדר קדושה וך עגיב תשובה הם יגלו הן התשובה הסתבפה וכן התשובה
מעניין התשובה המנה מיגה מקיה התשובה הבנה אם חטא בפשה גן בטוס זבב.
ובפרק עוהב עשה לידן גן גוהו עגין ניגול לחטוב בפלטוגה ומוטב ונגיע חכמים
על זה נאמ' זכור בגאיך כימי בחלוהיך בפרק קמא דעבו עמיגן בטרי
הגיש ילג אמ' אמ' רב נחמן אמ' רב אשי אשרי גיש גלבו אשרי אשה שלבו
נשתי מי ששעשה התשובה בעודן גיש ומתקבל על יצדן יעיד התשובה שמתנדה
על חטגין בעודן גיש שב גיש גן נשוה כי יאגין הגיע מכל חטאתם הוגדם למעלה
מעל ב' ... ונשמה הנעם ההנע והתונדן חטאתם אשר עשן ופשו והתנדה אשר
חטא עליה ופשו שובה כשוב דכתן ונגיש גון מחשבותיהן וישוב אל ... ויתחטן
ונגל אלהיגו כי ידבק לסלוח ופשו ונמנדה ונעגב יונתן שוגם מהתנדה וגגיע
מהתלע הכי הנגב כטוכל ושכן בידן פדגמלי בפרק במה מדלידן עגלה דונדן
הגיב הכי דמי גי לגב עביד השובה וכם רשעים תועבה וגי עבד תשובה
לגב זן מעש עד שמנחלין לן על פן יעכיך להתנדוק בבני ובבין הלב"
ומשה ונכתב הבב על הפנייה כדה גם השיגן לבן על הפנייה בהגלה גון
גולפטה בין כדכה בין שלג כדכה וכסבור שלגן חטא ישיב גל לבן כי
גין לך עבה שגיטה רענה וגם לכל הפחות בועל עלה שהגב מיב בעריה
נלבד מזה ונאמ' ר' אלעזר לג ישוב אדם עבה במדינה זן וישוב במדינה
אחרת. גי' אמי שבש על בעיס הדבה ולג ידע על גי זן מהן בא וכן העשה
שקיבלה ודע מגבעיס הדבה ולג ידעה ממי קיבלה נמקום הגבי בעשן
בהן והגוף עבה אחרון ועל זה נאמר ימלא הארץ דעה ... השובה בב
גם בעוה ואת העשה בידן והיה יכול לבוא עליה ונתקן שגרי לבבו ומתעסק ועוגר דעתו ל

מלבוש עליה וגו על עשה אחרת שתייקה כשמעה לה והיא טעימה עצמה
ואתמהא ועניך רואה ומוכח הענינא זו היא השיבה שלימה השיבה הגדל
לגו דגמה שחוק נשים ובתולות שנה גו יהב ונלג יתהפל בעשים לפעה ובין
שדיה אף לילן בגטיתא שלגו טבלה ונלג ירחץ ונלג יגפל מכל מעגבל תם ונל צבר
שיאביג לידי דעגונא ונלג ירגה בהמה היה ונעוף ונלג כל דבר שנזקקין זה
לזה כל זה כדי להחליע מן העבירה השיבה השלחל כף הנגה
שנהנה בא בחביבה ובביקה ונטירה והערוה ובביזה שלו יש לו להעשיר
בדיעזקת הלב בהנבית ולבל הפחות גרבעש יש ונלג יגפל בשר ונלג ישלים
יין בלילה גחר ממטה ימעט כפרה ותעינה הנה היה חייב כפרת בביאורו
שבגו על הנדה שלגו טבלה על כן ישכב בקשי גו ישכב על הדף נילקה
בהקנע ונלג יהגנה פחות מערבעש יש ניהגדה בבל יש ב׳ פעמים בבכי
הלב ובדמע ונגל יקבל שאמן לילך בשחוק נשים ונלקט ערבע אלבב ונעוב
לן עם תטנה בגערה מעוקמה שהיא בקלילה ונבגוסת איט שהיא בחוק
גו בבל הערות בין בביאה בין בהערוה בין בדיכה בין שלגו בדיכה הלי
כהנה שיעשם מים צבעים בחטין נחבים ונעקלה בביאתה מעחל שתעקר
לן של זה נאמר מעונית לגו יבול להקנין נתקנין ונלג יבול להמעות השיבה הנגה
גם בגה לידן זגרת הגשה גו גחלית סו ונלבן דגה גחליה ונעיך רותן ונמעגב
הענינא גשם שהיה לן עצני לחטנה כבלטשונך ונמעגב זו היא שיך כדמוכח
בקנין קמגב דתוכחה העשה דבר ונתחדש מגחלין לן השיבה הגדל
עדוך נעקר מלהגעת בנשים ונתבטשתין בין הן עליהם ונלג ישמע קול צעקן
דמקנין קול באשה ערוה שב ניהי מקול וערוה ונלג ישמע שום דבר חשק האוה
ונלג יקנק בטנה ונלג ילמד בגן בענוגין לשום גשה ונלא לגשת בגדר
שלגו עבדה ונלג יהיה לשום ערוה בחקלות גו בעגל ונלג יהיה נעקרין
שם שום גשה כלל כלל השיבה הגדל יקבל צעקן כפי מה שהיא
בה נשנה הראיה גל יגפל בשר ונלג ישתה יין לבך משבחות נילקט
טובים ונלג יגפל מלתם תם ונלג ירחץ כי גם בחים טובים תעגב ונלג יהגה
שום שחוק בין ילך לטעונין לשמוע בקול שום ונלג יעין צעקן לשום
דבר ניקה בכל יש נישוב על הארץ גו על דף גחל בלגו פעל

כי גם שבחות נימים טובים ישוב על הבן הקטנה קשתו נגערת נתי צעקה
יהיה נילבש שק על הבשרן ונלג יבבל מעגין התגנה נחישוקים ונטעקים ומשמעש
נתינ גהבים נכל דגמי ליה השיבה הבגד על אשתו גיט ישוב
הבגד עליה באיתה יקבול עליו דין קשה כמיתה ישוב בקרח ובשלן בכל יש
שיעה אחת פעם אחת גו פעמים ב׳ פעמים ובימות החמה לפני הצבעים
גו לפני נמלגם נז׳בורים אן יקבול יקוים שקטין לן כמעת נגין לן להשתכל
בגשה כי אם בשהיגע כשיכרה ניש לן להתערות בבל יש בבבי ונשחה נבכל
מיני צער ועינני מעחר שעקרה על בעלה יבבל גם נעמה ונלג נקרה ד׳
לן כמן העבירות נאחרות אן סליחות נילקה ניתעה מן העבירות ניעקין נישוב
על הארץ גו על הדף בלגו כל נקקת ונלג ירחץ כי גם בגבי מים טובים
מעגו ונלג יהגנב בשחוק ובבל מיני הנגה הבגד על הזליה חייב להתעגות
ונלג יגבל בשר ונלג ישתה יין ונלג ירחץ לבל התחות לן יש עך שישוב רשם
מחרון נעקו נכן הבא על השתחה כעבירת מכורין יהגנה שיני נתמישי נשני
ניהרחץ מעתה שלה ונלג ירחץ לן יש גם רבבי בהמה חיה גו עוף יהגנה
ונלג ירחץ לן יש גם אם לבנו ונלג יתבבל בבהמה חיה ונעוף כשניזקקין זה
לזה ניתרחץ מן ההעבירות המעשן עשים גו מתבקן גו מעשמש
בלגו שכיבה יהגנה שכי נתמישי ניתרחץ מעתה שלה ונלג יעשה עך לעולם
השיגיע שכבת זרע לבטלה יהגנה לן יש בעך עיניך היולך ניטב במים
בימי החורף כדי עליית ביצה אחת בל גופתם לן יש ונלג יגפל בשר ונלג ישתה
יין ונלג פל מגפל חם לבך משבחות נימים טובים ונלג ירחץ במים עך
ראשון הנגה פעמים בל גופתם לן ימים הבא על אשתו נזה יהגנה
לן יש דעקין ונלג יגפל בשר ונלג ישתה יין ונלג יגפל
מגפל חם לבך משבחות נימים טובים ונלג ירחץ בצונן הימים ניעזה
בל גוניהן הימים עך יתן הסם הבגד על ערוה מתיבי מריהנה יש לן
לישב בקרת כשיעור עליית ביצה עגמשה נכן יעשה לבל הפחות ב׳ מים
ונלג יהיה מגל יש ובבל יש יהגדה שגנן בין הנגע מהשנה בין שיגע מהשנה
נישוב על קצרין ניקיל מאנן בל מיני הנגה נבל מיני תשגיע אם
עבך ותבך עשהנ קנדס טבילה גו תיבי לבשרה בלגו שכיבה

יהעגה ו׳העדה כמה פעמים ומוכח לן בגדם ל׳יחד עם שנותן פשיטא ליה נדה ולשכב
עצלה בחדר שנחך בדגמרין במהדרין מצה בעדשכתם לא יבצל עמה ולבג
עצלה בבל ולא שיהה עמה עד שיעבור אבל לנחך עבילתה שיהה עמה
כל תפנן נבך קדש עיקון בשנת השמיטה שלנו יבל פין עמה ולבג ירבה
בה לבל מצוה שלא התנה עליו עם מיבצע עמה ישתעבד עמה
בחביקה ובנשיקה ובדבוקה אין בבל לילו אחבים כך שלא ילהל בזולתה
שלש רוצה שיצא חביבו בין גיט בין שטה בין קטן ילך בזולה
שנים ילקה בבל לבר ועד ישמר ישתוק אבי ולבג יבבל
בשר ולבג ישיהה יין ולבג צלח שער לשטן וזקן ולבג ידחוץ את בזלן
ולבג ידחוץ ואל יקרוץ לשטן ובבה על ציחתו ישהה בבל יום בבד
שיצמיד תפניהו עליהם שאחר כך יתעה שנה אחת שני ותמיעי ושני
לבד מאותן שלש שנים שיתעה בבל יום ולבג שיב לשנים אדם שיוכל
ואם יחרפוהו וישמרו לו דיצה אחה שיהיו ובבל אחיהם שלש שנים לא
ילך בעיל שיחוק ונשיקה שיביב עיצמן לפני פתח בית הסוכה וישבו
עיני העבדים אבל לבג ידבקהו וישבד אשתו ובל אדם ישהה בבל
יום שהוא חי מטונתך שטטרתך הדי הוא מגדים בל עבד בל
הכורה פנלה גם ישאה לשוב עליך להמר עדין
תפנן ובל מיני מלבוש וישתבל ישבה ישיצר בל יום חיין וישפיל דעתו
עליהן ישהה בבל יום ולבג יאבל בשר ולבג שתה יין עד
ילחץ בלל כי אם בשבתות וימים טובים ירחץ פניו ולבג יתוך לצנין
כי אם פעם אחת בין פעמים בחדש ולבג ילך לשחוק ולבג לבשוגגים
כי אם בשעת בריאה לבד וישתוק מעון שלא יגיב בעל בעלי עפתים
בין במקום שהרבורים מונחים וישתוק מפתח בירים ולבג יהיה מהרים
ומיד פשיטא עליך שבילה בלים חיים אין במקום ומאל מה פוחלק
יגיב אם בזרוע ישיצר בעדך חטוגן כי הוא בפר בהרבר וחילה
שבהוא ובעל בראשבר ועבר כריהוא ומיתוק בך עב פן יקבול
פרוים עשר עליו עד יתרץ שנותיו וישוב אל ישתוק ישתוק
גשרון לן מטונתך שהוא ישהוק ישפוך בל חק שבות לגוים

המשבע

לעזרך השבועה תאורה בעזרך בעזרך ולבג יעלין השוא
כי בל עבירות שבתורה אינן עשין בעזרך בשתן העבבד
והעורג לעזרך ולבג ישוב לפשוע כי על השבועה נדשוש בל העלם נכרת
לעזה יעזוף שהים עם קולך ואבל עון כי הפובעה מפלה הכל והחרם הוא
השבועה לבד ש עם החרם לעקור בעה פעמים בל יתי חיין ויהודה שים
לבים ויש לן להזהר שלא לישבע אפילו באמת ולבג בחנם ולבג בשוא
ואזהרתן אף ידוד בתי דאשון שבל נשבעין לקיים המעות שלא נשבעו
ונתקימה בדי לזכו בפעמים ואל יעיב שם שמים לבטלה מעין ויהיה
והיה בתורה בהזברת השם ויזדעזע אברין בזכרון אחת בשם ולבג
ברך לבטלה ואם שבע ובירך לבטלה ברך אחרין בשלמלן ולבג בזלן
המדבר בבית הטמרת ואבירין מתפללין קורבן אם עוון הני בל שכיב
הרעים ואלו בי שנים דרכי לקיים לבן בה ופושעים
בשלן בם מצוה לשבח לקונן והוא מתן בשלן לאוכל שלא יאוה לה
במקדש מעט ואבל בהל בשמיה אין נוהגין בהם קנוח ראש מלוכלך
בפרק בראש דאין לה אלים בעשרה אל המדבר בשלן הפך על
עולפי ואבלה מקוש בשה עוין בזיפו דאשה ואין שוגה ואלו שתיה ד׳
ואין מקישב ואלו למה יקוש שהים עם קולך ואלו מי בקש ושלא
מידכם רמוז חיין אף השיחוה לן ושב לפטן ושבועת לפטן בשמה
בשלן הרעש ובשוה ובשרץ לב התחן לפטן והטורד לפטן בשמה
ואבל לפטן בבשה אין יהיה קרוב שלך ויעיב לך והשוגה פ יום בין קטנים
בין מוכלבין בעד העורה שהשוה בפ יום שזילזלה שוה ושלא בהעב
בפל יום ושיעיב ספר ופדיון ורחמיך המלשין את קבירן
היו משטין בשב השם ושטל מעוטן ומעל עליו
והמיר שבת ביהו ובטן השלום בן ואם היה בעב שעשוה מעוטן ואלו
לבי יבוון לעבב כי יבוון לן אבל במקור זה שיטין שהה שביטן חקר הדי
מין בשלן זעטה בהיב דקב מהבא שאינו לקושה להיב מפורש
ושמיב המיטן מוריד ואבי מעשין ושמיב היום מעין של מפור מוכך
לשבדן בידים לכך היב המקור לפרוש לן בל מה שהפיד בהקיזטן

ין שלום לבקש ממנו מתילה בפני חבירו וילקה ויתעצה ויהר מעשיהם
ויהגדה כל ימי חיין כי יחשב לימין בעלון הון בנו ובני בתו ונתמיד לעשר
דרך על הבריות ובמה עבירות שלו מן חטאהן נוכחן ויטבר רוחן וישוב בהון:
כי מלה יהרין לבעל הלשון לסבות גדן להיות בבתיהן ונפילה שלש הנקות הלשון
להחבות טהר פיהן ממן נחש שהוא לגדם הרגשון ומתמיד בשב ובלחשון ונגם
גין לו לשלם יהבה עלין רעים ויבקש ממנו מתילה בתלוך ובתילה טרם
ימות. ויתיע לו גו לירשיון ויהודה חובן ויישבת בכל לבבן ובכל נפשן עשל
מעדן מן יצמחו עלין הוי הודן ונו ערל פבודן " לין לכיל
כיוצא בזה גין לן לעשה כמו לפחש גרך הנוג שעתק להחבות לחש ונבל
נטר פיחש ונלג חט להזהר דברים בין גדם לחבירן יברש מהם
מתילה בריתה ובחתילה ויתעשה כי יום ונלג לילה ויהר ובה יצוג ובתלך
ילקה בכל יום כל ימי חיין ויהיה כל עמתן באוות בשלום עגומה"

הענוב ממון של חבירן אן ילן גו לקח ממנו דבית ומתחבט ודינך לשבע
הלי עגבל לג העשה כל מלג מתילה. שיב הוילה גו המבית יבקש
ממנו מתילה ויתעצה כי יום ויהר לכל התחות שה התילה ויהודה בכל יום
ונחר מן שלג לכבל פקידנות ולג יבין בעצמן בלבך עג ממון חבירן ויעשה
בגילות מקדש בגופן בממונן ויהר משלן לעמלים בתורה ונם החוק
הבריה ילקה ויהודה ויתעצה יהר מכל מיש עבון בבית ומבירה לבבים
ונם היה יכול להתפנם משלן לג יטול לבירה כי הנוטל לבית עינו תין
לעתיד כדברי בהגחולם בפרשת גם כתף הלוה גדה עלי שבת [illegible]

המבקל את חבירן גו ץ שלן בין בממון בין בנוטות לגדים גין לן
נקרא עבד שילחול לן עבד שילחול לן כראמלי פרן החובל
אבי טהן לן כל ממון שבעולם אינו נחתל עד שיבוש מתילה ונאלי לבב
המקנע חבירן צריך לתיתן ולהכבות שגין כישים ונאלי בתפי קמצא
ריוחנ גדה לי גלעזר בן עזריה הכל חטוגיהם לתני " הטהרן הן עבירות
שבין גדם למקום יום הכיפורים מכפר ושבין גדם לחבירן גין יום
הכיפורים מכפר עד שירצה גדה חבירן " המלביה ידן על חבירן
נקרא רשע שלג ינאצר לרשע למה הנה לעיך ונאלי"

פל ל מיהוה המקוה לעון של חבירן בגילן מעבר לעבר טל דקדוקי עבר
מוקש גדם ילע קוקש ונוקש שגין דעין דיכן קצוות בבבל טעב לן גם דעך
לשוב שיהן לן ממון ויבקש ממנו מתילה ויהפיר ונגלה: בפי הזהב זדול
גונבות דבריס יהל מעוטות ממון שזה בעמון וזה ביהן לחשבון
זה לג יהן לחשבון ועל זה נאמר ידאת תגלה " המקבירין פני חבירן
בבבים פגילן שוקך דמים ונגין לן חלק לעולם הבא
פומקא ונאל חיוורא ונקיך להתעצה יהר מכל הנעלות ועבירה בכל יום
כל ימי חיין " המכנה שם לחבירן גמליא בפרק הנחנק נשבע " נעבד
נשבע גועה לג פעלן עלכן צריך לבקש מתילה מפני רבים ויתעצה
מ יום וילקה ויהודה בקטנה בכל יום ויחטן לן יקדן ויפיר לו " המאנה
גת הון עבד כן לאוין צריך לבקש ממנו מתילה וילקה ויתעצה
מ יום " המאנה את אשתו גמ לבנו לעולם יהא גדם זהיר בונוטות עבירה
שדמעתה מצויה שאשתה קיבה לבנה ועון בדול לעבר גשתגר מ בנו ז
צעקיה מגד תמיד בימי עיבורה ובימי נדותה ובצער לדה בעם " המקנט
חבירן גמליא פל בתגא דיומא כל המקנט את חבירן גפילן באוות
דבריס צריך לתיתן שב גם עבדה לשעך גפי ממון ישלך בידך ההדעם הבר
מן פיקה ד ואם לאון הדבה עלין לשים גמ רב נקיך לתיתן בן מתוה שלן בנו
גדם שב ישולן שגין גנטיש ינאמל חטאתו וישך העוות ולג שוה לי גמ ל ינא
דיס " מבקש מתילה גינן צריך לבקש יהר מן פעמים מ גנב רנס
לבבן ינאמר מעגבה לי לה ישיך ולפלוני זה שהקנטתו גוהו עם מיקיב
לג מיניה כפשיה מ הנ דל ידיד ממניה נעשיה גמ ל שמוגל מגן דחטוף
על חבילך צריך למילר מרחיק גי קבלך גוות גי מג קבלך יתן עשכר
ינן גדם נפקיסיה קדמיהן שב ישולן עלין גנטיש פי יבוג עשר בן גדם
מן השוק ומיהן מדבר שלג בזהן בפניהם שגילן בזהן בדבים לג מן המוס
שבינו לבינו פדגיהוה בפקיהנה גמ ל גלעזר עזן שבעולם גדם עמהך
נמבזה מבירן בלבים ונאיה בג לרגות לו בים קביך הבוג שוקן שבזיקה //
לפניהם ונוג גהבזיה לך ונאמלי גי בפי בהגא ריומנ נדלוג השכה

חמחלל

ומצעך עך נפש הכסיד ומביאה נעלה נעולם של שמכן משפע ונפשי עדקה
כי קרובה ישועתי לבוא ועדיקתי להיולת. ועד ועתיך נעשו לו שנאת שם שובה
ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך נעשו לו פוכיות של נשוב הרשע
מלשון ועשה משפט ועדקה. נמאניפין לו יתן ושעתיו של נבוא מלכו
הלעה ותיה נגדם חוטא במעשיו והקבה מתרעה בדבריו מה קחן שלכם
דבריו ושובו נמחזיקים לו טובה לעשמן של נקח טוב ונגילו מקריב
נלבה של ונשלמה פרים שפתינו. ומה אוהבי נקבה ובפמיקנא לרעך
לבבכם ואל קרבכם. וגם כי הרשע בן לו אם קישתם לבבכם בתשובה
וגן מרם קודכן של בכוכד ועך בעלכם כי חנון ורחום הוא. ומה רוע ושאת
בת עין. אות הקבק למלאכי השרת בשון ואוזי עבם עדקתם של בני שאון
ועענם בעולם הזה כמה עדות ניקוין שהבטחי עליהם בכל דור ודור ובכל
שעה ושעה ולא בעשו בהם נקוין עדיק ועעמן כשעין. ונגולת
אבכל מנחתן מטהרת אשמתן ובלע דיבתן חפי העניכל הרשעה
ודע חמקטן שלמה שרק. ישמע לע ולא נקבע ממעיהך הטובים ה' ישלי
ולא שוה לנו ואתה עדיק על כל הבוא עלינו כי אמת עשית ואנחנו
ועל מעות לא הנשה עבדיו על חיבי פרעה ועל חיבי מיהוה עבדיו
על הנדה שבכתב ועל הערק שבעל פה. שומע על מלבנך ני כאוך
ואתה עדיק על הבוא עלינו כי אמת עשית ואנחנו הרשענו
רבון העולמים אתה בכל הדחקים. נגלי ונסתרי אתה בודע
לפניך אחנס נגבי חטאתי לך והדע בעיני עשיתי מדכך טוב
עיניך עבדיך על מעונך זכרי שוק לרעותך רשעה ישר
העבר להעמיד כי פשע אש גדע נחטאתי לנך. הגיד נגב דומע
בדמע לבי. על כן כשבר לבי בקרבי פלן מים ירדן עב בזכר
אות אשר לא שמרתי הוריתך ועבדתי מעותך ועבר לבבי ומעיתי
הרחבן לבי ואטים לבבי שק נאליך בשיתי ותעבה לפניך לי
עונה עבדן לעשי נאתעבן של חטאתי. ונדמע נאתה על דמעתי

שוב חכן אפך ובדם לבבי הבוה אש אשר קראתי בשפתי ותשבתי
ותפלתי. שובן בעתך ממע כנקוך יין נמיס. וכן מעיתן בשכי ותלבב
כחבים ונביבים על לבי המעבח נקול בניחותי ונעתותי בקול
שיות הלוים בהתעים ובנורה ושבירת לבי בשבירת
שבלי תרועות ושופרות ועיקוק מערבי לבבי
פעמי פנור ושעב. ופריכת עבב
פרכת אבלים ופרידים ובדם
לבבי הנתקה תלחה ענעתי ובלחלות
ליף תבבם חטאתי ובודאי אשם
טפשי. יחולן אשמותי ובהללון לבי
יתבפדן עגעתי והיהנכי
עבקי עת לבבי
ידישע קפלי
חובוק.
עביוב
נחמוכי.

היה נחמיך על נחטנוכיך הוה היה עבי. יה. כצון גמדי פיון ונצין
לבי לפניך. צוכי עצוגלי. קלון עניני השובה פשוט מילפון
נביע החקיד הנלוע והקלוש הלב הבוכן ומעגר עצלמישין כן כבוכן
יהוה כפשך רבב מעבוכן
יהוה אב החנלה
מרשבודן זעזול.
עב. לי. לי.

M. T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

260

239

238

IT8.7/2-1993
2013:08

Image Access IT-8 Target

Printed on Kodak Professional Paper
Charge: R130810

Papír centi 100 Forgalmazza: Civis Papír Irószer Kft.4033 Debrecen, Veres Péter u. 31

Méter 1

83.

טיר אר"ח
ומדר
התשובה
לבעל
הרוקח